

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
Казахский национальный педагогический университет имени Абая
Kazakh national pedagogical university after Abai

ХАБАРШЫ

ВЕСТНИК

BULLETIN

Серия «Международная жизнь и политика»,
Хабаршысы, «Халықаралық өмір және саясат» сериясы
A series of «International Affairs and Politics»

№1(60), 2020

Алматы

**Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
Казахский национальный педагогический университет имени Абая
Kazakh national pedagogical university after Abai**

ХАБАРШЫ ВЕСТНИК BULLETIN

**Серия «Международная жизнь и политика»,
Хабаршысы, «Халықаралық өмір және саясат» сериясы
A series of «International Affairs and Politics»**

№1(60)

Алматы, 2020

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті

ХАБАРШЫ

«Халықаралық өмір және саясат»
сериясы
№1(60), 2020 ж.

Шығару жиілігі – жылына 4 нөмір.
2002 ж. бастап шығады.

Бас редактор:
ҚР ХҒА акад., т.ғ.д., проф.
Е.А. КУЗНЕЦОВ

Бас ред. орынбасары:
з.ғ.д., проф. **А.А. Сабитова**

Редакция алқасы:
проф. **Victor Pou** (Испания),
з.ғ.д., проф. **Р.Ф. Мамедов**
(Әзірбайжан),
з.ғ.д., проф. **Л.Д. Тимченко**
(Украина),
з.ғ.д., проф. **Barbara Janusz-Pawletta**
(Германия),
саяси ғ.д., доц. **Ж.К. Симтиков,**
саяси ғ.д., доц. **А.К. Құрманғали,**
саяси ғ.к., доц. **Т.Н. Чумаченко,**
К.И. Исағалиев
(ҚР еңбек сіңірген дипломаты),
з.ғ.д., проф. **Р.М. Валеев** (Ресей)

Жауапты хатшы:
ф.ғ.д., ассоц. проф. **Ш.А. Сабитова**

© Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, 2020

Қазақстан Республикасының мәдениет және ақпарат министрлігінде
2009 жылы мамырдың 8-де тіркелген №10105 - Ж

Басуға 29.09.2020 қол қойылды.
Пішімі 60x84 1/8.
Көлемі 13,5 е.б.т.
Таралымы 300 дана.
Тапсырыс 330.

050010, Алматы қаласы,
Достық даңғылы, 13.
Абай атындағы ҚазҰПУ

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің «Ұлағат» баспасы

МАЗМҰНЫ
СОДЕРЖАНИЕ
CONTENT

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР.
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚ. БІЛІМ
МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ.
МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО. ОБРАЗОВАНИЕ
INTERNATIONAL RELATIONSHIPS.
INTERNATIONAL LAW. EDUCATION

Жабелова Т.Е., Турысбек А.Қ. Халықаралық ұйымдардың халықаралық-құқықтық жауапкершілік нормаларын кодификациялау мәселелері.....	6
Жабелова Т.Е., Турысбек А.Қ. Проблемы кодификации норм международно-правовой ответственности международных организаций Zhabelova T.E., Turysbek A.K. Problems of codification of the rules of international legal responsibility of international organization	
Men D.V., Baiseitova D.S. The GREAT SILK road–humanity's great achievement.....	14
Мен Д.В., Байсеитова Д.С. Ұлы ЖІБЕК жолы - адамзаттың көрнекті жетістігі Мен Д.В., Байсеитова Д.С. Великий Шёлковый путь – выдающееся достижение человечества	
Тұмабекова Д.Д. Организационные принципы и механизм функционирования муниципальной службы как органа местного самоуправления в Республике Казахстан.....	19
Тұмабекова Д.Д. Қазақстан республикасындағы жергілікті өзін-өзі басқару органы ретінде муниципалдық қызметтің жұмыс істеу тетіктері мен ұйымдастыру принциптері Tumabekova D.D. Organizational principles and the functioning mechanism of the municipal service as a local government in the Republic of Kazakhstan	
Kozhalimova A.Zh., Sabitova A.A. Current issues of migration policy of the European union.....	27
Кожалимова А.Ж., Сабитова А.А. Еуропалық одақ миграциялық саясатының өзекті мәселелері Кожалимова А.Ж., Сабитова А.А. Актуальные вопросы миграционной политики Европейского союза	
Үбіғалиева А. Қ., Нұрғалым Қ.С. Адам саудасы мәселесі.....	32
Убигалиева А.К., Нургалым К.С. Проблема торговли людьми Ubigaliyeva A.K., Nurgalym K.S. The problem of human trafficking	
Хусайнов О.Б. Понятие и принципы противодействия коррупции в Республике Казахстан и странах СНГ: сравнительно правовой анализ.....	36
Хусайнов О.Б. Қазақстан Республикасында және тмд елдерінің коррупциясы тұжырымдары мен принциптері: салыстырмалы құқықтық сараптама Khussainov O. B. Concept and principles of countering corruption in the Republic of Kazakhstan and CIS countries: a comparative legal analysis	
Сабитова Ш.А., Набережнев С.С. Международно-правовые средства противодействия терроризму.....	41
Сабитова Ш.А., Набережнев С.С. Терроризмге қарсы іс-қимылдың халықаралық-құқықтық құралдары Sabitova Sh.A., Naberezhnev S.S. International legal means of countering terrorism	

Казахский национальный педагогический университет имени Абая

ВЕСТНИК

Серия
«Международная жизнь и политика»
№1(60), 2020 г.

Периодичность – 4 номера в год.
Выходит с 2002 года.

Главный редактор:
акад. МАН ВШ, д.и.н., проф.
Е.А. КУЗНЕЦОВ

Зам. гл. редактора:
д.ю.н., проф. А.А. Сабитова

Члены редколлегии:
проф. Victor Pou (Испания),
д.ю.н., проф. Р.Ф. Мамедов
(Азербайджан),
д.ю.н., проф. Л.Д. Тимченко
(Украина),
д.ю.н., проф. Barbara Janusz-Pawletta
(Германия),
д.полит.н., доц. Ж.К. Симтиков,
д.полит.н., доц.
А.К. Курмангали,
к.полит.н., доц. Т.Н. Чумаченко,
К.И. Исагалиев
(заслуженный дипломат РК),
д.ю.н., проф. Р.М. Валеев (Россия)

Ответственный секретарь:
д.ф.н., ассоц. проф.
Ш.А. Сабитова

© Казахский национальный педагогический университет им. Абая, 2020

Зарегистрировано
в Министерстве культуры и информации Республики Казахстан
8 мая 2009 г. №10105-Ж

Подписано в печать 29.09.2020.
Формат 60x84 1/8. Объем 13,5
уч-изд.л. Тираж 300 экз. Заказ 330.

050010, г. Алматы,
пр. Достык, 13. КазНПУ им. Абая

Издательство «Ұлағат»
Казахского национального педагогического университета имени Абая

Adibayeva A., Saari D., Kurmanguzhin R. Chinese economic interests in Central Asia.....	44
Адибаева А., Саари Д., Курмангужин, Р. Қытайдың Орталық Азиядағы экономикалық мүдделері	
Адибаева А., Саари Д., Курмангужин, Р. Китайские экономические интересы в Центральной Азии	
Упабеков А.Е., Сабитова Ш.А. Институт почетного консульства – перспективы и возможности роста.....	49
Упабеков А.Е., Сабитова Ш.А. Құрметті консулдық институты – даму болашағы мен өсу мүмкіндіктері	
Urabekov A. Ye., Sabitova Sh. A. Institute of honorary consulate – the growth prospects and opportunities	
Сақтағанова А.Б., Жабелова Т.Е. Есірткінің заңсыз айналымына қарсы күрестің халықаралық құқықтық негіздері.....	55
Saktaганова А.В., Zhabelova T.E. International legal framework for countering illegal trafficking of drugs	
Сақтағанова А.Б., Жабелова Т.Е. Международно-правовые основы противодействия незаконному обороту наркотических средств	
Issabekova D., Kanafina G., Bahon É. L'interconnexion de deux mondes: le monde de la politique et le monde de la philosophie.....	60
Issabekova D., Kanafina G., Bahon E. Interconnection of two worlds: world of politics and world of philisophy	
Исабекова Д., Канафина Г., Баон Э. Екі әлемнің өзара байланысы: саясат әлемі мен философия әлемі	
Сабитова А.А., Киселева А.Ю. Пандемия и закон.....	63
Сабитова А.А., Киселева А.Ю. Пандемия және заң	
Sabitova A., Kisseleva A. Pandemic and law	
Аренова Т.В. Психологические аспекты раннего обучения иностранным языкам.....	66
Аренова Т.В. Шетел тілдерін ерте жастан оқытудын психологиялық аспектілері	
Arenova T.V. Psychological aspects of teaching foreign language to young learners	
Асқарова Г.К. Заманауи когнитивті-лингвомәдени кешендерді құрастырудың әдістемелік қағидалары.....	70
Асқарова Г.К. Методические положения составления современного когнитивно-лингвокультурологического комплекса	
Askarova G.K. Application of intercultural-communicative approach in modern foreign language education	
Жұмабек Ә.Ж., Мухитденова А.Т. Қазіргі кездегі Қазақстан Республикасындағы этносаяси жағдай.....	77
Жумабек А.Ж., Мухитденова А.Т. Этнополитическая ситуация в Республике Казахстан на современном этапе	
Zhumabek A.Zh., Muhitdenova A.T. Ethno-political situation in the Republic of Kazakhstan at the modern stage	
Duzenova Leili Fiscalité de la rente viagère en France.....	81
Дузенова Лейли Францияда ғұмырлық рентаға салық салу	
Дузенова Лейли Налогообложение пожизненной ренты во Франции	

**Kazakh National Pedagogical National
University named after Abai**

BULLETIN

*«Bulletin KazNPU named after Abai»
(a series of «International Affairs
and Politics»)
№1(60), 2020*

Periodical 4 No. per year
Published since 2002

Kuznetsov E.A.
*doctor of Historical Sciences, Professor,
Academician of International Academy of
Sciences of the high school,
Chief Editor*

Sabitova A.A. *Doctor of Law, Professor,
Deputy Chief Editor*

Members of the editorial board:

Victor Pou *professor (Spain),*
Mamedov R.F. *Doctor of Law, Professor
(Azerbaijan),*
Timchenko L.D. *Doctor of Law, Professor
(Ukraine),*
Barbara Janusz-Pawletta *Doctor of Law
professor (Germany),*
Simtikov Zh.K. *Doctor of Political Sciences,
Sciences, Associate Professor,*
Kurmangali A.K. *Doctor of Political
Sciences, Docent,*
Chumachenko T.N. *Candidate of Political
Sciences, Docent,*
Isagaliev K.I. *Honored diplomat of the RK,*
Valeev R.M. *Doctor of Law, Professor
(Russia)*

Executive Secretary: Sabitova Sh.A. *Doctor
Philological Sciences,
Associate Professor*

© **Kazakh National Pedagogical University
named after Abai, 2020**

Registered in the Ministry of Culture and
Information of the Republic of Kazakhstan
May 8, 2009 №10105-Zh

Signed in print 29.09.2020
Format 60x84 1/8 Volume 13,5 teaching and
publishing lists
Number of copies 300, Order 330.

050010, Almaty, Dostyk avenue 13,
KazNPU named after Abai

Publishing House “Ulagat” of the Kazakh
National Pedagogical University named after
Abai

Білім және ғылым саласындағы комитетінің шешімі негізінде (Қосымша 1 Білім және ғылым министрлігінің 2012 жылдың 10 шілдесінің №1082 бұйрығына сәйкес) Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Хабаршысының “Халықаралық өмір және саясат” сериясы саяси ғылымдар бойынша диссертациялардың негізгі ғылыми нәтижелерін жариялау үшін басылымдар тізіміне ұсынылған.

На основании решения Комитета по контролю в сфере образования и науки (Приложение 1 к Приказу МОН РК от 10 июля 2012 года за №1082) Вестник КазНПУ им. Абая, серия «Международная жизнь и политика» внесен в перечень изданий для публикаций основных научных результатов диссертаций по политическим наукам.

In accordance of the decision of the Committee on the control in the field of Education and Science (Annex 1 to the Order of MES RK from 10 July 2012 Order No. 1082) Bulletin KazNPU named after Abai, a series of "International Affairs and Politics" is included into the list editions for publication main scientific results of dissertations on Political Sciences.

УДК 341.1
МРНТИ 10.87.47

Т.Е. Жабелова¹, А.Қ. Турысбек¹

¹с.ғ.к., Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна – Қазақстан институты,
Халықаралық құқық кафедрасының доценті

¹Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна – Қазақстан институтының Халықаралық құқық кафедрасының
2-курс магистранты

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҰЙЫМДАРДЫҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІК НОРМАЛАРЫН КОДИФИКАЦИЯЛАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Аңдатпа

БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясы (БҰҰ ҚМК) шеңберінде халықаралық ұйымдардың жауапкершілік тақырыбы алғаш рет 1956 жылы мемлекеттердің жауапкершілік тақырыбы аясында қозғалған болатын. Алайда халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы халықаралық-құқықтық нормалар әлі кодификацияланған жоқ. БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясы 2001 жылы өзінің елу үшінші сессиясында үкіметаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптардың жобасын әзірлеуге кірісуге қаулы етті. Бүгінгі таңда халықаралық құқық дамуының негізгі үрдістерінің бірі халықаралық құқық институттарының бірі ретінде дәстүрлі түрде айқындалатын халықаралық жауапкершілік құқығын осы құқықтық жүйенің жеке саласына айналдыру процесі болып табылады. Мұндай үрдістің дәлелі соңғы бірнеше жылда халықаралық-құқықтық жауапкершілік тақырыбы БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясы (БҰҰ ҚМК) әзірлейтін негізгі тақырыптардың бірі болып табылатыны болып табылады.

Мақалада халықаралық ұйымдардың халықаралық-құқықтық жауапкершілік нормаларын кодификациялаудың негізгі мәселелері қарастырылады, сондай-ақ перспективалық бағыттарының талдауы жасалады. Анализ барысында халықаралық ұйымдардың құқықтық реттелуінің негізгі мәселелеріне басты назар аударылады.

Түйін сөздер: халықаралық ұйымдар, халықаралық-құқықтық жауапкершілік, кодификация, халықаралық қатынастар, халықаралық құқық, құқықтық реттеу.

Жабелова Т.Е.¹, Турысбек А.Қ.¹

¹к.полит.н., доцент кафедрасы международного права Института Сорбонна-Казахстан
КазНПУ им. Абая

¹магистрант 2 курса кафедрасы международного права Института Сорбонна-Казахстан
КазНПУ им. Абая

ПРОБЛЕМЫ КОДИФИКАЦИИ НОРМ МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ

Аннотация

Вопрос об ответственности международных организаций впервые был поднят в 1956 году под эгидой Комиссии ООН по международному праву (Международное право ООН). Однако международное право об ответственности международных организаций еще не было кодифицировано. В 2001 году Комиссия ООН по международному праву на своей пятьдесят третьей сессии постановила начать подготовку статей об ответственности межправительственных организаций. Сегодня одной из основных тенденций в развитии международного права является процесс преобразования права международной ответственности, традиционно определяемого как один из институтов международного права, в отдельную ветвь этой правовой системы. Свидетельством этой тенденции является тот факт, что за последние несколько лет тема международно-правовой ответственности стала одной из основных тем, разработанных Комиссией ООН по международному праву.

В статье рассматриваются основные вопросы кодификации норм международно-правовой ответственности международных организаций, а также анализ перспективных направлений.

Ключевые слова: международные организации, международно-правовая ответственность, кодификация, международные отношения, международное право, правовое регулирование.

T.E. Zhabelova¹, A.K. Turysbek¹

¹ c.polit.s., associate professor of the Department

of International Law of the Institute Sorbonne - Kazakhstan at Abay KazNPU

¹Student of 2- course of the master's degree of the Institute of Sorbonne-Kazakhstan at Abay KazNPU

PROBLEMS OF CODIFICATION OF THE RULES OF INTERNATIONAL LEGAL RESPONSIBILITY OF INTERNATIONAL ORGANIZATION

Abstract

The problems of the responsibility of international organizations was first raised in 1956 under the auspices of the United Nations Commission on International Law (UN International Law). However, international law on the responsibility of international organizations had not yet been codified. In 2001, the United Nations Commission on International Law, at its fifty-third session, decided to begin preparing articles on the responsibility of intergovernmental organizations. Today, one of the main trends in the development of international law is the process of transforming the law of international responsibility, traditionally defined as an institution of international law, into a separate branch of that legal system. Evidence of this trend is the fact that over the past few years the topic of international legal responsibility has become one of the main topics developed by the United Nations Commission on International Law.

The article discusses the main problems of codification of the rules of international legal responsibility of international organizations, as well as analysis of promising directions.

Keywords: international organizations, international legal responsibility, codification, international relations, international law, legal regulation.

Халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы халықаралық-құқықтық нормалар әлі кодификацияланған жоқ. БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясы 2001 жылы өзінің елу үшінші сессиясында үкіметаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптардың жобасын әзірлеуге кірісуге қаулы етті.

Бүгінгі таңда халықаралық құқық дамуының негізгі үрдістерінің бірі халықаралық құқық институттарының бірі ретінде дәстүрлі түрде айқындалатын халықаралық жауапкершілік құқығын осы құқықтық жүйенің жеке саласына айналдыру процесі болып табылады. Мұндай үрдістің дәлелі соңғы бірнеше жылда халықаралық-құқықтық жауапкершілік тақырыбы БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясы (БҰҰ ҚМК) әзірлейтін негізгі тақырыптардың бірі болып табылатыны болып табылады.

БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясы (БҰҰ ҚМК) шеңберінде халықаралық ұйымдардың жауапкершілік тақырыбы алғаш рет 1956 жылы мемлекеттердің жауапкершілік тақырыбы аясында қозғалған болатын. Осындай ұйымдардың халықаралық-құқыққа қарсы іс-әрекеттер жасау қабілетіне, сондай-ақ халықаралық құқық субъектілері ретінде халықаралық ұйымдардың жақында құрылуына күмән тудырды.

Кейінірек бейресми кодификациялау әрекеттері жасалды. Аталған тақырып халықаралық құқық мәселелерімен айналысатын үкіметтік емес ғылыми ұйымдармен қозғалды. Мәселен, 1995 жылы Лиссабонда Халықаралық құқық Институты халықаралық ұйым үшінші тараптарға қатысты өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда мүше мемлекеттер үшін болатын салдарға қатысты 12 баптан тұратын резолюция қабылдады. 2004 жылы Халықаралық құқық қауымдастығы құрған халықаралық ұйымдардың жауапкершілік жөніндегі Комитет ережелері халықаралық ұйымдардың жауапкершілік мәселелерін қозғаған «ұсынылатын нормалар мен практика» жинағын (Recommended Rules and Practices) бойынша жұмысты аяқтады.

2001 жылы мемлекеттердің халықаралық-құқыққа қарсы іс-әрекеттері үшін жауапкершілігі туралы баптардың (ЖЖХЖ) жобасымен жұмысты аяқтап, БҰҰ ҚМК халықаралық үкіметаралық ұйымдардың жауапкершілік тақырыбын зерттеуге кірісті.

XX ғасырдың соңына дейін халықаралық ұйымдардың жауапкершілік тақырыбына кодификациялық процестер шеңберінде біраз көңіл бөлінді, бірақ бұл мәселені зерттеу қажеттілігі туралы үнемі айтылды.

БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясы кодификациялық жұмысы барысында халықаралық ұйымдардың жауапкершілік тақырыбы алғаш рет мемлекеттердің жауапкершілік тақырыбы контекстінде қозғалды.

1956 жылы мемлекеттердің жауапкершілігі бойынша Арнайы баяндамашы Г.Амадор өзінің бірінші баяндамасында халықаралық ұйымның өз бетінше жауапкершілік атқаруы мүмкіндігін көрсетті [1, с. 189].

1963 жылы мемлекеттер мен үкіметаралық ұйымдар арасындағы қатынастар туралы мәселе бойынша арнайы баяндамашы А.Эль-Эрианнның бірінші баяндамасында халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі Халықаралық құқық комиссиясының назарын аударатын тақырып ретінде белгіленді [2, 186 б.].

Алайда біраз уақыттан кейін осы тақырып бойынша жұмыс істеу үшін БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясы құрған мемлекеттердің жауапкершілігі жөніндегі Кіші комитет болашақ зерттеуді қамту саласын талқылау барысында «халықаралық ұйымдар сияқты басқа халықаралық құқық субъектілерінің жауапкершілігі туралы мәселені шетке қалдыру керек» деген қорытындыға келді [3, 228 б.].

Бұл, негізінен, практикалық пайымдаулардан жасалған, алайда, осындай ұйымдардың халықаралық-құқыққа қарсы іс-әрекеттер жасау қабілетіне, сондай-ақ халықаралық құқық субъектілері ретінде халықаралық ұйымдардың таяудағы қалыптасуына күмән тудырған.

Жауапкершілік нормаларын кодификациялау процесі ұзақ және күрделі жолдан өтті. Қазіргі халықаралық құқықта бұл процесс ең алдымен БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясының қызметімен байланысты. Бірақ Ұлттар Лигасы кезінде қолданылған әрекеттер туралы да ұмытпау керек. Жалпы Ұлттар Лигасы, яғни бірінші және екінші дүниежүзілік соғыстар, халықаралық жауапкершілік проблемасы, Ұлттар Лигасымен бір мезгілде түрлі халықаралық үкіметтік емес ұйымдар мен үкіметаралық өңірлік ұйымдар белсенді айналысты. Рас, олардың барлық күш-жігері бір, өте тар арнаға бағытталды. Атап айтқанда, мемлекеттің жауапкершілігі оның аумағында шетелдіктердің өмірі мен меншігіне келтірілген залал үшін оның жауапкершілігі аспектісінде ғана қаралды. Ал халықаралық ұйымдардың немесе әкімшілік одақтардың жауапкершілігі туралы сөз болған жоқ.

1924 жылы Ұлттар лигасы Кеңесінің шешімі бойынша халықаралық құқықты прогрессивті кодификациялау бойынша сарапшылар комитеті құрылды. Бұл Комитет үкіметтерге сұрақтар тізімін дайындап, таратты, олардың ішінен соңғылары ең маңызды, тез арада реттеуді қажет ететін халықаралық құқық мәселелерін тандап алды. Олардың ішінде кодификацияға аса өткір мұқтаж және «қарастыру үшін жеткілікті жетілген ... кодификационной конференциясында», мәселелерді және жауапкершілігі туралы мәселе мемлекеттер.

1930 жылдың наурыз-сәуір айларында Гаагада кодификациялау бойынша конференция өтті. Басқалардың арасында мемлекеттердің жауапкершілік нормаларын кодификациялау туралы мәселе де шешілді.

Үшінші Комитет осы мәселені талқылаған 10 баптың жобасын қабылдады. Алайда, Комитеттің баяндамасында жұмыс үшін уақыт жеткіліксіз болғаны атап өтілді, ол зерттеуді аяқтай алмады, сондықтан ешқандай нақты тұжырымдарды қабылдамауды шешті.

Ал баптар жобасында, негізінен, шетелдіктің жеке басы мен мүлкіне зиян келтіруге әкеп соққан, осы мемлекет органдарының бірі халықаралық міндеттемелерді орындамағаны үшін мемлекеттердің халықаралық жауапкершілігіне қатысты мәселелер қарастырылды.

Халықаралық міндеттемелер деп халықаралық шарттан туындайтын, құқықтың әдеттегі немесе жалпы қағидаттарынан туындайтын міндеттемелер түсінілді; және шетелдіктің жеке басы мен меншігін қамтамасыз етуге шақырылған, халықаралық қоғамдастық әзірлеген және қабылдаған Ережелерде көзделген құқықтар.

Мұндай міндеттемелерді бұзу мемлекеттің заң шығару органдарының іс-әрекеттері немесе әрекетсіздігі нәтижесінде туындауы мүмкін:

– халықаралық міндеттемелермен сыйыспайтын қабылдау, заң немесе міндеттемені орындау үшін қажетті заңды қабылдамау;

– немесе сот билігі – халықаралық міндеттемелермен сәйкес емес сот шешімдерін қабылдау немесе шетелдіктерге қатысты қорғау мен сот төрелігін қамтамасыз етуден бас тарту.

Осы мемлекеттің ішкі құқығына сәйкес барлық қолда бар мүмкіндіктерді пайдаланғаннан кейін ғана шетелдік залалды өтеу үшін талап ете алады. Алайда, қазіргі халықаралық құқықта қолданылатын жоба мен ережелер болды.

Осылайша, 5-бап Халықаралық жауапкершілік құқығының постулаты болып табылатын норманы белгіледі – ішкі құқыққа сілтеме мемлекетті жауапкершіліктен босатпайды. Жобада шетелдікке, жеке тұлға келтірген залал үшін де мемлекет жауапкершілігі көзделген. Бұл жағдайда, егер мемлекет тарапынан «зиян келтірудің алдын алу, оны өтеу немесе залал келтірген іс-әрекеттер үшін жаза қолдану үшін осы мән-жайларда қалыпты қабылдануы тиіс шаралар» қабылданбаса ғана жауапкершілік туындайды. Халықаралық ұйымдар туралы ескертпелер, халықаралық ұйымдар шеңберіндегі мемлекеттердің жауапкершілігін реттейтін ережелер, сондай-ақ ұйымдардың өздерінің жауапкершілік мәселелері жобада болған жоқ.

Соңғы онжылдықта халықаралық ұйымдардың халықаралық аренадағы рөлі мен функциялары айтарлықтай өзгерді. ХХІ ғасырдың басында олар халықаралық қоғамдастық қызметінің кез келген бағытының маңызды және ажырамас бөлігін құрайды.

Сондықтан, осы Халықаралық құқық субъектілерінің жауапкершілігін реттейтін құқықтық нормаларды терең зерттеу және кодификациялау туралы мәселе сөзсіз туындайды. Халықаралық ұйымдардың

жауапкершілігін кодификациялаудағы маңызды қадам БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясының мемлекеттердің жауапкершілігі туралы баптардың жобасы бойынша жұмысы аяқталғаннан кейін жасалды.

Бұл жұмыс 2001 жылдың 12 желтоқсанында БҰҰ Бас Ассамблеясының (БҰҰ ГА) № 56/83 қарарды қабылдауымен аяқталды, ол қосымша ретінде «мемлекеттердің халықаралық-құқыққа қарсы іс-әрекеттер үшін жауапкершілігі» деп аталатын мақалалардың жобасын қамтыды [4, 2 б.].

Халықаралық ұйымдардың жауапкершілігіне қатысты кейбір мәселелер қазірдің өзінде талқыланды немесе, кем дегенде, ПСОГ-ға комиссия жұмысының контекстінде айтылған. Алайда, осы тақырып бойынша жеке құжатты әзірлеудің нақты қажеттілігі бар екені анық. Мұндай қажеттілікті халықаралық ұйымдардың өздері растайды. Мысалы, теңіз жөніндегі халықаралық орган әзірленіп жатқан халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптардың жобасына өздерінің түсініктемелерінде 1982 жылғы Біріккен Ұлттар Ұйымының теңіз құқығы жөніндегі Конвенциясы мен 1994 жылғы осы Конвенцияның XI бөлігін жүзеге асыру туралы келісім органның жауапкершілігі мен қаржылық міндеттемелері туралы бірқатар бірегей ережелерді қамтитынын атап көрсетеді. Осы ережелерді жүзеге асыру туралы мәселені одан әрі әзірлеу үшін әзірленген жоба ерекше құнды болып табылады [5, 8 б.].

Халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптардың жобасын әзірлеумен байланысты мәселелер. 2000 жылы БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясының 52-ші сессиясында халықаралық ұйымдардың жауапкершілік тақырыбын өзінің ұзақ мерзімді бағдарламасына енгізуді қаулы етті [6, 338 б.]. 2001 жылғы 12 желтоқсандағы 56/82 қарарында БҰҰ Бас Ассамблея комиссиясы осы тақырып бойынша жұмысты бастауды және оны өз жұмысының бағдарламасына енгізуді сұрады [7, 3 б.].

2002 жылы БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясының 54-ші сессиясында халықаралық ұйымдардың жауапкершілік тақырыбы бойынша жұмыс тобы құрылды, оның төрағасы және осы тақырып бойынша арнайы баяндамашы болып халықаралық заңгер Дж.Гай. Арнайы баяндамашының ұсынысы негізінде 2008 жылғы мамырдағы жағдай бойынша БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясының редакциялық комитеті болашақ құжаттың 53 бабының жобасын қабылдады.

Бүгінгі күні Халықаралық құқық комиссиясы шеңберінде халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы нормаларды кодификациялау бойынша нақты жұмыс жүргізіліп жатыр, Халықаралық құқық жүйесін дамытуда үлкен жетістік болып табылады.

Әзірленіп жатқан жобаның халықаралық құқықты кодификациялау және прогрессивті дамыту тұрғысынан бірқатар оң сәттері бар. Мәселен, БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясының жұмысы шеңберінде халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптардың жобасымен мүше мемлекеттердің ұйымның әрекеті үшін жауапкершілігіне қатысты мемлекеттің жауапкершілігі туралы баптардың жобасында қамтылмаған бос орын орнын толтыруға әрекет жасалды. Халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптардың жобасының 29-бабында белгілі бір жағдайлар туындаған кезде мүшелігіне байланысты мүше мемлекеттің субсидиарлық жауапкершілігі туралы ережені бекіту осы контексте ерекше маңызды болып табылады [8, 291 б.].

Бұл ережелер осы жағдайды реттейтін жалпы ережені әзірлеудің бірінші кодификациялық әрекеті болып табылады. Бұдан басқа, халықаралық-құқықтық құжаттарда дәстүрлі қолданылатын айқындауды нақтылайтын және толықтыратын халықаралық ұйымның анықтамасы әзірленді.

БҰҰ-ның халықаралық құқық комиссиясы ұсынған халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптар жобасының 2-бабында қамтылған анықтама халықаралық ұйымдардың даму динамикасына, көбінесе жауап береді және жауапкершілік құқықтық қатынастары шеңберінде ғана емес, сондай-ақ халықаралық ұйымдардың қатысуымен құқықтық қатынастардың басқа да салаларында да пайдаланылуы мүмкін.

Сонымен қатар, БҰҰ-ның халықаралық құқық комиссиясының халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы нормаларды кодификациялау жөніндегі жұмысын егжей-тегжейлі зерттей отырып, халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптардың жобасымен жұмыс барысында туындаған екі негізгі проблеманы анықтауға болады. Бұл жоба осы мәселелерді зерттеуге, сондай-ақ оларды шешудің ықтимал жолдарын жариялауға арналған.

Бірінші – мәселе мемлекеттердің жауапкершілігі туралы баптар жобасының мазмұнын жаңа құжатпен көшірумен байланысты.

Екіншісі – халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптар жобасының түпкілікті нысанына қатысты.

Бірінші проблеманың контекстінде жаңа жобаны әзірлеу кезінде Комиссия 2001 жылғы халықаралық-құқыққа қарсы іс-әрекеттер үшін мемлекеттердің жауапкершілігі туралы өзі әзірлеген баптардың жобасын негізге алуды шешкеніне назар аудару қажет. Гай егер қажетті себептер болмаса, халықаралық ұйымдар мен мемлекеттерге қатысты мәселелерге әртүрлі көзқарасты пайдалану үшін Комиссияның негізі жоқ екенін

атап өтті. Алайда, бұл мәселелерді ұқсас ретінде қарастыру керек деген сөз емес, және мұндай қарау ұқсас шешімдерге әкеледі [9, 7 б.]. Өз түсініктемелерін ұсынған халықаралық ұйымдардың көпшілігі (ЕО, теңіз күні бойынша халықаралық орган, ДДҰ) комиссияның мұндай тәсілін мақұлдайды [10, 8 б.].

Халықаралық валюта қоры жоғарыда көрсетілген ұйымдардан айырмашылығы мемлекеттердің жауапкершілігі туралы баптардың жобасын және халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптардың жобасын әзірлеу кезінде бірдей тәсілді пайдалануға қатысты өте сындарлы ұстанымды ұстанады [10, 6 б.]. Бұл мәселені БҰҰ Бас Ассамблеясы алтыншы комитетінде талқылау кезінде делегациялардың көпшілігі (Дания, Жаңа Зеландия, Италия, Бразилия, Румыния, Франция, Испания және т.б. делегациялары) комиссия жұмысының осындай бағыты үшін сөз сөйледі [11, 6-14 б.].

БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясы ұйымдардың жауапкершілігі туралы тақырыпты әзірлеу кезінде мемлекеттердің жауапкершілігі туралы баптардың жобасын бастапқы нүкте ретінде пайдалану мүмкіндігінің нақты себептерін анықтады.

Біріншіден, баптардың жобаларында барлық мемлекеттер қабылдаған әдеттегі құқық нормалары бекітілген.

Екіншіден, ҚЖХС жұмысы барысында Комиссия халықаралық жауапкершіліктің маңызды қағидаттарын әзірледі және осындай тәсіл осы екі мәселе параллель болатын шамада, тіпті қорытындылар міндетті түрде бірдей болмайтын жағдайда да қолданылуы тиіс.

Үшіншіден, Комиссия халықаралық-құқықтық жауапкершіліктің негізгі сипатты белгілерін анықтады және ол өз ұстанымын өзгертуге негіз жоқ [12, 7 б.].

Бұл жерде осы жағдайда халықаралық құқықтың барлық субъектілеріне халықаралық жауапкершілік құқығының негізгі қағидаттарын қолдану маңызды болып табылатынын атап өту қажет.

Бірінші кезекте бұл халықаралық құқық саласы ретінде халықаралық жауапкершілік құқығының тиімді жұмыс істеуі үшін қажет. Мысалы, әрбір халықаралық-құқыққа қарсы іс-әрекет халықаралық-құқықтық жауапкершілікке әкеп соқтыратын принцип мемлекеттерге де, Халықаралық ұйымдарға да олардың арасындағы елеулі айырмашылықтарға байланысты бірдей қолданылмайды деп айтуға болмайды.

Алайда БҰҰ-ның халықаралық құқық комиссиясының құжатты құрудың жалпы қағидаттарын ғана сақтауға және халықаралық құқықтың барлық субъектілеріне халықаралық жауапкершілік құқығының негізін қалаушы қағидаттарын қолдануға бастапқы ниеті мемлекеттердің Халықаралық ұйымдарға жауапкершілігі туралы нормаларды әдеттегі көшіруге көбірек ұқсайды. Бұл екі жағдайға байланысты. Біріншіден, бұл жағдайда, біздің ойымызша, алдымен мемлекеттерге қатысты құжат әзірленген, содан кейін Халықаралық ұйымдарға қатысты ұқсас құжатпен жұмыс басталған кез келген саланың нормаларын кодификациялауға тән жағдай туындайды.

Мысалы, мұндай жағдай 1969 жылғы Вена конвенциясын және 1986 жылғы Вена конвенциясын әзірлеу кезінде халықаралық шарттардың құқығы саласында орын алды. Халықаралық құқықтағы кодификациялау процесі белгілі бір қиындықтармен байланысты. Бірінші кезекте бұл халықаралық құқық субъектілерінің өздері осы құқықтық жүйенің нормаларын жасаушылар болып табылатындығымен және тиісті нормаларды әзірлеу бойынша олардың белсенді жұмыс жүргізуінсіз халықаралық құқықтың қандай да бір саласын кодификациялау әлдеқайда баяулатылатындығымен байланысты. Осыған байланысты мемлекеттер мен ұйымдар осы мағынада, әсіресе, халықаралық құқықтың маңызды салаларының бірін кодификациялау туралы болып отырғанда, үлкен белсенділік танытуы қажет.

Бүгінгі таңда БҰҰ Хатшылығының халықаралық құқық комиссиясының өтініші бойынша мемлекеттерге және Халықаралық ұйымдарға жіберілген сауалдарына жауап ретінде жазбаша түсініктемелер тек алты мемлекеттен (Мексика, Польша, Австрия, Италия, Германия, Конго) және он төрт халықаралық ұйымдардан ғана алынған. Бұл ретте негізгі мәселе осы түсіндірмелердің басым бөлігі әзірленетін тақырыптың маңыздылығы туралы жалпы тұжырымдарды білдіреді. Аса сындарлы және мазмұнды пікірлер тек үш ұйым – Еуропалық Одақ, Интерпол және халықаралық валюта қоры арқылы ұсынылған.

Интерпол әлемдік дәрежеге ие болса, бүкіл мемлекеттер полициясын басқара алады. Сол тұста интерпол барлық әлемдік және аймақтық халықаралық ұйыммен қарым-қатынас жасауға тырысады. Интерпол әр уақытта БҰҰ мен халықаралық экономикалық және әлеуметтік сұрақтар бойынша байланыс жүргізеді. Егер қылмысты әлеуметтік феномен ретінде алсақ, онда БҰҰ барлық мемлекеттермен қатынасты және қылмыстылықпен күресті басқарады. БҰҰ бір бөлімінен мынандай мақсаттарды көруге болады: халықаралық бейбітшілікпен қауіпсіздікті сақтау, ұлттар арасындағы достық қарым-қатынастарды дамыту, халықаралық экономикалық, әлеуметтік, мәдени, гуманитарлық тұрғыдағы халықаралық ынтымақтастықты сақтау. Алайда БҰҰ тұрғысында нақты оперативтік ынтымақтастық орындалмаған. БҰҰ қызметі мәлімет жинау, статистика

және қылмыстық құқықтық актілер унификациясы жатады. Нақты тұрғыдағы қылмыс БҰҰ-ның Бас Ассамблеясының қызметі болып табылады [13, 202, 203 б.].

Халықаралық құқықтың Француз доктринасының өкілдері Н.К. Динь, П.Дайе және А.Пелле БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясы шеңберінде халықаралық құқықты кодификациялау процесін талдай отырып, сондай-ақ сыртқы істер министрлігінің БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясының өтініші бойынша жіберілген БҰҰ Хатшылығының сұрау салуларына сапалы, сондай-ақ сандық жағынан да біркелкі емес, бұл кодификациялау процесіне қолайсыз әсер етеді [14, 202, 203 б.]. Бұл мемлекеттердің жазбаша түсініктемелерін дайындау кезінде де, БҰҰ Бас Ассамблеясының алтыншы комитетінде ұсыну үшін позицияны да мемлекеттердің сыртқы саяси ведомстволары халықаралық құқықтың тиісті саласында ғылыми әзірлемелермен айналысатын, кодификациялау туралы сөз болып отырған халықаралық заңгерлерді белсенді түрде тарту қажеттігіне байланысты болуы мүмкін.

Халықаралық Ұйымның жауапкершілігі туралы нормаларды кодификациялау барысында туындайтын екінші мәселе жаңа жобаның түпкілікті нысанына қатысты. Бұл проблема мемлекеттердің жауапкершілігі туралы баптардың жобасымен комиссияның жұмысы аяқталған сәттен бастап анық байқалады. Бұл құжат БҰҰ-ның № 56/83 Бас Ассамблея қарарына қосымшада қамтылған, онда мынадай тұжырым бар: «Бас Ассамблея халықаралық құқық комиссиясы ұсынған, мәтіні осы Қарарға қосымшада қамтылған халықаралық-құқыққа қарсы іс-әрекеттер үшін мемлекеттердің жауапкершілігі туралы баптарды назарға алады және оларды Үкіметтің назарына ұсынады, бұл ретте олардың алдағы қабылдау немесе басқа да тиісті шаралар туралы мәселені қозғамайды» [15, 2 б.].

Ресейлік ғалым И.И. Лукашук комиссия жасаған жұмыстың аса маңызды және маңыздылығына қарамастан, қарар түріндегі мақалаларды қабылдау фактісінің өзі халықаралық оң құқық нормаларымен мақұлданған ережелерді әлі қабылдамайтынын атап өтті, осыған байланысты қабылданған ережелерді халықаралық практикаға енгізудің, мемлекеттердің заң күшін мойындауының қиын процесі күтіп тұр деп көрсеткен [16, 5 б.]. БҰҰ-ның халықаралық құқық комиссиясының ПСОГ-ға жұмыс істеуінің бастапқы кезеңдерінде дайындалып жатқан баптардың жобасы конвенция жасасу үшін негіз ретінде пайдаланылуы мүмкін екендігі туралы айтылды, алайда жобаның түпкілікті нысанына қатысты мәселе комиссия жұмысы аяқталғаннан кейін баптармен шешіледі [17, с.6]. Алайда бұл мәселе шешілмеген.

Халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптардың жобасы болған жағдайда ұқсас жағдай қалыптасады. Осы кезеңде БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясының жобасы бойынша жаңа құжаттың түпкілікті нысанына қатысты мәселені мүлде көтермеді.

БҰҰ Бас Ассамблеясының алтыншы комитетінде талқылаулар шеңберінде бұл мәселе ішінара қозғалды. Делегациялардың көпшілігі БҰҰ Бас Ассамблеясы осы жобаны назарға алатындығын, бірақ оны міндетті ретінде қабылдамайтынын айтты. Тек Греция делегациясы Халықаралық конвенцияны қабылдау қажеттілігі туралы мәлімдеді, ол дауларды реттеу бойынша тиісті рәсімдерді де қарастырады [18, 7, 8 б.].

Халықаралық жауапкершілік құқығы саласындағы заңды міндетті құжатты қабылдаудағы қиындықтар ең алдымен осы саланың ерекшелігімен байланысты екені түсінікті. И.И. Лукашуктың атап өткеніндей, халықаралық қоғамдастықтың тек ХХІ ғасырдың басында ғана мемлекеттердің халықаралық жауапкершілігі туралы нормалар кешенін мақұлдай алатыны ірі мемлекеттердің құқықтық реттеудің тиімді тетігінің әрекетіне бағынбауға құлшынуына байланысты екені белгілі болды [16, 3 б.]. Егеменді мемлекеттердің әрбірі бірінші кезекте өзінің стратегиялық мүдделерін көздейтін ұстанымдары мен еркін үйлестіру халықаралық құқықтың кез келген саласын кодификациялау кезінде қиын болып табылады. Алайда, мәселе халықаралық-құқықтық жауапкершілік туралы болса, бұл процесс одан да күрделі.

Н.К. Динь, П.Дайе және А.Пелле БҰҰ Халықаралық құқық комиссиясы шеңберінде кодификациялау процесін аяқтаудың үш нұсқасын қарастырады. Комиссия дайындаған мақалалардың жобаларын БҰҰ Бас Ассамблеясына жібергеннен кейін соңғысы, біріншіден, қарар қабылдау жолымен мәтіннің мазмұнына мемлекеттердің назарын аудара алады. Бұл жағдайда әзірленген нормалар құқықтық маңызы мемлекеттердің мінез-құлқына байланысты қарапайым «ережелер моделі» нысанын қабылдайды. Екіншіден, БҰҰ Бас Ассамблеясы бұл құжатты мемлекеттерге қосылу ұсынылатын Конвенция түрінде қабылдай алады. Үшіншіден, БҰҰ Бас Ассамблеясы декларация немесе Хартия нысанындағы қарарды қабылдай алады [14, 203 б.].

БҰҰ-ның халықаралық құқық комиссиясының ЖСЖ-ның жұмысын аяқтауы келтірілген оқиғалардың біріншісін бейнелейді. Кодификациялау процесінің мұндай аяқталуы әзірленген құжатты практикада іске асыру үшін ең сәтті болып табылады. Сонымен қатар, БҰҰ Бас Ассамблеясы қол қоюға ұсынылған Конвенция түрінде мемлекеттердің жауапкершілігі туралы баптардың жобасын немесе халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптардың жобасын қабылдаған жағдайда да, тек бірнеше мемлекет

ратификациялайтын «жұмыс істемейтін» Конвенцияның туындау қаупін ескеру қажет, осыған орай ол міндетті заңдық күші бар құжат болмайды. Егер баптарды декларация нысанында қабылдау туралы айтатын болсақ, тек ұсынымдық сипаты бар құжат пайда болады.

Әзірленген құжаттардың жалғыз заңды міндетті нысаны конвенция болуы мүмкін. Алайда, мемлекеттердің жауапкершілігі туралы, содан кейін үкіметаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы конвенцияны қабылдау халықаралық құқық комиссиясының осы баптарға жұмысын аяқтаудың нақты іске асырудан неғұрлым алыс нұсқасы болып табылатындығымен келісуге болады. Егер мемлекеттер ЖСЖ-ның әзірленген мәтінін тек ХХІ ғасырдың басында ғана мақұлдай алатын болса, онда олардың осы нормаларды заңды түрде өзі үшін міндетті деп тануға дайындығы екіталай болып табылады.

Сонымен бірге БҰҰ-ның халықаралық құқық комиссиясының көпжылдық еңбегі нәтижелерінің «тәуелділік» нүктесінен тек «ережелер моделі» нысанында жылжытуға қабілетті барлық ықтимал нұсқалардың неғұрлым нақты нұсқасы мемлекеттердің жауапкершілігі туралы баптардың жобасын, содан кейін декларация нысанында халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптардың жобасын қабылдау ұсынылады.

Г.И. Тункин, халықаралық ұйымдар халықаралық шарттардың мәтіндерін қабылдайтын қарарлар шарттық процесс үшін бастапқы пункт ретінде қызмет ете алады [18, 63 б.]. БҰҰ Бас Ассамблеясы көбінесе 1966 жылғы Азаматтық және саяси құқықтар туралы Пактіні және 1966 жылғы экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы Пактіні әзірлеу және қабылдау үшін негіз болды. БҰҰ Бас Ассамблеясының қарарымен қабылданған Нәсілдік кемсітушіліктің барлық нысандарын жою туралы декларацияның негізінде тиісті конвенция әзірленді.

Бұрын айтылғандардың барлығы соңғы онжылдықтағы халықаралық жауапкершілік құқығын қалыптастыру жолында қаншалықты айтарлықтай ілгерілеушілікке қол жеткізілгені туралы түсінік береді. Бұл халықаралық құқықтың тиімділігін арттыру, бұл құқық әлемдік жүйенің басқару деңгейін арттыру проблемасын шешудің неғұрлым маңызды факторына айналған жағдайда оның тетігін жетілдіру қажеттілігімен түсіндіріледі. Процесс оңай емес. Оның жолындағы кедергілер негізінен саяси сипатқа ие. Мамандар атап өткендей, халықаралық жауапкершілік құқығын кодификациялаудағы қиындықтар осы саланың күрделілігімен ғана емес, оның саяси мәнімен де түсіндіріледі. Француз ғалымы П.М. Дюпьи БҰҰ-ның халықаралық құқық комиссиясы осы саланың күрделілігіне байланысты емес, оның ерекше саяси маңызына байланысты халықаралық жауапкершілік құқығын кодификациялауға ерекше назар аударуы тиіс екенін атап көрсетеді [19, с. 385]. Тағы көп қадам жасау қажет. Дегенмен, негіз салынған.

Жүргізілген зерттеу негізінде келесі қорытындылар жасауға болады.

Екі жобаның ережелерінің әрдайым анықталған ұқсастығының негізгі себебі ұйымдардың жауапкершілігі туралы нормаларды кодификациялау процесінде өзінің тұйық шеңбері қалыптасатындығы болып табылады: кейбір мемлекеттер мемлекеттерге, Халықаралық ұйымдарға қолданылатын ережелерді нақты көшірудің қажеттілігі туралы мәлімдейді, алайда ақпараттың жеткіліксіздігіне байланысты осы мемлекеттер көбінесе осындай көшіруді мақұлдайды. Осының салдарынан ұйымдардың жауапкершілік тақырыбы прогрессивті дамуды алмайды, ал мемлекеттердің жауапкершілігі туралы баптар жобасының жарияланбаған ережелерін кодификациялау ғана орын алады, бұл көптеген мемлекеттер тарапынан белсенді сынға ұшырайды. Мұндай жағдай бірнеше мән-жайларға байланысты: Доктринадағы халықаралық ұйымдардың халықаралық-құқықтық жауапкершілігі тақырыбының жеткіліксіз әзірленуі; прецеденттік практиканың аз болуы; мемлекеттер мен халықаралық ұйымдардың жазбаша түсініктемелерін ұсынуда жеткіліксіз белсенділік.

Халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптар жобасының түпкілікті нысанына келетін болсақ, ұйымдардың халықаралық-құқықтық жауапкершілігі туралы нормаларды егжей-тегжейлі әзірлеу қажеттілігімен қатар осы нормаларды практикада іске асырудың тиімді тетігін қамтамасыз ету қажет екенін мойындау қажет.

Мемлекеттердің жауапкершілігі туралы баптар жобасының мәтінін қабылдау процесін назарға ала отырып, халықаралық қоғамдастықтың құқықтық реттеу тетігіне байланысты міндеттемелерді өзіне қабылдауға дайын еместігі туралы қорытынды жасауға болады. Сонымен қатар, халықаралық-құқықтық жауапкершілікке қатысты баптардың жобаларын тек БҰҰ Бас Ассамблеясының қарарына қосымша түрінде қабылдау жағымсыз болар еді.

Халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптардың жобасын заң жүзінде міндетті құжат жағына жылжытуға қандай да бір дәрежеде ықпал етуге мүмкіндік беретін іс жүзінде жүзеге асырылатын тәсілмен жобаны декларация нысанында қабылдау болып табылады. Осыған байланысты БҰҰ Бас Ассамблеясының алтыншы комитетінде талқылауға халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы

баптар жобасының түпкілікті нысаны туралы мәселені (атап айтқанда, декларацияны қабылдау мүмкіндігіне қатысты) шығару орынды деп санаймыз.

Халықаралық ұйымдардың жауапкершілігі туралы баптардың жобасын әзірлеу осы саланың нормативтік базасын дамыту мен жетілдіру жолындағы тағы бір маңызды қадам болып табылады. Бұл ретте халықаралық жауапкершілік құқығын кодификациялау тек теориялық маңызы бар ғана емес, бүкіл әлемдік қоғамдастық үшін іс жүзінде қажетті болып табылатынын атап өткен жөн. Осыған байланысты қойылған проблемаларды шешуге ерекше назар аудару қажет, өйткені осы саланың әзірленуі мен кодификациясы деңгейіне қазіргі кезеңде халықаралық құқықтың тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету байланысты.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. *First report on state responsibility, by Mr. F.V. Garsia Amador, Special Rapporteur: UN Doc: A/CN.4/96 // Yearbook of the international law commission. – 1956. - Vol. II. – P. 173-232.*
2. *First report on relations between States and inter-governmental organizations, by Mr. Abdullah El-Erian, Special Rapporteur: UN Doc: A/CN.4/161 and Add.1 // Yearbook of the international law commission. – 1963. - Vol. II. – P. 159-186.*
3. *Ответственность государств за международно-противоправные деяния: резолюция Генеральной Ассамблеи ООН 56/83 от 12 дек. 2001 г.: док. ООН: A/RES/56/83.*
4. *Ответственность международных организаций. Комментарии и замечания международных организаций: док. ООН: A/CN.4/545. – Нью-Йорк: 2004.*
5. *Доклад Комиссии международного права о работе ее пятьдесят второй сессии: док. ООН: A/55/10. – Нью-Йорк: ООН, 2000.*
6. *Доклад комиссии международного права о работе ее пятьдесят третьей сессии: резолюция Генеральной Ассамблеи ООН 56/82 от 12 дек. 2001 г.: док. ООН: A/RES/56/82.*
7. *Доклад Комиссии международного права о работе ее пятьдесят восьмой сессии: док. ООН: A/60/10. – Нью-Йорк: ООН, 2006.*
8. *Доклад Комиссии международного права о работе ее пятьдесят пятой сессии: док. ООН: A/58/10. - Нью-Йорк: ООН, 2003.*
9. *Ответственность международных организаций. Комментарии и замечания, полученные от правительств: док. ООН: A/CN.4/547. – Нью-Йорк: ООН, 2004.*
10. *Краткий отчет о 16-м заседании Шестого комитета: док. ООН: A/C.6/58/SR.14. – Нью-Йорк: ООН, 2003.*
11. *Подготовленное Секретариатом тематическое резюме обсуждения в Шестом комитете Генеральной Ассамблеи на ее пятьдесят восьмой сессии: док. ООН: A/CN.4/537. – Нью-Йорк: ООН, 2004*
12. *Динь Н.К. Международное публичное право. Т. 1. Кн. 1: Формирование международного права: пер. с фр. / Н.К. Динь, П. Дайе, А. Пелле. – Киев: Сфера, 2000. – С. 59-239.*
13. *Сабитова Ш.А., Нұрғалым К.С. Интерполдың қызметі халықаралық ұйымдармен ынтымақтастығы // Вестник КазНПУ, серия «Международная жизнь и политика». – Алматы, 2019. – № 1-2(56-57). – С. 235-240.*
14. *Ответственность государств за международно-противоправные деяния: резолюция Генеральной Ассамблеи ООН 56/83 от 12 дек. 2001 г.: док. ООН: A/RES/56/83.*
15. *Лукашук И.И. Право международной ответственности. – М.: Волтерс Клувер, 2005.*
16. *Report of the International Law Commission on the work of its twenty-ninth session: UN Doc.: A/32/10 // Yearbook of the International Law Commission. - 1977. - Vol. II. - P.3-135.*
17. *Международное право: учебник / под ред. Г.И. Тункина. – М.: Юрид. лит., 1994. - 512 с.*
18. *Dupuy P.M. Reviewing the difficulties of Codification: on Agos classification of obligations of means and obligations of result in relation to state responsibility / P.M. Dupuy // European journal of international law. – 1999. - Vol. 10. – № 2. – P.371-385.*

УДК 327 (574:519.5)
МРПТИ 11.25.91

D.V. Men¹, D.S. Baiseitova¹

*¹doctor of political science, professor of the Far East department of Al-Farabi
Kazakh National University*

*¹master of Human sciences, teacher of the Far East department of Al-Farabi
Kazakh National University, Almaty city, Kazakhstan*

THE GREAT SILK ROAD–HUMANITY'S GREAT ACHIEVEMENT

Abstract

The paper is dedicated to the role of the Great Silk Road initiated by China. It says that this road played an important role in the development of geographical knowledge. After the formation of this through trade route, Europeans and Chinese first learned about the existence of each other. Along with goods, art, architecture, culture, the art of music and dance world religions spread along the Great Silk Road. As a result of the functioning of the Great Silk Road, a tendency towards the rapprochement of cultures was manifested in the process of intensive world economic relations. The article also examines the policy of China on the development of the Great Sea Silk Road in the 21st century. Positive and problematic methods of solving further promotion “One Belt - One Road” are considered. A place is revealed in the new concept of Central Asia. Special attention is paid to the role of Kazakhstan. Kazakhstan has chosen a partner on the Silk Road project in the Baltic region. Latvia was chosen as the operator from the Baltic countries in the implementation of the northern route of the Silk Road Economic Belt. The decision to cooperate was announced in Riga by the President of the Baltic Republic, Raymond Vejonis, with First Deputy Prime Minister of the Republic of Kazakhstan Askar Mamin. The Kazakh side presented the near future for Latvia: by 2020, the volume of KTZ's container cargo through the Latvian infrastructure could reach 4.5 million tons with the prospect of increasing flows. Now the new container transcontinental route from China will pass through Kazakhstan, Russia and Latvia with the final destination in the port of Riga, and then by sea to Europe (to the port of Rotterdam). The role of a link between Europe and Asia is given to the Freeport of Riga, which will become a powerful regional logistics hub. The study is warranted by the need to find a new solution to the Great Silk Road issue. Today, the history of the Great Silk Road can be considered as an actual experience of mutually beneficial trade and peaceful communication of different countries and people.

Key words: Great Silk Road, China, Great Sea Silk Road in the 21st century, Russia, Kazakhstan.

Д.В. Мен¹, Д.С. Байсеитова¹

*¹с.ғ.қ., Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті,
Қиыр Шығыс кафедрасының профессоры*

*¹гуманитариялық ғылымдарының магистрі, Қазақ Ұлттық Университеті,
Қиыр Шығыс кафедрасының оқытушысы*

ҰЛЫ ЖІБЕК ЖОЛЫ – АДАМЗАТТЫҢ КӨРНЕКТІ ЖЕТІСТІГІ

Аңдатпа

Бұл ғылыми – зерттеу жұмысында бастауын Қытайдан алған Ұлы Жібек Жолының географиялық мағлұматтарды дамытудағы атқарған маңызды рөлі ашылып жазылған. Осы сауда-саттық бағыты қалыптастырылғаннан кейін, еуропалықтар мен қытайлар алған бір-бірі жайлы білді. Ұлы Жібек Жолы бойында тек қана сауда-саттық тауарлар ғана емес, өнер, сәулет, мәдениет, музыка, би және әлемдік діндердің таралуы жүзеге асты. Әлемдік шаруашылық байланыстардың нәтижесінде мәдениеттің жақындасу үрдісі басталды. Бұл ғылыми зерттеу жұмысында 21 ғ. Қытайдың Теңіз Жібек Жолы саясаты, "Бір белдеу – бір жол" атты саясатының оң және теріс жақтары қарастырылды. Бұл концепцияны Орталық Азиядағы және Қазақстанның Ұлы Жібек жолындағы маңыздылығы қарастырылады. Себебі Қазақстан Балтық аймағында Жібек жолы жобасының серіктесі болып сайланды. Қазақстан Балтық өңіріндегі Жібек жолы жобасы бойынша серіктес таңдады. Латвия Жібек жолы экономикалық белдеуінің солтүстік бағытын жүзеге асыруда Балтық елдерінің операторы ретінде таңдалды. Ынтымақтастық туралы шешімді Ригада Балтық республикасының президенті Раймонд Вежонис Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің

бірінші орынбасары Асқар Маминмен бірге қабылдады. Қазақстандық тарап Латвия үшін жақын болашақты ұсынды: 2020 жылға қарай КТЗ контейнерлік жүктері Латвия инфрақұрылымы арқылы 4,5 млн. тоннаға жетуі мүмкін, бұл ағынның ұлғаюымен мүмкін. Енді Қытайдан контейнерлі континенталды жаңа маршрут Қазақстан, Ресей және Латвия арқылы өтеді. Рига портына, содан кейін теңіз арқылы Еуропаға (Роттердам портына) барады. Еуропа мен Азия арасындағы байланыстың рөлі қуатты аймақтық логистикалық хабқа айналатын Рига Фрипортына беріледі. Тақырыптың өзектілігі Ұлы Жібек жолының жаңа шешімін табу қажеттілігімен байланысты. Бүгінгі таңда Ұлы Жібек жолының тарихын әртүрлі елдер мен халықтардың өзара тиімді саудасы мен бейбіт қарым-қатынасының нақты тәжірибесі ретінде қарастыруға болады.

Түйін сөздер: Ұлы Жібек жолы, Қытай, ХХІ ғасырдағы Ұлы Жібек теңізі жолы, Ресей, Қазақстан.

Мен Д.В.¹, Байсеитова Д.С.¹

¹доктор политических наук, профессор кафедры Дальнего Востока

Казахского национального университета имени Аль-Фараби

¹магистр гуманитарных наук, преподаватель кафедры Дальнего Востока

Казахского национального университета имени Аль-Фараби

г. Алматы, Казахстан

ВЕЛИКИЙ ШЁЛКОВЫЙ ПУТЬ – ВЫДАЮЩЕЕСЯ ДОСТИЖЕНИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСТВА

Аннотация

Работа посвящена роли Великого Шёлкового пути начало, которого проложил Китай. В ней говорится, что этот путь сыграл важную роль в развитии географических знаний. После образования этой сквозной торговой трассы европейцы и китайцы впервые узнали о существовании друг друга. Наряду с товарами по Великому Шёлковому пути распространялись искусство, архитектура, культура, искусство музыки и танца, по нему шло распространение мировых религий. В результате функционирования Великого Шёлкового пути проявилась тенденция к сближению культур в процессе интенсивных мирохозяйственных связей. Исследуется также политика Китая по развитию Морского Шёлкового пути в ХХІ в. Рассматриваются позитивные и проблемные методы решения дальнейшего продвижения «Один пояс – один путь». Выявляется место в новой концепции Центральной Азии. Отдельно рассматриваются роль Казахстана в Великом Шёлковом пути. Казахстан выбрал партнёра по проекту "Шёлковый путь" в Балтийском регионе. Оператором от балтийских стран в реализации северного маршрута "Экономического пояса Шёлкового пути" выбрана Латвия. О решении сотрудничать было объявлено в Риге президентом прибалтийской республики Раймонда Вейониса с первым заместителем премьер-министра Республики Казахстан Аскармом Маминым. Казахстанская сторона представила ближайшую перспективу Латвии: к 2020 году объём контейнерных грузоперевозок "КТЖ" через латвийскую инфраструктуру может составить 4,5 млн тонн с перспективой наращивания потоков. Теперь новый контейнерный транс-континентальный маршрут из Китая будет проходить через Казахстан, Россию и Латвию с конечным пунктом назначения в Рижском порту, а далее морским сообщением в Европу (в порт Роттердама). Роль связующего звена между Европой и Азией достаётся Рижскому свободному порту, который станет мощным региональным логистическим хабом. Актуальность темы обусловлена необходимостью поиска нового решения Великого Шёлкового пути. В наши дни историю Великого Шёлкового пути можно рассматривать как актуальный опыт взаимовыгодной торговли и мирного общения разных стран и народов.

Ключевые слова: Великий шелковый путь, Китай, Великий шёлковый морской путь ХХІ в., Россия, Казахстан

From history it is known that the Great Silk Road existed for about two thousand years. During this time, its main and side routes changed, cities and whole countries blossomed or died, some dynasties came to replace others. In China, caravans began their long journey, either from the capital of the Western Han Empire of Chang'an City, then from the capital of the Eastern Han of Luoyang City, then from again becoming the capital under several Chang'an dynasties (present Xian). The transcontinental trade bridge ended first in Rome, and after its fall in 476, in Constantinople, Second Rome. Kievan Rus controlled the way "from the Varangians to the Greeks", which from the northern Russian principalities through Kiev led to Constantinople, the same Constantinople.

On September 7, 2013, President Xi Jinping of the People's Republic of China in Astana, the capital of Kazakhstan, proposed "to unite efforts and create economic zone of the Great Silk Road on the basis of innovative

methods of interaction, to make economic ties between the countries of Europe more close." According to him, "the new corridor along the Silk Road differs from the traditional model of regional cooperation in that it does not imply interaction through the establishment of a supranational governance structure." In addition, the new Silk Road does not have a clear geographical framework, starting and ending points.

Beijing officially declared that "China proposed to form an economic zone with a large-scale market and huge potential, covering more than 30 countries in Eurasia with a population of over 3 billion people. At present, the countries located on the Silk Road provide up to 23% of world exports. " According to the Center for Development Studies under the State Council of China, "the geographical boundaries of the new Silk Road begin in China and spread through Central Asia and Transcaucasia to Russia. The zone can be "stretched" to Western and South Asia, as well as to Central and Eastern Europ".

What place in the new concept will Central Asia occupy? In this regard, China declares "First of all, it is about cooperation between China, Central Asian countries and the Russian Federation, which have been successfully moving forward in recent years. Today, in the history of China's comprehensive partnership and strategic cooperation, the best period has come with these countries, and have moved to a new stage - a strategic partnership".

The simultaneous promotion of the foreign policy initiatives associated with the historical Silk Road after three decades of following Deng Xiaoping's behest, "Tao Guan Yan Hui" ("to hide the ability and wait for one's own time, to value time and not to claim hegemony") raises questions. Some experts explain this by the achievement of a qualitatively new level of economic and military might requiring an external projection. Others point to the rapid growth of nationalism among the military and youth, who believe that China has already "waited for its time". But rather, it is not a strategic offensive in two traditional areas of expansion of the Celestial Empire, but an active strategic defense designed to deflect an obvious and immediate threat.

The threat of encirclement like a sword of Damocles hangs over China for many centuries. The opening of the Great Silk Road was the first trip to the West in 138 BC. Zhang Qian, emissary of the emperor of the Western Han Dynasty. It was undertaken precisely with the aim of establishing "friendship with" distant barbarians "for the sake of fighting with their neighbors." The Usun tribes were planning to set on the nomads the Hun, who by their raids blocked the western borders of the state. The "center of gravity" of the Celestial Empire was then deep in the territory of present-day China, the capital was the city of Chang'an (now Xian), located one and a half thousand kilometers from the sea coast.

Gradual expansion of the limits of China allowed to start swimming between the ports of the coast, which later became the Chinese part of the Sea Silk Road. But immediately there were security problems. In the Middle Ages, Japanese naval pirates attacked not only merchant ships, but also raided coastal settlements in the provinces of Fujian and Guangdong. Unable to drive away the corsairs, the Chinese government set out to solve the problem by resettling residents inland, banned the sea trade and the construction of ocean ships. An even more serious situation arose in the mid-nineteenth century, when the coast of China was subjected to unpunished bombardment of rifled guns from ships flying the flags of Britain and France.

Then, with the beginning of the Soviet-Chinese cold war in the 60s of the last century, the fear of encirclement intensified. In Beijing, feared as a blow from the sea, where the American Seventh Fleet covered Taiwan, and the invasion of Soviet units on land. On the southern perimeter of the borders, there were skirmishes with Indian border guards, overgrown in 1962 in a local war. The American aggression in Vietnam (1965-1973) was considered by Chinese strategists as a threat to the southern and coastal provinces of the PRC. Rapid rapprochement with the West since the beginning of the 1970s, the weakening and subsequent disintegration of the Soviet Union have removed real or perceived environmental threats. Since the late 1970s, the Chinese nation has achieved surprising economic successes. The coastal provinces again became the "workshop of the world", the ships laden with goods again pulled along the routes of the Sea Silk Road to the West, huge incomes of the Celestial Empire again provoked the desire to plunder it.

As China's economic success grew, its Western partners, and primarily the US, began to demand a sharp appreciation of the yuan. This trick has already been tested in Japan in the 80s of the XX century, when the revaluation of the yen held under the US dictate increased Japanese export, made it less competitive and doomed the Land of the Rising Sun to a stagnation that lasted for almost three decades.

Chinese leaders refused to commit a similar "economic hara-kiri", and then in 2011 in Washington, the strategy of "turning to Asia" was formulated. It turned out to be a program of deterrence of the PRC through creating a real threat to sea transport routes, which account for about 90% of trade. "The strategic content of American policy turn to Asia" is the suppression and encirclement of China. America is able to block the vital sea routes of China. The primary objective of this policy is the environment from the sea.

Priority strategic direction of the policy of Beijing. Two initiatives of Beijing look like attempts to "pour oil on the raging waves" - due to the accelerated growth of trade and investment, to prevent the preparing environment. It will be most difficult to achieve this in the zone of the Silk Road. Despite the traditional influence of Chinese civilization, the huge volume of trade, the presence of influential communities of "overseas Chinese",

Washington wants to achieve its goals. Signs of this are already visible in the activation of US military ties with the countries of the region, in the accelerated creation of the Trans-Pacific Trade Pact, which are not going to allow the second world economy

Now in the former USSR the situation in the zone of the Great Silk Road looks better. The heterogeneity of economic development in the Central Asian republics is constrained by the activation of Russia. The creation of the Eurasian Union with the participation of the "regional superpower" of Kazakhstan, the prospect of joining Uzbekistan and Tajikistan makes the situation in the region more predictable. The positive role is played by China itself, which has established close ties with the countries of the region on a bilateral basis and within the framework of the SCO. As for Russia, she either reconciled with the activation of her strategic partner in her "soft underbelly", or sees in it a lesser evil with the consolidation of the presence of the West.

The events of recent months have shown that in Beijing, priority was given to promoting the strategy of the Great Silk Road of the 21st century. So it was in the old days - the problems on the Silk Road caused the Silk Road to activate on the ground and vice versa. In Beijing, Xi'an, Urumqi and other Chinese cities there were conferences, round tables, symposia on this subject. China sponsored business forums, investment forums in Astana and Tashkent.

Both strategies of the Silk Road are designed to break through a possible blockade and provide safe trade routes for export goods to the West. Transit countries and regions are equally important. This applies to the ASEAN countries and to the states of Central Asia. The capacity of their markets (\$ 400 billion and \$ 40 billion, respectively) is comparable to the markets of Europe or Africa. The trade turnover between China and the EU countries in 2013 was \$ 560 billion, with the countries of Africa \$ 210 billion

Russia: from the transit territory to the main market. Russia through the prism of the EZVSHIP concept does not yet look like a strategic market, but as a strategically important transit territory. Given the continuing instability in the Middle East and Transcaucasia, transport arteries on the territory of Russia are of paramount importance. This is not only the Russian part of the main container route planned by Beijing, which starts from the port of Lianyungang on the east coast of China, passes through the central provinces and Xinjiang, continues through Kazakhstan, merges with the highways of the Urals and South, and then through the new bridge across the Kerch Strait deep-sea port in the Crimea. From there, the containers will be transported by ships across the Mediterranean Sea throughout Europe, the Middle East and Africa. The role of understudies will be played by the Transsib and BAM, modernized with Chinese participation, and other steel trunk lines, for which container structures from China already go to Western Europe. The growing interest of Beijing is caused by the Northern Sea Route. Russia will not pass the new highways of the route Western China - Western Europe, which has already been built across the whole of China and is being built on the territory of Kazakhstan.

As for the Russian market, at present it is unlikely to play a significant role for Chinese foreign trade, whose volume in 2013 exceeded \$ 4 trillion. The Russian-Chinese trade has fluctuated around \$ 90 billion for several years. However, a new look at the importance of the Russian market.

First, the discipline with which the EU countries joined the sanctions against Russia, showed Beijing that they remain under US control and can act even contrary to their economic interests. Constantly complaining about the excess of Chinese exports, these countries at the same time refuse to sell to China military equipment and dual technologies in the framework of sanctions imposed by Washington in 1989, after the events in Tiananmen Square. It is not difficult to imagine the risks to Chinese trade in the case of the establishment of the Transatlantic Free Trade Zone, which together with the Trans-Pacific Free Trade Area is designed to create a global trade area free from Washington's unwanted economies.

Secondly, the sanctions imposed on Russia open up vast niches before Chinese goods, previously occupied with European and American goods. We can expect the growth of trade as a result of Beijing's readiness for major investments in Russia and Moscow's decision to remove the security label from certain technologies, to allow Chinese companies into large infrastructure projects. Appropriate arrangements by Putin and Xi Jinping in Shanghai will increase the number of joint projects in high-tech branches of science and industry with the most beneficial consequences for trade statistics.

The growing political, military and economic "containment" of the West by both Moscow and Beijing can lead to Russia becoming an increasingly important Chinese market. On the new Silk Road, Moscow will take the baton from Rome and Constantinople.

To finance the Eurasian superproject, China has created new financial institutions - the Asian Bank for Infrastructure Investments (ABIA) and the Silk Road Fund. ABI will compete with the World Bank in the near future. This was facilitated by the short-sighted US policy, which limits China's role in the decision-making process at the International Monetary Fund.

The country-organizer of ABIA is China, which proposes to form half of the capital of the future organization. India and Russia led the organization, being in the top three largest owners of votes. At the same time, the de facto right of veto has on the most important decisions of the PRC. The "Memorandum of

Understanding" was signed by 57 states. Despite the resistance of the United States, Britain, Germany and Italy became the countries participating in this financial project.

The Chinese Silk Road Investment Fund, registered in 2014, concentrates large investments in infrastructure projects to countries located along the general directions of the New Silk Road. The Fund funds projects not in RMB, but only in dollars and euros, in order to attract foreign and international financial organizations to joint investment. The total capital of the fund will be \$ 40 billion. A significant part of the capital is channeled from the gold reserve of the PRC, the Chinese Investment Corporation, the Export-Import Bank and the Development Bank of China.

In 2015, the Fund financed projects totaling \$ 5 billion. As part of the China-Pakistan Economic Corridor, the Silk Road Fund plans to build a hydroelectric power station in the northeast of Pakistan. The volume of investments - \$ 1.65 billion. The fund bought shares of the Italian company Pirelli, specializing in the production of tires. The Fund invested \$ 1.8 billion in the Fund. The Fund bought out 9.9% of the share in the Yamal LNG liquefied natural gas project from Russian OAO NOVATEK, and allocated loans of 730 million euros for 15 years.

The main geo-economic battle between the West and the East will unfold between the two emerging blocs - Euro-Atlantic and Eurasian. The bloc led by the Atlantists includes the Trans-Pacific Partnership (TTP) + the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP). Opponents point out that the carriers of this "partnership" are American transnational corporations.

The Eurasian block includes the Shanghai Cooperation Organization + the Eurasian Economic Union (EEMA) + the New Silk Road project + the VEPEP (Comprehensive Regional Economic Partnership). An agreement was reached on the conjugation (docking of the format) of the EEA with the Chinese superproject of the "Economic belt of the Silk Road".

In the global geo-economic transformation, the struggle for the European market comes first. The US proposes to strengthen transatlantic ties, and Russia and China - to create a "Greater Eurasia" from London to Shanghai. In particular, the Asian Bank for Infrastructure Investments was created for these purposes - a significant step in the "Great campaign" of the Silk Road. The growth of China's power leads to a loss of strategic leadership of the United States in the Asia-Pacific region. As for Kazakhstan, he chose a partner for the Silk Road project in the Baltic region. The operator from the Baltic countries in the implementation of the northern route "Economic belt of the Silk Road" selected Latvia. Lithuania remains in the status of a regional carrier, because it becomes the center of logistics and distribution in the Baltic region. About the decision to cooperate with Latvia, and not with Lithuania, was announced during the meeting in Riga of the President of the Baltic Republic Raymond Vejonis with First Deputy Prime Minister of the Republic of Kazakhstan Askar Mamin. The Kazakhstan party has presented the nearest prospect of Latvia: by 2020 the volume of container cargo transportations "КТЖ" through the Latvian infrastructure can make 4,5 million tons with the prospect of escalating flows.

Now a new container transcontinental route from China will pass through Kazakhstan, Russia and Latvia with the final destination in the Riga port, and then by sea to Europe (to the port of Rotterdam). The role of the link between Europe and Asia goes to the Freeport of Riga, which will become a powerful regional logistics hub. The decision of Kazakhstan was a surprise for the Lithuanian authorities, which since 2015 actively negotiated with the logistics "daughter" "KTZ" KTZ Ekspress, the Russian media reports. In the framework of the Memorandum of Cooperation signed between the Kazakhstani enterprise and the Lithuanian company V. Paulis & Associates Real Estate, signed in late 2016, a joint venture for the transportation of container cargo was even established. Lithuanian optimism was also based on the statements of the vice president of KTZ, Sanzhar Yelyubayev, about the "extraordinary prospects and convenience" of transit through the ice-free port of Klaipeda. The situation in Lithuania was aggravated by the European Commission's (EC) fine of 28 million euros for the railway blockade of the Latvian ports in May 2017. In May 2017, President Nursultan Nazarbayev said that in order to effectively develop the growing transit potential of the Economic belt of the Silk Road, it is necessary to consistently facilitate the passage of commodity flows through improving the level of service and eliminating administrative barriers, under which Kazakhstan takes specific measures.

The Great Silk Road played an important role in the development of geographical knowledge. Only after the formation of this through trade route Europeans and Chinese first learned about the existence of each other and received at least an approximate idea of all the civilizations of Eurasia. Relatively accurate knowledge of the size of Eurasia and the peculiarities of various countries of the East, Western Europe received only at the end of the 13th - early 14th centuries, after some European merchants and missionaries (including the famous Marco Polo) were able to walk the Silk Road from end to end write about this book, which enjoyed great interest in Europe.

Along with goods along the Great Silk Road, art, architecture, culture, the art of music and dance, spectacular performances spread. It spread the spread of world religions: Buddhism and Islam from the East, Christianity from the West. Missionary work and pilgrimage also promoted the spread of such beliefs as Judaism, Manichaeism, Zoroastrianism. But none of them, however, could not for a long time become popular among Asian peoples.

Thus, as a result of the functioning of the Great Silk Road, there was a tendency towards a rapprochement of the economy, politics and cultures in the process of intensive and regular world economic relations. And in our days the history of the Great Silk Road can be considered as an actual experience of mutually beneficial trade and peaceful cultural communication of different countries and peoples.

References:

- 1 См.: Сафронова Е.И. Проект ЭПШП и российско-китайский диалог //Азия и Африка сегодня. – №3. – 2019. – С.2
- 2 Президент РК К-Ж Токаев совершил государственный визит в Китайскую Народную Республику.- Казахстанская правда. – 12 сентября, 2019 г.
- 3 См.: Сафронова Е.И. Проект «Экономический пояс Шёлкового пути» и безопасность в Центральной Азии //Проблемы Дальнего Востока. – № 4. – 2018. – С.23.
- 4 Шёлковый путь – ревью. – (10) октябрь 2017. – С. 11
- 5 Голишников О.А. Центральная Азия на прицеле Китая: последствия для России. URL: <http://globalaffairs.ru> от 6 июня 2014.
- 6 Сазонов С.Л., Захлязьминская Е.О., Чэнь Сяо. Проект «Поясь и путь» как решающий фактор развития экономики Китая//Проблемы Дальнего Востока. – № 3. – 2017. – С.82
- 7 Full text of Constitution of Communist Party of China – http://www.xinhuanet.com/world/2017-06/07/c_1121102504.htm(accessed 14.04.2018)
- 8 Шаймергенова Г. Казахстан и Китай: на новом этапе стратегического партнерства в XXI веке // Шёлковый путь – ревью. (9) сентябрь 2019. – С.28-30.
- 9 Дергачёв В. Великий шёлковы путь. Бросок к Индийскому океану. – М., 2015. – С. 48.

УДК 32 (352/354-1)
МРНТИ 11.07.75

Тумабекова Д.Д.¹

¹кандидат экономических наук, доцент кафедры государственной и общественной политики и права, Almaty Management University

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ПРИНЦИПЫ И МЕХАНИЗМ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ МУНИЦИПАЛЬНОЙ СЛУЖБЫ КАК ОРГАНА МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Аннотация

Данная статья направлена на обзор состояния государственного и муниципального управления. Состояние государственного и местного самоуправления рассматривается на примере современного казахстанского демократического общества. В рамках исследования фокус сделан на теме повышения эффективности государственного и местного самоуправления в Республике Казахстан и на некоторые исторические аспекты становления отечественной муниципальной службы, на вопросы развития ее правовых, организационных и экономических основ.

Проведенный анализ способствует более тщательному освещению ряда проблем в исследуемой области и выработке возможных способов их решения в ходе совместной деятельности органов государственной власти и местного самоуправления.

Автор делает и акцентирует внимание на необходимости изучения и обобщения лучших муниципальных практик, путем объединения управленческого опыта различных стран в целях более эффективного использования во благо Республики Казахстан.

Ключевые слова: Местное самоуправление, Муниципальное управление, Муниципальные службы, Местные органы власти, Социально-экономическое развитие.

JEL коды: Н11, Н70.

Д.Д. Тұмабекова¹

¹ э.ғ.к., мемлекеттік және қоғамдық саясат және құқық кафедрасының доценті,
Алматы менеджмент университеті

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖЕРГІЛІКТІ ӨЗІН-ӨЗІ БАСҚАРУ ОРГАНЫ РЕТІНДЕ МУНИЦИПАЛДЫҚ ҚЫЗМЕТТІҢ ЖҰМЫС ІСТЕУ ТЕТІКТЕРІ МЕН ҰЙЫМДАСТЫРУ ПРИНЦИПТЕРІ

Аңдатпа

Бұл мақала мемлекеттік және муниципалды басқарудың жай-күйін қарастыруға арналған. Мемлекеттің және жергілікті өзін-өзі басқарудың жай-күйі қазіргі қазақстандық демократиялық қоғамның мысалында қарастырылады. Зерттеу аясында Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік және жергілікті өзін-өзі басқарудың тиімділігін арттыру тақырыбына және тұрмыстық коммуналдық қызметті қалыптастырудың кейбір тарихи аспектілеріне, оның құқықтық, ұйымдастырушылық және экономикалық негіздерін дамытуға баса назар аударылды.

Талдау зерттелетін саладағы бірқатар проблемаларды неғұрлым егжей-тегжейлі қамтуға және мемлекеттік органдар мен жергілікті өзін-өзі басқарудың бірлескен қызметі барысында оларды шешудің ықтимал шешімдерін жасауға ықпал етеді.

Автор Қазақстан Республикасының игілігі үшін тиімді пайдалану мақсатында әртүрлі елдердің басқару тәжірибесін біріктіре отырып, ең жақсы муниципалды тәжірибені зерделеу және жинақтау қажеттілігіне назар аударады.

Түйін сөздер: Жергілікті басқару, Муниципалды басқару, Жергілікті Басқару, Муниципалдық қызметтер, Әлеуметтік-экономикалық даму.

JEL кодтары: H11, H70.

D.D. Tumabekova¹

¹ *Candidate of economic science, associate professor in the School of Public policy and law,
Almaty Management University*

ORGANIZATIONAL PRINCIPLES AND THE FUNCTIONING MECHANISM OF THE MUNICIPAL SERVICE AS A LOCAL GOVERNMENT IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Abstract

This article is intended to review the state of public and municipal government. The state of public and local self-government is considered on the example of a modern Kazakhstani democratic society. In the framework of the study, the focus was on the topic of improving the efficiency of both public and local self-government in the Republic of Kazakhstan and on some historical aspects of the domestic municipal service formation, on the development of its legal, organizational and economic foundations.

The conducted analysis contributes to a more thorough coverage of a number of problems in the studied area and the development of possible ways to solve them in the course of joint activities of public and local self-government authorities.

The author focuses on the need to study and summarizes the best municipal practices, by combining the managerial experience of various countries with a view to more efficient use for the good of the Republic of Kazakhstan.

Keywords: Local Government, Municipal Government, Local Authorities, Municipal service, Socio-economic Development.

JEL Classifications: H11, H70.

Местное самоуправление, осуществляется в основном путем формирования органов муниципального управления, к числу которых относится орган муниципального управления представительного характера (маслихат), орган муниципального управления организационно-распорядительного характера (акимат) и глава муниципальной службы «аким» соответствующего административно-территориального деления.

Маслихаты, как представительный орган местного самоуправления, является выборным органом, основой в деятельности которого является осуществление законодательных полномочий на соответствующей территории муниципального образования, а также осуществление контроля за деятельностью

исполнительного органа, т.е. акимата. С приобретением независимости в Республике Казахстан был взят курс на развитие рыночной экономики и строительство правового демократического государства. По существу, стала создаваться новая политическая система, которая в корне отличается от прежней, на основе международно-признанных стандартов и принципов государственного управления.

В этих условиях возникла необходимость смены формы государственного управления, поскольку прежняя система уже не отвечала современным требованиям. Поэтому вся политическая система страны, а именно организация органов власти местного самоуправления подверглась существенным изменениям путем проведения соответствующих реформ.

Указом Президента Республики Казахстан от 28 ноября 2012 года № 438 Концепция развития местного самоуправления в Республике Казахстан (далее - Концепция) содержит анализ проблемных вопросов в сфере управления и определяет основные направления в формировании органов местного самоуправления на ближайшую перспективу. В Концепции предлагается решить следующие задачи:

1. Повысить роль населения в решении вопросов местного значения через собрания, сходы местного сообщества на уровне аулов (сел), поселков, городов районного подчинения. Разрешение этой задачи позволит осуществлять обсуждение вопросов местного значения путем прямого волеизлияния местного сообщества. Таким образом, обеспечивается право населения соответствующего региона на участие в местном уровне самоуправления;

2. Создание и развитие механизма активного вовлечения городского населения в процесс принятия управленческих решений [1].

Согласно Концепции: «Созданные маслихатами общественные структуры будут содействовать акимам городов в их деятельности по обеспечению охраны общественного порядка и безопасности граждан, в порядке, определенном законом, а также способствовать надлежащему функционированию жилищно-коммунальных служб, улучшению санитарного состояния в населённых пунктах. Будут повышены общественная и гражданская активность и заинтересованность местного населения в улучшении условий жизнедеятельности на территории проживания и, в целом, социально-экономического развития всего населенного пункта» [1].

Роль общественных формирований, таким образом, сводится к обеспечению выражения воли населения по тому или иному вопросу, которые впоследствии ложатся в основу принимаемых решений как представительскими органами, так и органами исполнительной власти.

В целом, такой подход обеспечивает участие жителей конкретного населенного пункта в управлении делами своего сообщества.

Оказание содействия акимам в их деятельности обеспечивает, прежде всего, связь народа и органов власти на местах. Основным органом, который может наиболее эффективно обеспечить осуществление связи народа и власти призваны муниципальные службы, которые, по существу, являются аналогами органов местного самоуправления.

Муниципальная служба – это ресурс управления, наиболее близкий к народу. Он имеет полномочия и обязанности, которые непосредственно влияют на развитие местных районов и повседневную жизнь жителей. Формальные системы управления (такие как выборы) гарантируют, что муниципальные службы являются представительными для местного сообщества. Однако, местное сообщество должно участвовать в управлении своей территорией не только во время проведения выборов в новый муниципальный совет. А если точнее, то местные сообщества должны быть активно вовлечены в формирование своей среды проживания через участие в муниципальных процессах.

Участие в муниципальных службах (в т.н. сообществах) усиливает процесс продвижения демократии, предоставляя местным жителям непосредственное право голоса в лоббировании ряда решений и процессов, которые непосредственно их затрагивают и имеют актуальность, как например, муниципальное планирование и бюджетирование. Участие сообщества также укрепляет отношения между муниципальными советами и общественными группами и повышает подотчетность муниципальных советов перед гражданами.

Таким образом, муниципальные службы являются, своего рода, генераторами благоприятного климата и условий для вовлечения предприимчивых граждан с целью разработки и исполнения перспективного плана развития местного сообщества; оценки и контроля, включая результаты и элементы влияния системы управления; определения стратегических задач, имеющих отношение к оказанию услуг местного значения [2].

В данном контексте, наличие навыков и дополнительных ресурсов может способствовать привилегированному положению граждан в принятии решений относительно сложных процессов. Для

обеспечения равных возможностей участия всех граждан в этих процессах, муниципальные службы должны проводить активную политику в области поддержки и создания благоприятных условий для развития конкурентных преимуществ населения в будущем [2, с.103].

Также важно, чтобы представители муниципальных служб обладали соответствующими навыками и компетенциями, способствующими эффективному участию граждан. Очень важным становится стремление муниципальных служб к наращиванию потенциала местных управленцев и персонала, чтобы последние могли способствовать значительному росту участия сообщества.

Муниципальная служба – это консультативный орган, состоящий из прямо или косвенно избранных советников/членов. Таким образом, муниципальная служба является одной из политических структур муниципалитета. Она представляет собой гораздо более широкую концепцию и более инклюзивную совокупность учреждений.

Важную роль в усилении влияния граждан на ситуацию в рамках местного законодательства играет активное их вовлечение в процесс принятия решений, при соблюдении общественного контроля за работой местных органов власти.

Далее, в третьем пункте выше обозначенной Концепции говорится, следующее: «введение выборности акимов в городах районного значения, поселковых аульных округов (селах), не входящих в состав аульного округа, маслихатами районов (городов), которые будут сочетать в себе функции как исполнительного, так и представительного органа, без образования отдельного представительного органа местного самоуправления в ауле и городах районного значения и расширят возможности населения соответствующей территории в участии по формированию органов местного самоуправления, обеспечив таким образом связь и взаимодействие этих органов и населения данной территории» [1].

В четвертом пункте Концепции изложено: «расширение финансовой самостоятельности нижних уровней управления, в качестве инструмента по достижению поставленных целей. Формирование финансовой базы, законодательное закрепление и обеспечение финансовых гарантий к самостоятельности органов местного самоуправления является одной из важнейших проблем современного местного самоуправления в Республике Казахстан» [1].

Общеизвестно, что сокращение финансовых потоков оказывает негативное влияние на все процессы управления, особенно касающиеся инновационного развития. В этом смысле, местное самоуправление тоже не является исключением. Отсутствие достаточной финансовой состоятельности, зачастую создает искусственные барьеры при реализации стратегически важных проектов. Без соответствующей материально-финансовой базы полномочия органов местного самоуправления останутся нереализованными.

С целью улучшения данной ситуации, в Концепции «предполагается, что основным источником поступающих средств будут доходы от платных услуг, сборы, штрафные санкции и добровольные взносы физических и юридических лиц» [1].

Становятся актуальными вопросы, в которых требуется уточнение того факта, насколько объем данных ресурсов будет считаться достаточным для решения проблем на местном уровне. Конечно же, ресурсов будет недостаточно. Источники доходов не будут реально способствовать повышению финансовых возможностей исполнительных органов местного самоуправления. Доходы должны быть стабильными и иметь тенденцию к постоянному увеличению и удовлетворять растущие потребности местного сообщества.

Подобным источником увеличения финансовой базы, очевидно, является создание условий для возникновения и развития малого и среднего бизнеса, а также во всемирной поддержке его развития. Другого более успешного пути в мировой практике не существует.

Именно предприниматели способны создать необходимое количество рабочих мест для населения. А это заработная плата, налоги и другие обязательные платежи в бюджет, которые в дальнейшем призваны участвовать в организации финансовой базы конкретного города или района.

Предприниматели, по существу, являются местной буржуазией, о существовании которой часто забывают, поскольку при социалистическом режиме отрицалась рыночная экономика и её движущая сила - буржуазия, т.е. предприниматели, как производители продукта потребления. В приоритете была централизованная плановая экономика.

В результате, буржуазия и предпринимательство, в целом, были ликвидированы, как класс эксплуататоров, живущих за счёт эксплуатируемого труда. Как показала практика, предприниматели не ограничиваются лишь эксплуатацией труда, но, в большей степени, являются созидательной и производительной силой, которая создает блага, максимизирует прибыль и, соответственно, содействует увеличению бюджета благодаря регулярным налоговым платежам.

Однако, в настоящее время в процессе становления рыночной экономики и гражданского общества во многих странах, где существовал социалистический способ ведения экономики, происходит возрождение социально-ориентированного слоя частных собственников и предпринимателей. И это, как ни странно, является велением времени.

Буржуазия, по опыту всех цивилизованных стран, способствовала утверждению индустриального общества и рыночной экономики, ценностей либерализма и демократии [3].

Определенно, можно сказать, что независимость и самостоятельность в принятии решений, волеизъявлении населения подразумевает четкую и слаженную работу политических институтов, а именно институт государственной власти и структуры гражданского общества. Специфика местного самоуправления такова, что центральным ядром в их деятельности являются интересы и потребности местного населения. В этой связи, вопросы управления финансовой составляющей и муниципальной собственностью обеспечиваются в их интересах.

Особенность деятельности органов местного самоуправления заключается в том, что органы и должностные лица местного самоуправления обязаны представлять и защищать интересы населения муниципального образования, в том числе и свободу предпринимательства, взаимодействуя с государственными, общественными и иными органами, учреждениями и организациями. Однако, не следует забывать, что не каждое управление практикуется на местном уровне и будет составлять местное самоуправление. Определяющим уровнем управления местными органами является степень участия населения в формировании органов данного управления.

В этом смысле управление представляет некую площадку для осуществления взаимовыгодной коммуникации субъектов частного и государственного сектора, непосредственно связанной с развитием и функционированием достойного гражданского общества на местах [4].

С другой стороны, исследования показывают, что имеются пробелы в области поощрения органов государственной и местной власти в осуществлении политики транспарентности для разработки новых форм, способов и инструментов принятия демократических решений. Появляются следующие вопросы для изучения:

- как государственные органы могут облегчить доступ для всех групп местного населения в принятии важных решений;
- как побудить общественность участвовать в принятии решений и т.п. [5].

Следует признать, что мы мало уделяем внимания таким важным факторам, как повышение осведомленности общественности. Ведь активное участие граждан зависит от того, насколько они знакомы с политикой властей и положением дел в обществе. Чаще всего, проблемы в обществе возникают из-за неправильно выстроенных коммуникаций. В этой связи, актуальность приобретают материалы, публикуемые в прессе, теле- и радиопередачах, в Интернет ресурсах, социальных сетях и других онлайн-СМИ.

Считаем также целесообразным проводить консультации с общественностью на регулярной основе с участием ведущих отечественных и зарубежных экспертов. Круглые столы, публичные слушания, встречи заинтересованных и вовлеченных сторон и т.д. Эти инструменты помогут привлечь широкий круг граждан к анализу предоставления государственных услуг местными органами самоуправления и к процессу разработки соответствующей политики.

Нужно отметить, что до сих пор сохраняется тенденция в осуществлении общественного контроля над действиями правительства, используя такие инструменты, как:

- оценка эффективности и мониторинга административных услуг;
- мониторинг действий органов власти, наблюдательных комитетов и общественных групп;
- создание коалиций неправительственных организаций.

Контроль над государственными органами значительно помогает повысить их подотчетность и прозрачность. Это осуществляется путем постоянного мониторинга и поощрения обратной связи с общественностью. Вовлечение сообществ в стратегическое планирование не только позволяет сосредоточиться на местных проблемах, но также предполагает выявление и использование необходимых ресурсов.

Эффективным методом и инструментом осуществления общественного контроля в правовом поле возможно благодаря введению административной юстиции, необходимость которой, была отмечена в Послании главы государства Касым-Жомарта Токаева народу Казахстана, как эффективный способ защиты прав и интересов населения.

Немаловажным является тот факт, что потенциал местного самоуправления должен быть направлен на усиление возможностей, увеличение ресурсов и рост местных служб для того, чтобы в будущем

граждане могли получить вознаграждение в виде стабильной прибыли. Зачастую, неравномерное распределение ресурсов в пользу правительства, приводит к ослаблению преимуществ местного самоуправления, что, в свою очередь, неблагоприятно отражается на таких процессах, как реализация инновационных проектов, постановка стратегически важных задач, принятие управленческих решений, формирование местного бюджета и, как результат, разумное расходование средств.

Среди большинства зарубежных исследователей, занимающихся вопросами развития эффективного местного самоуправления есть мнение, что бюджет местного самоуправления должен состоять не только из распределенных средств правительства. В данное время, существует большое количество различных финансовых учреждений, которые, к сожалению, не всегда мотивированы оказывать финансовую помощь местным службам по разным на то причинам. С одной стороны, сказывается отсутствие подотчётности и ответственности местных сообществ, с другой стороны, уполномоченные органы не всегда признают и готовы поддерживать данные выплаты местным органам. Таким образом, подрывается независимость и демократичность развития местных сообществ в осуществлении проектов, планов и программ [2. с.87].

Можно предложить, чтобы при осуществлении политики местного самоуправления, включить положения о системах эффективного финансирования, которые позволят выделить средства в распоряжение местного уровня управления, с тем чтобы такие средства не только удовлетворяли потребности местных сообществ, но и предоставляли им возможность получения прибыли.

В выступлениях главы государства Республики Казахстан К-Ж. Токаева на различных форумах и заседаниях Правительства прослеживается мысль о необходимости модернизации органов власти на местах применительно к городам, сельским районам и населённым пунктам и необходимость активно работать с местным сообществом, обращая особое внимание на предпринимательскую прослойку.

«Многие вопросы можно решать за счет создания лучших условий для предпринимательства, привлечения инвесторов и повышения налоговых сборов», - считает Президент.

По мнению главы государства: «Самое главное – экономическая мотивированность местных властей на увеличение деловой активности и укрепление местных бюджетов».

Нужно отметить, что данное мнение верно, поскольку без надлежащего экономического обеспечения своей деятельности работа органов местного самоуправления будет малоэффективной и малопродуктивной.

Замена экономической составляющей администрированием не даст желаемых результатов. Кроме того, чрезмерное администрирование, попытки управлять и контролировать деятельность органов местного самоуправления, а также контролировать деятельность субъектов малого и среднего предпринимательства порождает коррупцию, нарушение прав и интересов самих предпринимателей.

В мире существуют самые различные практики, а точнее модели местного самоуправления. Их история сложилась под воздействием политических, экономических и культурных особенностей и менталитета той или иной страны. Мы имеем широкий спектр форм управления, функционирование которых должно осуществляться в рамках законодательно-нормативной базы.

На самом деле, интересы народа являются приоритетом местного самоуправления. Местное самоуправление представляет нужды каждого жителя того или иного региона, и выступает в качестве представителя в решении сложившихся затруднений. Фактически, местное самоуправление, как чрезвычайно важная часть политической системы управления, может, самым прямым образом, содействовать и вносить свой вклад в продвижение социально-экономических процессов, сохранять тенденцию к стабильному экономическому росту страны, повышать эффективность человеческого потенциала в условиях глобальных кризисных явлений [6].

Исходя из выше сказанного, можно сделать вывод, что для создания эффективной формы органов местного самоуправления необходима гражданская активность населения. Одними указами и административными рычагами сверху этого добиться фактически невозможно. Весь предыдущий опыт нашей истории - наглядный пример тому.

Необходимо подчеркнуть, что основной задачей любого органа местного самоуправления, должно являться создание социально-предпринимательской прослойки общества, которая будет заинтересована в обеспечении правопорядка и социальной защищённости населения города, района, посёлка, а значит будет способна проявить ту самую гражданскую активность в осознанной деятельности органов местного самоуправления.

Органы самоуправления в виде акиматов и акимов, а также маслихатов, по существу, уже созданы на местах и функционируют. Вопрос стоит в совершенствовании их структурной организации с целью улучшения их деятельности и повышения эффективности реальных результатов.

Гражданская активность по совершенствованию и модернизации органов местного самоуправления появится только тогда, когда появится заинтересованность населения, ради которого созданы эти органы.

Можно сколько угодно говорить о формах и методах создания органов местного самоуправления, но без проявления заинтересованности самого населения проблему не решить. Эффективное местное управление является ключом к развитию, которое является инклюзивным и устойчивым как на местном, так и на национальном уровнях. Это важно для улучшения качества жизни людей как в городских, так и в сельских районах, сокращения неравенства во всех его формах в обществе и улучшения отношений между людьми и государственными учреждениями [7].

Для трансформации и создания новой успешной системы местного самоуправления, процесс административной реорганизации не требуется. В целях повышения качества обслуживания практически все муниципалитеты имеют широкие возможности. Однако, наиболее важным является необходимость проведения оценки и проведения стратегического планирования. Мы полагаем, местная администрация должна выбирать те пути совершенствования, которые были бы максимально выгодны и эффективны для граждан.

Также можно отметить, что муниципальные управленцы в нашей стране сегодня столкнулись с огромной проблемой поиска эффективных и инновационных способов борьбы с быстрым ростом процессов урбанизации, растущего спроса на улучшение общественных услуг, и снижением финансовой поддержки со стороны правительства.

Одним из способов продвижения, на наш взгляд, является создание предпринимательской прослойки населения, которая была бы заинтересована в верховенстве закона, выборности управления в муниципальных органах и надлежащей правовой защите.

Вместе с тем, зачастую на практике местные органы самоуправления не осознают высокую степень ответственности перед населением за оказанное им доверие. Но и граждане не всегда имеют возможность влиять на решение тех или иных ситуаций на местном уровне, что приводит к снижению управленческих функций местных органов самоуправления.

Участие граждан стратегически важно на каждом уровне принятия решений. Обеспечение связи между гражданами и властью помогут сохранить учреждения органов местного самоуправления более гибкими и динамичными. Независимо от того, что наша жизнь, потребности и ресурсы граждан осуществляются через государственный или частный сектор, хорошее управление, направленное на результат, всегда имеет решающее значение. В обоих случаях граждане должны быть активно вовлечены. В худшем случае, государственный сектор неэффективен. Выходом из ситуации является поиск путей и средств, чтобы мотивировать людей работать эффективно, честно и ответственно. В случае управления государственным сектором, как стимулы, так и штрафы должны быть включены в условия государственной службы и показатели эффективности должны быть на местах для объективной оценки. В случае с частным сектором, поскольку конфликт между общественными интересами и частной прибылью неизбежен, необходимо эффективное регулирование и исполнение функции контроля. В обществе имеется набирающее обороты осознание того, что может быть роль для частного сектора, даже в этих областях, имеет преимущество перед государственным сектором. Так, например, строительство городского и регионального значения автомобильных дорог и их содержание может быть осуществлено на контракте с частным сектором.

Иными словами, местное население при наличии гражданской активности должно иметь самостоятельную возможность совершенствоваться и модернизировать органы местного самоуправления на основании норм закона и в порядке предусмотренным законом.

При этом важно максимально сократить административное вмешательство верхних уровней власти. Реформы, как правило, предполагают передачу ответственности местным органам власти и не только государственным учреждениям с целью укрепления местного управления [6].

Как утверждал Дж. Мур, альтернативой привлеченных ресурсов могут выступать самые разнообразные источники, среди которых он выделял стремление к проявлению доброй воли, принципы согласованности и согласия, побуждение к коллективной работе местных служб, просвещение духовных ценностей среди граждан. Он рассматривал намного шире возможности представителей местного самоуправления, что не только все процессы сводятся к одним источникам доходов, предполагая тем самым повышение значимости роста социокультурных процессов, усиления общественного динамизма, верховенство конституционного устройства, взаимоуважение и единство во взглядах, согласованность единой политики приоритетов, что в свою очередь, выстраивает главную концепцию инновационного развития местного самоуправления [8].

Думается, что такой подход к разрешению существующих проблем согласуется с тем, что сказал в послании народу Первый Президент Республики Казахстан, Елбасы Н.А. Назарбаев.

Как отметил Елбасы: «местное самоуправление теснейшим образом связано с местным обществом, которое по сути своей, является подлинным субъектом самоуправления. Одновременно, общество представляет собой сложную социально-экономическую систему, состоящую из сочетания всех сфер жизнедеятельности человека - экономической, социальной, политической, культурной, идеологической и экологической. Через органы местного самоуправления необходимо стремиться предоставить населению право самостоятельно и ответственно решать вопросы местного значения» [9].

Конечно, развитие местного самоуправления является лишь одной частью общих усилий, необходимых для создания рабочих мест и достижения благополучия граждан. Местный уровень – это масштаб, с которым люди встречаются лицом к лицу, создают партнерства и альянсы, находят синергию для поддержки и реализации взаимовыгодных проектов.

Эффективное самоуправление объединяет местные институты с возможностями для проведения исследований - школ, колледжей, университетов, научных и исследовательских технопарков - вместе с предприятиями в сообществе, которые способны приводить на рынок новые инновации. Они также способствуют созданию бизнес-кластеров и инкубаторов для продвижения нововведений посредством взаимодействия предприятий, работающих вместе, обменивающихся ресурсами [10].

Таким образом, современная ситуация такова, что требования к работе местных органов власти с каждым годом повышаются и их деятельность переходит на более высокий уровень государственного управления. Поэтому вопросы, возникающие на данном этапе решаются только в рамках законодательных норм и ответственность за реализацию государственных программ и политики в целом, распространяется на все муниципальные службы. Как отмечает в своих трудах, Нургалым К.С., основной задачей модернизации в политической сфере является удовлетворение социальных потребностей и взаимоотношение с государственным сектором [11]. Эти задачи также являются приоритетными в местном самоуправлении РК.

В заключение, стоит напомнить, что центральным моментом, так сказать ядром эффективного местного самоуправления является активное участие населения. Участие граждан следует поощрять в полном объеме, чтобы охватить участие местного населения в стратегическом планировании, установлении приоритетов, производстве, финансировании и потреблении. Реальная причина для наращивания потенциала местного самоуправления должна заключаться в укреплении и расширении возможностей местных сообществ (служб) в их полномасштабном участии, что является гарантией их устойчивого развития.

Список использованной литературы

1. Указ Президента Республики Казахстан. «Об утверждении концепции развития местного самоуправления в Республике Казахстан»: утв. 28 ноября 2008 года № 438.
2. Anwar Shah *Local governance in developing countries* // Washington, D.C.: World Bank. - 2006. – С. 457.
3. Прохоров А. М. *Большой энциклопедический словарь*. - 1993. С. 1632.
4. Жумадилова А. *Суцность и природа местного самоуправления в Республики Казахстан* // журнал «Правовая реформа в Республики Казахстан». № 3. - 2003 г. [Электронный ресурс] URL: http://www.regionacadem.org/index.php?option=com_content&view=article&id=251&Itemid=3&lang=pl (дата обращения: 21.12.19)
5. John-Mary Kauzya *Local Governance Capacity-Building for Full-Range Participation: Concepts, Frameworks and Experiences in African Countries* // / - 2003. С. 28. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.un.org/esa/esa03dp33.pdf> (дата обращения: 27.11.19)
6. Мидельский С.Л. *Город Павлодар Республика Казахстан Региональная академия менеджмента* // «Проблемы и перспективы становления местного самоуправления в Казахстане». [Electronic resource]. – URL: <https://articlekz.com/article/14849> (дата обращения: 12.01.19)
7. [Электронный ресурс]. – URL: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/ourwork/democratic-governance-and-peacebuilding/responsive-and-accountable-institutions/> (дата обращения: 07.01.2019)
8. Moore, Mark *Creating Public Value* // Cambridge, MA: Harvard University Press. – 1996. С. 416.
9. Назарбаев Н.А. «Стратегия «Казахстан - 2050»: Новый политический курс состоявшегося государства» // *Послание Президента Республики Казахстан - народу Казахстана*. - 14 декабря 2014 года.
10. Budds, J. et al. *Local Economic Development*. – 2003. С.33. [Электронный ресурс]. URL: https://www.uclg.org/sites/default/files/the_role_of_local_governments_in_territorial_economic_development.pdf (дата обращения 14.12.19)

11. Нурғалым К.С. Социальное развитие и политическая модернизация // Вестник «Сорбонна-Казakhstan» КазНПУ им. Абая. Серия «Международная жизнь и политика». – 2018. № 1-2. – С. 254.

12. Meruert Makhmutova Local Government Organization and Finance: Kazakhstan. // Central Asia Business Journal – 2010. - № 3. – С. 9.

13. Asian cities in the 21 st. Centure, Contemporary Approaches to Municipal Management // Asian Development bank. - 1999. – P.199.

14. Williamson, O.E. (1985) *The Economic Institutions of Capitalism*. Free Press, New York. [Электронный ресурс]. URL: [https://www.scirp.org/\(S\(czeh2tfqyw2orz553klw0r45\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1512555](https://www.scirp.org/(S(czeh2tfqyw2orz553klw0r45))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1512555) (дата обращения: 12.02.19)

15. UCLG Policy Paper the Role of Local Governments in Territorial Economic Development. - 2016. P.33 [Электронный ресурс]. URL: https://www.uclg.org/sites/default/files/the_role_of_local_governments_in_territorial_economic_development.pdf (дата обращения 30.11.19)

16. UNDP Papers “Corruption and Good Governance,” Discussion Paper. - 1997. №3. P. 99. [Электронный ресурс]. URL: <http://www.undp-aciac.org/publications/other/undp/fc/corruption97e.pdf> (дата обращения 02.12.19)

УДК 341

МРПТИ 10.87

A.Zh. Kozhalimova¹, A.A. Sabitova¹

¹The 2nd year master’s student of International Law of the Institute Sorbonne-Kazakhstan at Abai KazNPU

¹Scientific supervisor: Doctor of Law, professor, Director of the Institute Sorbonne-Kazakhstan

CURRENT ISSUES OF MIGRATION POLICY OF THE EUROPEAN UNION

Abstract

This article is about the European Union policy on resolving the migration crisis. Although the Member States of the European Union have administrative, police and military means to combat migration, they are nevertheless limited, on the one hand, by obligations imposed by international law, on the other hand, by obligations arising from multilateral agreements, as well as obligations make general political decisions and the formation of a single foreign policy. A pressing issue is the contradiction between strict control over immigration and the principle of openness of the internal borders of the European Union. Thus, the most important trend in EU migration policy is the transition from immigration control to a broader immigration strategy, which is based on replacing the principle of responding to immigration problems with the principle of preventing them.

Keywords: European Union, migration policy, smuggling of migrants, migration crisis, illegal migration.

А.Ж. Кожалимова¹, А.А. Сабитова¹

¹Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институтының халықаралық құқық кафедрасының 2-курс магистранты

¹Ғылыми жетекшісі: заң ғылымдарының докторы, профессор, Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институтының директоры

ЕУРОПАЛЫҚ ОДАҚ МИГРАЦИЯЛЫҚ САЯСАТЫНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Аңдатпа

Бұл мақалада Еуропалық Одақтың миграциялық дағдарысты реттеу мәселесіне назар аударылады. Еуропалық Одаққа мүше мемлекеттердің миграциямен күресуде әкімшілік, полицейлік және әскери құралдары болғанымен, олар бір жағынан, халықаралық құқық міндеттемелері, екінші жағынан көпжақты келісімдер тарапынан міндеттемелер, сонымен қатар ортақ саяси шешімдер қабылдау және бірыңғай сыртқы саясат қалыптастыру міндеттемелерімен шектелген. Өзекті мәселе ретінде иммиграцияны қатаң бақылау және Еуропалық Одақ ішкі шекараларының ашықтық принципі арасындағы қарама-қайшылық болып табылады. Осыған орай, ЕО миграциялық саясатындағы маңызды үрдіс ретінде иммиграциялық

бақылауды иммиграциялық мәселелерге жауап қайтару принципінен олардың алдын алу принципіне ауысуға негізделген иммиграциялық стратегияға ауыстыру болып табылады

Түйін сөздер: Еуропалық Одақ, миграциялық саясат, мигранттар контрабандасы, миграциялық дағдарыс, заңсыз миграция.

Кожалимова А.Ж.¹, Сабитова А.А.¹

*¹магистрант 2-курса кафедрасы международного права Института Сорбонна-Казахстан
КазНПУ им. Абая*

*¹Научный руководитель: доктор юридических наук, профессор,
директор Института Сорбонна-Казахстан КазНПУ им. Абая*

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ МИГРАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

Аннотация

Данная статья посвящена политике Европейского союза по урегулированию миграционного кризиса. Хотя государства-участницы Европейского союза имеют административные, полицейские и военные средства для борьбы с миграцией, они, тем не менее, ограничены, с одной стороны, обязательствами, налагаемыми международным правом, с другой стороны, обязательствами, вытекающими из многосторонних соглашений, а также обязательствами делать общие политические решения и формирование единой внешней политики. Актуальным вопросом является противоречие между строгим контролем за иммиграцией и принципом открытости внутренних границ Европейского Союза. Таким образом, наиболее значимой для миграционной политики ЕС тенденцией является трансформация от миграционного контроля к более масштабной миграционной стратегии, в рамках которой принцип реагирования на проблемы иммиграции заменяется принципом их предотвращения.

Ключевые слова: Европейский союз, миграционная политика, контрабанда мигрантов, миграционный кризис, незаконная миграция.

Migration is an unjustified process, an essential part of globalization and is the result of unequal development in some regions of the world. Governments around the world support the flow of goods and capital and react much more negatively to the movement of people. The drastic restriction of third-country populations' entry into European labour markets, which had begun as early as the 1970s, had given rise to the phenomenon of illegal immigration, which had taken its most precarious form in the early twenty-first century. [1]

The EU's response to the unprecedented flows of illegal migrants from North Africa and the Middle East is expressed in various forms. In addition to humanitarian and financial assistance, the EU is developing a series of measures specifically designed to strengthen border controls, return and repatriation.

The creation of European Union legislation in the field of migration management was influenced not only by economic, but also social and political factors. On the basis of special articles of treaties establishing the EEC, as a result of the adoption of regulatory acts, a migration policy was formed both for citizens of EU member states and citizens of third countries. Member States have taken appropriate measures to implement these acts in national law.

Although EU states have administrative, police and military means to combat migration, they are nevertheless limited, on the one hand, by obligations imposed by international law, on the other hand, by obligations arising from multilateral agreements, as well as obligations to make general political decisions and formation of a common foreign policy. A pressing issue is the contradiction between strict control over immigration and the principle of openness of the internal borders of the European Union.

By the end of 2009, two of the five new offers had been launched under the "Action Plan on Legal Migration" on conditions for entry and residence of non-EU nationals: the Blue Card" and the rights of legal migrants in the EU. The respective legal acts have gone through all phases of the legislative process with challenges, but their adoption can be considered a definite achievement of the Commission - the discussion on the perspectives of legal immigration to the EU countries has moved to a supra-national level.

Thus, the most important trend in The EU migration policy is a shift from immigration control to a wider immigration strategy that replaces the principle of reacting to immigration problems with that of preventing them. [2]

The European Commission has suggested to develop a common concept of EU migration policy within the scope of defining the political goals of European integration, and especially within the framework of the creation of a "Area of Freedom, Security and Justice" in the European Union. However, the Commission does not have the authority to draft legislation in this area: despite the fact that the Treaty of Amsterdam removed immigration

policy from the exclusive jurisdiction of nation states and classified it as the "first pillar" - supranational level - EU member states continue to play a significant role. Until very recently, they have been more flexible in responding to increasing immigration pressures or emerging challenges of integrating immigrants into society than in joining forces and formulating a joint strategy to combat illegal immigration. Even the need to harmonize the laws contained in the Treaty on European Union has been neglected by some countries. It is therefore extremely difficult for the Council to reach a political agreement to approve a concrete common initiative and agree on different ways to deal with such a delicate and controversial issue as immigration.

The techniques to combat illegal immigration that have been proposed by the Hague Programme have been indicated in several reports and action plans of the Commission, which deal with both illegal immigration and trade, and the development of an EU Common Migration Policy. The Commission's report "EU Common Migration Policy: Principles, Guidelines and Tools" is relevant, as it elaborates the principles on which the immigration policy will be based.

The principles are divided into three sections, the first of which is entitled "Prosperity and immigration". The Commission emphasizes that the successful socio-economic development of the European Union requires legal immigration, which will be governed by clear and precise rules in accordance with the labour requirements of the EU for a specific profession. The second section, "Solidarity and Migration", contains the provisions concerning internal regulation of migration flows (solidarity between Member States, including the distribution of financial expenditure) as well as external management (partnership with exporting and transit countries). Finally, the four principles against irregular immigration are combined under the section on "Security and immigration":

- the visa policy aimed at facilitating entry and stay in European countries for law-abiding citizens is complemented by enhanced security measures;
- cooperative protection of the common border in order to ensure security of the Schengen area;
- strengthening measures to combat illegal immigration, especially human trafficking;
- an effective policy for the repatriation of illegal immigrants.

The motivation for combining illegal immigration and security in one section is fully justified. Human trafficking, in addition to implying the exploitation of slave labor, is often associated with terrorism, drug trafficking and weapons. The Communique proposes to strengthen cooperation at all levels - regional, national and supranational. [1]

The European Union and its member states are stepping up their efforts to create an effective, humane and safe migration policy. The European Council plays an important role in these efforts, setting strategic priorities. The Council of the EU have also put in place comprehensive response mechanisms to the political crisis. They contain specific methods for coordinating a political response to crises by integrating the efforts of key actors.

In recent years, one of the most common routes for immigrants ran through the Central Mediterranean. Thus, most migrants from African countries arrived in Europe through the territory of Libya. This has contributed to the development of smuggling and human trafficking in Libya. The Union has taken concrete measures to address the migration situation in Libya and combat the root causes of migration in Africa. The sea route from Turkey to Greece is considered a route through the Eastern Mediterranean. In 2015, a huge number of refugees arrived in the EU along this route, who tried to escape from the war in Syria. Since then, the number of cases of illegal entry into the EU on this route has been significantly reduced due to close cooperation between the European Union and Turkey.

In 2016, the EU also created the European Center for Illegal Migration to help Member States combat the smuggling of migrants. [3]

Poverty, social and political instability, as well as limiting the availability of legal migration routes, lead people to criminal activity in order to facilitate their illegal entry, crossing through European states or staying in these countries.

The fight against smuggling of migrants has long been part of the EU's illegal migration policy. In 2002, the EU adopted a legal framework that consists of a Directive defining the simplification of procedures for illegal entry, transit and residence, as well as a Framework Decision that strengthens the criminal system for these crimes.

In an effort to prevent the illegal exploitation of migrants and reduce incentives for irregular migration, the European Migration and Security Agenda has set the countering of the smuggling of migrants as a high priority.

Irregular migrants are more vulnerable to labor and other forms of exploitation. Human trafficking is another, but interconnected crime, for which the EU has established stricter rules to counter those criminals who are engaged in this. EU rules also ensure that victims of this crime have access to assistance, including the possibility of residence in the EU temporarily, when they work with law enforcement agencies or for those member states that expect this, regardless of their cooperation. The EU has also been monitoring the implementation of the

Directive about sanctions against employers since 2009, which ensures that employers who employ undocumented migrants are duly punished. [4]

The fundamental importance in the fight against human trafficking and smuggling is a clear definition of these concepts.

The Council rightly noted that the concepts of “smuggling” and “traffic” are often used interchangeably. According to the UN Convention against Transnational Organized Crime and the two Protocols on Smuggling and Trafficking, "smuggling" implies assistance in the illicit movement of borders and illegal entry, that is, it is constantly transnational in nature.

The definition of "trafficking" does not always include this element; the main goal of movement is the exploitation of human beings. The Council explained that movement can occur when entering the country of destination is legal and illegal. Illegal immigration may also include the trafficking aspect, but in general this applies to the illegal entry and residence of migrants. Therefore, illegal immigrants in a broader sense are not necessarily victims of trafficking.

The Council reaffirmed the EU's position regarding transport companies, which are considered a serious tool in the fight against illegal immigration. Transport companies should be responsible for the repatriation of foreigners who are prohibited by law from entering the EU. In addition, the carrier must take all necessary measures so that foreigners have valid travel documents.

The Comprehensive Plan to Fight Against Illegal Immigration and Human Trafficking has become the starting point for further strategic initiatives, suggestions and decisions of EU institutions in the field of justice and home affairs. One of them is the European Commission's Green Paper on a common policy on the repatriation of illegal immigrants. The Green Book does not address repatriation issues, for example, foreigners who legally reside in the EU and intend to leave for their homeland, or foreigners who wish to leave their homeland for a relatively long period, but with subsequent return to the country of origin. The main persons listed in the Green Paper are immigrants illegally living in the EU. The Commission stressed that the European Union had no legal obligations in general to accept their stay. Such a position should ensure the rule of law in the freedom and safety space. From a humanitarian point of view, free repatriation was preferable. Moreover, it required less administrative effort than coercive measures. Effective repatriation policies, coupled with other measures, can, on the one hand, encourage prospective migrants to seek legal entry and residence channels and, on the other hand, prevent irregularities in legal immigration rules. It is also essential that such policies contribute to social adaptation to greater openness towards new regular immigrants. [5]

It should also be noted here that the protection of women's rights plays an essential role. As Doctor of Law A.A. Sabitova notes: "All human rights are universal, indivisible, interrelated and interdependent. In this regard, the international law should ensure that the protection of women's rights is viewed globally. Although the significance of national and regional specificities and various historical, cultural and religious backgrounds must be taken into account, states regardless of their political, economic and cultural systems, have an obligation to encourage and protect all rights and fundamental freedoms". [6]

According to article of A.A. Sabitova, R.Ayupova's, "International acts in the field of protection of women's rights": "Since the vast majority of victims of human trafficking and prostitution are women and children, the Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (1949) is of great significance in their protection. It obliges States to punish anyone who persuades or abuses another person for the purpose of prostitution; exploits the prostitution of another person; maintains or manages a house of tolerance, deliberately finances or participates in the financing of a house of tolerance; takes measures to combat prostitution and to return and adapt victims of prostitution and crime to normal social conditions, to protect the rights of immigrant and emigrant women and to assist them". [7]

Many experts, having analyzed this situation, speak about the greatest migration crisis in history in the European Union. It is obvious that it is impossible to fight against illegal migration through previous measures. The situation is aggravated by the following factors: increase in the number of irregular and uncontrolled entries into the EU, mortality of migrants, growth of criminal activities related to illegal transportation of people and slavery, spread of extremism to Europe, threat of international terrorism to national security of the EU member states, worsening political and economic situation in close proximity to the EU borders, additional financing of terrorism from organization of illegal transportation of migrants.

In the 90s, after the collapse of the Soviet Union, Europe found itself under the influx of migration flows. The complete collapse of the economy, the huge unemployment and poverty made a huge number of former Soviet citizens seek refuge in European countries in order to achieve stability. At that time, it is also worth talking about such a concept as “brain drain”, when stagnation in science and the closure of institutions contributed to the

outflow of scientists abroad, who are readily accepted. But here it is worth recalling that one of the principles of the EU migration policy is the financial support of migration donor countries in order to restore financial balance in these countries and, as a result, prevent the growth of illegal migration. But, as practice has shown, this problem cannot be solved only in this way, because few migrants want to return to their homeland or stay there, having the opportunity to settle in a new place. And, of course, the European Union itself contributed to the rapid growth of the wave of illegal migration of problem countries to the EU, participating in the overthrow of undesirable regimes. Concerned about the growth of illegal migration and their death in the Mediterranean, the European Council held a summit on April 23, 2015. One solution to this problem was the possibility of resettlement of immigrants who arrived in Italy and Greece, who need international protection, to other EU countries on quotas. Germany and France have the largest number of quotas. However, after this, on June 25, another summit was held in Brussels. But at the end of the meeting, it became clear that European leaders could not find a compromise regarding quotas and the distribution of the huge number of migrants who ended up in Italy and Greece from North Africa and the Middle East. [8]

One of the problems faced by EU countries was the question of what to do with those whose applications for refugee status were rejected for objective reasons. Expulsion of illegal migrants costs the EU budget in large quantities, because, as a rule, the expulsion procedures are carried out not in one day, but require planning. This is complicated by the fact that readmission agreements are far from being signed with all countries of origin of irregular migrants, which means that the process of expulsion in such cases becomes extremely difficult. [9]

The first confirmation of the difficulties in the common European migration policy can be considered the concluded agreement between the European Union and Turkey in 2016. As a consequence of long and comprehensive negotiations on the restriction of irregular migration flows, the cooperation initiative with Turkey was proposed by German Chancellor A. Merkel, who gave her permission for the return of migrants who arrived in Greece illegally. In turn, the EU has undertaken to legally accept one refugee from Turkish camps for each of the expelled.

The issue of providing the Turkish side with financial assistance in the amount of 3 billion euros in the short term to support illegal migrants was resolved separately. In 2018, the European Commission confirmed the effectiveness of this agreement.

The second confirmation is the difficulties in the dialogue within the European Union on the procedure for quoting refugees who arrived after the crisis. Over the past three years, during EU summits and meetings at different levels, the issue of accepting and placing migrants in the territory of member countries has been regularly raised in accordance with four criteria: population, unemployment, gross domestic product and the number of refugees previously accepted. This approach causes negativity among a large group of members of the European Union (Visegrad Group, Baltic countries), which proceed from the fact that indigenous peoples should choose with whom they would like to live. [10]

The previous European Commission President Jean-Claude Juncker noted that even if the crisis decreases, migration will remain a problem for a generation of Europeans. Europe urgently needs to responsibly and fairly arm themselves with promising migration management tools. Over the past three years, we have made significant progress, but now it's time to translate the proposals into law, and the law into practice.

According to the Commission, the external dimension of migration policy needs to be consolidated, ensuring full implementation of the EU-Turkey agreement and more active interaction with partners from third countries and UN agencies.

Now the EU should be ready to provide additional resources for the EU Refugee Fund in Turkey, strengthen strategic partnership with the African Union, implement the first wave of projects under the EU external investment plan and replenish North of Africa of the EU Emergency Trust Fund.

To dissuade illegal migration and break down the business model of human traffickers and smugglers, the Commission believes that the EU should offer an alternative to dangerous travel, opening safe and legal ways for those who really need protection. [11]

In concluding, it can be noted that the migration crisis that engulfed the European Union can continue to develop if the member countries of the Union do not agree on a common migration policy to regulate the flow of illegal migrants.

References:

1. "Европейский Союз в борьбе с нелегальной иммиграцией: новые тенденции" [Электронный ресурс]. - *Вся Европа* №5(33), 2009. - URL: <http://alleuropa.ru/?p=709> (дата обращения: 25.12.2019)

2. Мовкебаева Г.А. «Новые тенденции в миграционной политике Европейского Союза» // Вестник КазНУ. Серия международные отношения и международное право. - 2015. – № 4 (72). – С.105-108
3. «Миграционная политика Европейского Союза» [Электронный ресурс]: European Union external action, news stories, 2018. URL: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_ru/54681 [the date of appeal: 28.12.2019]
4. «Irregular Migration & Return» [Electronic resource]: The official website of the European Commission. URL: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/irregular-migration-return-policy_en [the date of appeal: 03.01.2020]
5. Киютин В.Г., Кыдыров Т.Т. «Незаконная иммиграция в Евросоюзе: вызовы - ответы». - Монография. «Илимтоз», Бишкек, 2005. – 176 с.
6. Сабитова А.А. «Международно-правовые проблемы защиты прав женщин» // Вестник КазНПУ им. Абая, серия: Международная жизнь и политика. – 2016. – № 2(45). – С. 13-16
7. Сабитова А.А., Аюпова Р.Р. «Международные акты в сфере защиты прав женщин» Вестник КазНПУ им. Абая, серия: Международная жизнь и политика. – 2019. – № 1-2(56-57). – С. 13-18
8. Матакбаева Л.Х., Валитова Р. «Причины и следствия миграционных процессов в ЕС» // Вестник КазНПУ им. Абая, серия «Международная жизнь и политика». – 2016 г. – №1(44). – С.84-87
9. Белокова Е.С., Харламова Н.С. «Миграционная политика Европейского Союза: новые меры противодействия незаконной миграции» // Журнал Вестник Московского государственного лингвистического университета, «Общественные науки». – 2018. – С.5-6
10. Надеждин А., Шангараев Р. «Опыт Германии по преодолению миграционного кризиса в Европе» // Журнал «Международная жизнь». - 2019. - №4. – С.46-55
11. «Political roadmap for a sustainable migration policy» [Electronic resource]: European Commission News, 2017 URL: https://ec.europa.eu/commission/news/political-roadmap-sustainable-migration-policy-2017-dec-07_en [the date of appeal: 09.01.2020]

УДК 323.28
МРНТИ 11.25.41

А.Қ. Үбіғалиева¹, Қ.С. Нұрғалым¹

¹ Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институтының Халықаралық құқық мамандығының
2 курс магистранты

¹ Саяси ғылымдардың кандидаты, Абай атындағы ҚазҰПУ, «Сорбонна – Қазақстан институты»,
Халықаралық құқық кафедрасының доценті

АДАМ САУДАСЫ МӘСЕЛЕСІ

Аңдатпа

Адам саудасы қазіргі кезде теріс қоғамдық құбылыс болып табылады. Бұл құбылысты алғаш рет ХХ ғасырдың басында құқық қорғаушылар көтерді. Сол кезде Еуропа мемлекеттерінде жезөкшелікпен айналысуға мәжбүр етілген Ұлыбританиядан шыққан әйелдерге ерекше көңіл аударылған болатын. Сол кезде «ақ құлдық» деген термин пайда болды. Кейін ол «адам саудасы» терминіне ауысты. Адам трафигі, яғни адам саудасы көптен бері және қазіргі кезге дейін әлемнің көптеген елдерінің бірігіп күресетін мәселелерінің қатарында тұр.

Дүниежүзі бойынша адамдарды құлдыққа салушыларға қарсы заңнамалар қатандатылып, түрлі конвенциялар күшіне енді. Бірақ адам еңбегін қанау жыл санап өсіп отыр. Айталық, халықаралық ұйымдардың мәліметінше, табыстылық жағынан алып қарағанда адам саудасы әлемде қару мен есірткі саудасынан кейін үшінші орында. Халықаралық еңбек ұйымының статистикасы бойынша әлемде 21 млн. адам құл күнін кешіп жүр. Осы жылы адам саудасынан түскен табыс 150 миллион АҚШ долларынан астам қаржыны құраған. Соңғы зерттеулер бойынша жыл сайын 800 мыңнан аса адам саудаланады. Дүниежүзін жайлап кеткен құлдық пен адам саудасына қарсы күресті әлем елдері өткен ғасырда бастап кетті. Қазіргі таңда әлі де жалғасын тауып келеді.

Түйін сөздер: адам саудасы, ақ құлдық, адам трафигі.

А.К. Убигалиева¹, К.С. Нурғалым¹

¹магистрант 2-курса кафедрасы междунароного право Института Сорбонна-Казахстан
КазНПУ им. Абая

¹Научный руководитель: кандидат политических наук, доцент, преподаватель кафедрасы
междунароного права в Институте Сорбонна-Казахстан КазНПУ им. Абая

ПРОБЛЕМА ТОРГОВЛИ ЛЮДЬМИ

Аннотация

Торговля людьми в настоящее время является негативным социальным явлением. Этот феномен был впервые поднят правозащитниками в начале 20-го века. Особое внимание было уделено женщинам из Соединенного Королевства, которые в то время были вынуждены заниматься проституцией в Европейских странах. В то время термин «белое рабство» родился. Позже он изменился на термин «торговля людьми». Торговля людьми была и будет оставаться одной из наиболее актуальных проблем во многих странах мира.

Законы о борьбе с торговлей людьми были ужесточены во всем мире, и вступили в силу различные конвенции. Однако эксплуатация труда растет с каждым годом. Например, по данным международных организаций, торговля людьми является третьим наиболее прибыльным источником после оборота оружия и наркотиков. По данным Международной организации труда, 21 миллион человек являются рабами в мире. В этом году доход от торговли людьми составил более 150 миллионов долларов. Согласно последним исследованиям, каждый год торгуются более 800 000 человек. Борьба с глобальным рабством и торговлей людьми началась в прошлом веке. Сегодня это все еще продолжается.

Ключевые слова: Торговля людьми, белое рабство, трафик людей.

А.К. Ubigaliyeva¹, K.S. Nurgalym¹

¹The 2nd year master's student of International Law of the Institute Sorbonne-Kazakhstan at Abai KazNPU

¹scientific supervisor: Candidate of Political Sciences, Associate Professor, Lecturer, Department of International Law the Institute of Sorbonne-Kazakhstan at Abai KazNPU

THE PROBLEM OF HUMAN TRAFFICKING

Abstract

Human trafficking is currently a negative social phenomenon. This phenomenon was first raised by human rights defenders at the beginning of the 20th century. Particular attention was paid to women from the United Kingdom, who at that time were forced to engage in prostitution in European countries. At that time, the term "white slavery" was born. He later changed to the term "human trafficking". Human trafficking has been and will remain one of the most pressing problems in many countries of the world.

Anti-trafficking laws have been tightened around the world and various conventions have entered into force. However, the exploitation of labor is growing every year. For example, according to international organizations, human trafficking is the third most profitable source after trafficking in weapons and drugs. According to the International Labor Organization, 21 million people are slaves in the world. This year, trafficking revenues totaled more than \$ 150 million. According to recent studies, more than 800,000 people are traded each year. The fight against global slavery and human trafficking began in the last century. Today it is still ongoing.

Keywords: human trafficking, white slavery, human trafficking.

Еуропалық философиялық және құқықтық ойдың ерте қалыптасуы азаматтың жеке басы мен жеке басының еркіндігі туралы идеялардың қалыптасуының маңызды шарты болды. Құлдық пен құл саудасының анықтамаларын әзірлеу фактісі «тірі тауарларды» сатушылармен тиімді күресу үшін маңызды. Адам саудасы – бұл құлдықтың қазіргі заманғы түрі, адам құқығының бұзылуы. Ол жеке адамға да, мемлекетке де қарсы қылмыс болып табылады. Адам саудасының жиі кездесетін құрбандарына – әйелдер мен балаларға қатысты зорлық-зомбылық жатады. Бұл сонымен қатар халықаралық отбасылық құқық саласындағы заңсыз араласудың бір түрі болып табылады. Өйткені адам саудасының жекелеген түрлері отбасылық заңды бұйрықтардың бұрмалануымен немесе әділетсіз пайдаланумен байланысты.

Адам саудасы бұл кейбір жағдайларда халықаралық көші-қон ағындарын капиталдандыратын заңсыз кәсіпкерлік қызмет түрі болып табылады. Бұл оның құрбандарына терең әсер етеді, олардың психологиялық және физикалық зақымдары мен жарақаттарын тудырады. Сонымен қатар АИТВ / ЖИТС сияқты қауіпті ауруларды жұқтыру мүмкіндігін арттырады. Адам саудасының қозғаушы күші – бұл гендерлік

теңсіздік, тең мүмкіндіктердің болмауы, мемлекеттер ішіндегі және олардың арасындағы өрескел экономикалық теңсіздік, сот және құқық қорғау жүйесінің жеткіліксіздігінен туындайтын сыбайлас жемқорлық пен осалдық, өз азаматтарын қорғау және қамтамасыз ету жөніндегі өз функцияларын орындамайтын мемлекеттер.

Адам саудасының өркендеуіне ықпал ететін факторлардың бірі – ақылы сексуалдық қызметтерге және құрылыс, өндіріс, өнеркәсіп және үй шаруашылықтары үшін арзан жұмыс күшіне деген сұраныс. Адам саудасы – бұл ұлт не шекараларға бөліп жіктемейтін жаһандық мәселе. Осылайша, ол көбінесе халықаралық есірткі саудасы мен қару-жарақ саудасына ұқсас трансұлттық қылмысты құрайды. Сондықтан, адам саудасына қарсы тұру үшін ақпарат алмасу және өзара көмек түрінде халықаралық ынтымақтастықты қолданатын трансұлттық әдіснамалар қажет.

2010 жылдың 30 шілдесінде Бас Ассамблея 64/293 қарарымен БҰҰ-ның Адам саудасына қарсы іс-қимылдың жаһандық жоспарын бекітті. Онда БҰҰ-ның барлық тиісті органдарын адам саудасына қарсы тиімді күрес және осындай адам саудасының құрбандарының адам құқықтарын қорғау жөніндегі әрекеттерді үйлестіруге шақырды. Адам саудасы, еңбек және жыныстық қанаушылық, мүшелерді шығару - өкінішке орай әлі де өткір әлеуметтік проблема болып отыр. Халықаралық көші-қон ұйымының мәліметтері бойынша, қазіргі әлемде адам саудасының құрбандары 21-ден 36 миллионға дейін жетеді.

XXI ғасырда құлдық жойылған жоқ, керісінше жана, қауіп төндіретін нысандары дами түсті. Мұның себептері көп - гендерлік және экономикалық теңсіздік, сыбайлас жемқорлық, әлем елдеріндегі өз азаматтарының құқығын қорғаудың жетілдірілмеген заңнамасы және басқа факторлар. БҰҰ мәліметтері бойынша жер бетіндегі құлдардың жалпы саны 21 миллион, құрбан болғандардың үштен бірі кәмелетке толмағандар. Адам саудасына әлемнің 191 елінен 161 ел қатысады.

XXI ғасырда, әсіресе, адам құқығын қорғау басты мәселе болып табылады. Адамдар бұған дейін көптеген сауда түрлерімен айналысып келсе де, дәл осындай дабыл қақпаған десе де болады, себебі, адам – ең алдымен ол сіз бен біз. Яғни, өзінің жеке бас құқығы үшін күресіге хақы бар тіршілік иесі. Солай бола тұра, адамдар жауыздықпен еш қорықпастан бір-бірін сатумен айналысуда. Осы қылмыстың алдын алу мақсатында жалпы оның пайда болуы мен таралу негіздеріне тоқталатын боламыз. Жалпы адам саудасының пайда болуына көз жүгіртетін болсақ, ол адамдарды сату немесе адамдарды контрабандалау деген мағынаға келіп тіреледі. Адамдарды сатып алу мен сатуға оларды жалдау, тасымалдау, беру, иемдену немесе қорқытып алу, немесе оны пайдалану немесе мәжбүрлеудің, ұрлау, алдау, билікті асыра пайдалану арқылы жасалатын қылмыс. Ол адамдарды қанау, жезөкшелік немесе жынысты қанаудың басқа нысандары, мәжбүрлі еңбек немесе қызмет көрсету, құлдық немесе құлдыққа, құлдыққа немесе ағзаны жинауға ұқсас амалдарды пайдалану мақсатында басқаларды қанауды қамтиды.

Өзінің табиғаты бойынша, адам саудасы – бұл жақын және заңсыз болғандықтан аз зерттелген тақырып, бірақ ғылыми қауымдастықта оның нақты көлемін бағалау және оны тиісті статистика көмегімен сипаттау өте қиын екендігінде күмән жоқ. Көптеген мемлекеттерде адам контрабандасына қарсы арнайы заңнама жоқ, басқаларында ол оны тек коммерциялық пайда үшін жыныстық қанау тұрғысынан анықтайды, үшіншіден, ол өз азаматтарының заңсыз саудасы үшін ішкі нарықты ескермейді. Қылмыстық бизнестің осы түрімен күресу үшін тиімді заңдар қажет. Сонымен қатар, көптеген елдерде адам саудасының құрбандарының қылмыскерлердің кек алуынан, билікке сенімсіздіктен немесе өздерін құрбан ретінде мойындамағандарынан құқық қорғау органдарымен жұмыс істеуге құлықсыздығы проблеманы күрделендіріп жатады [1, 15 б.].

Профессор Донна Хьюгтің тұжырымына сәйкес, адам саудасы іс жүзінде құлдықтың қазіргі ауыр түрі болып табылады, оның жалпы жылдық айналымы 7-ден 12 млрд. долларға жетеді. Әдетте, адам саудасының қара нарығындағы бағалардың тепе-теңдігі дамыған жыныстық-индустриясы бар мемлекеттердің «тірі тауарларға» экономикалық сұранысы есебінен қалыптасады. БҰҰ-ның бағалауы бойынша адам саудасының құрбандарының саны жылына 4 миллион адамға жетеді және олардың кем дегенде төрттен бірі коммерциялық жыныстық қанаудың мақсатына айналады. Көптеген үкіметтік емес ұйымдардың пікірінше, жаһандық ауқымдағы қылмыстық әрекеттің осы түрінен зардап шеккендердің жалпы саны 27 миллион адамға жетуі мүмкін [2, 16 б.]. Ондаған жылдар бойына Оңтүстік-Шығыс Азия елдері (Таиланд, Филиппин және т.б.) халықаралық жыныс индустриясының әйел-жеткізушілерінде басым болды. Алайда, Кеңес Одағының ыдырауы миллиондаған кеңестік әйелдер үшін көлеңкелі еңбек нарығына жол ашты, оның халықаралық саудасы адам ресурстарын тартады. Нәтижесінде, бұрынғы кеңестік республикалар дамыған елдерде әйелдерді жыныстық қанау үшін негізгі экспорттаушылардың бірі болды. Украина осы бизнестегі жетекші орындардың бірін иеленді [3, 9 б.].

Қазіргі уақытта халықаралық сарапшылар қауымдастығында «адам саудасы» және «адам контрабандасы» ұғымдарымен нені түсіну керектігі туралы нақты түсінік жоқ. Дегенмен, анықтамаларды әртүрлі түсінгеніне қарамастан, «адам контрабандасы» термині екі негізгі компонентті біріктіретіні туралы жалпы пікір

біртіндеп қалыптасуда. Біріншісі ықтимал құрбандарды жалдау және көшіру. Екіншісі олардың қылмыстық эксплуатациясы. Бұл анықтама бізге «адам контрабандасы» мен «заңсыз көші-қон» ұғымдарының арасындағы маңызды айырмашылықты атап көрсетуге, сондай-ақ контрабанданы заманауи құлдықтың бір түрі ретінде қарастыруға мүмкін береді.

Адам саудасының таралуы халықтың тиімді жұмыспен қамтуға, білім алуға, әлеуметтік қорғауға және басқа ресурстарға қол жетімділігінің шектеулі болуына, сондай-ақ кедейліктің таралуына, еңбек нарығындағы сегрегацияға байланысты. Адам саудасының бір нұсқасы - жезөкшелікпен айналысу мақсатында көп жағдайда әйелдер мен балаларды қанау. Адам саудасы жағдайында итермелейтін негізгі себептердің бірі ретінде сарапшылар сонымен бірге кедейлік пен гендерлік дискриминация - білім алуға, жұмысқа орналасуға және болашаққа деген сенімге кедергі келтіретін факторларды да алға тартты [4].

ХЕҰ-ның 2005 жылғы бағалауы бойынша, кез-келген уақытта әлемде 2,4 миллион адам адам саудасының құрбаны болып табылады. Еуропада 140 000-нан астам құрбандар зорлық-зомбылық пен арнамысты қорлайтын жынысты қанаудың қатал цикліне қатысады және жыныстық қызмет көрсететін әр жетіден бір адам адам саудасының нәтижесінде жезөкшелікпен айналысуға мәжбүр болуы мүмкін. Ұйымдасқан қылмыстық желілер өз құрбандарын адастыруға немесе оларды мәжбүрлеп пайдалану жағдайына мәжбүр етуге тырысады, одан қашу қиынға соғады. Паспорттар көбінесе зардап шеккендерден жеке басын куәландыратын құжаттарды қалдырмай алынады, ал егер олар бір елден екінші елге тасымалданса, олар жергілікті тілді білмегендіктен көмек сұрай алмайды [5].

Адам саудасы әлемнің барлық дерлік елдеріне, не басталу нүктесі, не транзиттік пункт немесе соңғы межелі аймаққа әсер етеді, ал кем дегенде 127 елдің құрбандары 137 мемлекетте қанаушылыққа ұшырайды деп хабарлайды Адам саудасы көбінесе трансшекаралық қылмыс санатына жатқызылғанмен, ол сонымен қатар аймақтық және тұрмыстық сипатта болады, өйткені оның құрбандары көрші елдерге, өз елінің шегінде, сондай-ақ басқа континенттерге жеткізіледі. Бұл халықаралық трансшекаралық қылмыстың құрбандары, мысалы, Еуропа, Солтүстік, Орталық және Оңтүстік Америка, Таяу Шығыс, Орта Азия және Африканы қоса алғанда, әлемнің барлық аймақтарындағы 20-дан астам елде анықталған [6].

Саяси факторлар адам саудасының таралуына ықпал етеді. Бұған айқын мысал – Еуропадағы тұрақсыздық аймақтарының бірі – Косоводағы жағдай. БҰҰ полициясының, бітімгершілік күштері мен гуманитарлық ұйымдардың өкілдерінің айтуынша, шекараның ашықтығы, халықаралық әскери контингенттің болуы және құқық қорғау органдарының жетіспеуі елдегі адам саудасының дамуына тамаша жағдай жасайды. Әскери қақтығыстар аймақтары тез арада мәжбүрлеп жезөкшеліктің алаңына айналады, онда әйелдер көрші аймақтардан және елдерден, соның ішінде бітімгершілік контингентінің жыныстық қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін тасымалданады (мысалы, Косоводағы сойқандардан босатылған әйелдер өздерінің клиенттері әскери құрамнан шыққан көптеген америкалықтарды мәлімдеді).

Еңбек көші-қоны. Жаһандану еңбек көші-қонының күшті және шексіз ағымын тудырды. Арзан жұмыс күшінің ағымы дамыған елдердің экономикалары үшін назардан тыс қалған жоқ, олар үнемі мигранттар ағынын қажет етеді. Қазіргі еңбек көші-қоны бүкіл әлемді дүр сілкіндірді, және оның қарқыны әрдайым өсіп келеді. Өйткені дамыған және артта қалған елдерде тұратын адамдар табысының айырмашылығы артып келеді. Халықаралық қылмыстық желі ересек әйелдер мен көмелетке толмаған қыздардың жыныстық қанаушылыққа қатысу үшін әлемдегі кез келген елге (заңды да, заңсыз да) оңай жеткізілуін қамтамасыз етеді.

Көші-қон сонымен бірге іздерді жасырудың тәсілі ретінде қолданылады: мысалы, Израильге эмиграция сәтті қолданылды және ресейліктер мен украиндарды жезөкшелікке мәжбүрлеу мақсатында елге әкелу үшін пайдаланылды. Кез келген елге заңсыз көші-қон әсер етеді. Ол алдымен ұлттық қауіпсіздікке қауіп төндіреді. Осылайша, заңсыз көші-қон адам саудасына қатысы бар трансұлттық ұйымдасқан қылмыстық топтардың қалыптасуының және жалғасып келе жатқан қайнар көзі болады. Закавказье (Әзірбайжан, Армян және Грузия) және Орта Азия (өзбек және тәжік) азаматтары құрған қылмыстық қоғамдастықтар ең үлкен қоғамдық қауіп тудырады.

Адамдарды жалдаушы ұйымдардың қызметіне қатаң бақылау орнатылмауы. Модельдеу агенттіктері, жұмыспен қамту фирмалары (ішкі және шетелде), халықаралық танысу қызметтері, халықаралық студенттер алмасу клубтары, тілдік курстар, туристік агенттіктер және басқалар адам сағушылармен жиі жұмыс істейді.

Адам саудасының проблемасы туралы халықты алдын-ала ақпараттандырудың болмауы. Қылмыскерлер объективті ақпараттың болмауын белсенді қолданады. Адам саудасы туралы тақырыпты әр түрлі БАҚ-тар осы немесе басқа жолмен жариялайды, бірақ бұл проблеманы білудің орташа деңгейі төмен болып қала береді. Журналисттер оны көбінесе аудиторияға ақпаратты тиісті деңгейде қабылдауға мүмкіндік бермейтін сенсация ретінде ұсынады. Мұндай практика нақты қауіп сезімдері пайда болмайтындығына және адам саудасы тұтас халықтың проблемасы емес, қауіп-қатерге тап болған адамдардың тар шеңбері деген

пікір қалыптасуына әкеледі. Бұқаралық ақпарат құралдары негізінен жыныстық қанаушылық туралы, адамдарды қолданудың басқа түрлерін (ағзаларды жинау, құлдықтау және т.б.) ұмытып кету туралы әңгімелейтіндіктен, бұқаралық санаға сатуды тек қана жезөкшелікпен байланыстырады. Мәселенің толық қамтылмауы қоғамның адам саудасы туралы хабардар болмауына әкеледі. Азаматтар бұл қылмыстың құрбанына айналу ықтималдығының жоғары екендігін түсінбейді және өздерін қалай қорғауға болатындығы туралы пайдалы ақпарат алмайды [7,147 б.]. Қазіргі таңда инстаграм желісінде барлық адам баласы отырады десем қате емес деп ойлаймын. Сондықтан да әлеуметтік желілерге шыққан ақпарат сағаттың ішінде бүкіл жер шарын мәлім ете алатындағы айқын. Осы мүмкіндікті пайдалана отырып әр түрлі видеороликтер мен жарнамалар, ескертулерді халықтың назарын аудартатын тағы да басқа жолдармен жариялап отыру қажет. Себебі, бұл проблемалардың қаншалықты маңызды, ауқымды екендігін қарапайым халық біліп отыруы қажет. Сол уақытта ғана онымен бірлесіп күресуге әр адам алдымен өзінен бастау керектігін ұғынған күнде ғана толық жеткізе аламыз.

Халықаралық құқық адам саудасымен күресте БҰҰ-ның белгілеген қарарлары мен Конвенцияларын пайдалана отырып шешуді қолға алды. Келешекте адамзат баласы еш уайымсыз, бейбіт әлемде өмір сүргісі келсе, осы кезден жеке бас қауіпсіздігінің қамтамасыз етілуіне қол жеткізуі қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Бекмагамбетов А.Б. *Торговля людьми: доктринальный и законодательный подход к проблеме противодействия (на материалах Казахстана и России)*. – 246 с.
2. *Қазақстан Республикасы Конституциясы. 1999 ж., 30 тамыз*. – Алматы: Юрист, 2003. – 36 с.
3. *Права человека / Сборник международных документов*. – М.: Юрид. Лит., 1998. – 608 с.
4. *Исағалиев К.И. Дипломатия дәрістері*. – Алматы, 2013 ж.
5. *Доклад о соблюдении прав человека в Казахстане в 2001 г. // Государственный департамент США. 1 с.*
6. *Сабикенов С.Н. Проблемы борьбы с торговлей женщинами и детьми в целях сексуальной эксплуатации в европейских странах. Сборник материалов международных конференций*. – Алматы. 2011 г. – С.32
7. *Сабитова А.А. Международно – правовые аспекты защиты прав человека. «20 – лет кафедре международного права КазНУ им Аль-Фараби»*. – Алматы, 2011 г.

УДК 343.91
МРНТИ10.81.45

Хусаинов О.Б.¹

¹к.ю.н., доцент кафедры Международного права Института Сорбонна-Казахстан, Казахского Национального университета им. Абая

ПОНЯТИЕ И ПРИНЦИПЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ КОРРУПЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН И СТРАНАХ СНГ: СРАВНИТЕЛЬНО ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ

Аннотация

В настоящей статье изучены труды отечественных ученых, нормы законодательства Республики Казахстан и стран СНГ о противодействии коррупции. Основное исследование посвящено вопросам понятийного аппарата противодействия коррупции. Автор усматривает, определенную последовательность в использовании и соотношении таких понятий, как «противодействие», «предупреждение». При исследовании, автором установлено, что в подавляющем большинстве используется понятие «противодействие».

Кроме всего прочего, изучены основные понятия, данные в Модельном законе «О борьбе с коррупцией» и проведен сравнительный анализ с законодательствами стран Содружества Независимых Государств.

Ключевые слова: коррупция, предупреждение, противодействие, профилактика, борьба, преступность, правонарушение, антикоррупционная политика, понятийный аппарат, Содружество Независимых Государств, Модельный закон, Межпарламентская ассамблея стран СНГ, должностное лицо, противодействие.

О.Б. Хусаинов¹

¹з.э.к., Сорбонна-Қазақстан институтының халықаралық құқық кафедрасының доценті,
Абай атындағы ҚазҰПУ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ЖӘНЕ ТМД ЕЛДЕРІНІҢ КОРРУПЦИЯСЫ ТҰЖЫРЫМДАРЫ МЕН ПРИНЦИПТЕРІ: САЛЫСТЫРМАЛЫ ҚҰҚЫҚТЫҚ САРАПТАМА

Аңдатпа

Бұл мақалада отандық ғалымдардың еңбектері, Қазақстан Республикасы мен ТМД елдерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңнамасының нормалары қарастырылған. Негізгі жұмыс сыбайлас жемқорлыққа қарсы концептуалды аппаратқа арналған. Автор «қарсы тұру», «ескерту» сияқты ұғымдарды қолдану мен байланыстыруда белгілі бір дәйектілікті көреді. Зерттеуде автор басым көпшілік «қарсы әрекет» түсінігін қолданатынын анықтады.

Сонымен қатар, «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Модельдік заңда қарастырылған негізгі ұғымдар зерттелді және Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы елдердің заңнамаларымен салыстырмалы талдау жасалды.

Түйін сөздер: сыбайлас жемқорлық, алдын-алу, қарсы іс-қимыл, алдын-алу, күрес, қылмыс, құқық бұзушылық, сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат, тұжырымдамалық аппарат, Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы, Үлгі заң, ТМД елдерінің Парламентаралық Ассамблеясы, лауазымды тұлғалар.

О.В. Khussainov¹

¹Ph.D in Law, associate Professor of international law, Sorbonne Institute of Kazakhstan,
KazNPU named after Abai

CONCEPT AND PRINCIPLES OF COUNTERING CORRUPTION IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN AND CIS COUNTRIES: A COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS

Abstrakt

This article examines the works of domestic scientists, the norms of the legislation of the Republic of Kazakhstan and the CIS countries on combating corruption. The main study is devoted to the conceptual apparatus of anti-corruption. The author sees a certain sequence in the use and correlation of such concepts as “counteraction”, “warning”. In the study, the author found that the overwhelming majority used the concept of “counteraction.”

In addition, the basic concepts given in the Model Law “On Combating Corruption” were studied and a comparative analysis was conducted with the laws of the countries of the Commonwealth of Independent States.

Keywords: corruption, prevention, opposition, prevention, fight, crime, offense, anti-corruption policy, conceptual apparatus, the Commonwealth of Independent States, Model Law, Inter-Parliamentary Assembly of the CIS countries, officials, opposition.

Тема нашего исследования в рамках научной статьи посвящена понятию коррупции. Юристы, философы, филологи и другие ученые, а также лица, изучающие вышесказанные направления науки, неоднократно давали понятие данного явления в обществе. Начиная со средних веков, и по настоящее время, значение и понятие коррупции интерпретировалась с различных ракурсов (был ли это словарный перевод, филологическое или юридическое рассмотрение). Итог все же был один, что данное явление не приемлемо для развития государства или общества; в конечном итоге разрушает те установленные правила в человеческом понимании справедливости и честности.

В течение многих лет дискуссии среди людей науки не остановились, как в мировом масштабе, так и в нашей стране соответственно.

Итогом явилось, что все эти сопутствующие значения к понятию коррупции, пришли к общему знаменателю, что данное явление не имеет одно значение, например взяточничество. Более детальное изучение теоретиками, а главное практическая деятельность лиц и специальных органов, противодействующих коррупции, показали, что сюда можно отнести и ряд составляющих. Например, такие понятие как подкупность, продажность, испорченность (имеется в виду не соответствие государственного служащего установленным правилам) и много другого. Однако анализ законодательства стран СНГ, мировой опыт показывает, что общим все же является субъект коррупции. Это лицо, которое состоит на

государственной службе, или выступает от имени государственных органов, или представляет государственную власть. Если мы обратимся к Основному Закону государства, будь это Казахстан, Россия, Беларусь, Кыргызстан, страны Европы или Американского континента и другие, которые мы не перечислили: везде красной линией идет, что основным является народ, гражданин, человек. И все государственные органы поставлены, для защиты этих прав. Исходя из этого, можно смело утверждать, что коррупция, или коррупционные проявления, прежде всего, направлены, на нарушения декларированных обществом и государством основных постулатов справедливости.

И все же, каждое государство должно закрепить в нормативно-правовых актах свое отношение к явлениям и формам, которые не приемлемы к основной линии развития этого общества. Соответственно, в каждой стране это закреплено, в Законе, Указе, Постановлении, Кодексе и т.п. В нашей стране это Закон Республики Казахстан «О противодействии коррупции.» Данный Закон дает понятие коррупции, как незаконное использование лицами, занимающими ответственную государственную должность, лицами, уполномоченными на выполнение государственных функций, лицами, приравненными к лицам, уполномоченным на выполнение государственных функций, должностными лицами своих должностных (служебных) полномочий и связанных с ними возможностей в целях получения или извлечения лично или через посредников имущественных (неимущественных) благ и преимуществ для себя либо третьих лиц, а равно подкуп данных лиц путем предоставления благ и преимуществ [10].

Если провести сравнительный анализ законодательства (а мы будем проводить сравнения со странами СНГ), то здесь есть и схожесть в понятиях и принципах, но и есть определенные отличия. Все дело в подходе каждого государства к данной общегосударственной и общенародной проблематике. Немаловажным здесь является и международное законодательство, и международный опыт и, конечно же, международный опыт искоренения коррупции упоминаем слово «явление». Можно было вокруг этого слова, провести целую научную дискуссию, но мы этого не будем делать по нескольким причинам.

Во-первых, относимость слова явление к коррупции, по нашему мнению, сейчас, наиболее приемлемо к теме нашей статьи.

Во-вторых, применение слова «явление» это все же тема для дополнительного научного спора, или исследования.

Возвращаясь к сравнительному анализу, приведем вначале в качестве примера законодательство Кыргызской Республики по борьбе с коррупцией. В отличие от Казахстанского законодательства, в Кыргызстане статья 1 Закона Кыргызской Республики гласит так: «Коррупция - умышленные деяния, состоящие в создании противоправной устойчивой связи одного или нескольких должностных лиц, обладающих властными полномочиями, с отдельными лицами или группировками в целях незаконного получения материальных, любых иных благ и преимуществ, а также предоставление ими этих благ и преимуществ физическим и юридическим лицам, создающие угрозу интересам общества или государства» [2].

Анализ понятий данных законодательством двух стран, как ранее выше мы уже говорили, имеют, как и определенную схожесть, так некоторые различия в трактовке ряда положений.

Так, же как в Кыргызстане так и в Казахстане понятие Законодательства имеют полную схожесть, как «Закон «О противодействии коррупции». Такое же наименование дает, Законодатель Российской Федерации [3], Республики Узбекистан [4]. В Украине данный Закон звучит, как "О предотвращении коррупции" [5]. В Республике Беларусь, дано другое наименование, как Закон «О борьбе с коррупцией» [6] Справедливости ради надо отметить, что в Республике Казахстан, вышеуказанный закон в редакции 1998 года, так же назывался «О борьбе с коррупцией» [7].

Проводя анализ законодательства отдельных стран СНГ, не возможно обойти стороной, вопросы международного сотрудничества входящих в Содружество. В первую очередь необходимо обратиться к Модельному закону «О борьбе с коррупцией», который был принят Межпарламентской ассамблей государств - участников СНГ в 1999 г. [8]. Так вот в вышеуказанном законодательстве это понимается, что это не разрешенное государством получение каких то привилегий, материальных ценностей самому или через подставных фигур, относящимися к государственно-распорядительным функциям, а также лицами, приравненными к ним, с использованием своего установленного положения в этой системе, когда он (они) дают какие то льготы гражданам, общественным, коммерческим организациям и государственным органам, преимущества, за что получают материальное или другое вознаграждение.

Из нормативных правовых актов, регулирующих международные взаимоотношения и направленных на противодействие коррупции можно выделить:

– Конвенцию СНГ о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным, и уголовным делам (1993 г.) [9].

– Соглашение с 12 государствами СНГ о сотрудничестве в борьбе с преступлениями в сфере экономики (1996 г.) [10].

– Соглашение с Правительством США об оказании технической и финансовой помощи (2008 г.), направленной на борьбу с коррупцией. Основными целями подписания данного соглашения являются укрепление верховенства права, сдерживание коррупции, а также повышение профессионализма в судебных и правоохранительных органах. Подобные соглашения были заключены Киргизией со Швейцарией, Японией, Швецией, Финляндией, а также с международными финансовыми организациями (в частности МАР и Азиатским банком развития) [11].

Следует согласиться с казахстанским ученым Сабитовой А.А., что на первый план все больше выходят международные нормы и механизмы [12, с.11]. Исходя из высказываний вышеуказанного ученого, по теме нашего исследования, следует отметить, что одним из первых международных документов в рассматриваемой области является принятая 15 декабря 1975 г. Генеральной Ассамблеей ООН Резолюция. Далее, на Восьмом Конгрессе по предупреждению преступности и обращению с правонарушителями ООН была принята специальная резолюция «Коррупция в сфере государственного управления» [13], в которой было оформлено основополагающее руководство, подготовленное Секретариатом ООН, "Практические меры борьбы с коррупцией", где утверждено и декларировано, что работа государственных органов и государственная политика не может быть эффективна и достичь предполагаемых целей, если уровень, а по большому счету сами коррупционные проявления, просто сведут на нет все, что было запланировано и предпринято. И это есть неоспоримый факт. Еще раз подтвержденный ООН.

В связи с этим ООН считает важным, чтобы все государства:

1) провели анализ своего национального законодательства, в части уголовного, уголовно-процессуального, с учетом рекомендации международного права проанализировали адекватность своего уголовного законодательства, с тем, чтобы вовремя ответить этим угрозам для общества;

2) провели анализ, пересмотр и внесение изменений в предупредительные меры, в противодействии коррупции;

3) наладили самые действенные меры по выявлению, разоблачению, расследованию, и применения мер изоляции должностных лиц, и причастным к ним лиц за коррупцию;

4) разработали меры правового характера для возмещения причиненного ущерба, своевременного ареста, конфискации имущества добытого преступным путем;

5) приняли ряд мер в отношении организаций, коммерческих структур, которые своими действиями, способствуют проявлению коррупционных правонарушений и, зачастую являющимися активными пособниками или участниками.

Говоря о пункте 5, необходимо отметить, что в Республике Казахстан, по опыту стран Европы прослеживается тенденция к развитию участия общественных Советов в который входят и представители частного бизнеса, в профилактике и противодействии коррупции. Все шире используются вопросы внутрикорпоративных антикоррупционных средств и способов. Однако, как недостаточным, с нашей точки зрения, можно отметить взаимодействие со СМИ. Практически мы видим, только участие государственных газет, телевидения.

В 2020 году охватившая и Республику Казахстан пандемия коронавируса COVID-19, показала, что электронные сети Интернет стали действенной реальной силой оценки деятельности органов государственной власти и правоохранительных органов. Примеров тому множество, это и освобождения от занимаемых должностей руководителей Акимов областей, городов и районов, органов здравоохранения, прокуратуры, суда, органов внутренних дел. И это дает надежду на действенную реализацию рекомендованных Резолюций ООН в противодействии коррупции, истинное желание органов власти взаимодействия с обществом.

Одним из направлений можно отметить Резолюцию рекомендующую государствам-членам разработать стратегию по борьбе с коррупцией. Справедливости ради надо отметить что и Казахстан и страны Содружества Независимых Государств, в основном, разработали соответствующие стратегии, или государственные программы, где рассмотрены и рекомендованы вопросы противодействия коррупционным проявлениям как государственных так и местных органов власти; законодательной, судебной власти; вопросов правовой пропаганды, и, наконец, национальной идеи.

Как нам видится, все эти программы, Законы, Программы не будут реализованы, если не будет взаимного желания общества и власти реализовать это. Причем, хотя это и избитая фраза, но она актуальна всегда, как «открытость власти перед народом», в самом полном смысле этого слова.

Международное право подтверждает, что Организация Объединенных Наций, является тем инструментом, которая, прежде всего, имеет функцию, скажем так, и арбитра в правовом поле, и взяла на себя роль налаживания, согласования единой правовой политики в вопросах противодействия коррупции.

Таким образом, понятие нормативного определения коррупции в Республике Казахстан и странах СНГ стало одной из важных ступеней развития отечественного законодательства, государств относимых к Содружеству. И прежде всего, опирается, или имеет основу международного законодательства. Хотя, как мы неоднократно подчеркивали, основы правового регулирования у каждого свои, и, как это правильно, имеют свое направление.

Список использованных источников:

1. Закон Республики Казахстан от 18 ноября 2015 года № 410-V «О противодействии коррупции» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 01.01.2020 г.).
2. Закон Республики Кыргызстан от 8 августа 2012 года № 153 «О противодействии коррупции» (В редакции Законов КР от 17 мая 2014 года № 70, 21 октября 2016 года № 169, 18 марта 2017 года. № 46).
3. Федеральный закон «О противодействии коррупции» от 25.12.2008 N 273-ФЗ (ред. от 16.12.2019).
4. Закон Республики Узбекистан от 3 января 2017 года № ЗРУ-419 «О противодействии коррупции» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 23.05.2019 г.).
5. Закон Украины от 14 октября 2014 года № 1700-VII "О предотвращении коррупции" (с изменениями и дополнениями по состоянию на 03.12.2019 г.).
6. Закон Республики Беларусь от 15 июля 2015 года № 305-3 «О борьбе с коррупцией».
7. Закон Республики Казахстан от 2 июля 1998 года № 267-І «О борьбе с коррупцией» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 29.12.2014 г.).
8. Модельный закон «О борьбе с коррупцией» (принят на тринадцатом пленарном заседании Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ, постановлением № 13-4 от 3 апреля 1999 года).
9. Конвенция о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам (Кишинев, 7 октября 2002 года).
10. Соглашение о сотрудничестве в борьбе с преступлениями в сфере экономики (Москва, 12 апреля 1996 года).
11. Иванов А.А. Конституционные основы противодействия коррупции в Кыргызской Республике. Право и современные государства, 2016.
12. Сабитова А.А. Право на мирные собрания: национальный и международно-правовой аспекты. Вестник КазНПУ им. Абая, серия «Международная жизнь и политика», №3-4(50-51), 2017 г. – С. 9-14.
13. Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН от 15 декабря 1975 года «Меры против коррупции, практикуемой транснациональными и другими корпорациями, их посредниками и другими причастными к этому сторонами».

УДК 341
МРНТИ 10.87.01

Сабитова Ш.А.¹, Набережнев С.С.¹

¹Научный руководитель: д.ф.н., профессор кафедры Международного права,
Институт Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая
¹студент 4 курса, специальность «Международное право»,
Институт Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ СРЕДСТВА ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ТЕРРОРИЗМУ

Аннотация

В данной статье рассматриваются вопросы касающиеся терроризма, а также средства противодействия ему. Сегодня терроризм проявляется повсюду, даже в европейских странах со стабильной внутривнутриполитической обстановкой (Париж, Брюссель и др.). Угроза террористических актов и противодействие ей – актуальная проблема для всех государств, как для всех государств в отдельности, так и для всего мирового сообщества – в целом. Как показали события последних 10 лет, экстремизм и терроризм опасны отдельно взятым обособленным государствам, а также всему международному сообществу. Противодействие этим двум феноменам – задача всех государств, гражданского общества всех стран, а также национальных силовых структур государств.

Ключевые слова: терроризм, международное право, угроза террористических актов, возникновение терроризма, теракт, организация, конвенция, методы борьбы, демонстрация, устрашение, политическая безопасность, Организация Объединенных Наций, Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе.

Ш.А. Сабитова¹, С.С. Набережнев¹

¹Ғылыми жетекшісі: з.д., Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институтының
Халықаралық құқық кафедрасының профессоры
¹Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институтының
Халықаралық құқық мамандығының 4 курс студенті

ТЕРРОРИЗМГЕ ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛДЫҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚҰРАЛДАРЫ

Аңдатпа

Бұл мақалада терроризмге қатысты теориялық және практикалық аспектілердің мәселелері, сондай-ақ оған қарсы әрекет ету құралдары қарастырылады. Бүгінде терроризм барлық жерде, тіпті ішкі саяси жағдайы тұрақты еуропалық елдерде (Париж, Брюссель және т.б.) байқалады. Террорлық актілердің қатері және оған қарсы тұру – барлық мемлекеттер үшін жеке-жеке, сондай-ақ бүкіл әлемдік қоғамдастық үшін тұтастай алғанда өзекті мәселе. Соңғы 10 жылдағы оқиғалар көрсеткендей, экстремизм мен терроризм жеке алынған жеке мемлекеттерге, сондай-ақ бүкіл халықаралық қоғамдастыққа қауіпті. Бұл екі феноменге қарсы тұру-барлық мемлекеттердің, барлық елдердің азаматтық қоғамының, сондай-ақ мемлекеттердің ұлттық күш құрылымдарының міндеті.

Түйін сөздер: терроризм, халықаралық құқық, террористік актілер қатері, терроризмнің пайда болуы, теракт, ұйым, конвенция, күрес әдістері, демонстрация, сұрау, саяси қауіпсіздік, Біріккен Ұлттар Ұйымы, Еуропадағы қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы. Ұйым, конвенция, күрес әдістері, демонстрация, сұрау, саяси қауіпсіздік, Біріккен Ұлттар Ұйымы, Еуропадағы қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы.

Sh.A. Sabitova¹, S.S. Naberezhnev¹

¹Scientific supervisor: d.f.s., professor, department of International Law, Sorbonne-Kazakhstan Institute at KazNPU named after Abay

¹4st year student, specialization International law, Sorbonne-Kazakhstan Institute at KazNPU named after Abay

INTERNATIONAL LEGAL MEANS OF COUNTERING TERRORISM

Abstract

This article discusses the theoretical and practical aspects of terrorism, as well as the means of countering it. Today, terrorism is manifested everywhere, even in European countries with stable internal political situation

(Paris, Brussels, etc.). The threat of terrorist acts and counteraction to it is an urgent problem for all States, both for all States individually and for the entire world community as a whole. As the events of the past 10 years have shown, extremism and terrorism are dangerous to individual States, as well as to the entire international community. Countering these two phenomena is the task of all States, civil society of all countries, as well as national power structures of States.

Keywords: terrorism, international law, threat of terrorist acts, emergence of terrorism, terrorist attack, organization, Convention, methods of struggle, demonstration, intimidation, political security, United Nations, Organization for security and co-operation in Europe.

В Резолюции 202-ей Международной Конференции по унификации уголовного законодательства (Бельгии, 1929) впервые был сделан шаг к выработке понятия терроризма и его объективной стороны. При всём том само определение терроризма получилось расплывчатым и неточным. Это определение, фрагменты которого будут приведены ниже, вызывало вопросы, так как в нём не были указаны чёткие признаки, отграничивающие преступления от иных проступков, а также от преступлений, имеющих иную направленность посягательства, которые по этой причине вряд ли могут считаться террористическими, не указаны критерии, по которым разноплановые деяния, волею собранные воедино, были отнесены к террористическим. В случае неверной квалификации деяний по признаку «терроризм» неконкретность и неточность определения «терроризм» возможно использовать с целью обеспечения явного или скрытого ведомственного, а также группового интереса с целью необоснованного судебного применения этого определения.

Так, в вышеуказанном документе к терроризму был отнесен намеренный приём средства, которое могло бы создать потенциальную опасность, заключающуюся в совершении обвиняемым уголовно наказуемого правонарушения против жизни, телесной неприкосновенности, здоровья лица, или какие-либо телодвижения, содержащие угрозу подорвать ценные блага, включая:

- намеренный поджог, подрыв взрывного устройства, действия, вызывающие наводнение, намеренное распыление удушливых либо смертоносных средств, выведение из строя и уничтожение фонарей, сооружений и устройств, рассчитанных для защиты в целях спасения людей, а также уничтожение и вывод из строя устройств, используемых для тушения пожара;
- самочинную приостановку обычной работы почты, телеграфа, телефона, средств сообщения, транспорта, железных дорог, намеренную порчу гидравлического оборудования, освещения, отопления;
- глупые изощрённые любители поотравлять воду или продукты питания и первой необходимости, также распространение инфекционных болезней, эпидемий, чумы, или отравления растений, семена земли, химическое травля земли.

При этом уголовной ответственности, в соответствии с вышеуказанной резолюции могли быть подвергнуты субъекты, совершившие террористические акты по политическим основаниям.

В вышеназванной Резолюции, как проявления терроризма, указан перечень преступлений, которые, как правило, содержат многие национальные базы законодательства, то есть уже существуют, как самостоятельные преступления, за которые предусмотрены наказания в виде конкретных санкций.

Следовало бы отметить не совсем чёткую редакцию уголовно наказуемых проявлений, указанных в резолюции. Не совсем понятно, когда, в каких случаях такие деяния могут признаваться террористическими проявлениями.

В резолюциях IV Парижской конференции по унификации уголовного права (1931) и V Мадридской конференции (1933) в качестве признаков международного терроризма были отмечены: *использование наиболее опасных и разрушительных средств, цель в виде терроризирования (устрашения) населения, публичные призывы к совершению подобных деяний, создание соответствующего сообщества и членство в нём.*

В 1934 году, после убийства короля Югославии и министра иностранных дел Франции в Марселе Лига Наций разработала ряд конвенций, в том числе, о предупреждении терроризма и наказании за него», которая в силу не вступил, по тем или иным причинам.

В этой конвенции и терроризм определялся как «умышленное действие, преследующее цель убийства глав государств, дипломатов, разрушение или повреждение государственного имущества или средств транспорта, действия, подвергающие опасности человеческие жизни, создание организаций, преследующих подобные цели, и членство в таких организациях» [1].

Другими словами, в 1934 г. решением Совета Лиги Наций на все государства возложена обязанность «не поощрять и не терпеть на своей территории никакой террористической деятельности с политическими целями. Каждое государство не должно было ничем пренебрегать в деле предупреждения и репрессии террористических актов...» [2].

Следует отметить, что все существующие ныне определения терроризма не точны, однобоки, тогда как сам состав терроризма многослоен. По этой причине понятие терроризма должно складываться на комплексной основе, с учётом, как минимум, четырех составляющих сущность терроризма аспектов – психологического, экономического, политического и правового.

Наказанию, согласно положениям данной резолюции, подлежали и те лица, которые совершали террористические акты по политическим основаниям. В этой связи следует заметить, что универсальными документами ООН установлено, что политический мотив не является обязательным элементом терроризма.

Лазенко Т.Г. обоснованно считает, что международное сотрудничество государств не в полной мере адекватно потребностям нашего времени в силу отсутствия в теоретическом и прикладном аспектах *универсального понятия «терроризм», единого международного механизма и гарантий борьбы с ним.*

«Одни и те же акты насилия квалифицируются различными государствами как террористические или как борьба за свободу, а лица, их осуществляющие, рассматриваются как террористы - одними государствами и как борцы за свободу - другими» [3].

Так, при обсуждении Конвенции о захвате заложников в процессе её подготовки и принятии представитель Сирийской Арабской Республики Г-н СИАГЕ, считая, что понятия актов борьбы за свободу и независимость нельзя подменять понятием террористического акта.

В этой связи он предложил свою редакцию термина.

Он обоснованно полагает, что в свете настоящей Конвенции термин захват заложников не относится к какому-либо акту или актам, которые ведутся освободительными движениями, признаваемыми Организацией Объединенных Наций или региональными организациями, в рамках национального освобождения или сопротивления колониальному управлению, расистским режимам, иностранному господству и иностранной оккупации.

Точку зрения с другого ракурса можно обнаружить в специальной литературе, где отмечается способность террористических групп детерминировать внутреннюю и внешнюю политику страны и что имели место факты появления новых государства в силу деятельности террористических групп.

Известные учёные Ц.Ясмин и М.Кеннеди констатировали, что в Палестине еврейские террористические группы «Штерн» и «Иргун» были инструментом борьбы с протекторатом Великобритании, завоевания независимости и признания государства Израиль. Эти учёные считают, что таким же образом образовалась Кения [4].

Совет Безопасности ООН в резолюции 1373 от 28 сентября 2001 года (пункт 5) возвестил о не сопоставимости террористических актов с естественным и ориентирами Организации Объединенных Наций. Терроризм, как антагонизм, абсолютно идёт вразрез с целями и принципами Сообщества. Всё, что делается террористами осуждается Советом Безопасности ООН.

Причём признаются совершившими уголовно наказуемые деяния не только непосредственно участвовавшие в актах террора, но и осмысленно вложившие денежные средств в той или иной форме в террористические акты, то есть прямо или скрытно принявшие участие в субсидировании террористических актов, либо отдельных этапов преступного деяния, лица, разделяющие, поддерживающие и инициировавшие замыслы и планы касательно операций террористической направленности, занимающиеся подстрекательством терроризма.

В этом же документе было постановлено, что все государства-участники Сообщества обязаны принять все возможные и достаточные меры ради борьбы с терроризмом.

Следует заметить, что вышеназванная резолюция 1373, 12 универсальных международных документов ООН, национальное законодательство государств и являются документами особой важности, как бы юридическим ядром, всей правовой базы противодействия терроризму, поскольку закладывают самые главные принципы и направления движения по пути противодействия терроризму.

Необходимо особо отметить, что положения резолюции 1373 от 28 сентября 2001 года Совет Безопасности ООН, основанные на Главе VII Устава Организации Объединенных Наций, имеют обязательную юридическую силу. Другими словами, государства должны стать участниками универсальных документов о борьбе с терроризмом, в том числе 10 конвенций и 2 протокола и полностью претворить их в жизнь.

В числе универсальных документов ООН, о которых идёт речь, следует назвать Международные Конвенции по самому широкому спектру наиболее важных вопросов борьбы с терроризмом, требующих к себе повышенного внимания в силу определённой их специфики.

Речь идёт о Конвенциях, в которых были признаны уголовно-наказуемыми деяниями преступления, которые были совершены в особых ситуациях.

В их числе:

– о преступлениях и актах, совершаемых на борту воздушных судов (1963);

- в отношении незаконных захватов воздушных судов (1970);
- касательно незаконных актов против безопасности гражданской авиации (1971);
- в отношении преступных деяний против лиц, пользующихся международной защитой (1973);
- касательно захватов заложников (1979);
- относительно физической защите ядерного материала (1980);
- в отношении незаконных актов против безопасности морского судоходства (1988);
- касательно маркировки пластических взрывчатых веществ (1991);
- о борьбе с бомбовым терроризмом (1997);
- в отношении борьбы с финансированием терроризма (1999).

Кроме того, когда говорят об универсальных документах ООН, то также имеют ещё в виду два протокола:

- относительно незаконных актов насилия в аэропортах (1988);
- касательно борьбы с незаконными актами против безопасности стационарных платформ (1988).

В последующие годы Генеральной Ассамблеей ООН было принято ещё более 10-ти резолюций о национальном, региональном и международном терроризме, о которых печь пойдёт ниже.

В 1972 г. рекомендациями VIII Конгресса ООН в форме Приложения «О мерах по борьбе с международным терроризмом», весьма своевременно провозглашена необходимость разработки и осуществления государствами международных договоров о выдаче террористов, включая террористов, совершивших политические преступления.

В 1972 г. Секретариат ООН официально заявил о наличии в определённых регионах форм терроризма, обусловленных нищетой, безысходностью населения, что и вынуждает население этих регионов жертвовать человеческими жизнями, в том числе собственными, чтобы добиться изменений для групп населения, чьи права ущемляются [5].

Также следует отметить, что весьма примечательным является определение так называемой государственной агрессии, которое удачно и обоснованно заключено в Резолюции Генеральной Ассамблеи ООН № 3314, которая была принята на XXIX сессии 14 декабря 1974 г.

Список использованной литературы:

1. *Энциклопедия уголовного права. В 35 томах. Т.21. Преступления против общественной безопасности и общественного порядка. Изд. Малинина. – СПб.: ГКА, СПб, 2013. – С. 55.*
2. *Ткаченко В.В., Ткаченко С.В. Российский терроризм: проблемы уголовной ответственности: Монография. – М.: ИНФРА-М, 2015. – С. 27.*
3. *Ващенко Ю.В. Опыт борьбы с терроризмом за рубежом// В сб.: преступность и законодательство. – М., 1997. – С. 377.*
4. *Арнольд Т., Кеннеди М. Размышления о терроризме. Новый вид войны. – М., 2002.*
5. *Лунеев В.В. Курс мировой и российской криминологии в 2 т., Т. II. Особенная часть: учеб. для вузов. – М.: Юрист, 2013. – С. 133.*

УДК 339.7
МРПТИ 06.51.51

A.Adibayeva¹, D.Saari², R.Kurmanguzhin²

¹*Candidate of Science in Political Science, assistant-professor, KIMEP University,*

²*m.e.s., International Relations specialist, Almaty Management University,*

²*Candidate of Science in Political Science, docent, Almaty Management University*

CHINESE ECONOMIC INTERESTS IN CENTRAL ASIA

Abstract

The given article provides the review of the latest trends in economic presence and interests of Chinese People's Republic in the states of the Central Asian region. The latter assumes the discourse on the perspectives of One Belt One Road (OBOR).

Key words: economic presence, investments, strategic goal, geopolitical motivation, resources, energy infrastructure, transit corridors.

А.Адибаева¹, Д.Саари², Р.Курмангужин²

¹саяси ғылымдар кандидаты, ассистент-профессор, КИМЭП Университеті,

²экономика ғылымдар магистрі, халықаралық қатынастар жөніндегі маманы,
Алматы Менеджмент Университеті,

²саяси ғылымдар кандидаты, доцент, Алматы Менеджмент Университеті

ҚЫТАЙДЫҢ ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ МҮДДЕЛЕРІ

Аңдатпа

Осы мақалада Орталық Азия аймағындағы мемлекеттердің экономикалық жағдайы мен Қытай Халық Республикасының мүдделерінің соңғы үрдістеріне шолу жасалады. Соңғысы «Бір белдеу, Бір жол» бастамасы (БББЖ) перспективалары туралы қысқаша пікір білдіреді.

Түйін сөздер: экономикалық қатысу, инвестициялар, стратегиялық мақсат, геосаяси уәждеме, ресурстар, энергетикалық инфрақұрылым, транзиттік дәліздер.

Адибаева А.¹, Саари Д.², Курмангужин, Р.²

¹кандидат политических наук, ассистент-профессор, Университет КИМЭП,

²магистр экономических наук, специалист по международным отношениям,
Алматы Менеджмент Университет,

²кандидат политических наук, доцент, Алматы Менеджмент Университет

КИТАЙСКИЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИНТЕРЕСЫ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ

Аннотация

В данной статье дается обзор последних тенденций экономического присутствия и интересов Китайской Народной Республики в государствах Центральноазиатского региона. Последнее предполагает краткий дискурс о перспективах инициативы «Один пояс, один путь» (ОПОП).

Ключевые слова: экономическое присутствие, инвестиции, стратегическая цель, геополитическая мотивация, ресурсы, энергетическая инфраструктура, транзитные коридоры.

In October 2017, Chinese President Xi Jinping, who simultaneously holds the post of Secretary General of the Chinese Communist Party (CCP), presenting his report at the 19th CPC Congress, noted the main task of Chinese diplomacy for the coming period. In particular, he highlighted the importance of forming together with all countries of the world international relations of a new type and creating a community of the common destiny of mankind [1].

It is known that China formed its agenda in relation to the Central Asian region in the early 1990s consistently. At that time, as most experts note, the PRC was in the process of achieving the strategic goal of moving from the position of a powerful regional country to the status of a world power. Therefore, China regarded Central Asia as the most convenient and vital bridgehead for expanding its influence. It was here, according to Chinese estimates, that a kind of “political vacuum” was formed, which, after the collapse of the Soviet Union, large countries of the world sought to fill.

As for today, modern analysts clearly identify three areas of Chinese geopolitical motivation in the Central Asian region:

- 1) regional security;
- 2) the implementation of the Silk Road mega-project (“One Belt One Road” - OBOR);
- 3) energy resources and transit corridors.

The synthesis of these three directions forms the contours of the current updated Central Asian policy of the PRC [2].

Speaking of Chinese influence in Central Asia, it is necessary to note the statements of a number of Kazakhstani researchers, who stress that Beijing has the necessary financial and economic potential to designate the Central Asian region as a zone of its strategic interests [3].

For example, Russian analysts state the substantial competition in Kazakhstan among Russian investors and Chinese companies in the resource sector and Western companies in the supply of technology [4]. In an effort to expand the export of its products and the necessary resources imported, China is implementing the aforementioned strategy of One Belt One Road in Central Asia.

Based on this, in the opinion of Kazakhstani experts, Beijing will adhere to the most peaceful coexistence with projects of other countries (“New Silk Road”, “Eurasian Integration”), which will allow it to effectively promote its economic interests in Central Asia [5].

It is known that today the People’s Republic of China has actually become the main participant in large-scale transport, logistics and infrastructure projects, as well as a key creditor of the economies of the Central Asian states [6].

Thus, by the beginning of 2016, the PRC as a whole provided loans to the states of the region in the amount of about \$ 30 billion [7].

Russian experts recognize the increasing competition between Russia and China in the economic sphere. However, in their opinion, the parties are ready to resolve existing issues at the negotiating table, avoiding possible confrontation.

This, in particular, is confirmed by the well-known statements about the conjugation of projects of the Eurasian integration and One Belt One Road [8].

According to other researchers, despite some inconsistencies and contradictions, the politically Russian-Chinese “axis” remains in the region as the key and dominant (compared to other “Central Asia - European Union”, “Central Asia - USA”, etc.). The expansion of the Shanghai Cooperation Organization, the beginning of the process of pairing the EEU and One Belt One Road, as well as the formation between Russia and China of a new geopolitical agenda for the creation of “Greater Eurasia”, according to analysts, objectively works to further strengthen the Russian-Chinese strategic partnership as a whole [9].

Of interest is also the opinion of the Russian specialist Nikolayev S.A., expressed by him when he was deputy director of the Third Department of the CIS (Central Asia) Ministry of Foreign Affairs of Russia. In his dissertation research, he emphasized that China also has a strategic interest in the region, which is to prevent destabilization of the situation and the emergence of radical Islamic movements in Central Asia [10].

In general, China attaches great importance to the development of relations with each of the countries of Central Asia.

The priority direction of Chinese diplomacy in the Central Asian region is cooperation with the Republic of Kazakhstan.

The main event of bilateral relations in the early 1990s was the provision of security guarantees to Kazakhstan by the People’s Republic of China - on February 8, 1995, the corresponding Statement of the PRC Government was announced.

The most important documents that laid the foundation for the current stage of interaction between China and Kazakhstan are:

- The Treaty of Good Neighborhood, Friendship and Cooperation of 2002,
- Joint Declaration on the Establishment and Development of Strategic Partnerships of 2005,
- Joint Declaration on the Development of a Comprehensive Strategic Partnership of 2011,
- Joint Declaration on the new stage of the comprehensive strategic partnership relations of 2015.

The parties managed to finally resolve the border issue. Bilateral economic cooperation is developed in accordance with such key documents as the Agreement on the establishment of the Kazakh-Chinese Committee for Cooperation from 2004, Cooperation Strategy in the XXI century and the Concept of development of economic cooperation from 2006.

There was established the practice of private meetings at the highest and high levels. Inter-parliamentary cooperation is actively developing. In 2015, bilateral trade amounted to \$ 10.6 billion, for the period January-October 2016, this figure reached \$ 6.23 billion.

China exports mineral products, metals and chemical products from Kazakhstan. Kazakhstan supplies textiles, machinery, equipment, metal products, minerals, ceramics and glass, as well as consumer goods.

Cooperation in the investment field is developing. The total amount of Chinese investment in Kazakhstan (as of June 31, 2016) was \$ 14.75 billion. The main areas of investment in China are transport, storage, oil and gas, construction and mining industries. The total volume of Kazakhstani investments in China reached \$ 3.24 billion.

Cooperation between Kazakhstan and China is being carried out in conjunction with the conjunction of the Chinese idea of forming the Economic Belt on the Silk Road (OBOR) and the Kazakhstan national program “Nurly Zhol”.

According to the leading Kazakhstani Sinologist Syroezhkin K., the OBOR and the Nurly Zhol program almost perfectly match. In any case, in those aspects that concern the transit through Kazakhstan of goods from China, as well as the development of transport and logistics infrastructure in Kazakhstan. The implementation of specific projects began in the framework of the conjunction of the OBOR and Nurly Zhol in the field of

infrastructure and logistics, knowledge-intensive industries and high-tech sectors, a number of industrial and agricultural projects [11].

Speaking of Chinese investments in the region, some Central Asian analysts, for their part, note the ambiguous perception of China's active moves in a number of Central Asian countries.

The cooperation of China with Uzbekistan, as experts emphasize, is mutually beneficial. The successful cooperation is facilitated by the coincidence or proximity of the parties' positions on the issues of combating terrorism, extremism, separatism, drug trafficking, illegal arms trafficking and other security challenges.

Summits are held regularly. Since the establishment of bilateral relations, the presidents of Uzbekistan have visited China 12 times. The chairmen of the People's Republic of China paid return visits to Uzbekistan 5 times (two of them made Xi Jinping in 2013 and 2016). The sides attach particular importance to the state visit of President Sh. M. Mirziyoyev, held in May 2017.

China is the leading trading partners of Uzbekistan. At the end of 2017, bilateral trade reached \$ 5 billion. Chinese companies are actively involved in projects for the exploration and development of hydrocarbon deposits and deep processing of natural gas in Uzbekistan. Uzbekistan, for its part, supports the implementation of projects for the construction of the Uzbekistan-China gas pipeline and the China-Kyrgyzstan-Uzbekistan railway.

Turkmenistan has become attractive to China, in which gas consumption has increased as the energy infrastructure improves and the environmental situation deteriorates, primarily due to the large reserves of natural gas in its territory. Turkmenistan, in turn, was satisfied with the political neutrality and pragmatism shown by China.

At present, the countries have strong economic relations based mainly on the purchase of Turkmen gas, Chinese investment in the development of gas production and gas transportation infrastructure, as well as gas processing. Over time, the bilateral dialogue began to show contradictions related to the price of gas, the return of Chinese loans, the diversification of the Turkmen economy and gas export routes. Analysts note the actively growing economic dependence of Turkmenistan on China [12].

In cooperation with Kyrgyzstan, the economic component also prevails. The parties signed the Treaty of Neighborhood, Friendship and Cooperation in 2002. The joint declaration on the establishment of a strategic partnership between the states was signed in 2013, in 2014 a declaration on the further deepening of the strategic partnership.

In September 2015, the parties adopted a new "Cooperation Program between the PRC and the Kyrgyz Republic for 2015–2025" and the "Cross-Border Cooperation Program between the Government of the PRC and the Kyrgyz Republic for 2015–2020".

Since 2013, China has been among the largest investors in Kyrgyzstan. Since 1995, the total inflow of direct investment from China to Kyrgyzstan has exceeded \$ 1.7 billion, which represents 19% of the total inflow of foreign direct investment over these years.

China is the largest creditor of Kyrgyzstan. China accounts for 38.3% of the country's external public debt (World Bank - 16.9%, Asian Development Bank - 15.3%, Russia - 7.2%, Japan - 7.1%).

All loans provided by China are concessional and are directed to solving the most urgent problems of the country's development, in particular to the financing of large energy and transport projects [13].

China has also become a major trading partner and Tajikistan. The further growth of commodity turnover, which in 2015 amounted to \$ 793 million, is promoted by the introduction of a currency swap line (3 billion yuan - 3 billion somoni).

China is also the main creditor of the Tajik economy, since 46% of Tajikistan's external debt falls on the PRC [14]. Chinese investors have implemented 13 transport projects in the country in the amount of \$ 680 million. [15] The PRC participates in the implementation of relevant projects in the internal rivers of Tajikistan, as well as in the construction of power transmission lines (PTLs). These are the Nurabad-1 HPP on the Hingob River (\$ 650 million), the coal-fired CHP plant in Dushanbe (\$ 400 million), the modernization of the North-South transmission line and Lolazor-Khatlon (\$ 61 million). After commissioning of the line under construction through Tajikistan and Kyrgyzstan, the ability to supply gas from Central Asia to China will reach 85 billion cubic meters. m per year [16].

Chinese researchers note that China is interested in developing a water resource policy with those countries in Central Asia that are rich in water resources: Tajikistan and Kyrgyzstan.

Realizing its strategy of One Belt One Road, China, according to Russian analysts, is focused on the unity of the region. In this regard, he conducts work in several directions.

First, the creation of a transport and logistics infrastructure that ensures the delivery of goods (primarily Chinese) to the markets of Central Asia, Russia, the states of Europe, and the Near and Middle East. The poorly

developed transport and logistics infrastructure of the states of the region limits China's main goal - strengthening its position as a global trading power.

Secondly, the increase in mutual trade with each country of Central Asia.

Thirdly, a gradual simplification of customs, visa and other procedures is envisaged to facilitate the activities of entrepreneurs (both states in the region and in China) and the expansion of cooperation.

Fourth, the expansion of mutual trade in national currencies with the prospect of turning the yuan into a regional currency that can press the dollar and the euro.

Regional unity is equally important for solving another Chinese strategic task - reducing energy dependence from Middle Eastern energy suppliers, since all the branches of the Central Asia (Turkmenistan) - China pipeline run through the territory of two or more states of the region. The only exception is Kazakhstan, which has a common border with the Xinjiang Uygur Autonomous Region - the XUAR of China, where all the Central Asian pipes are directed [17].

It should be noted that in the process of enhancing participation in the affairs of the Central Asian region, China faced a number of problems, which made it necessary to change the strategy of behavior and the structure of economic cooperation with the states of the region by increasing interaction in non-oil and gas sectors [18].

References:

1. *Questions and answers of Foreign Minister Wang Yi at a press conference on China's foreign policy and international relations. The official website of the MFA of the PRC.* <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjdt/zyjh/t1540959.shtml>
2. Semenova N. *International political dimensions of Russian-Chinese cooperation in the energy sector of Central Asia/ Institute of Oriental Studies of the RAS.* – M., 2017. p.22. https://www.inafran.ru/sites/default/files/page_file/avtoref_semenova.pdf
3. “Central Asia – 2020: Four Strategic Concepts”. *Analytical report of the Kazakh Institute for Strategic Studies under the President of the Republic of Kazakhstan, Astana, 2015.* – p.8. <http://www.kisi.kz/uploads/1/files/iR89q6au.pdf>
4. Dadabayeva Z., Kuzmina E.M. *Asia: problems and contradictions: Scientific report.* – M.: Institute of Economics, RAS, 2014. p.42. https://inecon.org/docs/Dadabaeva_Kuzmina_paper_2014.pdf
5. “Central Asia – 2020: Four Strategic Concepts”. *Analytical report of the Kazakh Institute for Strategic Studies under the President of the Republic of Kazakhstan.* – Astana, 2015. – P.8. <http://www.kisi.kz/uploads/1/files/iR89q6au.pdf>
6. Frolova I. *Central Asia in the Energy Strategy of the PRC // “Central Asia: Problems and Development Prospects (View from Russia and China)” Collected papers, ed. Kokareva K.A., Alexandrova D.A., Frolova I.Yu. Russian Institute for Strategic Studies.* – PP.125-141.
7. Popov D. *Central Asia in the Chinese concept of One Belt One Road and Russia's strategic interests.* <http://riss.ru/analitics/30016/>
8. Popov, *ibid.*
9. Semenova N. *International political dimensions of Russian-Chinese cooperation in the energy sector of Central Asia/ Institute of Oriental Studies of the RAS.* – M., 2017. – P.22. https://www.inafran.ru/sites/default/files/page_file/avtoref_semenova.pdf
10. Zhou Jun. *The political dimension of the interactions of China and Central Asian countries in the Eurasian integration structures: 23.00.04.* – St. Petersburg, 2017. – P.55. <https://disser.spbu.ru/files/disser2/disser/WMXz58gB8j.pdf>
11. Syroezhkin K. *Kazakhstan and China: analysis of recent agreements.* <http://cabar.asia/ru/konstantin-syroezhkin-kazahstan-i-kitaj-analiz-poslednih-dogovorennostej>
12. Yu Xichao. *China's Rise in Central Asia Implications for EU Interests. European Institute for Asian Studies. March 2014.* http://www.eias.org/wp-content/uploads/2016/02/EU-Asia-at-a-glance-Yu_Xichao-China-Central-Asia.pdf
13. Glinkina S., Turaeva M., Yakovlev A. *The Chinese strategy for the development of the post-Soviet space and the fate of the Eurasian Union.* M.: Institute of Economics, RAS, 2016. p.32,34. https://inecon.org/docs/Glinkina_Turaeva_Yakovlev_paper_2016.pdf
14. Swanström N. *China and Greater Central Asia: New Frontiers? Central Asia-Caucasus Institute & Silk Road Studies Program. Silk road paper. December 2011.* http://isdpc.eu/content/uploads/publications/2011_swanstrom_china-and-greater-central-asia.pdf

15. Scobell A., Ratner E., Beckley M. *China's Strategy Toward South and Central Asia An Empty Fortress. Research Report. 2014. RAND Corporation.* https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR500/RR525/RAND_RR525.pdf

16. Kazantsev A. *Prospects for cooperation between Russia and China in Central Asia. No. 28/2016 / [A.A. Kazantsev, I.D. Zvyaglskaya, E.M. Kuzmina, S.G. Luzyanin]; [ch. ed. I.S. Ivanov]; Russian Council on International Affairs, 2016. - p. 22. - Access mode: http://russiancouncil.ru/common/upload/WP-Russia-China-CentralAsia-28.pdf*

17. Dadabayeva Z., Kuzmina E. *Regionalization processes in Central Asia: problems and contradictions. - Moscow: Institute of Economics, RAS, 2014. P.32–33.* https://inecon.org/docs/Dadabaeva_Kuzmina_paper_2014.pdf

18. *Chinese policy in Asia and the interests of Russia / Problems of national strategy № 5 (44) 2017. - p.31.* <https://riss.ru/images/pdf/journal/2017/5/04.pdf>

УДК 327

МРНТИ 11.25.91

Упабеков А.Е.¹, Сабитова Ш.А.²

¹ Институт Дипломатии Академии государственного управления при Президенте Республики Казахстан, e-mail: adil0711@mail.ru

² Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, Институт Сорбонна-Казахстан, д.ф.н., профессор

ИНСТИТУТ ПОЧЕТНОГО КОНСУЛЬСТВА – ПЕРСПЕКТИВЫ И ВОЗМОЖНОСТИ РОСТА

Аннотация

Прямые инвестиции и трансфер технологий являются одним из самых эффективных локомотивов роста и диверсификации экономики. Реализация сопутствующих промышленных проектов влечет за собой создание рабочих мест, повышение качества человеческого капитала, внедрение инноваций, приток налоговых поступлений. В контексте наблюдаемого сейчас роста международной конкуренции за инвестиционный капитал, Казахстан перешел к новой тактике работы с иностранными инвесторами. Вызовы времени требуют поиска новых путей создания стабильного потока и удержания инвестиций. Институт почетного консульства – один из инструментов, способствующих достижению обозначенных целей. Анализ мирового опыта в данной сфере должен стать источником для внедрения традиционных и поиска новых форм взаимодействия. В ходе исследования выявлен ряд проблемных аспектов, даны прогнозы перспектив развития рассматриваемой области. Результатом работы стала выработка комплекса рекомендаций по совершенствованию государственной политики в области функционирования института почетного консульства в Республике Казахстан.

Ключевые слова: институт почетного консульства, почетный консул, международные отношения, инвестиции, инвестор, инвестиционный климат.

А.Е. Упабеков¹, Ш.А. Сабитова²

¹ Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Мемлекеттік басқару академиясының Дипломатия институты, e-mail: adil0711@mail.ru

² Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті. Сорбонна–Қазақстан институты, ф.ғ.д., профессор

ҚҰРМЕТТІ КОНСУЛДЫҚ ИНСТИТУТЫ – ДАМУ БОЛАШАҒЫ МЕН ӨСУ МҮМКІНДІКТЕРІ

Аннотация

Тікелей инвестициялар мен технологиялар трансфері экономикалық өсу мен әртараптандырудың ең тиімді жетекші құралдарының бірі болып табылады. Ілесіп өнеркәсіптік жобаларды іске асыру жұмыс орындарын құруға, адам капиталының сапасын арттыруға, инновацияларды енгізуге, салық түсімдерінің кірісіне әкеледі. Қазір байқалып отырған инвестициялық капиталға халықаралық бәсекелестіктің өсуі

тұрғысынан қарағанда Қазақстан шетелдік инвесторлармен жұмыс істеудің жаңа тәсіліне көшті. Уақыттың сын-қатерлері тұрақты қаражат ағынын құрудың және инвестицияларды ұстаудың жаңа жолдарын іздестіруді талап етеді. Құрметті консулдық институты – белгіленген мақсаттарға жетуге септесетін құралдардың бірі. Осы саладағы әлемдік тәжірибені талдау өзара іс-қимылдың дәстүрлі тәсілдерін енгізудің және жаңа формаларын іздеудің қайнар көзі болуға тиіс.

Зерттеу барысында бірқатар проблемалық аспектілер анықталды, қарастырылатын саланың даму болашағына болжамдар берілді. Жұмыс нәтижесі ретінде Қазақстан Республикасындағы құрметті консулдық институтының жұмыс істеуі саласындағы мемлекеттік саясатты жетілдіру бойынша ұсынымдар кешенін әзірлеу болды.

Түйін сөздер: құрметті консулдық институты, құрметті консул, халықаралық қатынастар, инвестициялар, инвестор, инвестициялық климат.

A.Ye. Upabekov¹, Sh.A. Sabitova²

*¹Institute of Diplomacy, Academy of Public Administration under the President of the Republic of Kazakhstan,
e-mail: adil0711@mail.ru*

*²Kazakh National Pedagogical University named by Abai, Institute Sorbonne - Kazakhstan,
Doctor of Philosophy, Professor*

INSTITUTE OF HONORARY CONSULATE – THE GROWTH PROSPECTS AND OPPORTUNITIES

Abstract

Direct investment and technology transfer are one of the most effective drivers of economic growth and diversification. The implementation of related industrial projects entails the creation of jobs, improving the quality of human capital, introducing innovations, and the influx of tax revenues. In the context of the currently increase in international competition for investment capital, Kazakhstan has switched to a new tactic for working with foreign investors. Challenges of the time require finding new ways to create a stable flow and keep investments. The Institute of Honorary Consulate is one of the instruments for achieving the stated goals. An analysis of world experience in this area should become a source for introducing traditional and searching for new forms of impact. In the course of study, a number of problematic aspects are identified, forecasts of the development prospects of the area under consideration are given. The result of the work is the development of a set of recommendations for improving state policy in the field of functioning of the Institute of Honorary Consulate in the Republic of Kazakhstan.

Key words: Institute of Honorary Consulate, Honorary Consul, International Relations, Investments, Investor, Investment Climate.

За годы независимости Казахстану удалось сформировать уникальную модель внешнеполитического взаимодействия, построенную на принципах многовекторности и прагматичности. Данная модель остается эффективной вне зависимости от динамично изменяющейся обстановки в мире. Краеугольным камнем заданного дипломатического курса стала стабильность в отношениях с партнерами и следовании стратегическим приоритетам. Как подчеркнул Президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Токаев в своей инаугурационной речи: «Казахстан завоевал большой авторитет и утвердил себя как миролюбивая и открытая страна, надежный ответственный партнер в международных делах. Мы продолжим конструктивный многовекторный внешнеполитический курс» [1].

Позицию Казахстана на мировой арене можно охарактеризовать как проактивную. Главным направлением деятельности стали многочисленные миротворческие инициативы многие из которых, на сегодняшний день, уже успешно реализованы. Точки приложения многочисленны и лежат в самых разных областях международного взаимодействия. Прежде всего, здесь необходимо отметить сферу обеспечения мировой ядерной безопасности, деятельность по нераспространению оружия массового поражения, создание диалоговых площадок для урегулирования конфликтных ситуаций, гуманитарные инициативы, стремление наладить межконфессиональное согласие. Участие во многих международных организациях, создание пояса добрососедства, конструктивные отношения со всеми странами характеризуют Казахстан как надежного партнера во всех формах взаимодействия. Все это в совокупности составляет ценный внешнеполитический капитал. На нынешнем этапе актуальная задача – преобразовать его в реальные экономические выгоды и реализовать в полной мере имеющиеся возможности роста.

Как отмечает Министр иностранных дел РК Мухтар Тлеуберди: «Казахстан также ставит амбициозные экономические цели. В частности, наша страна планирует стать одной из 30 наиболее развитых стран мира к 2050 году. Для решения столь сложной задачи требуются интенсивные экономические контакты с зарубежными странами и международными организациями. Поэтому активная внешнеэкономическая политика играет ведущую роль в казахстанской дипломатии. Это видение соответствует международному опыту. Одной из основных тенденций в мировой дипломатии является экономизация деятельности министерств иностранных дел, что означает усиление внимания к экономическим вопросам, таким как стимулирование экспорта и привлечение инвестиций. Это наиболее очевидно в опыте таких стран, как Австралия, Австрия, Канада, Южная Корея, Швеция и т. Д. В случае Казахстана основным предметом переговоров с иностранными дипломатами обычно является торгово-инвестиционное сотрудничество» [2].

На данный момент наблюдается трансформация внешнеполитической модели Казахстана. Не изменяя принципам многовекторности, стабильности и сбалансированности, меняется ее наполнение. 09 марта 2020 года была принята «Концепция внешней политики Республики Казахстан на 2020–2030 годы». В Концепции отмечается, что «выход Казахстана на новый этап государственного развития и формирование нового экономического курса ставят внешнюю политику Казахстана перед лицом новых реалий и вызовов» [3]. Намечено три главных приоритета в работе, первым из которых является необходимость закрепления статуса ответственного участника мирового сообщества, ключевого элемента системы геополитических и геоэкономических координат Евразийского континента, лидирующего государства в регионе Центральной Азии, обусловленная усилением межгосударственной конкуренции за политическое и экономическое влияние, международные рынки и инвестиционные потоки. Вторым приоритетом является обеспечение эффективного и системного продвижения международных инициатив Казахстана на основе прагматизма, системного анализа в целях получения конкретных результатов для страны и мира. Третий приоритет заключается в усилении акцента на продвижение и защиту на внешнем периметре интересов государства, бизнеса, каждого гражданина, что продиктовано концепцией «слышащего государства» и стратегической задачи по вхождению в число тридцати самых развитых государств мира. Как отмечается в Концепции, достижение данных целей «является ключевым условием построения сильного, гармоничного и социально ответственного государства, органично встроенного в современную систему международных отношений» [3].

Приоритеты Казахстана во внешнеэкономической политике обусловлены заданным курсом на «экономизацию» внешней политики и включают в себя ряд факторов, которые в основном направлены на достижение сложных целей экономической дипломатии. Приоритетными направлениями деятельности являются:

1. Комплексная поддержка казахстанского бизнеса за рубежом. В связи с этим Министерство иностранных дел и его зарубежные представительства разработали и внедрили системы мер институциональной поддержки. В частности, они обеспечивают всестороннюю поддержку по всему спектру взаимовыгодного сотрудничества, включая политические, экономические и правовые аспекты.

2. Продвижение несырьевого экспорта Казахстана. Основное внимание уделяется реализации соглашений на высшем и высоком уровнях по развитию торгово-экономического сотрудничества с зарубежными странами.

Достижения в области внешней политики прямо коррелируются с реальными экономическими выгодами. Ярким подтверждением тому служит объем прямых инвестиций, вложенных в экономику Казахстана, в размере свыше 300 миллиардов долларов США [4]. Благодаря современной интерпретации Шелкового пути, Казахстан стал важным транзитным звеном всего евразийского континента. Выгодное геополитическое положение позволило стране стать мостом, соединившим три океана. Благодаря внутренней стабильности и развитию инфраструктуры в данное время доставка грузов в Европу из Азии через Казахстан и обратно занимает в 4 раза меньше времени, чем доставка традиционным морским путем. Есть уже и конкретный результат: доходы нашей страны от транзита в 2018 году превысили 1,5 млрд долларов и в будущем, как ожидается, достигнут 5 млрд долларов [4]. Интеграция европейского, азиатского, ближневосточного рынков выступает базисом для успешной трансформации Казахстана в ключевой транзитный субъект континентального торгового потока.

Многостороннее сотрудничество в сфере транспорта и логистики путем повышения транзитного потенциала Казахстана, формирования альтернативных маршрутов, укрепления правовой базы, информирования иностранных партнеров о возможностях Казахстана остается важным фактором продвижения внешнеэкономических интересов нашей страны. Этот момент приобрел особую важность в свете усилий по объединению новой экономической политики «Нурлы Жол» и китайской инициативы «Один пояс и один путь». В целях продвижения транзитного и транспортного потенциала Казахстана продолжается работа по мониторингу и анализу рисков в этой области, включая полное функциониро-

вание существующих и запуск новых маршрутов грузоперевозок. Существует практика проведения целевых мероприятий в наиболее приоритетных странах с презентацией транзитных и транспортных возможностей Казахстана. В настоящее время сотрудничество с международными организациями в области транспорта активизировалось в рамках международных транспортных коридоров (Организация сотрудничества железных дорог, ТРАСЕКА и др.) [2].

На сегодняшний день, мировая экономика пребывает в перманентном состоянии постоянной динамики и трансформационных процессов. Прежде всего, это обусловлено небывалыми темпами развития технологий. Реалии таковы, что только с развитием технологий можно достичь серьезных экономических успехов. Есть два пути – поиск собственных инноваций и трансфер технологий, сопровождающий крупные инвестиционные проекты с привлечением иностранного капитала. Первый путь требует огромных материальных затрат, длительного времени и в условиях динамичности современного мира может превратиться в процесс «изобретения велосипеда». Привлечение прямых инвестиций – короткий и эффективный путь развития. Синергетический эффект привлечения прямых инвестиций приводит к комплексным изменениям во всех сферах экономики. Прежде всего, это внедрение инноваций, трансфер технологий, повышение квалификации отечественных кадров, улучшение качества человеческого капитала, увеличение числа трудоустроенных граждан, что в совокупности приводит к увеличению налоговых поступлений в бюджет государства и открывает новые возможности для развития во всех иных сферах.

Инвестиционный капитал сегодня выступает объектом серьезной международной конкуренции. Реалии требуют поиска новых форм успешной работы в этом направлении. Казахстан сегодня осуществляет переход на качественно иной уровень взаимодействия с иностранными инвесторами. Главой государства определен основной мотив внешней политики. «Мы будем твердо продвигать национальные интересы на мировой арене. Внешнеполитическая деятельность страны будет приносить конкретные выгоды стране, национальному бизнесу, каждому гражданину», – отметил Президент К.-Ж.Токаев в своей инаугурационной речи [1]. В рамках реализации поставленной задачи в Казахстане осуществляется модернизация существующей системы привлечения инвестиционного капитала. Одним из локомотивов этого движения выступает МИД РК. Для достижения намеченной цели ведомство ведет продуктивное сотрудничество по поддержанию диалога и укреплению безопасности. Основным ориентиром дипломатии является активное продвижение экономических интересов государства в новых международных условиях.

В связи с трансформационными процессами, происходящими в казахстанской экономике, изменения затронули и внешнеполитическое ведомство. Ведется работа по реформированию и выработке новых подходов к деятельности министерства. Среди ключевых событий в рамках заданного вектора можно отметить передачу в ведение Министерства иностранных дел Комитета по инвестициям и АО "Kazakh Invest" [5]. После создания отраслевого министерства (Министерства торговли и интеграции Казахстана или МТИ) Министерство иностранных дел через свои зарубежные представительства продолжает активно заниматься организацией экспертных переговоров, поиском деловых партнеров, установлением долгосрочных контактов и мониторинг реализации приоритетных проектов, осуществляет мониторинг зарубежных рынков товаров и услуг и анализирует пути увеличения несырьевого экспорта Казахстана и список перспективных зарубежных стран для создания торговых представительств и развития там экспорта.

Процесс диверсификации требует поиска новых инструментов для эффективной работы. Одним из таких инструментов, на мой взгляд, может стать институт почетных консулов. Почетный консул – это лицо, не состоящее на дипломатической службе представляемого государства, но выполняющее ряд консульских функций. Правовой режим почетных консульских должностных лиц и консульских учреждений, возглавляемых такими должностными лицами устанавливается в Главе III Венской конвенции о консульских сношениях 1963 г. [6]. Сферой деятельности почетного консула является развитие партнерских отношений и активизация общественных контактов между представителями государств в таких сферах общественной жизни, как экономика, наука, культура, туризм. Пункт 2 ст. 1 Венской конвенции о консульских сношениях 1963 г. относит почетных консулов к консульским должностным лицам, а ст. 68 предоставляет государству право свободно решать, будет ли оно назначать или принимать почетных консульских должностных лиц. Из положений Венской конвенции и практики международного общения следует, что почетные консулы могут обладать практически тем же функционалом, что и штатные консулы [6].

Обращение к международному опыту показывает, что институт почетных консулов является распространенным и эффективным инструментом дипломатии. Так, нормативно-правовые акты Европейского союза включают его в сферу своего регулирования, наделяя определенными функциями. В

отчете Комиссии Европейскому парламенту и Совету использование почетных консулов указывается как новая форма сотрудничества [7]. Отмечается, что существующий статус почетных консулов как внешних поставщиков услуг не раскрывает в полной мере имеющегося потенциала данного инструмента, более того, приведены доводы о необходимости расширения круга полномочий почетных консулов.

Э.Л. Эвривидис, анализируя опыт Республики Кипр, отмечает, что для этого государства почетные консулы – неотъемлемая часть дипломатии. Число почетных консулов значительно превышает число штатных консулов. Э.Л. Эвривидис указывает на то, что назначение почетных консулов может стать доступной альтернативой штатным консулам, а грамотное использование и аккуратное назначение почетных консулов будет способствовать усилению международных позиций государства и способствовать активному росту экономических связей [8].

К.Д. Стрингер отмечает, что тенденция увеличения числа почетных в равной степени распространена как для небольших стран (Сан-Марино, Монако), так и для крупных государств. Опыт Канады, по мнению К.Д. Стрингера, также свидетельствует о возрастающей роли данной практики. В то же время, в США сегодня редко прибегают к данному инструменту, отдавая предпочтение штатным консулам. Однако, с большой долей вероятности, это всего лишь вопрос времени – все чаще звучат разговоры о необходимости развития института почетных консулов, отмечая положительный опыт других стран [9].

К традиционному кругу полномочий почетных консулов можно отнести консультации (по вопросам права, налогообложения, бизнеса), укрепление торговых связей, налаживание коммуникаций в бизнес-кругах, развитие туризма; культурное и гуманитарное сотрудничество; помощь в вопросах миграции. Содействие развитию торговых и внешнеэкономических связей – приоритетное направление деятельности почетных консулов [10]. Особое значение сегодня приобретает способность почетных консулов играть важную роль в создании позитивного имиджа страны в плане инвестиционной привлекательности. Участие в выставках, презентационных мероприятиях, налаживание контактов с бизнес-сообществом и властными структурами – все это отвечает генеральной цели.

Ключом к успешному достижению глобальных целей должно стать расширение области функционирования рассматриваемого института. В данный момент потенциал для роста есть в таких направлениях, как:

- 1) продвижение имиджа миротворческих инициатив страны;
- 2) взаимодействие на уровне отечественных компаний, заинтересованными в привлечении инвестиций и продвижении своей продукции на экспорт, с особым фокусом на субъекты малого и среднего бизнеса;
- 3) организация и проведение мероприятий международных организаций;
- 4) сотрудничество в области цифровизации экономики и трансфер новых технологий;
- 5) продвижение транзитно-транспортного потенциала;
- 7) реализация проектов, построенных на началах государственного-частного партнерства;
- 8) укрепление культурно-гуманитарных связей;
- 9) сотрудничество в сфере улучшения качества человеческого капитала.

Однако, реализация новых форм взаимодействия затруднительна без должного правового базиса. Обеспечение эффективного правового регулирования данной области способно стать ключом к успешному достижению глобальных целей. В настоящее время к числу основных нормативно-правовых актов, регулирующих деятельность почетных консулов относятся: Приказ Министра иностранных дел Республики Казахстан от 23 мая 2013 года № 08-1-1-1/201 «Об утверждении Инструкции по определению функций и полномочий Почетных (нештатных) консулов Республики Казахстан» [11]; Приказ Министра иностранных дел Республики Казахстан от 10 июня 2016 года № 11-1-2/251 «О внесении изменений в приказ Министра иностранных дел Республики Казахстан от 23 мая 2013 года № 08-1-1-1/201 "Об утверждении Инструкции по определению функций и полномочий Почетных (нештатных) консулов Республики Казахстан" [12]; Указ Президента Республики Казахстан от 25 апреля 2016 года № 240 «Об утверждении Консульского устава Республики Казахстан» [13]. Дальнейшая работа по расширению нормативно-правовой базы, выработка новых концепций в этой области способна дать старт новым перспективам развития институту почетных консулов.

Сегодня в Казахстане наблюдается возрастающий интерес к институту почетных консулов. В 2018 году было создано Общество почетных консулов, объединившее почетных консулов, аккредитованных в Казахстане, а также почетных консулов Казахстана за рубежом. Целью организации является укрепление роли почетных консулов посредством обмена опытом и для упрощения взаимодействия со всеми государственными органами Казахстана, в частности с Министерством иностранных дел РК. В октябре

2018 года Общество почётных консулов стало членом Всемирной федерации консулов «FICAS», созданной в 1982, в которую на сегодняшний день входит 87 ассоциаций-членов [14]. Вступление во Всемирную федерацию консулов позволяет почётным консулам, аккредитованным в Казахстане и являющимся членами общества, присоединиться к этому сообществу, которое служит платформой для обмена опытом и координации усилий по повышению статуса и эффективности почётных консулов. общество почётных консулов будет служить площадкой для обсуждения различных тем, связанных с бизнес-климатом и его улучшением, а также инвестициями в Казахстан.

Среди значимых событий стоит отметить подписание меморандума о взаимопонимании между республиканским общественным объединением «Общество почётных консулов» в лице Председателя Правления Дениса Ван ден Вейха и Национальной палатой предпринимателей Республики Казахстан «Атамекен» в лице Председателя Правления Аблая Мырзахметова, состоявшееся 30 октября 2019 года. Как отмечается в сообщении НПП «Атамекен»: «Целью заключения меморандума стало содействие сторон в осуществлении сотрудничества в области поощрения и содействия установлению и развитию прямых контактов и сотрудничества между предпринимателями, предприятиями в том числе научными, образовательными и иными организациями» [14].

Важным мероприятием, организованным Обществом при поддержке Всемирной федерации консулов FICAS, МИД РК, KazEnergy, Kazakh Invest стало проведение 26-27 сентября 2019 года в городе Нур-Султан II съезда почётных консулов, участниками которого стали представители из более чем 40 стран. В своем выступлении Заместитель Министра иностранных дел РК Е.Кошербаев отметил важность развития института Почётного консула в современных условиях глобализации в качестве связующего моста между бизнес-сообществом и государственными структурами, а также подчеркнул необходимость активизации деятельности Почётных консулов по налаживанию и углублению сфер взаимодействия в торгово-экономическом и инвестиционном секторах [15].

Широкое распространение рассматриваемого инструмента демонстрирует существование тенденции «горизонтализации» дипломатии, приобретение черт публичности, смещения ее с государственного на общественный уровень. В Казахстане усиливается тенденция по расширению Почётных консулов расширенными полномочиями с целью активизации потока инвестиций и технологий в страну.

На сегодняшний день, развитие института почётных консулов приобретает новый импульс, обусловленный рядом тенденций в международных отношениях: ускорение процессов глобализации, углубление интеграционных процессов, активность межгосударственного взаимодействия. Основной задачей внешней политики становится закрепление стабильности притока прямых иностранных инвестиций, сделав страну максимально привлекательной для ведущих мировых компаний. Поставленная Президентом задача по расширению и обеспечению стабильности потока иностранного капитала требует пересмотра архитектуры работы в инвестиционном поле. В целом, внешнеэкономические показатели устанавливаются как определяющие факторы во всем спектре деятельности Министерства иностранных дел. МИД выступает в качестве важной связи между внутренним бизнесом и внешними партнерами в продвижении экономической дипломатии, привлечении иностранных инвестиций, поддержке внутреннего экспорта, взаимодействию с международными институтами экономики и финансов, повышении туристической привлекательности, анализе и прогнозировании мировой экономики.

Расширение роли почётных консулов в этой сфере поможет достичь ряда положительных результатов и создать прочный фундамент улучшения инвестиционного имиджа Казахстана. Таким образом, ключевая выгода функционирования института почётных консулов – это содействие привлечению иностранного капитала и инновационных технологий.

Список использованных источников

1. К.-Ж. Токаев. *Инаугурационная речь // Нур-Султан, 12 июня 2019; Официальный сайт Президента Республики Казахстан, [Электронный ресурс] URL: <http://www.akorda.kz/ru/events/astana-kazakhstan/participation-in-events/sostoyalas-ceremoniya-oficialnogo-vstupleniya-kasym-zhomarta-tokaeva-v-dolzhnost-prezidenta-respubliki-kazahstan> (дата обращения 01.02.2019г.).*
2. Tileuberdi M. *Kazakhstan's economic diplomacy: on solid footing and with clear goals in mind. The Astana Times, 26.11.2019 [Электронный ресурс] URL: <https://astanatimes.com/2019/11/kazakhstan-economic-diplomacy-on-solid-footing-and-with-clear-goals-in-mind/> (дата обращения 01.02.2019 г.).*
3. *О Концепции внешней политики Республики Казахстан на 2020–2030 годы. Указ Президента Республики Казахстан № 280. Нур-Султан, Акорда, 06 марта 2020 года.*

4. Касымбек Ж.М. Доклад Министра по инвестициям и развитию Республики Казахстан // Нур-Султан, 23 мая 2018 года. [Электронный ресурс] URL: <http://miid.gov.kz/ru/pages/tezisy-ministra-po-investiciyam-i-razvitiyu-respubliki-kazahstan-kasymbek-zhm-1> (дата обращения 20.19.2019 г.).
5. О мерах по дальнейшему совершенствованию системы государственного управления Республики Казахстан. Указ Президента Республики Казахстан № 806. – Нур-Султан, Акорда, 26 декабря 2018 года.
6. Конвенция о консульских сношениях. Вена, 24 апреля 1963 г.
7. Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council on the Union Code on Visas (Visa Code) (recast) / COM/2014/0164 final - 2014/0094 (COD) [Электронный ресурс] URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52014PC0164> (дата обращения 20.19.2019 г.).
8. Evriviades E.L. The Demands of Diplomacy: The Role of Career and Honorary Consuls // The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations. 2005. Summer/Fall. P. 24-25.
9. Stringer K.D. Think Global, Act Local: Honorary Consuls in a Transforming Diplomatic World // Discussion Papers in Diplomacy. 2007. – November. – P. 7-8.
10. Павельева Э.А., Сидорова Т.Ю. Использование института почетных консулов для углубления интеграционных процессов в отношениях между государствами // Сибирский юридический вестник, 2015г. [Электронный ресурс] URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ispolzovanie-instituta-pochetnyh-konsulov-dlya-uglubleniya-integratsionnyh-protsesov-v-otnosheniyah-mezhdu-gosudarstvami> (дата обращения 01.02.2019 г.).
11. Об утверждении Инструкции по определению функций и полномочий Почетных (нештатных) консулов Республики Казахстан. Приказ Министра иностранных дел Республики Казахстан от 23 мая 2013 года № 08-1-1-1/201.
12. О внесении изменений в приказ Министра иностранных дел Республики Казахстан от 23 мая 2013 года № 08-1-1-1/201 "Об утверждении Инструкции по определению функций и полномочий Почетных (нештатных) консулов Республики Казахстан". Приказ Министра иностранных дел Республики Казахстан от 10 июня 2016 года № 11-1-2/251.
13. Об утверждении Консульского устава Республики Казахстан. Указ Президента Республики Казахстан от 25 апреля 2016 года № 240.
14. В Казахстане создано общество почетных консулов. Материалы электронного ресурса Forbes Kazakhstan // Нур-Султан, 12 декабря 2018 г. [Электронный ресурс] URL: http://forbes.kz/lifestylev_kazahstane_sozdano_obschestvo_pochetnyie_konsulov_chno_eto_takoe/ (дата обращения 20.19.2019 г.).
15. В Нур-Султане состоялся 2-й съезд Почетных консулов // Нур-Султан, 26 сентября 2019 г. Официальный сайт Министерства иностранных дел Республики Казахстан, [Электронный ресурс] URL: <http://www.mfa.kz/ru/content-view/2-5> (дата обращения 20.19.2019 г.).

УДК 341.29(100)
12.00.10, 23.00.04

А.Б. Сақтаганова¹, Т.Е. Жабелова¹

¹Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институтының халықаралық құқық кафедрасының
2-курс магистранты

¹Ғылыми жетекшісі: Саяси ғылымдар кандидаты, доцент

ЕСІРТКІНІҢ ЗАҢСЫЗ АЙНАЛЫМЫНА ҚАРСЫ КҮРЕСТІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҚ НЕГІЗДЕРІ

Аңдатпа

Мақалада есірткінің заңсыз айналымына қарсы күрес және нашақорлықтың алдын алу жөніндегі халықаралық органдарды құрудағы алғашқы қадамдар, апиынның халықаралық саудасына қатысты мәселелер бойынша Шанхай Опиум Комиссиясының шақырылуы, Гаагадағы халықаралық апиын конференциясында қабылданған халықаралық келісімнің жетістіктері, конвенцияның бірқатар принциптерді көрсетіледі және халықаралық құқықтық тәжірибеде жаңа элемент енгізген Женева есірткі заттарының заңсыз сатылуына тыйым салу туралы конвенцияның ерекшелігі қарастырылады. Есірткіге қарсы халықаралық бақылауды жақсарту мәселесі Екінші дүниежүзілік соғыс аяқталғаннан кейін күшейе түсті және Біріккен Ұлттар Ұйымының құрлуынан бастап есірткінің заңсыз айналымына қарсы

кабылданған конвенциялардан көрініс табады. Есірткі бұйымдарының заңсыз сауда айналымы, өндірісіне мен таралуына қарсы күрес жолындағы халықаралық ынтымақтастықтың халықаралық құқықтық аспектілері көрсетілген.

Түйін сөздер: есірткі саудасына қарсы күрес, есірткінің заңсыз айналымы, халықаралық қылмыс, халықаралық актілер, халықаралық конвенция, БҰҰ, халықаралық келісім.

¹*A.B. Saktaganova, ¹T.E. Zhabelova*

¹*The 2st year master's student of International Law of the Institute Sorbonne-Kazakhstan at Abai KazNPU*

¹*Scientific adviser: Candidate of Political Sciences, Associate Professor*

INTERNATIONAL LEGAL FRAMEWORK FOR COUNTERING ILLEGAL TRAFFICKING OF DRUGS

Abstract

The article discusses the first steps to create international bodies to combat drug trafficking and prevent their trafficking, convene the Shanghai Opium Commission on issues related to the international trade in opium, achieve an international agreement adopted at the Hague International Opium Conference and features of the Geneva Convention on the prohibition of drug trafficking, which has introduced a new element into international legal practice. The problem of improving international drug control is exacerbated after the end of World War II and is reflected in the conventions adopted since the establishment of the United Nations Organization to Combat Drug Trafficking. The international legal aspects of international cooperation in the fight against drug trafficking, production and distribution are presented.

Key words: Drug trafficking, struggle against illegal drug trafficking, international crimes, international acts, international conventions, UN, international agreements.

Сактаганова А.Б.¹, Жабелова Т.Е.²

¹*магистрант 2-курса кафедры международного права Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая,*

²*Научный руководитель: кандидат политических наук, доцент*

МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ НЕЗАКОННОМУ ОБОРОТУ НАРКОТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ

Аннотация

В статье рассматриваются первые шаги по созданию международных органов по борьбе с незаконным оборотом наркотиков и предотвращению их оборота, а также созыва Шанхайской комиссии по вопросам, связанных с международной торговлей опиумом и достижения международного соглашения, принятого на Гаагской международной конференции по опиуму, и особенности Женевской конвенции о запрещении незаконного оборота наркотиков, которая внесла новый элемент в международно-правовую практику. Проблема улучшения международного контроля над наркотиками обостряется после окончания Второй мировой войны и находит свое отражение в конвенциях, принятых со времени учреждения Организации Объединенных Наций по борьбе с незаконным оборотом наркотиков. Представлены международно-правовые аспекты международного сотрудничества в борьбе с незаконным оборотом, производством и распространением наркотиков.

Ключевые слова: незаконный оборот наркотиков, борьба с наркотрафиком, международные преступления, международные акты, международные конвенции, ООН, международные соглашения.

Есірткі құралдарын және психотроптық заттарды пайдалану, олардың заңсыз айналымы соңғы онжылдықта жаһандық сипатқа ие болды және әлемдік қауымдастықты қатты алаңдатып отырған мәселе. Нашакорлық әлеуметтік патологияның феномені бола отырып, жалпы адамзаттық апат сипатына ие болды және әлемдік өркениет пен мәдениеттің ғаламдық проблемасы ретінде қарастырылады.

Есірткіге қарсы іс-қимылға мемлекеттік органдар, әкімшілік органдар, құқық қорғау органдары, азаматтық қоғам институттарының да ат салысуына қарамастан, есірткіге қарсы іс-қимылдың ұйымдастырушылық-құқықтық тегігін әзірлеу өзекті мәселе. Сондықтан бүкіл құқық қорғау жүйесін және оның маңызды құрамдас бөлігін халықаралық стандарттар мен талаптарға жауап беретін жүйеге айналдыру қажет.

Нашақорлықтың алдын алу жөніндегі халықаралық органдарды құрудағы алғашқы қадам 1909 жылғы 5-26 ақпан аралығында Шанхайда 13 мемлекеттің Германия, Англия, Ресей, АҚШ, Италия, Австрия-Венгрия, Португалия және Сиам, Франция, Персия, Қытай, Жапония, Нидерланды өкілдерінің қатысуымен өткен Шанхай Опиум Комиссиясының (ШОК) шақырылуы болды. Бұл отырыста, апиинның халықаралық заңсыз сауда айналымы мен таралуына қатысты мәселелер талқыланған кезде, апиинның заңсыз сауда айналымы мен таралуын реттеу және осы заңсыз сауда айналымы және апиинның заңсыз өндірілуі мен таралуына біртіндеп шектеу қажеттілігі туралы пікірлер айтылды [1]. Шанхай Опиум Комиссиясын шақырудың негізгі мақсаттарының бірі Азия елдерінен АҚШ пен Еуропа елдеріне есірткінің заңсыз әкелінуіне жол бермейтін шараларды әзірлеу болды. Апиинның темекі шегу және ондағы халықаралық саудаға қатысты мәселелерін талқылай келе, комиссия апиинның темекіге шұғыл тыйым салуын талап етпеді, тек оны реттеу және біртіндеп шектеу туралы пікірді қолдады. Шанхай Опиум Комиссиясы есірткіні асыра пайдалану және заңсыз таратуға қатысты міндетті нормаларды әзірлеген жоқ, бірақ бұл есірткі заттарының таралуын халықаралық бақылаудың негізін қалады және осы саладағы халықаралық құқықтық көмек бағытын анықтады деп айтуға болады. Комиссия міндетті жарлықтар шығаруды көздегенімен, үш жылдан кейін Гаагада қайта бас қосты.

Есірткі бизнесіне қарсы күресті реттейтін алғашқы халықаралық келісім Гаагадағы халықаралық апиин конференциясында 1912 жылғы апиинның халықаралық конвенциясында қабылданды [2]. Онда дәрі-дәрмектерді тек медициналық мақсаттар үшін өндіруді, сатуды және пайдалануды шектеу қажеттілігі бекітілген. Оған 12 мемлекет қатысты: Германия, АҚШ, Франция, Жапония, Қытай, Англия, Италия, Нидерланды, Персия, Португалия, Ресей, Сиам. Конвенцияны 58 мемлекет ратификациялады.

Конвенцияның мәтінінде «1909 жылы Шанхай халықаралық комиссиясы ашқан жолмен одан әрі ілгерілеуге» ұмтылыс көрініс тапты. Сондай ақ Міндетті өкілеттіктер морфинді, кокаин мен олардың туындыларын өндіретін, импорттайтын, сататын, тарататын және әкететін барлық тұлғаларды бақылау үшін барлық мүмкіндікті жасауы керек делінген.

Конвенция бірқатар принциптерді қарастырады:

- бақыланатын есірткі бұйымдарын тек медицина саласында және ғылыми салада арнайы мақсаттарда пайдалануды қамтамасыз ету;
- нашақорлықтың алдын алу және кеңінен қолданудың кері және зиянды әсерін азайту бойынша халықаралық және үкіметтік органдарға көмек көрсету;

1915 жылы конвенцияды көрсетілген нақты шарттарды Қытай, АҚШ, Нидерланды және Норвегия, Гондурас сияқты елдер ғана орындады. 1912 жылғы Конвенция есірткінің таралуына қарсы бірқатар тиімді шараларды қарастырғанымен, әлі де күтілген оң нәтижелерге қол жеткізе алмады.

1912 жылғы Гаага конференциясында қабылданған келісім мен шешімінің күшіне енуі есірткінің заңсыз сауда айналымы мен таралуына қарсы күресте халықаралық ынтымақтастықтың қалыптасу кезеңінің соңғысы болды. Осы Конвенцияда жарияланған бірқатар ережелер мен қағидаттар осы конвенциядан кейінгі қабылданған халықаралық құжаттарда одан әрі дами бастады [3]. Жаңа халықаралық құқықтық актіні қабылдау қажеттілігі негізінен Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін барлық жерде есірткіні теріс пайдалану күшейіп, олардың контрабанда саласы ұлғая түскендігіне байланысты болды.

Ұлттар лигасының құрылғанына жиырма жыл ішінде нашақорлыққа қарсы күрес және есірткінің заңсыз сауда айналымы және заңсыз өндірілуі мен таралуын бақылауға қатысты бірнеше халықаралық құжаттар мен конвенциялар қабылданды. Олардың бастыларының біріне – Женева келісімі және 1925 жылғы конвенция, Бангкок келісімі, 1931 жылғы Женева конвенциясын жатқызамыз [4]. Бұл құжаттар ғылыми және медициналық қажеттіліктері үшін ғана қолданылатын арнайы мөлшерде есірткі бұйымдарын өндіруді, басқа елге шығару, заңсыз сатуды және заңсыз жолмен таралуын реттейді.

1925-1929 жылдардағы экономикалық дағдарыс кезінде кейбір елдерде есірткіні қолдану апатқа айналды. Осындай жағдайларда Ұлттар лигасының X Ассамблеясы (1929) есірткі құралдарын медициналық және ғылыми қажеттіліктермен өндіруді қатаң шектейтін жаңа халықаралық келісімшарт жасау туралы шешім қабылдады.

1931 жылы 13 маусымда Женевада есірткіні бұйымдарын өндіруді, өндеуді және таратуды шектеу туралы халықаралық конвенцияға қол қойылды. Бірақ, Женева қаласында келісілген бұл конвенция 1933 жылы ғана күшіне енді [4]. Женевада келісілген конвенцияның мақсаттары есірткі бұйымдарының таралуын реттеу және өндірісті шектеу туралы іс-қимылдарды жүргізу сол кезеңдегі халықаралық бақылау жүйесіндегі маңызды жаңа буын болды. 1931 жылғы Конвенция есірткі заттарына деген қажеттілікті бағалау жүйесін жетілдірді. Ең алдымен, есірткінің медицина саласында және ғылыми салада арнайы мақсаттарға арналған ғаламдық қажеттіліктері анықталды. Есептеулер дамыған елдердегі есірткіні қолдану туралы мәліметтерге негізделген. Сонымен қатар, әр ел көрсетілген мақсаттар үшін

кажет есірткі заттары туралы ақпарат беруге міндетті болды. Өтінімдердің дұрыстығын бақылау үшін Бақылау комиссиясы құрылды, ол жыл сайын барлық мемлекеттердің есірткі заттарына қойылатын талаптардың жиынтығын шығарып отырды.

Халықаралық келісімдер есірткіге қарсы заңнаманы бұзған адамдарды қылмыстық жауапкершілікке тарту үшін жеткілікті мүмкіндіктерді ұсынбады.

1936 жылы 26 маусымда Женевада есірткі заттарының заңсыз сатылуына тыйым салу туралы конвенция жасалды [3]. Осы Конвенция халықаралық құқықтық тәжірибеде жаңа элемент енгізді. Осы Конвенция халықаралық құқықтық тәжірибеде жаңа элемент енгізді. Есірткі туралы заңдардың бұзылуы белгілі бір жағдайларда қылмыскердің шет мемлекетке берілуіне әкеп соқты, 1936 жылғы Конвенцияға сәйкес, есірткі қылмыскерлері жергілікті ұлттық соттарда сотталуы керек болды.

Конвенцияның 11, 12 баптарына сәйкес көрсетілген есірткімен байланысы бар қылмыс жасаған саудагерлерді заңды анықтау және қамауға алу кезінде, олар үшін жаза қолдану кезінде олар жазадан және жауапкершіліктер құтылып кетпес үшін, мемлекеттер бір-біріне ақпарат беріп, ақпарат алмасу сияқты арнайы іс-қимылдар арқылы өзара көмек көрсетуге міндеттелінді.

Сонымен қатар, 1948 жылы 19 қарашада БҰҰ Бас ассамблеясының үшінші сессиясында маңызда хаттамалардың біріне қол қойылды. Хаттаманың маңыздылығы 1931 жылғы Конвенцияда көрсетілген маңызды есірткі заттарына бақылауды күшейту, оған мемлекеттер есірткінің теріс мақсатта пайдаланылуы мүмкін кез-келген зат туралы БҰҰ-ға хабарлауға міндетті екендіктері туралы ереже қабылданған болатын [4].

Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін есірткі айналымын реттейтін халықаралық-құқықтық актілер де қабылданды. Олардың ішіне 11 желтоқсан 1946 жылы қабылданған маңызды хаттамалардың бірі Лейк-Саксес қаласында есірткі бұйымдарының айналымы туралы хаттама да кіреді [5]. Бұл хаттама есірткіге қатысты қолданыстағы келісімдер, конвенциялар мен хаттамаларды толықтырды. Атап айтқанда, онда Ұлттар лигасының таратылуы, сонымен қатар есірткіні бақылау жөніндегі кейбір атқаратын маңызды міндеттерін Біріккен Ұлттар Ұйымына тапсыруына байланысты мәселелер қаралды.

Алайда ғылымның дамуы, әсіресе химия және фармакология жаңа дәрі-дәрмектердің тез пайда болуына себеп болды, олардың дамуы мен өндірісі оларға бақылаудың қазіргі формасын жетілдіруді қажет етті. Өткен ғасырдың 60-жылдарында әлемнің көптеген елдерінде есірткі заттарының таралу қаупі эпидемия сипатына ие болды [6]. Есірткіге қарсы комиссияның негізгі міндеттерінің бірі есірткі айналымы туралы әмбебап шартты жасау болды.

Комиссияның негізгі жетістіктерінің бірі 1961 жылы Есірткі құралдарына қатысты Бірыңғай конвенцияны (бұдан әрі - 1961 ж. Конвенция) қабылдау [7]. Осы Конвенцияның маңыздылығы бұрын қабылданған көптеген халықаралық құжаттарды біріктіру, халықаралық құқық қорғау органдарының санын қысқарту және есірткі бұйымдарының өндірісін бақылаудың тиімді және күшті жүйесін құру арқылы анықталды. Есірткіге қатысты 1961 жылғы Бірыңғай конвенция (1972 жылы енгізілген өзгертулермен) БҰҰ-ның конференциясында қабылданған БҰҰ-ның халықаралық құжаты болып табылады, оның мақсаты медициналық мақсаттардан басқа каннабис өнімдеріне (марихуана, гашиш және сол сияқтылар), кокаинге (басқа да экогендік эфирлермен бірге) және апиын өнімдеріне (морфин, героин, кодеин және т.б.) қол жеткізуді шектеу болып табылады. Конференцияға 73 мемлекет, бірқатар мамандандырылған мекемелердің өкілдері қатысты, атап айтқанда БҰҰ Халықаралық азаматтық авиация ұйымы, азық-түлік және ауылшаруашылық ұйымы, Халықаралық еңбек ұйымы және Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы. Конференцияға сонымен қатар есірткіні бақылау жөніндегі органның өкілдері және апиын жөніндегі тұрақты орталық комитеттің және кейбір үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері (Халықаралық қылмыстық полиция ұйымы, Халықаралық заңгер әйелдер федерациясы және католиктік қайырымдылықтың халықаралық конференциясы) қатысты.

Есірткі бизнесіне қарсы күрестің халықаралық-құқықтық негізін одан әрі дамыту 1971 жылғы психотроптық заттар туралы конвенцияны («1971 ж. Конвенция») [8], сондай-ақ 1988 жылы БҰҰ-ның есірткі және психотроптық заттардың заңсыз айналымына қарсы конвенциясын [9] қабылдаумен байланысты болды. 1988 жылғы Конвенцияның қабылдануы есірткі құралдары мен психотроптық заттардың заңсыз айналымына байланысты қылмыстар туралы әр түрлі мемлекеттердің ұлттық заңнамасын жетілдіруге айтарлықтай ықпал етті.

1988 ж. Есірткі құралдары мен психотроптық заттардың заңсыз айналымына қарсы Біріккен Ұлттар Ұйымының конвенциясы.

Есірткі құралдары мен психотроптық заттардың заңсыз айналымына қарсы конвенция 1988 жылы БҰҰ-ның арнайы конференциясында қабылданды. Күшіне 1990 жылдың қараша айында енді [10]. Оның қабылдануының негізгі себебі БҰҰ-ның алдыңғы екі конвенциясында қарастырылған шараларды күшейту және толықтыру қажеттілігі болды. Басты назар халықаралық ынтымақтастықтың құқықтық құралдарының тиімділігін арттыруға бағытталған.

1988 жылғы Конвенцияда проблеманың әр түрлі аспектілері, атап айтқанда, алдыңғы құжаттарда қарастырылмаған немесе жеткіліксіз болған ақпараттар көрсетілген.

Оның алғашқы төрт бабында Конвенцияның ұлттық заңнамасына сәйкес тараптардың кез-келгені құрған қылмыстық юрисдикцияны жоққа шығармайтындығы нақты көрсетілген. Осы Конвенция көрсетілгендей өз міндеттемелерін орындау кезінде тараптар қажетті шараларды қабылдайтындығы атап өтілді.

Осы Конвенцияның маңызды ережелерінің бірі есірткі мен психотроптық заттарды өндіруде жиі қолданылатын заттарды бақылауды орнату болып табылады. Конвенцияға осы заттардың 22 атауынан тұратын № 1 және 2 кестелер қосылды (атап айтқанда, №1 кесте - лизерг қышқылы, псевдоэфедрин және т.б.; № 2 кесте - сірке ангидридi, антранил қышқылы және т.б.), олар әдебиетте қабылданған прекурсорлар деп аталады.

Есірткі құралдары мен психотроптық заттарды бақылаудың егжей-тегжейлі шаралары бар 1961 және 1971 жылғы конвенциялардың ережелерінен айырмашылығы, 1988 жылғы Конвенцияда бақылаудың жалпы шаралары ғана көрсетілген. Үкіметтер осы жалпы бекітілген басты ережелерді орындау үшін өзіндік нақты маңызы бар бақылау шараларын жасауы керек. Осы Конвенция бойынша есірткі мен есірткі бұйымдарының заңсыз сауда айналымына қарсы күресте мемлекетаралық байланыстарды орнату ғаламдық маңызға ие.

1999 жылы Есірткі құралдары мен психотроптық заттарды заңсыз өндіруде қолданылатын прекурсорлар мен басқа химиялық заттардың халықаралық саудасын бақылаудың бірыңғай шараларын қабылдау туралы Лакхнау келісім құрылды.

Есірткі құралдары мен психотроптық заттарды заңсыз өндіруде қолданылатын прекурсорлар мен басқа да химиялық заттардың халықаралық саудасын бақылаудың бірыңғай шараларын қабылдау туралы Лакхнау келісімі қол қойылды. Есірткі құралдары мен психотроптық заттарды заңсыз өндіруде қолданылатын прекурсорлар мен басқа химиялық заттардың халықаралық сауданы бақылау жөніндегі бірыңғай шараларды қабылдау туралы мәселелерді қарастырды [11]. 1999 жылғы 1-5 ақпан аралығында Лакхнау қаласында (Үндістан) өткен отыз төртінші сессия есірткі бизнесіне қарсы күресті күшейтеді.

Бұл келісім мүше мемлекеттерді ұлттық заңнамаға сәйкес есірткі бұйымдарының заңсыз сауда айналымына қарсы Біріккен Ұлттар Ұйымының 1988 жылғы Конвенциясының 12-бабын орындау кезінде Лакхнау келісімін басшылыққа ала отырып қызмет етуге, сонымен қатар мүше мемлекеттерді химиялық өнеркәсіпте Лакхнау келісімінің ережелерін кеңінен таратуға шақырды.

Есірткі құралдарының, психотроптық заттардың және олардың прекурсорларының заңсыз айналымы мен таралуына қарсы күрестің маңызды халықаралық-құқықтық негізі – бұл БҰҰ-ның қабылданған халықаралық конвенциялары, Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы (ДДСҰ), БҰҰ арнайы сессияларының қарарлары, Еуропа Кеңесі және т.б. ЕО, Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы (ТМД) және басқа аймақтық ұйымдардың құжаттары кіреді.

Конвенцияларға қосылған мемлекеттер үшін халықаралық құжаттарда есірткі бұйымдарын бақылау және олардың заңсыз сауда айналымына қарсы тұрудың міндетті немесе ұсынылған ережелері жүйесі бар. Олардың ішіндегі ең маңыздылары – біз жоғарыда атап өткен БҰҰ конвенциялары.

Нашақорлық пен есірткінің заңсыз айналымына қарсы күресте қазіргі халықаралық конвенциялар есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорларды бақылау жүйесінің құқықтық негізін құрайтындығын атап өткен жөн. Ол халықаралық қоғамдастықтың қолдауымен жасалып, қолдау тапты және оның негізінде планетаның көптеген мемлекеттері осы мәселелерде өзара іс-қимыл ұйымдастырады. Бұл конвенциялар үнемі дамуда. Қажет болған жағдайда олар толықтырылып, жетілдіріледі.

Қазіргі заманда есірткінің заңсыз сауда айналымын лаңкестік актілер қатарына жатқыза отырып, ұйымдасқан қылмыс екендігін барлығы мойындайды. Қазіргі жағдайда, ХХІ ғасырда лаңкестік актілері әлемдегі барлық үлкен және кіші мемлекеттердің қауіпсіздігіне қауіп төндіруде. Олардың көпшілігі халықаралық сипатқа ие, мемлекетаралық қатынастарға қауіп тудырады, халықаралық жағдайды тұрақсыздандырады [12].

Есірткі құралдарының заңсыз сауда айналымы саласындағы ұйымдасқан қылмыстың тұрақты дамып, өсуі әлеуметтік тұрғыдан дамуға ғана кері әсерін тигізіп қана қоймай, сонымен бірге мемлекеттің егемендігі мен экономикалық дамуына кедергі келтіретін жаңа қауіптердің қалыптасуын көрсетеді. Осындай жаһандық деңгейдегі қауіптерді болдырмас үшін және алдын алу үшін көптеген мемлекеттер бірлесе отырып, халықаралық ұйымдар аясында және екі жақты қарым-қатынас жасау арқылы жұмыс жасайды. Есірткі мен есірткі тектес бұйымдардың заңсыз сауда айналымына қарсы күресте халықаралық құқықтық нормалардың маңында рөл атқарады. Халықаралық шарттардың тиімді болуы үшін тәуелсіз мемлекеттер келісім шарттардың сақталуын халықаралық ұйымдар алдындағы міндеттемелерінің дұрыс және жоғары деңгейде орындалуы туралы маңызда шешім қабылдауы керек.

Пайдаланылган әдебиеттер тізімі:

1. Казакова В.А., Фирсаков С.В. Обзор законодательства зарубежной печати. Проблемы борьбы с преступностью. – М., 1996. – 366 б.
2. Панов В.П. Сотрудничество государств в борьбе с международными преступлениями. – М.: 1993. – 160 б.
3. Анисимов Л.Н. Наркотики: правовой режим. Междунар.-правовые и внутригос. проблемы регулирования производства, применения и распространения наркот. и психотропных веществ. – Ленинград, 1972. – 144 б.
4. Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР и иностранными государствами // – М, 1956. – №13. – Б. 350-354.
5. Михайлова Ю.В., Абрамов А.Ю., Косолапова Н.В. Международно-правовое регулирование оборота наркотических средств и психотропных веществ // Электронный научный журнал «Социальные аспекты здоровья населения». – М., 2013. №13.
6. Аргунов Ю.Н., Габияни А.А. Правовые меры борьбы с наркотизмом. – М.: Знание, 1989. – 63 б.
7. Единая Конвенция о наркотических средствах 1961 года // – Бюллетень международных договоров, 2000. – № 8.
8. Конвенция о психотропных веществах 1971 года // – Бюллетень международных договоров, 2000. – № 8.
9. Конвенция ООН о борьбе против незаконного оборота наркотических средств и психотропных веществ 1988 года // – Бюллетень международных договоров, 2000. – № 8.
10. 1988 ж. Есірткі құралдары мен психотроптық заттардың заңсыз айналымына қарсы Біріккен Ұлттар Ұйымының конвенциясы [Электронды ресурс]. – URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conv_drugs.shtml (қаралған күні: 02.02.2020).
11. Конвенции и соглашения [Электронды ресурс]. – URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conv_drugs.shtml (қаралған күні: 02.02.2020).
12. Ордабаева А.Б. Понятие терроризма в национальном и международном праве // Абай атындағы ҚазҰПУ-нің ХАБАРШЫСЫ, «Халықаралық өмір және саясат» сериясы – 2018 ж. – №3-4(54-55). – С. 137.

УДК 331.101.262
МРНТИ 10.63.33

D.Issabekova¹, G.Kanafina¹, É.Bahon¹

¹ L'étudiante de licence 3 "Relations Internationales", Université Kazakhe Nationale Pédagogique Abai, l'Institut Sorbonne-Kazakhstan

¹ Superviseur scientifique: c.s.p. maître de conférences, Département des relations internationales à l'Université Kazakhe Nationale Pédagogique Abai, l'Institut Sorbonne-Kazakhstan

¹ Consultant: Professeur de français à l'Institut Sorbonne-Kazakhstan, France

L'INTERCONNEXION DE DEUX MONDES: LE MONDE DE LA POLITIQUE ET LE MONDE DE LA PHILOSOPHIE

Abstract

L'un des problèmes politiques les plus importants et les plus anciens est le problème du pouvoir. L'identification de la relation entre les catégories de «pouvoir», de «politique» avec des catégories philosophiques telles que «liberté», «justice», «égalité», y compris nationale, de classe et universelle, revêt une importance particulière.

Cet article constitue une étude sur la relation entre la philosophie et la politique.

Depuis les temps anciens, la philosophie fait partie de la vie politique. De nombreux dirigeants se sont tournés vers les philosophes pour obtenir des conseils. Alors, qui devrait debout à la barre pour gouverner? Ou peut-être que le leader idéal est une personne qui combine les qualités d'un brillant diplomate avec l'instinct et la vision du monde d'un philosophe?

Mots-clés: politique, démocratie, Platon, idéologie, État, liberté, justice, égalité

D.Issabekova¹, G.Kanafina¹, E.Bahon¹

¹ *The 3rd year bachelor's student of International Relations, Abai Kazakh National Pedagogical University, Sorbonne-Kazakhstan Institute*

¹ *Scientific Supervisor: c.p.s. senior teacher of the department of International relations, Abai Kazakh National Pedagogical University, Sorbonne-Kazakhstan Institute*

¹ *Consultant: French teacher at the Sorbonne-Kazakhstan Institute, France*

INTERCONNECTION OF TWO WORLDS: WORLD OF POLITICS AND WORLD OF PHILISOPHY

Abstract

One of the most important and most ancient problems of politics is the problem of power. Particular importance is the clarification of the relationship between the categories of "power", "politics" with such philosophical categories as "freedom", "justice", "equality", including national, class and universal.

In this article there was done a mini-research that helps to understand an interconnection between politics and philosophy. Since ancient time philosophy has been a part of political life. Many leaders asked philosophers for advice. So who really should be at the helm of government? Or maybe the ideal leader is a person who combines the qualities of a brilliant diplomat with the instinct and worldview of a philosopher?

Keywords: politics, democracy, Platon, ideology, state, liberty, justice, equality.

Д.Исабекова¹, Г.Канафина¹, Э.Баон¹

¹ *Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна -Қазақстан институты, халықаралық қатынастар кафедрасының 3 курс студенті*

¹ *Ғылыми жетекшісі: Абай атындағы ҚазҰПУ, халықаралық қатынастар кафедрасының аға оқытушысы, с.ғ.к.*

¹ *Кеңесші: Сорбонна-Қазақстан институтының француз тілі мұғалімі, Франция*

ЕКІ ӘЛЕМНІҢ ӨЗАРА БАЙЛАНЫСЫ: САЯСАТ ӘЛЕМІ МЕН ФИЛОСОФИЯ ӘЛЕМІ

Аңдатпа

Саясаттың ең маңызды және көне проблемаларының бірі – билік мәселесі. «Билік», «саясат» категорияларының «бостандық», «әділеттілік», «теңдік» сияқты философиялық категориялармен, оның ішінде ұлттық, таптық және жалпыға ортақ байланыстарын нақтылау ерекше маңызды болып табылады.

Бұл мақалда философия мен саясат арасындағы байланыс ашылатын шағын зерттеу жүргізілді. Ежелгі дәуірден бастап философия саяси өмірдің бөлігі болды. Көптеген жетекшілер кеңес алу үшін философтарға жүгінді. Сонымен кім шынымен үкіметтің басында болуы керек? Немесе идеалды көшбасшы тамаша дипломаттың қасиеттерін философтың инстинкті мен дүниетанымымен ұштастыратын адам шығар?

Түйін сөздер: саясат, демократия, Платон, идеология, мемлекет, бостандық, әділеттілік, теңдік.

Исабекова Д.¹, Канафина Г.¹, Баон Э.¹

¹ *Студентка 3 курса кафедры международных отношений Института Сорбонна-Казakhstan при КазНПУ им. Абая*

¹ *Научный руководитель: к.п.н., ст. преподаватель кафедры международных отношений КазНПУ им. Абая*

¹ *Консультант: учитель французского языка в институте Сорбонна-Казakhstan, Франция*

ВЗАИМОСВЯЗЬ ДВУХ МИРОВ: МИР ПОЛИТИКИ И МИР ФИЛОСОФИИ

Аннотация

Одной из важнейших и наиболее древних проблем политики является – проблема власти. Особое значение имеет выяснение соотношения категорий «власть», «политика» с такими философскими категориями, как «свобода», «справедливость», «равенство», в том числе национальное, классовое и общечеловеческое.

В данной статье проделано мини исследование, на протяжении которого раскрывается взаимосвязь между философией и политикой. Издревле, философия была частью политической жизни. Многие вожди обращались за советом именно к ним - к философам. Так кто же на самом деле должен стоять у штурвала

правления? А может быть идеальный лидер – это человек, который объединяет в себе качества блестящего дипломата с чутьем и мировоззрением философа?

Ключевые слова: политика, демократия, Платон, идеология, государство, свобода, справедливость, равенство.

Benjamin Franklin: "Les lois de politique. Elles n'existent pas sans moral."

On entend souvent, y compris dans la bouche des politiciens, que nous n'avons plus besoin de raisonnement abstrait, de clarification des lois inhérentes à la philosophie.

Et pourtant, dès le IVème siècle av. J-C, Platon notait dans *Le banquet* que le manque d'intérêt pour la philosophie de la part des politiciens était un signe d'ignorance auto-justifiée plutôt que la preuve de la supériorité d'une prétendue connaissance vraie.

Tout vrai philosophe a, au moins une fois dans sa vie, eu le sentiment authentique que «quelque chose ne va pas avec ce monde». C'est le début de toute action politique. Dans l'histoire de la philosophie, il est difficile de nommer un philosophe qui ne touche pas aux problèmes de la politique. Et il n'y a guère eut de politiciens qui n'ont pas cherché de soutien philosophique pour justifier leurs actions. Il existe de nombreux exemples dans lesquels l'influence de la philosophie sur la politique sont clairement tracés.

Les «Pères fondateurs» de la constitution américaine ont écrit celle-ci sur la base d'une analyse approfondie, en étudiant la philosophie de Rome. De plus, c'est l'histoire de Rome qui a joué le rôle d'une sorte de manuel, qui a permis de répondre à des questions importantes: *comment éviter le déclin de l'État à cause de sa corruption?* Comment faire en sorte que les droits de l'Homme et les fonctions de pouvoir n'entrent pas en contradiction? Comment empêcher la démocratie de se transformer en chaos?

Autrement dit, ils ont principalement cherché des conseils sur la façon d'éviter le déclin et l'effondrement des grands États. Ils ont essayé de comprendre les mécanismes pour la meilleure construction d'un processus politique démocratique, se référant aux origines de la philosophie.

L'un des problèmes politiques les plus importants et les plus anciens est le problème du pouvoir. L'identification de la relation entre les catégories de «pouvoir», de «politique» avec des catégories philosophiques telles que «liberté», «justice», «égalité», y compris nationale, de classe et universelle, revêt une importance particulière.

En parlant de démocratie, on ne peut manquer de citer Platon. Il a lui-même soutenu que des philosophes correctement formés devraient diriger l'État.

"La ville, harmonieusement organisée en classes selon ses besoins, est stable, durable et équitable: c'est la plus grande cohésion". Et l'appartenance à une classe sociale ne dépend pas de l'héritage, mais du mérite [1].

Selon les travaux de Platon, toute la population de la polis est divisée en trois classes: philosophes, guerriers et travailleurs. Pour les deux derniers groupes, leur travail est évident. Mais quel rôle les philosophes devraient-ils jouer? Il semblerait que la réponse est évidente: donner des conseils, apporter de la clarté et éclairer tous les coins sombres de la routine quotidienne.

Mais il y a aussi eu des cas où les paroles mal comprises du philosophe ont conduit à un état utopique. Il existe de nombreuses histoires où, par erreur ou sur l'avis délibéré d'un philosophe, les États se sont condamnés à s'effondrer.

On pense quelquefois qu'Hitler n'était qu'une simple mauvaise personne, mais il a affirmé que la lecture de Fichte, Nietzsche, Kant, Hegel, Schopenhauer, Darwin, et Heidegger «[lui] a fourni les matériaux et les plans dont [il s'est] servi plus tard [...] et une philosophie qui est devenue la fondation de granit de toutes [ses] actions futures». Pour justifier sa Weltanschauung - "vision du monde", tordue, Hitler a choisi des passages dans les écrits de ses héros philosophes.

De Nietzsche, Hitler a appris à détester la démocratie parce qu'elle «encourage la médiocrité». Il admirait l'esprit guerrier de Nietzsche et son appel à la violence à des fins politiques: «La brutalité est respectable... Le terrorisme est absolument indispensable dans tous les cas où il s'agit de la fondation d'un nouveau pouvoir» [2]. De Hegel, Hitler a pris la conception de l'État comme possédant un pouvoir suprême sur l'individu et celle selon laquelle progrès historique exige le conflit.

Il est important de bien comprendre tous les enseignements philosophiques. Même, il semblerait que la démocratie est le système d'État le plus honnête, car dans l'État vient la liberté totale, chacun a la possibilité de construire sa vie comme il veut. Mais qu'est-ce qui ressort dans la pratique? Si la démocratie est mal comprise, comme c'est aujourd'hui, le chaos s'installe. Je suis de plus en plus d'accord avec les mots "La démocratie mène à la débauche ..."

"L'impudence s'appellera illumination, déchaînement- liberté, débauche - magnificence, impudeur - courage". Je suis complètement d'accord avec ces mots de Platon.

Je pense que de nos jours, les démocraties sont en passe de devenir des oligarchies. Reprenons la définition de Platon. L'oligarchie est "un gouvernement où les riches commandent et les pauvres ne participent point au pouvoir".

Or, c'est bien ce qui se passe, sauf que l'oligarchie qui se met en place actuellement n'est pas directement politique, elle passe par l'économie. Elle se diffuse dans le politique via le lobbying, la corruption, la connivence et l'intérêt.

Ils ont des droits que les citoyens et même les politiques n'ont pas. C'est le rôle des médias de diffuser une idéologie et d'incessantes distractions qui ne donnent pas l'occasion au peuple de se rendre compte de la réalité socioéconomique et des actions du pouvoir politique.

Le philosophe au pouvoir partage ses connaissances avec ses concitoyens et ne les utilise pas à des fins personnelles. Par conséquent, la politique a une base morale lorsque le commandement est exercé non pas en faveur de celui qui commande, mais au profit de celui qui est commandé, même contrairement à son opinion. La politique de la philosophie cherche vraiment à rendre les citoyens meilleurs et non plus riches.

En son temps, l'éminent avocat russe E. Spektorsky a écrit: "Chaque jour, nous rencontrons de petits cas de jurisprudence quotidiens, mais ils sont construits sur la base de connaissances purement philosophiques et, en outre, de la plus grande profondeur" [3].

La politique a été et reste l'un des principaux domaines d'application des connaissances philosophiques. Par conséquent, ignorer ce fait signifie certainement manquer quelque chose d'important.

«Nous supposons, - écrit l'un des classiques du XXe siècle. Le philosophe américain D.Rawls, - le politicienne regarde vers l'avenir jusqu'à la prochaine élection, le philosophe - vers un avenir incertain"

Mais seule une combinaison de ces deux approches peut conduire à un véritable succès politique non illusoire. capable de créer les conditions pour résoudre ce problème.

Liste de la littérature utilisée:

1 Leroux G. (trad. et éd.) (2004), Platon. La République [2002], Paris, Flammarion (GF).

2 Les philosophes d'Hitler, Yvonne.

3 Спекторский Е. Юриспруденция и философия.

4 Sherratt Finley M. I. (2000), « Utopianism Ancient and Modern », in *The Use and Abuse of History* [1975], Londres, Pimlico, p. 178-192.

5 M. Canto-Sperber, Philosophie grecque, p 275 & 277 Presses universitaires de France.

6 Jones A. H. M. Athenian Democracy. – P. 42.

УДК 341

МРНТИ 10.87

Сабитова А.А.¹, Киселева А.Ю.¹

¹Научный руководитель: доктор юридических наук, профессор, директор Института Сорбонна-Казахстан КазНПУ им. Абая,

¹магистрант 2-курса кафедры международного права Института Сорбонна-Казахстан КазНПУ им. Абая

ПАНДЕМИЯ И ЗАКОН

Аннотация

Статья посвящена вопросам влияния внешних факторов на соблюдение международных договоров и законов, в частности, в период мировой пандемии COVID-19. Основные Законы большинства цивилизованных и демократических Государств (Конституции) закрепляют приоритет международных договоров и иных обязательств, которые должны соблюдаться в обязательном порядке. Международным договорам принадлежит значительная роль в обеспечении судебной защиты прав, свобод и законных интересов граждан и организаций, мигрантов, беженцев и лиц, ищущих убежище, поэтому государства участники, принявшие на себя данные обязательства, должны руководствоваться, прежде всего, нормами международного права. Договоренности, касающиеся правового положения беженцев, приняты для того, чтобы укрепить международные меры в их поддержку. Проблема состоит в том, чтобы в период кризисных ситуаций, как в настоящее время в связи с пандемией, найти дипломатические решения проблемы. Проблема состоит в том, что, не смотря на имеющиеся договоренности, они в силу различных причин либо не соблюдаются, либо их решение откладывается.

Ключевые слова: беженцы, лица ищущие убежище, пандемия, права человека, международные договора, законы.

А.А. Сабитова¹, А.Ю. Киселева¹

*¹ Ғылыми жетекшісі: заң ғылымдарының докторы, профессор, Абай атындағы ҚазҰПУ,
Сорбонна-Қазақстан институтының директоры,*

¹ Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институтының 2 курс магистранты

ПАНДЕМИЯ ЖӘНЕ ЗАҢ

Аңдатпа

Мақала сыртқы факторлардың халықаралық шарттар мен заңдардың сақталуына тигізетін әсеріне, атап айтқанда қазіргі таңдағы Covid-19 дүниежүзілік пандемия кезіндегі әсері мәселелеріне арналған. Көптеген өркениетті және демократиялық мемлекеттердің конституциясының негізгі заңдары халықаралық келісімдердің және басқа да міндетті түрде сақталуға тиісті міндеттемелердің маңыздылығын айқындайды. Азаматтар мен ұйымдардың, мигранттардың, босқындардың және басқа да пана іздеушілердің құқықтарын, бостандықтарын мен заңды мүдделерін сот арқылы қорғауды қамтамасыз етуде халықаралық келісімдер маңызды рөл атқарады. Сондықтан осы міндеттемелерді қабылдаған мемлекеттер, мәселелерді шешу барысында, ең алдымен, халықаралық құқық нормаларына сүйенуі тиіс. Босқындардың құқықтық мәртебесіне қатысты келісімдер осы тұлғаларды қолдауға арналған халықаралық шараларды күшейту мақсатында қабылданды. Мақалада атап айтылған келісімдерге қарамастан, әртүрлі себептер бойынша бұл шаралардың жиі сақталмауы немесе олардың шешімі кейінге қалдырылуының себептері мәселесі көтерілген.

Түйін сөздер: босқындар, пана іздеушілер, пандемия, адам құқықтары, халықаралық келісімдер, заңдар.

Sabitova A.¹, Kisseleva A.¹

*¹Scientific supervisor: Doctor of Law, professor, director of the Sorbonne-Kazakhstan
Institute at Abai KazNPU*

*¹The 2nd year master's student of International Law of the Institute Sorbonne-Kazakhstan
at Abai KazNPU*

PANDEMIC AND LAW

Abstract

The article is devoted to the issues of the influence of external factors on the observance of international treaties and laws, in particular during the COVID-19 world pandemic. The Basic Laws of most civilized and democratic States (the Constitution) establish the priority of international treaties and other obligations that must be observed without fail. International treaties play a significant role in ensuring judicial protection of the rights, freedoms and legitimate interests of citizens and organizations, migrants, refugees and asylum seekers, therefore, participating States that have accepted these obligations should be guided primarily by international law. Arrangements regarding the legal status of refugees have been adopted in order to strengthen international measures in their support. The problem is that in times of crisis, as is currently the case with the pandemic; find diplomatic solutions to the problem. The problem is that, despite the existing agreements, for various reasons they are either not respected or their decision is postponed.

Keywords: refugees, asylum seekers, pandemics, human rights, international treaties, laws.

Terrible pandemic of the Covid19 descended onto the planet which without quarter and not distinguishing between races, nationalities and beliefs takes the lives of thousands of people.

Military conflicts do not subside all over the world, also taking the lives of innocent people and from which the most defenseless are most affected: women, children, disabled people and other socially vulnerable people which in turn leads to an increase in migration and accordingly increases the waves of refugees. These people are forcedly torn away from home, suffer from inhuman conditions, are malnourished, sick and in crowded camps without normal sanitary hygienic conditions, deprived of the opportunity to protect themselves and receive the necessary medical care.

Today there are more than 70 million displaced people in the world. These people were forced to leave their homes as a result of political persecution, war conflicts violence, human rights violations and natural disasters. More than 20 million of them are refugees, and the rest of them internally displaced [1].

Since countries are drastically reducing entry to their territories due to the global health crisis associated with virus pandemic and imposing restrictions on international air travel and other types of communications the conditions for resettlement of refugees are seriously violated. In some states, the problem of public health affects their ability to accept newly resettled refugees.

Thereby, United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) and International Organization for Migration (IOM) are concerned that international travels may increase the chances of refugees get infected. These two organizations are taking measures to suspend the resettlement of refugees. This is a temporary measure that will only be valid as long as it remains relevant [2].

Since 2012, Germany has been accepting refugees under the so-called "resettlement programs", including many Syrians from Turkey and Lebanon. These programs are designed to ensure that those seeking protection have a permanent residence in Germany.

Despite the fact that the EU countries have recently introduced a moratorium on movements on their territory, representative of the German Ministry said that refugees still getting into the country. However, it is noted that Greece demonstrates ignorance of international law. Actions that taking place on the border line are unacceptable. Greece should open the border for refugees and give them the opportunity to move to other EU countries. Greek authorities announced that about 10 thousand migrants trying to get to Greece but were stopped on the Turkish border [3].

Coast Guard officials says that in recent days the influx of migrants into the Greek islands in the Aegean sea has increased from 150–200 to 500–800 per day [4].

The Ministry of Foreign Affairs of Greece announced that they would stop accepting asylum applications for a month and warned that:

"No one has the right to [illegally] cross the borders of Greece. Anyone who tries to do this will be stopped" [5].

The UN refugee agency and international human rights organizations have criticized both Turkey and Greece. Firstly - for using refugees as an instrument of political pressure, secondly - for cruel treatment of people seeking to enter its territory, and the termination of acceptance of asylum applications. According to human rights activists from Human Rights Watch, this step is a violation of international law.

As well as the Office of the UN High Commissioner for Refugees called on Greece to refrain from the "excessive or disproportionate" use of force against illegal migrants who want to cross the border. The statement said "The system for receiving asylum requests should work in an orderly manner. The international support of Turkey, which is already accepting millions of refugees, as well as other countries share borders with Syria, should be continued and strengthened".

Brussels is trying to find a diplomatic solution to resolve the crisis on the Turkish-Greek border. The last decision of the European Union to completely close in connection with the epidemic entry into the EU for all foreigners also means a virtual ban on the reception of migrants - both legal and illegal. The German Ministry of Internal Affairs, in particular stated that in connection with the epidemic for an indefinite period of time it stopped accepting refugees on humanitarian grounds and repealed the relevant law [6].

That's all in "prosperous Europe". Other countries that are also obligated by virtue of the International Treaties to accept refugees are not worth talking about. According to the situation and panic caused by Covid-19 most countries are self- isolated and closed their borders and restricted all types of movement.

The problem of the "coronavirus and refugees" can have specific social and political consequences. The coronavirus pandemic and restrictions on movement, closure of borders can negatively affect the situation of refugees and as a result increase suffering and mortality rate.

The surest way to solve the refugee problem is of course the cessation of all local wars around the world, the stabilization and democratization of the political systems of dictatorial states the lifting of sanctions and the direction of the struggle against the common enemy - the coronavirus pandemic. But this problem today, despite efforts to resolve it by the World Community, has not been resolved, and as long as there are wars, people continue to leave their homes in search of security, and the closure of borders exacerbates their situation.

The 1951 Convention relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol are the basis of the international refugee protection regime. It is important to:

1. Its full and effective implementation by participating States
2. Respect for the institution of asylum and the right to seek asylum
3. Respect for and observance of the fundamental principle of non- refoulement in accordance with international refugee law."

In any case, currently there is a solution to the problem. In addition to the efforts of the World Community to localize wars, according to the UN rules it is necessary to oblige all members of Convention to strictly respect and

abide by their obligations, the borders for refugees must be open, and medical examinations of refugees, testing for the virus, together with quarantine and other precautions, must be carried out.

This will allow authorities to safely manage the arrival of asylum seekers and refugees in compliance with international protection standards that aim to save lives. In these difficult times, we must not forget those who flee war and persecution. First of all, it is necessary to put an end to the “epidemic of fear”. In addition to strict observance of the International Treaties on the Rights of Refugees, solidarity and compassion for them are now required more than ever before.

Список использованной литературы:

1. *UNHCR requested \$33 million to protect refugees from coronavirus, [Electronic source].-URL: <https://news.un.org/ru/story/2020/03/1374161> (the date of appeal: 03.04.20).*
2. *The UN is concerned about the impact of the pandemic on the resettlement of refugees, [Electronic source].-URL: <https://www.ukrinform.ru/rubric-world/2898718-v-oon-obespokoeny-vlianiem-pandemii-na-peremesenie-bezencev.html> (the date of appeal: 03.04.20).*
3. *Greece detained 10 thousand migrants on the boundary of Turkey, [Electronic source].-URL: <https://www.bbc.com/russian/news-51697563> (the date of appeal: 03.04.20).*
4. *Erdogan opened the gate. Is Europe facing a new wave of migration?, [Electronic source].-URL: <https://www.svoboda.org/a/30466782.html> (the date of appeal: 03.04.20).*
5. *Refugees on the boundary of Turkey and Greece want to join to the EU. And what does Erdogan want?, [Electronic source].-URL.*

УДК 378.02.37.016
МРНТИ 14.35.09

Аренова Т.В.¹

¹*кандидат педагогических наук, ст. преподаватель кафедры международного права
Института Сорбонна-Казахстан КазНПУ им. Абая*

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАННЕГО ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ

Аннотация

Раннее обучение иностранным языкам является проблемой, которую мировая лингводидактика пытается решить уже в течение нескольких десятилетий: дети в возрасте до 12-ти лет легко усваивают иностранный язык, однако результатом обучения, как правило, становится декламация стихов, пение песен на изучаемом языке, знание названий отдельных предметов (игрушек, животных, овощей, фруктов и т.д.). Формирование основ коммуникативной компетенции в учебных условиях остается пока недостижимой целью. В статье мы рассмотрим некоторые психологические аспекты, которым, на наш взгляд, уделяется мало внимания, но от которых зависит успешность всего процесса раннего обучения иностранным языкам.

Ключевые слова: раннее обучение, возрастные группы, коммуникативная компетенция, произвольная и непроизвольная имитация, игра, иностранный язык, уровень владения иностранным языком, деятельность, ситуация.

Т.В. Аренова¹

¹*педагогика ғылымдарының кандидаты, халықаралық құқық кафедрасының аға оқытушысы,
Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ.*

ШЕТЕЛ ТІЛДЕРІН ЕРТЕ ЖАСТАН ОҚЫТУДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ

Аңдатпа

Шетел тілдерін ерте жастан оқыту - әлемдік лингводидактиканың бірнеше ондаған жылдар бойы шешімін таба алмай келе жатқан мәселелердің бірі: 12 жасқа дейінгі балалар шетел тілін оңай үйренеді, алайда оқытудың нәтижесі, әдетте, оқып жатқан тілде өлеңдер оқу, ән айту және жеке заттардың (ойыншықтар,

жануарлар, көкөністер, жемістер және т.б.) атауларын білумен шектеледі. Білім беру ортасында коммуникативті құзыреттілік негіздерін қалыптастыру қол жетпейтін мақсат болып тұр. Мақалада біз кейбір психологиялық аспектілерді қарастырамыз, оларға, біздің ойымызша, аз көңіл бөлінеді, бірақ шетел тілдерін ерте жастан үйретудің жетістігі сол аспектілерге тәуелді болмақ.

Түйін сөздер: ерте жастан оқыту, жас ерекшеліктері, коммуникативті құзыреттілік, ерікті және еріксіз еліктеу, ойын, шетел тілі, шетел тілін білу деңгейі, белсенділігі, жағдайы.

*T.V. Arenova*¹

¹*candidate of pedagogical science, Senior Lecturer of the institute of Sorbonne-Kazakhstan, of Kazakh National Pedagogical University*

PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE TO YOUNG LEARNERS

Abstract

This article talks about problem of teaching foreign languages to Young Learners aged 5-12. The psychological basis of teaching languages to Young Learners is imitation. Playing real life in teaching languages could activate the pupils' foreign language, give children a rich experience of different kinds – from simple instructions to longer talk.

Key words: early learning, age groups, communicative competence, imitation, foreign language, play, language level, activity, situation.

Международный стандарт в обучении иностранным языкам [1], принятый в 2001 году, повлек за собой революционные перемены в иноязычном образовании: более чем в 50-ти странах мира была внедрена уровневая система, изменились цели обучения, были обновлены основные средства обучения, изменились формат и содержание международных экзаменов по иностранным языкам и т.д. Можно с уверенностью сказать, что именно благодаря международному стандарту последние десятилетия характеризуются успешным решением ряда проблем иноязычного образования, появлением новых научных и практических разработок, в число которых входит и раннее обучение иностранным языкам. В Европейских странах первые шаги в формировании методики раннего обучения были сделаны еще в 60-х годах прошлого века, однако реальный интерес к раннему обучению сформировался относительно недавно. Сегодня в ряде стран стало обязательным изучение иностранного языка в начальной школе и возможным в частных дошкольных учреждениях. По мнению Вантье Э. [2] «мода» на раннее обучение иностранным языкам продиктована двумя причинами: во-первых, социальным заказом, который сформировался в результате проекта «открытая Европа», и во-вторых, идеей «критического» возраста. Под «критическим» автор имеет в виду возраст, который в психолингвистике считается наиболее благоприятным для изучения языков. В течение последних 15-ти лет в нашей стране также наблюдается интерес к раннему обучению иностранным языкам, который созвучен государственной программе, касающейся языков. Начиная с 2011-го года, на факультетах иностранных языков РК появился новый учебный предмет «Методика раннего обучения иностранным языкам», который дополняет программу подготовки учителей. Однако, несмотря на практически повсеместное распространение, раннее обучение иностранным языкам до сегодняшнего дня в мировой лингводидактике остается наименее теоретически обоснованным, что является серьезным препятствием успешной подготовки учителей иностранных языков и процесса обучения детей в дошкольных учреждениях и начальной школе. В настоящей статье мы рассмотрим некоторые аспекты раннего обучения иностранным языкам с позиции психолингвистики и лингводидактики, которые, на наш взгляд, будут способствовать формированию специалистов по раннему обучению иностранным языкам.

Иноязычное образование представляет собой сложный процесс, успешность которого зависит от многих факторов – условий обучения, уровня методической компетентности учителя, качества средств обучения, мотивации и возраста обучающихся и т.д. Говоря о возрасте, следует отметить, что в лингводидактике выделяются 3 возрастные группы, которые требуют дифференцированного подхода в обучении иностранным языкам:

- 1) группа 5-12 лет, раннее обучение;
- 2) группа 12-15 лет, обучение тинэйджеров;
- 3) группа 15 лет +, обучение взрослых.

Деление на указанные выше группы обусловлено такими важными для иноязычного образования понятиями, как тип мышления, памяти, внимания, уровень владения родным языком к моменту обучения первому иностранному языку, языковая способность, процесс порождения речи. Природная расположенность детей к иностранным языкам это фактор, определяющий специфику раннего обучения [3]. Во-первых,

в возрасте до 12-ти лет, с точки зрения физиологов, органы речи детей остаются «мягкими», т.е. они легко изменяются и способны формировать любой звук, поэтому в раннем обучении наблюдается быстрое овладение произносительными навыками в изучаемом языке или языках. Во-вторых, у детей указанного возраста отсутствуют понятия «иностраный язык» и «перевод», что на наш взгляд, следует учитывать в выборе метода обучения. Воспринимая новый язык как «синонимичный ряд» родного языка, дети часто не понимают, почему учитель во время урока прибегает к переводу, и это, в целом, тормозит процесс раннего овладения иностранным языком. В-третьих, осознание того, что с учителем можно говорить на родном языке, заставляет детей выбирать более рациональный путь общения: зачем вспоминать слова другого языка, если говорить на родном языке легче. Факторы, указанные выше, и другие возрастные особенности позволяют объединить детей с 5-ти до 12-ти лет в одну группу. Однако, на наш взгляд, эта группа также требует деления, т.к. по своим психологическим характеристикам (память, внимание, речевая деятельность) дети в рамках указанного возраста значительно отличаются. Э. Вантье [2] предлагает в раннем обучении выделить 2 группы детей- 4-7 лет и 7-11 лет - т.к. невозможно обучать детей 4-х и 11-ти лет, используя одни и те же приемы. В свою очередь, исходя из возрастной характеристики детей, мы предлагаем определить 3 группы для раннего обучения иностранным языкам: 5-7 лет, 8-10 лет, 11-12 лет. Далее мы рассмотрим некоторые психологические особенности каждой группы детей и их влияние на успешность овладения иностранным языком.

Любой процесс обучения предполагает ту или иную степень имитации. Психология рассматривает понятие «имитация» «как путь проникновения в смысловые структуры человеческой деятельности» [4]. В дошкольном возрасте ребенок всему, в том числе и речевой деятельности, обучается через имитацию. В игре ребенок моделирует действия взрослых, имитируя их, и, как правило, сопровождает своим комментарием, соответствующим ситуации. На этом этапе формирования речевой деятельности ребенок ограничен, как в языковых средствах, так и в ситуациях общения, в которых он мог бы принимать участие. Исходя из того, что имитация может быть произвольной и непроизвольной, большинство психологов считают, что в основе обучения детей дошкольного возраста должна быть произвольная имитация: учитель выполняет какие-то действия, связанные с определенным языковым материалом и призывает детей повторять их за ним. В качестве примера можно привести хорошо известный в лингводидактике метод TPR [5]. Обучаясь по этому методу, дети начинают понимать речь учителя, запоминают и воспроизводят словарь большого объема, однако в результате обучения они даже не пытаются общаться с учителем, т.к. не воспринимают изучаемый язык, как средство общения. Практика показывает, что TPR является одним из наиболее успешных методов раннего обучения, другие методы - просмотр мультфильмов с последующей драматизацией, игра в кукольный театр, чтение сказок с демонстрацией слайдов, языковые игры - в лучшем случае, обеспечивают формирование словаря, состоящего из отдельных лексических единиц, заучиваемых вне грамматической структуры и вне контекста. Нам представляется, что именно опора на произвольную имитацию является одной из причин низкой результативности раннего обучения дошкольников. Наблюдение за процессом раннего обучения английскому языку в группах детей 5-7 лет, осуществляемого учителями из США и Великобритании, показало, что опора на *непроизвольную имитацию*, т.е. имитацию в реальной ситуации общения, дает более высокий результат. Урок строится, как обыкновенное занятие в детском саду, например, сегодня мы рисуем. Учитель дает установки на английском языке, состоящие из одного-трех слов, постоянно повторяя и подкрепляя слова действиями, дети выполняют команды учителя и обращаются к нему в случае необходимости:

Учитель: Take the red pencil (показывает красный карандаш, повторяет, пока дети ищут карандаш), colour the nose red (повторяет все время, пока дети раскрашивают нос клоуна)

Ребенок: А у меня нет красного карандаша

Учитель: No red pencil? (притворяется, что ищет карандаш, и повторяет фразу несколько раз, затем дает карандаш ребенку) и т.д.

Закончив рисовать (10-15 минут), дети играют в какую-нибудь подвижную игру (10-15 минут), во время которой учитель громко повторяет на английском языке слова, которые дети выкрикивают на русском языке: «давай, давай!», «быстрее!», «дай мне!» (игра с мячом). За подвижной игрой опять следует спокойное занятие (10-15 минут), когда дети, отдыхая, следят за действиями учителя и слушают его. Во время общения с учителем дети слышат в повторяющихся ситуациях одни и те же слова и фразы и начинают имитировать их, хотя установка на имитацию не дается. Очень важно, чтобы игры на уроке были идентичными тем, в которые дети играют дома и в детском саду, так как в этом случае процесс овладения иностранным языком проходит естественным путем, т.е. путем овладения родным языком.

Возрастная группа детей 8-10 лет заметно отличается от первой группы, в этом возрасте дети уже:

- читают и пишут на родном языке,
- могут различать реальное и придуманное,
- начинают принимать мнение других,

– умеют работать вместе с другими детьми.

Однако произвольное внимание детей пока остается на низком уровне, что требует интенсивного действия и частой смены приемов обучения. Именно поэтому наиболее эффективным подходом в обучении иностранным языкам остается игра, хотя характер игры меняется по сравнению с игрой для дошкольников. В качестве примера приведем фрагмент урока британского учителя:

Учитель: What's this? (закрывает изображение животного, оставив только уши)

Ученик: It's a dog

Учитель: A dog? No... like a dog. It's a... a fox. (показывает детям всю картинку). Now what's this? и т.д.

Детям указанного возраста нравятся игры на догадку, поиск чего-либо, хотя подвижные игры также остаются в приоритете. Обучение с опорой на логическое мышление и произвольное запоминание должно занимать незначительное место на уроке иностранного языка, объяснение грамматических правил и ведение словарика полностью исключаются. В этой группе дети также обучаются через произвольную имитацию, копируя речевые действия учителя и одноклассников.

Возрастная группа детей 11-12 лет характеризуется стремлением к конкретным операциям: дети начинают переносить опыт изучения других школьных предметов на предмет «иностраный язык», поэтому учителю необходимо четко выделять важный для урока языковой материал. Кроме того, перед выполнением задания дети начинают размышлять над тем, что и как им нужно сделать, чего не было в других возрастных группах. Изучение иностранного языка всегда связано с запоминанием большого объема языкового материала, этому способствует в указанном возрасте преобладание произвольной памяти. Демонстрируя разные приемы работы с учебным материалом, учитель формирует у детей алгоритм самостоятельной деятельности в изучении языка. Однако следует отметить, что несмотря на возрастные изменения (мышление, память, внимание), в обучении иностранному языку продолжает преобладать опора на произвольную имитацию, т.е. учитель продолжает создавать «естественные» условия обучения, чему в большей мере способствует игра. Ниже мы приводим в качестве примера фрагмент урока британского учителя:

Учитель: Ok, listen, please... I'm going to give you a piece of paper, you are going to write down (in secret) a word you can see in the classroom...

Now you are going to play a question game to guess the word...

Ученик 1: Is it a big word?

Ученик 2: Is it a thing?

Ученик 3: Do you like it? и т.д.

Учитель (завершая игру): Remember this word – we need it to start our class tomorrow – sssh! The secret word is ...bottle.

Дети 11-12 лет не только говорят с учителем, но и активно пишут, например, участвуют в совместном проекте, который учитель представляет также в игровой форме.

Сказанное выше позволяет нам сделать следующие выводы:

- в основе раннего обучения иностранному языку должна лежать **произвольная имитация**, которая характерна для естественного овладения языком;
- раннее обучение иностранному языку должно проходить с использованием игр, в которые дети играют на родном языке, что позволяет сохранить **естественную среду** использования языка;
- одним из основных принципов раннего обучения иностранному языку должен быть **принцип исключения опоры на родной язык**;
- в целях эффективного обучения иностранному языку возрастную группу 5-12 лет следует разделить на 3 подгруппы в соответствии с психологическими особенностями детей, характерными для каждой подгруппы;
- для каждой из указанных подгрупп должна быть создана своя, отличающаяся от других, **система приемов обучения**.

Список использованной литературы:

- 1 *Общеввропейские компетенции владения иностранным языком: изучение, обучение, оценка.* – Москва: МГЛУ, 2003.
- 2 Vanthier H. *L'enseignement aux enfants en classe de langue.* – CLE International, 2009. – С.13.
- 3 Аренова Т.В. *К вопросу о раннем обучении иностранным языкам в системе иноязычного образования в Казахстане //Вестн. КазНПУ. Сер. «Педагогические науки».* – 2011. – Т.29. – №1. – С.86-89.
- 4 Якимова К.А. *Методика формирования устного иноязычного общения у детей дошкольного возраста на основе TPR (немецкий язык): Дисс...маг.пед.наук.* – Алматы, 2014. – С. 42.
- 5 Diane Larsen-Freeman. *Techniques and principles in language teaching.* – Oxford University Press, 2008. – С.108.

ӘОЖ 378.02:37.016
МРНТИ 14.35.09

Г.К. Асқарова¹

¹Педагогика ғылымдарының кандидаты, Абай атындағы ҚазҰПУ,
Сорбонна-Қазақстан институты
Алматы, Қазақстан

ЗАМАНАУИ КОГНИТИВТИ-ЛИНГВОМӘДЕНИ КЕШЕНДЕРДІ ҚҰРАСТЫРУДЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ҚАҒИДАЛАРЫ

Аңдатпа

Бәсекеге қабілетті тұлғаны қалыптастыру – барлық педагогикалық ұжымдардың бірігуін талап етеді. Тұлғаға бағытталған сабақ білімгерлердің тұлғалық ерекшеліктері ашылатын, қасиеттері қалыптасатын, мүмкіндіктері жүзеге асырылатын оқыту жағдайы. Әр білімгердің болмысы арқылы дамытушылық, шығармашылық ойлау, өз бетінше шешім қабылдау қабілетінің қалыптасуы тиіс. Осыған орай оқыту технологияларын жаңарту, педагогикалық мамандарының шығармашылық бастамасына қолдау жасау талап етілуде. Жеке тұлға қалыптастыруда жаңаша оқытудың әдіс-тәсілдерін іздестіру пәндік білім аймағында игерілетін білімдерімен анықталады.

Осы қажеттіліктен туындайтын әлеуметтік тапсырысты қамтамасыз ететін бірден-бір құрал – шетел тілі оқулығы. Оқулық оқу үрдісінің стратегиясы мен тактикасы, ол оқытушы мен студенттің қолындағы ажырамас қаруы болып табылады.

Мақалада заманауи когнитивті-лингвомәдени кешендерді құрастырудың әдістемелік қағидалары қарастырылады.

Түйін сөздер: шеттілдік білім беру, мәдениаралық-қатысымдық амал, когнитивті-лингвомәдени кешендер, прагматикалық компетенция, жағдаяттар, оқулықтарды талдау.

Г.К. Асқарова¹

¹Кандидат педагогических наук, КазНПУ имени Абая
Институт Сорбонна-Казахстан, Алматы, Казахстан

МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОЛОЖЕНИЯ СОСТАВЛЕНИЯ СОВРЕМЕННОГО КОГНИТИВНО- ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА

Аннотация

Формирование конкурентоспособной личности требует объединения всех педагогических коллективов. Личностно-ориентированное занятие – это условия обучения, в которых раскрываются личностные особенности студентов, формируются свойства, реализуются возможности. Через личность каждого студента необходимо развивать креативность, творческое мышление, умение принимать самостоятельные решения. В этой связи требуется обновление технологий обучения, поддержка творческих инициатив педагогических специалистов. Поиск новых методов и приемов обучения в формировании личности определяются компетенциями, приобретаемыми в области предметных знаний.

Средством обеспечивающим этот социальный заказ является учебник иностранного языка. Учебник – это стратегия и тактика учебного процесса и является неотъемлемым орудием в руках преподавателя и студента.

В статье рассматриваются методические положения построения современных когнитивно-лингвокультурологических комплексов.

Ключевые слова: иноязычное образование, межкультурно-коммуникативный подход, когнитивно-лингвокультурологические комплексы, прагматическая компетенция, ситуации, анализ учебников.

G.K. Askarova¹

¹Candidate of Pedagogical Sciences, KazNPU Abai, Institute Sorbonne-Kazakhstan
Almaty, Kazakhstan

APPLICATION OF INTERCULTURAL-COMMUNICATIVE APPROACH IN MODERN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION

Abstract

The formation of a competitive personality requires the unification of all pedagogical staff. Personal-oriented lesson is the conditions of study, in which personal peculiarities of students are revealed, properties are formed, opportunities are realized. Through the personality of every student it is necessary to develop creativity, creative thinking, ability to make independent decisions. So it is necessary to update training technologies, to support creative initiatives of pedagogical specialists. The search for new methods and techniques of learning in personality formation is determined by competences acquired in the field of knowledge.

The means of ensuring this social order is a foreign language textbook. The textbook is a strategy and tactic of the educational process and is an integral tool in the hands of the teacher and student.

The article considers methodological positions of construction of modern cognitive-linguoculturological complexes.

Keywords: foreign language education, intercultural-communicative approach, cognitive-linguoculturological complexes, pragmatic competence, situations, analysis of textbooks.

Біздің білім беру жүйемізде ұзақ жылдар шетел тілдері пәніне жеткілікті көңіл бөлінбей келуіне байланысты арнайы бағдарламалар, оқу әдістемелік құралдар жасалмады. Енді бүгінгі таңда тәжірибелер, зерттеулер, шетел тілінен берілетін білім мазмұны мен оқыту әдістерін жаңалау қажет екендігін алға қойып отыр. Соңғы жылдары жаңадан жазылған оқулықтар мен оқу құралдары коммуникативтік негізде жасалып, көптеген ғылыми еңбектер жарық көрді.

Осы қажеттіліктен туындайтын бірден-бір құрал – шетел тілі оқулығы. Оқулық оқу үрдісінің стратегиясы мен тактикасы [1], ол оқытушы мен студенттің қолындағы ажырамас қаруы болып табылады.

Шетел тілдерін оқытудың заманауи талаптарына сәйкес сипаттамасын беру мақсатында біз жоғары оқу орындарында пайдаланылып жүрген ТМД елдерінде және шетелде басып шығарылған негізгі оқу құралы болып табылатын шетел тілдері оқулықтарына салыстырмалы талдау жүргіздік [2].

Жүргізілген салыстырмалы талдаудың нәтижесінде байқағанымыз: ТМД елдерінде шығарылған оқулықтардың басым көпшілігі шетел тілдерін оқытудың заманауи талаптарына сәйкес еместігін анықтадық. Сөйлесім әрекеттерінің (айтылым, тыңдалым, оқылым, жазылым) үлестері тең емес. Мысалы, тыңдалымға арналған мәтіндер жоқтың жаны, аудитаспаға жазылған мәтіндер тыңдалымға үйретудің мақсаты емес, құралы ретінде рөл атқарады. Оқылымға арналған мәтіндер жанр жағынан біркелкі болып келген, артындағы тапсырмалар сұраққа жауап беру, мәтіннің мазмұны бойынша жоспар құру, мәтінді қысқаша әңгімелеп беру секілді бір сарынды жаттығулар түрінде кездеседі. Жазылымға үйрету тапсырмалары да қатысымдық ұстанымға сәйкес емес.

Ал шетелдік оқу-әдістемелік кешендер жалпы қатысымдық-когнитивті оқыту заңдылықтарын жүзеге асырады [3]. Олар қатысымдық іскерліктің барлық түрлерін қалыптастырады. Тілдік тұлғаларды қалыптастыру қатысымдық ұстанымға негізделіп орындалады. Оқулықтың сыртқы құрылымы оның ішкі концептуалды құрылымын бейнелейді, атап айтсақ, оқулықтың негізделген атауы, мазмұнының нақты орналасуы, оқулықтың құрылымдық бөліктері (біртұтас сюжеті, блок, тақырып, сабақ), мәтіннің әртүрлі жанрлығы, көрнекілік, сөйлесім әрекеті түрлерінің ерекшеліктерін ескеріп құрылған жаттығулар жүйесін байқаймыз.

Бірақ шетелдік оқу-әдістемелік кешендер халықаралық стандарт талаптарына толықтай сәйкес емес, сондай-ақ шетел тілін оқып жатқан елдің ерекшелігін есепке алмайды. Біріншіден, оқулық мазмұны мәдениеттер арасындағы диалогты, өз елінің реалий сөздерімен байланысты жағдаяттар секілді ерекшеліктерді бейнелеуі қажет [3].

Сонымен, шетел тілі бойынша оқу барысы басқа тілде білім берудің деңгейлік үлгісін бейнелейтін қазіргі заманғы когнитивті-лингвомәдени кешені негізінде жүзеге асыру тілдік жоғары оқу орындары студенттерінің мәдениаралық қатысымдық біліктілігін қалыптастыру деңгейі халықаралық-танымдық болып, оқытудың теориясы мен әдістемесінде халықаралық стандартқа сәйкес білім берудің тұжырымдамасының талаптары жүзеге асырылады [3].

Когнитивті-лингвомәдени кешеннің міндетті құралдары [2] ретінде төмендегілерді атай аламыз:

Студент оқулығы;

студенттің өздік жұмысына арналған құрал (суреттер, графика, сызбалар, кестелер, диаграммалар т.б.); тілін оқып жатқан елдің мәдениеті жайлы аутентикалық құралдар, мәтіндер жазылған DVD;

оқулықты көрнекілік құралдармен толықтыратын CD;

студенттің өздік жұмысына арналған мультимедиялық бағдарламалар;

түпнұсқа құралдар жинағы (қаланың картасы, отель жарнамалары, хабарландырулар т.б.);

интернетпен жұмысқа арналған кітапша;

portfolio;

Халықаралық тестер жинағы.

Осы жоғарыда аталған компоненттердің ішіндегі негізгі базалық құрал студенттің оқулығы болып табылады, ол оқыту материалының негізгі көлемін қамтиды. Студент оқулығы мынадай бөліктерден тұрады: «Бөлім» (unités) оқулықтың негізгі ұйымдастырушы бөлігі бола отырып, ол кең ауқымда орналасады. Ал «Сабақ» (leçon) сол бөлімдерді құрайтын аяқталған белгілі бір қатысым жағдаяттар аясындағы бірнеше мазмұнды бөлімдерден тұрады.

Бөлімнің әрбір сабағы мынадай бөлшектерден құралады:

- Сөйлесімдегі жаңа тілдік тұлғаларды таныстыру;

- фонетикалық, грамматикалық, лексикалық жаттығулар арқылы лингвистикалық біліктілікті қалыптастыру;

- вербалды және визуалды негізінде қатысымдық іскерліктерді қалыптастыратын тапсырмалар;

- әлеуметтік мәдени, стратегиялық, прагматикалық біліктіліктерді қалыптастыру;

- творчестволық кезең: тілде қолдану;

- қатысымдық іскерліктердің қалыптасуын бақылау.

Әрбір деңгейге арналған сағат санына байланысты біз 1,2,3 курс француз тілін оқып жүрген студенттердің оқу үрдісін үш кезеңге бөлдік:

1- кезең – А 1 деңгейінде оқыту;

2- кезең – А 2 деңгейінде оқыту;

3- кезең – В 1 деңгейінде оқыту.

Әрбір кезеңге 150 сағат бөлінеді. А 1 деңгейінде студенттерге төмендегі тақырыптар ұсынылады:

1. Premiers contacts. Présentations.

2. La famille.

3. Le repas.

4. Les achats.

5. Le logement.

6. La journée de travail. Les loisirs.

7. Le voyage.

8. La santé. Le sport.

9. Dans la ville.

10. Mon université.

А2 деңгейінде тілдік тұлғалар кеңейіп ұлғаяды, дағдылар тереңдейді. Студенттер А2 деңгейіне сәйкес жаңа дағдылар қалыптасады:

1. Biographie.

2. L'amitié. L'amour. La haine.

3. Restez en forme !

4. L'argent de poche.

5. Les meubles.

6. La presse et les médias.

7. L'environnement naturel.

8. Dangers et risques.

9. Les transports.

10. L'éducation en France.

В 1 деңгейінің бағдарламасы бойынша студенттер төмендегідей тақырыптарды қамтиды:

1. Les souvenirs.

2. Les hommes et les femmes.

3. Les restaurants.

4. Le budget.
5. Petits problèmes quotidiens.
6. Moyens de communication.
7. Le tourisme.
8. Sécurité et protection.
9. L'architecture.
10. Problèmes du système de l'éducation.

A1 и A2 деңгейлеріне сәйкес тілдік тұлғаларды ұсыну диалог түріндегі ауызша мәтін үлгілері арқылы іске асады. Диалог үлгісі негізгі диалогтық бірліктерді және үйреніп жатқан тақырыптың негізін құрайтын тілдік материалды қамтуы тиіс. Мәтіндердің лексикалық көлемі тіл үйренушінің белсенді сөздігін қалыптастырады. Мәтін көлемі оқыту деңгейіне тікелей байланысты, мысалы А1 деңгейінде 20 сөзден басталса, А2 деңгейінде 110 сөзге дейін барады. Жаңа тілдік тұлғаны оқытушы өзі ұсынса да, CD немесе DVD көмегімен ұсынса да болады. Осылайша студенттерге мәтінді 3-4 рет қайталап ұсынған соң, тілдік тұлғалардың есту бейнесі пайда болады одан әрі оқылымның техникасына көшеді [4].

Одан әрі оқылымның техникасымен түрлі режимде жұмыс жасау есту бейнесі көру бейнесімен қосылып, бірігуіне ықпалын тигізеді. Бірінші сабақтың соңына қарай студенттер ұсынылып отырған жаңа тұлғалардың 90% есту арқылы танып-біледі. Берілген мәтінді жылдам ырғақпен қатесіз оқып, оның мазмұнын жақсы біледі.

B1, B2 секілді жоғарырақ деңгейлерде жаңа тақырыппен танысу мәтіндер (публицистикалық немесе көркем әдебиет шығармалары) және тыңдалым (радио, теледидар бағдарламаларынан үзінді, лекциялар, сұхбат т.б.) арқылы жүзеге асуы мүмкін. Аталған деңгейлерде жаңа тілдік тұлғалармен таныстыру үшін CD, DVD, ассоциограмма, график т.б. тәрізді құралдарды пайдаланған жөн.

Біз сіздердің назарларыңызға француз тілінен «Bienvenue à Toulon» атты оқу-әдістемелік құралдың мысалында студентке арналған оқулықтың әдістемелік құрылымы мен лингвистикалық мазмұнын қарастырайық.

A1 деңгейінде шет тілін оқыту жаңа тілдік тұлғаларды таныстыру мақсатында ауызекі сөйлеудің үлгісі болып табылатын диалог мәтінінен бастаймыз.

Оқытушы студенттерге француз халқының асқа деген ерекше көзқарасы мен Францияның ресторандары жайлы әңгімесін түрлі тамақ, сусын, жеміс-жидектердің суретін көрсете отырып баяндайды. Бұл оқулықтағы диалог мәтіннің кіріспесі ретінде пайдаланылады. Студенттер оқытушының жаңа тақырыппен таныстыруымен ілесе отырып, кейбір жеке сөз тіркестерін, сөйлемдерді қайталайды, сұрақтарға жауап береді немесе өздері сұрақ қояды. Осылайша студенттерде жаңа тілдік тұлғаның есту бейнесі қалыптасады. Содан соң жаңа тұлғаның (сөздің) есту бейнесі оқылым техникасы барысында көру бейнесімен бірігеді. Оқылым техникасы әр түрлі режимде ұйымдастырылады: жұптық, жеке, кіші топтардағы жұмыс. Бірінші сабақтың соңына қарай студенттер есту арқылы жаңадан танысқан сөздердің 90% танып-біліп, полилогты қатесіз жүргізіп оқу деңгейіне жетті.

Лингвистикалық біліктілікті қалыптастыру мәтін негізінде жүзеге асырылады [4]. Бұл мақсатта сызба, кесте, ережелер кеңінен қолданылады, ал оның артынан жаттығу жұмыстары орналасады. Сондықтан А1 және А2 деңгейлерінде жаңа тілдік тұлғаларды таныстыру үшін индуктивті тәсіл басымшылық танытады. Шетел тілдерді оқыту әдістемесінде индуктивті тәсіл маңызды тұжырымдайды, лингвистикалық құбылыстар графикалық мәтінде естілген сөйлеуде байқалады, арнайы теріп алынған үлгілерде және жалпылама ережелерде оқытылады.

Тілдік тұлғалар шетел тілін оқытудың әр түрлі кезеңдерінде материалдың көлемі мен орналасу сипатына байланысты концентрлер арқылы ұйымдастырылады. Бір деңгейдегі лексикалық, семантикалық, морфологиялық және синтаксикалық аймақта орналасқан тілдік құбылыстар бірте-бірте ұлғайып күрделене түседі. Оқулықтағы барлық тапсырмалар қатысымдық сипатта болады. Тілдік дағдыларды қалыптастыру алғашқы А1, А2, В1 деңгейлерінде негізгі қағида болып табылады, ал В2 деңгейінен бастап тілдік дағдыларды дамытып ұлғайтып, студент тілдің жүйесі жайлы білімді де қоса үйренуі қажет. Фонетикалық, лексикалық, грамматикалық тұлғалар деңгей бойынша реттеліп, тілді игеру сапасына қойылатын талаптар жалпыевропалық біліктілік дескрипторлары бойынша бағаланады. Лексикалық жаттығулар диалог мәтінді құрайтын диалогтық бірліктер негізінде қалыптастырылады.

Лингвистикалық бірліктерді қалыптастыру танысу сабағында ұсынылған диалог мәтіннің негізінде қатысымдық сипаттағы машықтану жаттығулары мен тапсырмалардың көмегімен екінші сабақтан бастап жүргізіледі. Осы лингвистикалық біліктілікті қалыптастыру мақсатында қолданылатын тапсырманың бірін қарастырып көрейік:

2-тапсырма:

а) «Ecrivez dans les cases les plats choisis par les personnages»

Кейіпкерлердің таңдаған тамақтарын сызбаға толтырып отырып жазыңыз.

б) «Qu'est-ce que Claude, Annette, Marate ont commandé comme entrée, plat principal, boisson, dessert?»

Клод, Анет, Марат қандай салат, ыстық тамақ, сусын, десерт түрлеріне тапсырыс берді?

6-тапсырма:

«Parlez à votre voisin(e) de ce que vous mangez et buvez au petit déjeuner, au déjeuner, au dîner»

Көршіңізбен таңғы асқа, түскі асқа, кешкі асқа не ішіп-жейтініңіз жайлы әңгімелесіңіз.

7-тапсырма:

«Répondez aux questions du vendeur en employant beaucoup, très, trop»

Сатушының қойған сұрақтарына берілген үстеулерді пайдалана отырып, жауап беріңіз.

8-тапсырма:

«On vous propose des fruits, de la boisson, mais vous refusez. Répondez comme dans l'exemple : Tu veux un thé ? Non, je ne bois pas de thé, c'est très fort»

Сізге ауыз тиюге жеміс, сусын ұсынып жатыр, бірақ сіз одан бас тартыңыз. Мысалда көрсетілгендей жауап беріңіз: *Шай ишесің ба? Жоқ, мен шай ішпеймін, ол өте қою.*

10-тапсырма:

«Regardez le menu et dites ce que vous aimez, ce que vous n'aimez pas, ce que vous mangez, ce que vous ne prenez jamais»

Ас мәзірін қарай отырып, өзіңіздің нені жақсы көретініңізді, қай тамақты ұнатпайтыныңызды, қай тамақты жеп, қай тамақты ешқашан жемейтініңізді айтыңыз.

12-тапсырма:

«Donnez des ordres ou des conseils comme dans l'exemple»

Мысалда көрсетілгендей танысыңызға бұйрық немесе кеңес беріңіз.

Прагматикалық біліктілікті қалыптастыру да мәтін негізінде жүзеге асырылады [4]. Диалог мәтіні тілдің қатысымдық функциясын бейнелейтін бірден-бір түрі болғандықтан, ол ауызекі сөйлеудің үлгісі болып табылады.

Студенттердің диалогтық сөйлесім әрекетін қалыптастыру үшін оқулықта төмендегідей тапсырмалар бар:

15-тапсырма:

«Vous êtes animateur de la télévision qui prépare l'interview de la chanteuse française Patricia Kaas. A partir des mots suivants, rédigez les questions de l'interview:

- ◇ être en forme
- ◇ aimer préparer
- ◇ manger, ne pas manger
- ◇ recette
- ◇ projets (chansons, concerts)
- ◇ sucré-salé
- ◇ plat préféré
- ◇ boisson
- ◇ dessert»

Exemple: – Sur scène, il faut être en forme, qu'est-ce que vous faites pour garder la forme ?

- Bien sûr, je...

Сіз телебағдарлама дайындап жүрген тележүргізушісіз. Француз әншісі Патрисия Кааспен сұхбат үшін берілген сөздерді пайдаланып, оған сұрақ қойыңыз.

17-тапсырма:

«Vous faites un régime pour être en forme. Parlez à une amie de ce que vous mangez et de ce que vous ne mangez pas».

Exemple: Au petit déjeuner je prends... Au déjeuner je mange...je bois...

Сіз сымбатыңызды сақтау үшін диета ұстанып жүрсіз. Ол үшін досыңызға не жеуге болатынын, нені жеуге болмайтынын айтып кеңес беріңіз.

Мысалы: *Таңғы асқа мен жеп-ішемін...Түскі асқа жеймін, ішемін.*

Монологты сөйлесімге үйрету монолог мәтіні үлгісі негізінде жүргізіледі. Аталған мәтін хабарлама, сипаттама, әңгіме т.б. секілді түрге ие болады.

Диалогты және монологты ауызекі сөйлеудің үлгілері тек қана алғашқы А1 және А2 деңгейлерінде қолданылады. Үлгі ретінде көркем әдебиет шығармаларының үзінділерін пайдалана алмаймыз. В1 деңгейінен бастап, диалогты және монологты сөйлесім түрлері жағдаяттар мен визуалды құралдар арқылы дамытылады.

Біз студенттердің монологты сөйлесім іскерлігін қатысымдық сипаттағы ауызекі сөйлеудің үлгісі ретінде монолог мәтін негізінде қалыптастыру үшін пайдаланатын оқулықта берілген тапсырманың бірін көрейік:

19-тапсырма:

«Lisez la recette du gâteau marbré et donnez-la à votre copine.»

Берілген мрамор пирогының рецептін оқып, оны дос қызыңызға беріңіз.

A1, A2 деңгейіндегі тыңдалымға арналған мәтіндер бір минутқа дейінгі қысқа диалогтар мен монологтар болып келеді. B1 деңгейінен бастап тыңдалымға арналған мәтіндер радио мен телебағдарламалар, сұхбат, телефон әңгімесінен алынған үзінділер болып табылады. Мәтін көлемі 5 минутқа дейін ұзартылады.

Тыңдалым үрдісі осы тілге байланысты бірқалыпты ырғақта, тілдік және тілдік емес табиғи қайшылықтары бар ортада өтеді.

Тыңдалым сөйлесім әрекетінің күрделі рецептивтік түрі бола отырып, психологиялық ерекшелігіне байланысты ойлау мнемикалық қызметі болып саналады, ақпаратты белсенді өңдеумен, ауызекі сөйлеудің түсіну және қабылдауымен байланысты. Тыңдалымды ішкі механизмнің негізінде келесі психикалық үрдістер сипаттайды:

- естуді қабылдау және тану;

- назар;

- антиципация, білу немесе алдағыны болжау;

- сөйлеудің ағын сегментациясын ұғыну және топтау дағдысы;

- мағыналық ақпараттың бірліктерін бөліп алу негізіндегі ақпараттық талдау;

- синтез жасай алу, қабылданатын жаңалықты әртүрлі компрессиямен интерпретация жасай білу дағдысы, т.б.

Тыңдалымға арналған мәтіндер негізгі тақырыптың тілдік бірліктерін камтиды. Мәтінді түсінуді бақылау DELF DALF тестері тектес халықаралық тестер арқылы жүзеге асырылады.

13-тапсырма:

«Ecoutez ce dialogue et cochez les bonnes réponses.»

Диалогты тыңдап, дұрыс жауаптарды белгілеңіз.

Оқылым – мәтінді түсіну мен қабылдаудан құралған күрделі аналитико – синтетикалық сөйлесім әрекетінің түрі. Шетел тілдегі мәтінді түсіну үшін перцептивті-мағыналық негізді, оның ішінде фонетикалық жиынтықты, лексикалық және грамматикалық ақпараттық белгілерді игеруді талап етеді. [5] Олар мәтінді тану үрдісін тездетеді.

Оқылым іскерлігін қалыптастыру үшін газет пен журналдардан алынған мәтіндер, қысқа заманауи әңгімелер, түрлі жанрдағы классикалық және қазіргі заманғы көркем әдебиет шығармаларынан үзінділер, прагматикалық сипаттағы мәтіндер (аннотациялар, жарнама, нұсқаулар, рецептер т.б.), сондай-ақ ғылыми – ақпараттық мәтіндер пайдаланылады. Олардың көлемі деңгейге тікелей байланысты, мысалы A1 деңгейінде студент 15 сөзден тұратын мәтінді оқып, ішінен керекті ақпарат ала білуі қажет болса, C2 деңгейінде 1200 сөзге дейінгі мәтіндерді қажетіне жарата білуі қажет. Мәтіндер аутентикалық болғандықтан, олар студенттердің әлеуметтік мәдени біліктілігін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Жаттығуларды құру барысында, мәтін негізінде жатқан механизмдері (техникалық біліктілік тұрғысынан және мағыналық қабылдау деңгейінде), екінші жағынан, студенттің оқылымның әр түрінде жасалған операцияларды есепке алу керек.

Оқылым түрлерінің класификациясында білімгердің тәжірибелік қажеттіліктерін негізге алады: әңгімені, мақаланы немесе кітапты қарап шығу, мазмұнмен танысу, керек ақпаратты іздеу, керек уақытында тілді және мазмұнды толық оқу т.б. [6].

Оқылымның әрбір түрі белгілі бір коммуникативті есептерді шешумен байланысты. Оқылымның барлық түрлерінің негізінде, студент барлық жағдайда қолдана алу біліктілігі жатыр.

Оқылымды үйрету барысында студенттерге мәтінде 10-20% таныс емес сөздері бар материал ұсынамыз. Оқылыммен жұмыс барысында студенттер мәтін мағынасын ұғыну мақсатымен өздерінің сөздік қорларын мейлінше ұлғайтады, өйткені жаңа сөздік қор түрлі мәтіндерде кездеседі. Оқылым кезінде студенттер мәтіннен керекті ақпарат алу үшін тапсырмаларды орындайды. Тапсырмалардың барлығы халықаралық тестер үлгісімен жасалған.

Біздің оқулығымыздағы оқылымға арналған мәтіндер прагматикалық мақсаттағы мәтіндер жинағы: ас мәзірі, тағамдардың рецепті, супермаркеттердің жарнамалық буклеттері т.б. Мысалы:

14-тапсырма:

«Lisez le texte ci-dessous et classez les mots qui indiquent:

- les ingrédients, les instruments, les opérations»

« Lisez le texte encore une fois et trouvez la bonne réponse»

Мәтінді оқып шығып, төмендегі сөздерді толықтырыңыз.

Мәтінді қайтара оқып шығып, дұрыс жауабын табыңыз.

15- тапсырма:

«Regardez cette recette en image puis lisez les phrases et remettez - les dans l'ordre».

Суреттегі рецепті қарап шығып, сөйлемдерді оқып, оларды дайындау ретімен орналастырыңыз.

Жазылымға оқыту үшін жазылымның үлгісі ретінде оқулықта жеке және ресми хаттар, сызба мен графика негізіндегі эссе, газет мақаласы т.б. жазу өнімдері пайдаланылады. Жазылымға үйрету бастапқы А1 деңгейінен бастап дағдыландырады, бірақ оны нағыз коммуникативтік іскерлік ретінде оқыту В1 деңгейінен басталады. Өйткені бұл деңгейде студенттердің арнайы лингвистикалық біліктіліктері қалыптасқан күйде болады.

Сонымен оқулықта қатысымдық біліктілікті қалыптастыру негізінде мынадай ауыспалы кезек жатады: тыңдалым – айтылым – оқылым – жазылым. Осы аталған әрбір ауызша және жазбаша сөйлесім әрекеттері А1, А2 деңгейлерінде әрқайсысы 5 үлгі мәтін арқылы ұсынылуы тиіс, ал қалған деңгейлерге 3 үлгі мәтін жеткілікті болады.

Оқулықтағы лингвистикалық және прагматикалық біліктілікті қалыптастыру үшін пайдаланылатын түпнұсқа материалдар тілін үйреніп жатқан ел жайлы кең мағлұмат беретіні даусыз, сонда да оқулықтың бір бөлімін студенттердің социомәдениеттік біліктілігін қалыптастыратын материалдарға арнау керек. Әрине бұл прагматикалық сипаттағы мәтіндермен қатар визуалды (көрнекі) материалдар – суреттер, графика, сызбалар, кестелер т.б. Аталған дүниелер тілін оқып жатқан ел жайлы көп мәдени ақпарат таратады.

Біздің оқулықта жазылымға үйрету «Ас» тақырыбы бойынша түрлі тапсырмалар мен жаттығулар арқылы жүзеге асырылады. Үлгі мәтін ретінде біз Мрамор пирогының рецептіні алдық.

Жазылым іскерлігін қалыптастыру негізінен тауырыптың соңына жақын іске асырылады [7]. Өйткені бұл кезеңде студенттер осы тақырып бойынша тілдік бірліктерді игеріп, коммуникативтік іскерліктің қалған үш түрін қалыптастырып бітуге жақындайды. Алайда сіз жазылымға арналған тапсырмалар оқулықтың басынан бастап өз орнын тапқанын байқай аласыз.

16-тапсырма:

«Faites par écrit le menu pour chaque personnes ci-dessous».

Суреттегі әрбір кейіпкерге жазбаша меню жасаңыз.

21-тапсырма:

«Ecrivez une lettre à une amie de vous donner une recette du gâteau que vous avez goûté chez elle»

Сіз досыңызға хат жазып, оның үйінде жеген тағамның рецептіні жазып жіберуін өтінізіңіз.

Осы тектес тағы да бір тапсырма:

«Ecrivez une recette simple du plat national de votre pays aux amis français»

Француз достарыңызға еліңіздің бір ұлттық тағамының рецептіні жазыңыз.

Тақырыпты аяқтаған соң студенттер оқулық соңындағы Портфолио сызбасын толтырады. Портфолио – студенттердің өзін-өзі бағалауы, өзін-өзі бақылауы, өзін-өзі оқытуы. Портфолио бірнеше бағанадан тұрады: бірінші бағанаға тақырып ішіндегі студенттерде қалыптастыратын қатысымдық іскерліктер мен тілдік дағдыларды орналастырамыз. Екінші бағанаға студенттің бағасы орналасады, ол екі бөліктен тұрады: иә \ жоқ. Егер студент белгілі бір іскерлікті үйрендім десе, «иә» деген жауапқа белгі қояды, ал егер оған күмәнданса, «жоқ» деп белгі қояды. Егер «жоқ» деген жауап болса, студент келесі бағанаға көшеді. Ол жерде аталған іскерлікті немесе тілдік дағдыны қайталауға мүмкіндік береді, яғни «12-беттегі 14-тапсырманы қайта орындаңыз немесе «мәтінді қайта оқып шығыңыз» деген нұсқаулар беріледі. Студент «иә» деп жауап бергенше, тапсырмаларды орындауы қажет. Барлық бағанада «иә» деген жауап болған жағдайда ғана оқытушы келесі бағанаға өзінің бағасын қояды.

Одан соң студенттер «Білімдеріңізді тексеріңіздер» деген бөлімдегі тест тапсырмаларын орындайды. Қорытынды бақылауға студенттерге халықаралық стандарт тестері немесе сол типтес тестер ұсынылады.

Тыңдалым іскерлігін бақылау халықаралық тест тапсырмаларының көмегімен өткізіледі:

а) 5 жауаптың ішінен дұрыс баламасын табу;

ә) «дұрыс» \ «дұрыс емес» \ «білмеймін» деп қойылған сұраққа жауап беру;

б) берілген сұраққа жауап жазу;

в) қалдырып кеткен сөздерді тауып жазу.

Оқылым іскерлігін тексеру де осы жоғарыда аталған халықаралық тест үлгісімен жасалған тапсырмалар арқылы жүргізіледі. Тапсырмаларды орындау уақыты тексеріліп жатқан деңгейге тікелей байланысты.

Жазылым іскерлігін тексеру берілген жағдаяттың негізінде жүргізіліп, жазу уақыты шектеледі. Мысалы А1 деңгейінде студентке жеке хат жазуға 20 минут уақыт берілсе, А2 деңгейінде студентке 60 минут беріледі, С2 деңгейінде студент эссені 1 сағат 30 минутта жазуы тиіс. Жазылымға арналған тапсырмалар көлемдік жағынан да ерекшеленеді: студент А1 деңгейінде 25 сөзден тұратын хат жазса, С2 деңгейінде 400 сөзге дейін жазылым мәтіндерін құрастырады.

Сонымен қазіргі заманғы шетел тілі бойынша когнитивті-лингвомәдени кешендер құрастырғанда халықаралық стандарттың бірыңғай талаптарын ескере отырып, оларды қалыптастыру бағытында еңбектенуіміз керек. Қазіргі заманғы шетел тілінен когнитивті-лингвомәдени кешендер бұрынғы оқу-әдістемелік кешендерден өзінің жаңа әдістемелік жүйесімен, заманауи мақсатымен, құрылымымен, талапқа сай мазмұнымен, әдіс-тәсілдерімен, халықаралық талаптарға сай бақылауымен ерекшеленеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Лернер И.Я. *О дидактических основаниях построения учебника // Проблемы школьного учебника.* – М.: Просвещение, 1991.
2. Асқарова Г.К., Оралбаева А.П. Қазіргі заманғы шетелдік білім беруде мәдениаралық-қатысымдық амалды қолдану Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті ХАБАРШЫ «Көркемөнерден білім беру: өнер – теориясы – әдістемесі»сериясы №3(60), 2019 ж. http://sp.kaznpu.kz/docs/jurnal_file/file20200204121909.docx (қаралым күні 11.05.2020) -интернет желісінен алынды
3. Қунанбаева С.С. *Современное иноязычное образование: методология и теории.* – Алматы, 2005.
4. *Общеввропейские компетенции владения иностранным языком: изучение, обучение, оценка.* Департамент по языковой политике. – Страсбург, 2003.
5. Фаизова К.К., Шнан-Давэн Ф., Садыкова Г.К. *Преподавать и оценивать французский язык в Казахстане: какова динамика педагогических практик преподавателей Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті ХАБАРШЫ «Халықаралық өмір және саясат» сериясы №3-4(54-55), 2018 ж.* sp.kaznpu.kz/docs/jurnal_file/file20190422061009.pdf (қаралым күні 04.05.2020) -интернет желісінен алынды
6. Фоломкина С.К. *Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе.* – М.: Высшая школа, 1997.
7. *Christiane Rebattet. Créer des ateliers d'écriture.* – Hatier, Paris, 2012.

УДК 342.3
МРНТИ 10.15.51

Ә.Ж. Жұмабек¹, А.Т. Мухитденова¹

¹Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Саясаттану және саяси технологиялар кафедрасының магистранты
¹Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Саясаттану және саяси технологиялар кафедрасы, с.ғ.д.

ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЭТНОСАЯСИ ЖАҒДАЙ

Аңдатпа

Мақалада мемлекетіміздегі ұлтаралық қарым-қатынастардың тарихи кезеңдеріне терең талдау жүргізе отырып, қазіргі кезеңдегі этносаралық жағдайды сипаттаған. Қазақстан Республикасындағы ұлттық келісім мен ұлтаралық қарым-қатынастарды реттеу саласындағы мемлекеттік саясат зерделеніп, этносаралық шиеленіс жағдайлары қарастырылған. Сонымен қатар мемлекетіміздегі этносаралық қарым-қатынастың сараланған моделін қоғамға енгізудің құқықтық және институционалдық маңызы талданған. Мақалада ҚР бұрынғы кеңестік республикалар арасында этносаралық келісімнің үйлесімді жағдайын орнықтырған мемлекет ретінде баяндалып отыр. Еліміз көптеген жылдар бойы этникалық және конфессиялық келісімді сақтай отырып, түрліше этникалық топтар және этникалық қауымдастық өкілдерімен үйлесімді сындарлы қарым-қатынастарды жүргізуге ұмтылды. Көпұлтты Қазақстан елі үшін ұлттық этносаралық саясатты тиімді жүргізу - мемлекетіміздегі әлеуметтік-саяси және экономикалық тұрақтылық пен қоғамдық келісімді қамтамасыз етудің негізгі құралы болып табылады. Осыған байланысты елімізде тиімді нормативтік – құқықтық базаны реттеу және енгізу ұлтаралық қатынастардың сипатын анықтайды.

Түйін сөздер: Қазақстан Республикасы этносаяси жағдай, ұлтаралық келісім, көп этносты ел, әлеуметтік-саяси болмыс, этносаралық қауымдастық, эволюциялық бағыт, трансформациялық бағыт тұрақтылық.

Жумабек А.Ж.¹, Мухитденова А.Т.¹

¹Магистрант 1-го курса кафедры политологии и политических технологий КазНУ им. аль-Фараби
¹к.полит.н., кафедры политологии и политических технологий
КазНУ им. аль-Фараби

ЭТНОПОЛИТИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Аннотация

В статье проводится ретроспективный анализ и рассматривается этнополитическая ситуация нашей страны в настоящее время. Раскрывается государственная политика в сфере межэтнических отношений и межнационального согласия Республики Казахстан на современном этапе, выявляются факторы межэтнической напряженности. Проанализированы возможности последовательной реализации в правовом и институциональном значении специфической модели межэтнических отношений на современном этапе. Республика Казахстан рассматривается как одно из постсоветских государств, обладающих гармоничным состоянием межэтнических отношений. Наша страна на протяжении многих лет стремилась конструктивно взаимодействовать с этническим и культурным разнообразием, к созданию и поддержанию гармоничных отношений с представителями различных этнических групп и этнических общностей. Для многонационального Казахстана эффективная национально-культурная политика выступает важнейшим инструментом поддержания социально-политической, экономической целостности и общественного согласия. В этой связи обеспечение и поддержание нормативно-правовой базы во многом определяет и характер межэтнических отношений.

Ключевые слова: Республика Казахстан, этнополитическое положение, межнациональное согласие, многонациональная страна, социально-политическое положение, этнополитическая ассоциация, стабильность.

Zhumabek A.Zh.¹, Muhitdenova A.T.¹

¹The 1st year master's student of Department of political science and political technologies
in KazNU named after al-Farabi

¹Scientific supervisor: Candidate of Political Sciences, Department of political science and political technologies
in KazNU named after al-Farabi

ETHNO-POLITICAL SITUATION IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN AT THE MODERN STAGE

Abstract

The article provides a retrospective analysis and examines the ethno-political situation of our country nowadays. It reveals the state policy in the sphere of inter-ethnic relations and harmony of the Republic of Kazakhstan at the present stage, and reveals the factors of inter-ethnic tension. The possibilities of consistent implementation are analyzed in the inter-ethnic relations of legal and institutional sense in a specific model at the updated stage. The Republic of Kazakhstan is considered as one of the post-Soviet States with a harmonious state of inter-ethnic relations. For many years, our country has tended to interact constructively with ethnic and cultural diversity, to create and maintain harmonious relations with representatives of various ethnic groups and communities. For multinational Kazakhstan, an effective national and cultural policy is an important tool for maintaining socio-political, economic integrity and social harmony. In this connection, ensuring and maintaining the legal framework largely determines the nature of inter-ethnic relations.

Key words: The Republic of Kazakhstan, ethno-political situation, ethnic harmony, multi-ethnic country, socio-political situation, ethno-political association, stability.

Қазіргі кездегі Қазақстан Республикасындағы этносаياسي жағдайға байланысты ұлттық саясат айқындық және нақтылық негіздерінде құрылған этносаралық өзара қатынастардың шешімдерін қарастыра отырып, қоғамның тұрақтылығын, заң басымдылығын, мемлекеттің тәуелсіздік қабілетін ұлғайту және белсенді интеграциялық саясат жүргізуді мақсат етеді. «Біздің болашақ стратегиялық мақсатымыз – қоғам бірлігін ұлғайту және бірегей қазақстандық бәсекеге қабілетті ұлтты қалыптастыру», - деп Елбасымыз «Қазақстан-2030» стратегиясында атап көрсетті [1]. Бұл міндеттерді шешу үшін төзімділік пен келісімге деген ұмтылыс,

қазақстандық ұлтаралық қатынастардың өзіндік үлгісін құру және оны нығайтуда мемлекеттің белсенді рөлі маңызды орын алады.

XX ғасырда Қазақстан аумағына Ресей, Украина, Беларусьтан 1 млн. 150 мың адам, 1930 жылғы ұжымдастыру кезінде 250 мың шаруалар, өнеркәсіп нысандарын салуға әр елден шамамен 1,2 миллион адам тағы қоныс аударды, сталиндік режим кезінде 800 мыңға жуық неміс, 102 мың поляк, 550 мың солтүстік Кавказ халықтарының өкілдері, 18,5 мың корей отбасыларының қоныс аударуы еліміздің көпэтносты болып қалыптасуына әкелді [2].

Ұлы Отан соғысы жылдарында елімізге 350 мың адам эвакуацияланса, тың жерлерді игеру нәтижесінде түрлі этностардың 1,5 миллион өкілі қоныстандырылды. Тағы айта кететін жай, Қазақстанда түрлі жабық әскери құрылыстар салу мақсатында шамамен 150 мыңнан аса адамдар көшіп келіп, саяси жер аудару, депортация, тың игеру мақсаттарымен келген этностар негізінде халық саны өсіп отырған [3].

Бүгінгі таңда Қазақстандағы әр-түрлі ұлт өкілдері арасындағы этносаралық келісім мәселесінің билік құрылымдарына деген сенімділігі жоғары болғанмен, елімізде этносаяси жағдайды нығайту мәселесі әр кезде өзекті болып қалады.

Сонымен қатар этностар арасында құндылықтар жүйесі мен ұстанымдарындағы белгілі айырмашылық салдарынан қоғамдағы келісімнің жоғары дәрежесін бағалай отырып, өзіндік сана мен идеологиялық нақты мәселелерді қадағалап отыру қажеттігі де туындайды. Экономикалық және әлеуметтік дамудың бағыттарына қатысты қарама-қайшылықтарды шешудегі мемлекеттік ұйымдардың, азаматтық қоғам құрылымдарының әрекеттерін жетілдіру әрдайым алдыңғы қатарда тұрады. Бұл орайда Қазақстан халқы Ассамблеясының алатын орны зор, демек, ол этносаралық қарым-қатынастардың мәдениетін қалыптастыруға, әр-түрлі этникалық мүдделер арасында ортақ келісім орнатуға мүмкіндік туғызады.

Этносаралық қатынастардың тұрақтылығына мен дау-жанжалдардың туындауына қауіп төндіретін халықтың әлеуметтік жағдайы, демографиялық дағдарыс, көші-қон, діни мәселелер, т.б. факторлар этносаяси жағдайларға ықпал ететін, этносаралық қайшылықтарды тудыратын, шиеленісті жағдайларға әсер етуі мүмкін мәселелер қатарына жатады.

Қазақстан халықтарының Ассамблеясы миграция мәселелері мен сыртқы байланыстар, тіл мен білім, мәдени мұраларын сақтау, ұлттық саясат концепцияларын дайындау, сонымен қатар, ұлттық мәдени орталықтар мен кіші ассамблеялар істері мен мәселелері жөнінде комиссиялар құрып, елімізде біртұтас әлеуметтік мәдени кеңістік қалыптастыруға, азаматтық идентификация мәселесін жетілдіре түсуге әкелді [4].

Негізінен алып қарағанда, этностар арасындағы қарым-қатынастар – әр мемлекеттің күрделі мәселелерінің бірі ретінде этносаралық келісімнің өзгешелігі мен деңгейін, азаматтық қоғамның даму дәрежесін көрсетеді, азаматтық қоғамның даму барысында әлеуметтік келісім орнатылады.

Қазақ этносының мемлекеттігінің қалыптасуы барысында әлеуметтік-саяси, мәдени-тұрмыстық мәселелермен кезіге отырып, өзінің тілін, мәдениеті мен дәстүрін, әдет-ғұрпын дамыту барысында елді мекендейтін барлық этностарға да олардың этностық сәйкестігін сақтауға барынша көңіл бөліп, барлық этностардың дамуына жағдай жасап отыр.

Діни-этникалық қақтығыстар халықаралық лаңкестік пен діни экстремизм сияқты жағымсыз көріністердің тарауы мен тереңдеуіне ықпал етеді. Оның үстіне қазіргі жаһандану үрдісінде мұндай құбылыстармен күресіп, оның шешімін табуға бір мемлекеттің күші келмейді, онымен әлемдік қоғамдастық болып күресу керек. Күрескенде қарудың күшімен емес, халықаралық деңгейде барлық күш-жігерді біріктіру арқылы ашық әңгіме, диалог жағдайында ғана қажетті нәтижеге жете аламыз [5].

Дегенмен, Қазақстандағы жағдай бүкіл әлем үшін ерекше десек қателеспепіз. Себебі, халқымыз өз өмір сүру кезеңінде тәуелсіз және егеменді мемлекет ретінде төзімділік пен өзара түсіністікті көрсете білді. Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев өз сөздерінде «Біздің халқымыздың бірлігі – бұл Тәуелсіздіктің басты жетістігі» екенін бірнеше рет атап өтті. Қазақстан ұлтаралық бейбітшілікті сақтауда көптеген басқа мемлекеттер үшін қандай да бір мағынада еліктеу үшін үлгі болды [6].

Төл этнос жеткіншектері ұлттық-мәдени мұраларды сусындап өсу үшін білім беру жүйесі мемлекеттік тілді үйретуді мықтап қолға алып, түрлі әдістемелік құралдар мен оқулықтар шығарып, этностың мәртебесін көтеру бүгінгі күннің басты міндеттерінің бірі.

Социологиялық зерттеулер нәтижесі бойынша этносаралық қарым-қатынастардағы шиеленісушіліктің деңгейі төмен де, толеранттығының деңгейі жоғары. Бұл көп ұлтты мемлекетіміздегі этносаяси жағдайдың бірқалыптығын көрсетеді. Ұлттық саясатта ұзақ мерзімге арналған стратегиялық және таяу арада жүзеге асырылатын мақсаттар мен міндеттерді айқындап, көп ұлтты Қазақстанда халықтар бірлігін ұлтаралық ынтымақтастық негізінде нығайту – еліміздегі этносаяси жағдайды бірқалыпты ұстаудағы стратегиялық міндет болып табылады.

Бұл жағдайды Қазақстан Республикасының зайырлы мемлекет ретінде ар-ұждан еркіндігін «азаматтардың кез келген дінді ұстануға немесе мүлдем ұстанбауға құқы бар» деп көрсетілген заң жолдарының жүзеге асырылғандығы деп білеміз [7].

Қазақстан халықтарының тарихи даму ерекшеліктеріне сай олардың түрлі діни бағыттарды ұстануы түсінікті жағдай. Атап айтқанда, қазақ, өзбек, татар, түрік, башқұрт, қырғыз, ұйғыр, күрд, тәжік, чешен, ингуш, дүнгендердің басым көпшілігі мұсылман-сүнниттер болса, әзербайжандардың көпшілігі исламның шиит бағытын ұстанады.

Орыс, украин, белорус, молдаван, болгар, мордва, удмурт, грек, шуваш, марийліктерде православие діні таралған, неміс христиандары, кәрістер, поляктар арасында негізінен протестанттар мен католиктер, сайып келгенде, елдегі дін географиясы бізге келген ұлттардың әр түрлі мемлекеттерде орналасуымен сәйкес келеді.

Қазіргі демографиялық мәлімет бойынша, Қазақстан аумағынан тыс шет елдерде 6 миллионға жуық қазақ өмір сүріп жатқандығы белгілі [8]. Біздің елімізде қазақтарды тарихи отанына қайтару урдісін реттейтін кең ауқымды заңнамалық базаның бар екенін айта кету қажет. Қолданыстағы нормативтік-құқықтық актілер этникалық қазақтардың репатриациясына, репатрианттар мен реэмигранттардың көші-қон ағынын басқарып есепке алу, сонымен қатар, бейімделу мен интеграциясына қажетті жағдайлармен камтамасыз ететінін тарих ғылымдарының докторы Кузнецов Е.А өз еңбектерінде ескеріп өткен [9].

Ұлттық топтардың әлеуметтік мүддесін реттеудің екі жолы бар, оған қақтығыс немесе келісім арқылы жету жатады. Бірінші жол бір топтың мүдделерін қорғап, басқасының мүддесін елемей басып тастап отыру, соның нәтижесінде саяси бірігуге озбырлық арқылы жетуге болады, алайда ол мәселені туғызған объективті жағдайды жоя алмайды, әрі осы проблеманың күрделенуіне және шиеленісуіне әкеп соғады.

Республикада тұратын ірі этникалық топтар арасында жаһандық жанжалдың туындауының фаталдық шарасыздығы болмаған жағдайда Қазақстанда белгілі бір этносаралық шиеленістің болу қаупі бар екенін мойындау қажет. Бұл Қазақстанда жүргізілген әлеуметтік, саяси, әлеуметтік-психологиялық және конфликтологиялық сипаттағы зерттеулердің тікелей бақылауларымен және нәтижелерімен расталады.

Этносаралық шиеленіс деп этностық топ немесе оның өкілі үшін қолайсыз оқиғаларды шешуге байланысты жағдай түсініледі. Жағдай өзара қарым-қатынас жасайтын этностар өкілдерінің жалпы ыңғайсыздық, үрей, сенімсіздік және қорқыныш сезімімен сүйемелденеді және сонымен бірге жағдайды менгеруге, белгілі бір жолмен әрекет етуге дайындығын қамтиды. Бұл жағдай өзара іс-қимыл жасайтын этностардың мүдделерінің қақтығысуына жасырын дайындық кезеңі болып табылады. Нақтылай кетсек, нақты бір үлкен қақтығыс орын алмаса да, шиеленіс қаупінің болуымен сипатталады.

Сарапшылардың пікірінше, этносаралық шиеленістің туындауына халықтың едәуір бөлігінің әлеуметтік-экономикалық жағдайының нашарлауы – 50%, одан кейін жекелеген қоғамдық-саяси ұйымдар мен қозғалыстардың қызметі – 11%, тіл саясаты – 14%, жекелеген саяси көшбасшылардың сөз сөйлеуі – 8%, Содан кейін ғана жұмыс орындары үшін бәсекелестік мәселелері – 5% әсер етуі мүмкін [10].

Осыған байланысты қатерлерді, этносаралық шиеленістің ықтимал факторларын бағалау кезінде сарапшылар әлеуметтік-экономикалық жағдайдың нашарлауы және жұмыс орындары үшін бәсекелестік сияқты экономикалық санаттарға жүгінуге бейім. Жекелеген саяси ұйымдардың қызметін, тіл проблемасын, көші-қон саясатын, мектептер мен жоғары оқу орындарындағы білім беру жүйесіндегі өзгерістерді қоса алғанда, қалғандардың барлығы – бұл саяси, әлеуметтік, мәдени және т. б. факторлар.

Қорыта келе, этностардың бірлігі мен келісімін, қоғамды жаңартуды, негізгі құндылықтар бойынша қоғамдық консенсусты қолдау қажеттігіне пайдалануға болады. Бүгінгі күнге дейін Қазақстан Республикасының этносаяси тұжырымдамасы толық жүйелі түрде жинақталмай отыр, сол себепті этносаясаттағы, қоғамдағы төл этностың саяси рөлінің әлі анықталмай, этностық сәйкестік туралы нақты түсінік қалыптаспай отырғанын білдіреді. Сонымен қатар, егеменді мемлекеттің жаңа этносаяси қызметі әлі де нақты анықталмаған, көп этностық мемлекетіміздің негізгі басым тұстары мен этносаясаттың қағидаларына жүйелі талдау жасалмауы, тәуелсіз демократиялық мемлекеттің жаңа этносаясатының толық талданбауы әлі де этносаяси жағдайларды дамыта түсуді талап етеді. Дегенмен де қазақ этносы мен елімізде тұратын басқа да барлық этностардың әлеуметтік-саяси мәртебелерінің дамуы, еліміздегі дұрыс саясаттың нәтижесінен екендігі анық.

Осындай жағдайларды ескере отырып, қазіргі таңда Қазақстанның дамуында жеке этникалық топтардың дамуына мүмкіндік беру, бірыңғай азаматтық қоғамдастыққа біріктіру үшін жағдай туғызу секілді міндеттерді шешу көзделіп отыр. Алайда біз ойлағандай мықты тұрақтылыққа, консолидация мен бірлікке жету оңай іс емес, әрі өзімізді басқа этностармен бір отбасы ретінде сезініп, мақсаттарымызға бірлесе жұмыла жету үшін көп жұмыс атқару тура келетіні сөзсіз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1 Назарбаев Н.Ә. Елбасының Қазақстан халқына Жолдауы. – Нұрсултан: Елорда, 2012. – 36 б.
- 2 Сейткулова Ж.М. Жамбыл облысындағы этностар мен этникалық топтар тарихы: Монография – Тараз: Тараз университеті, 2017. – 190 б.
- 3 Артықбаев Ж.О., Сабданбекова Ә.Ә., Елемесов Ә.Қ., Дауенов Е.Н. Дәстүрлі қазақ этнографиясы: оқу-әдістемелік құралы. – Павлодар: Кереку, 2008. – Б. 2. 260 б.
- 4 Ибраев Г.М., Нарымбаев К.Д. Роль Ассамблеи народа Казахстана в межнациональном согласии и стабильности современного Казахстана // Молодой ученый. – 2019. – №4.1. – С. 7-9.
- 5 Толегенов Т.З. Қазақ елі – ортақ тіл табысу мекені: Абай атындағы ҚазҰПУ-нің Хабаршысы, «Халықаралық өмір және саясат» сериясы, №1(44), 2016 ж. – 40 б.
- 6 Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстан-2050 стратегиясы. Қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» // www.akorda.kz (өтініш күні 14.02.20)
- 7 Қазіргі этникалық процестердің ерекшелігі және этносаяси процестердің ішкі саяси жағдайға ықпалы // <https://e-history.kz/kz/contents/view/1190> © e-history.kz (өтініш күні 14.02.20)
- 8 Қазақстаннан тыс жерде өмір сүріп жатқан қазақтар. // <https://abai.kz/post/64995> (өтініш күні 15.02.20)
- 9 Кузнецов Е.А. О некоторых законодательных актах миграционной политики Республики Казахстан: Абай атындағы ҚазҰПУ-нің Хабаршысы, «Халықаралық өмір және саясат» сериясы, № 1-2(52-53), 2018 ж. – 9-б.
- 10 Бижанова М. Қазақстан Республикасында этносаралық жанжалдардың алдын алу: жергілікті шешімдерге жалпыға бірдей көзқарастан. – Алматы: Сорос-Қазақстан қорының қоғамдық саясат саласындағы жас зерттеушілерге арналған бағдарламасы, 2018 ж. – 9-б.

УДК 341.21
МРНТИ 10.87.21

Duzenova Leili¹

¹Maître-assistant ,Master 2 en Droit Internationale Prive, Département de droit international, Institut de la Sorbonne-Kazakhstan (KazNPU), nommé d'après Abay

FISCALITE DE LA RENTE VIAGERE EN FRANCE

Abstract

Cet article considère sur la base des droits français et fiscaux en faveur du vendeur. Cette pratique d'achat de rentes viagères [1] comprend des méthodes de calcul spécifiques qui permettent à un nombre croissant d'investisseurs d'apprécier les rentes viagères. Cette acquisition est moins lourde à gérer que dans un lieu traditionnel. La rente viagère vous permet de gagner un revenu régulier jusqu'à votre décès. Obtenir un revenu stable et garanti avant son décès est une question de vieillesse. La rente viagère présente de tels avantages. Ainsi, il répond pleinement aux besoins de revenus et de pensions. Personnes à l'âge de la retraite. Comprendre que les personnes âgées peuvent faire des choix intelligents. Le montant des revenus est garanti [2], et il ne peut pas diminuer avec le temps, car c'est l'une des principales conditions du contrat. Au contraire, le montant de la pension ne peut qu'être augmenté. Ainsi, le client ne supporte pas le risque de marché. Le revenu est payé toute ma vie, quoi qu'il arrive et même si vous vivez très longtemps. Vous n'avez pas à vous soucier de la gestion de votre épargne: elle est payée à partir du capital financier, directement par la signature d'un contrat de rente viagère ou à la fin d'un investissement. Son fonctionnement est contrôlé afin d'optimiser les avantages financiers du vendeur et de l'acheteur. La question à l'examen intéresse le droit civil et fiscal du fait qu'au Kazakhstan ce type de contrat n'est pas très courant.

Mots-clés: achat et vente avec entretien à vie, contrat de location, tranche, débiteur locatif, prêteur locatif, acheteur, vendeur, usufruit, usufruitier, rente viagère gratuite et payée.

Дузенова Лейли¹

¹Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институты халықаралық құқық кафедрасының аға оқытушысы, халықаралық жеке құқық бойынша 2 дәрежелі магистр

ФРАНЦИЯДА ҒҰМЫРЛЫҚ РЕНТАҒА САЛЫҚ САЛУ

Аңдатпа

Бұл мақалада Француз азаматтық құқығы мен Француз салық құқығы негізінде ғұмырлық рента жүйесі қарастырылады, ол бағасы сатушының пайдасына жылдық рентадан (тұрақты және ғұмырлық табыс) тұратын жылжымайтын мүлікті сатып алу-сату жүйесін білдіреді. Ғұмырлық рента сатып алудың бұл тәжірибесі [1, 25 б.] екі тарапты да бағалауға және қорғауға мүмкіндік беретін есептеудің нақты әдістерін қамтиды. Ғұмырлық рента көптеген инвесторлармен бағаланады. Бұл дәстүрлі орынға қарағанда басқару үшін аз ауыртпалықты сатып алу және зейнетке шығу үшін жылжымайтын мүлікті құруға қатысады. Ғұмырлық рента сізге қайтыс болғанға дейін тұрақты табыс алуға мүмкіндік береді. Ол қайтыс болғанға дейін тұрақты және кепілдік берілген табыс алу ғұмырлық рента нысанасы болып табылады. Ғұмырлық рента өмір бойы тұрақты және кепілді табыстың қауіпсіздігі сияқты артықшылықтарға ие. Осылайша, ол зейнеткерлер табысының төмендеуі мен өмір сүруінің ұлғаюы зейнетке шығу кезінде табысқа үстеме құру қажеттілігіне сай келеді. Сондықтан бұл нұсқа зейнеткерлік жастағы адамдармен өте мұқият қарастырылады. Егер олардың мақсаты олардың жинақтарымен тұрақты табыс табуды қамтамасыз ету болса, ғұмырлық рента қызығушылығын түсіну оларға ақылға қонымды таңдау жасауға мүмкіндік береді. Табыс мөлшеріне кепілдік беріледі [2, 124 б.] және ол уақыт өте келе азая алмайды, себебі бұл келісім-шарттың негізгі шарттарының бірі. Керісінше, зейнетақы мөлшері ұлғайтылуы мүмкін. Осылайша, клиент нарық тәуекелін көтермейді. Табыс не болып жатқанына қарамастан, тіпті өте ұзақ өмір сүрсеңіз де өмір бойы төленеді. Сіз өзіңіздің жинақ ақшаңызды басқару туралы алаңдаудың қажеті жоқ. Ол ғұмырлық рента келісім-шартына қол қою арқылы немесе инвестициялардың соңында қаржы капиталы есебінен төленеді. Оның жұмыс істеуі сатушы мен сатып алушының қаржылық артықшылықтарын оңтайландыру мақсатында бақыланады. Қаралып отырған мәселе азаматтық және салық құқығы үшін қызығушылық білдіреді, себебі Қазақстанда бұл келісім-шарт түрі кең таралмаған.

Түйін сөздер: өмір бойы асыраумен сатып алу-сату, ренталық шарт, транш, ренталық борышкер, ренталық кредитор, сатып алушы, сатушы, узуфрукт, узуфруктарий, өтеусіз және өтеулі ғұмырлық рента.

Дузенова Лейли¹

¹старший преподаватель, магистр 2 по международному частному праву, кафедра международного права, Институт Сорбонны-Казахстана (КазНПУ) имени Абая

НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ ПОЖИЗНЕННОЙ РЕНТЫ ВО ФРАНЦИИ

Аннотация

Данная статья рассматривает на основе французского гражданского права и французского налогового права систему пожизненной ренты которая представляет собой систему купли-продажи недвижимости, цена которой состоит из годовой ренты (регулярного и пожизненного дохода) в пользу продавца. Эта практика покупки пожизненной ренты [1, с. 25] включает в себя конкретные методы расчета, позволяющие оценить и защитить обе стороны. Пожизненная рента ценится все большим количеством инвесторов. Это приобретение менее обременительно для управления, чем в традиционном месте, и участвует в создании недвижимости для выхода на пенсию. Пожизненная рента позволяет вам получать регулярный доход до самой смерти ранта. Получение постоянного и гарантированного дохода до его смерти является предметом пожизненной ренты. Пожизненная рента имеет такие преимущества как безопасность регулярного и гарантированного дохода на всю жизнь. Таким образом, с увеличением продолжительности жизни и снижением доходов пенсионеров она вполне отвечает необходимости создания надбавки к доходу при выходе на пенсию. Поэтому этот вариант очень серьезно рассматривается людьми пенсионного возраста. Если их цель заключается в обеспечении регулярного дохода с их сбережениями, понимание интереса пожизненной ренты позволит это им позволит сделать разумный выбор. Размер дохода гарантируется [2, с. 124], и он не может со временем уменьшаться, так как это одно из основных условий контракта. Напротив, размер пенсии может быть только увеличен. Таким образом, клиент не несёт риска рынка. Доход выплачивается всю жизнь, независимо от того, что происходит и даже если вы живете очень долго. Вам не нужно

беспокоиться о том, чтобы управлять своими сбережениями для себя Он оплачивается за счет финансового капитала, напрямую путем подписания контракта пожизненной ренты или в конце инвестиций. Его функционирование контролируется в целях оптимизации финансовых преимуществ продавца и покупателя. Рассматриваемый вопрос представляет собой интерес для гражданского и налогового права в силу того, что в Казахстане этот тип контракта не сильно распространён.

Ключевые слова: купля-продажа с пожизненным содержанием, рентный договор, транш, рентный должник, рентный кредитор, покупатель, продавец, узуфрукт, узуфруктарий, безвозмездная пожизненная рента и возмездная.

Une transaction immobilière en échange d'une rente viagère permet au vendeur de recevoir une rente viagère versée par l'acheteur, alors que dans la plupart des cas le droit de propriété transféré avant son décès est conservé [3, p. 431]. Ce type de vente est régi par un régime juridique et fiscal particulier. Les implications sont multiples au niveau de l'impôt sur le revenu, de la taxe foncière ou des taxes locales.

La rente viagère est la somme d'argent versée mensuellement, trimestriellement au bénéficiaire pendant sa vie jusqu'à son décès, c'est pourquoi elle est appelée vie. En échange de cette rente, le montant d'argent ne peut être ni remboursé ni hérité [4, p. 47].

Un débiteur locatif est celui qui paie une somme d'argent ayant contracté cette obligation: 1) recevoir une somme d'argent 2) en raison du transfert de propriété de biens mobiliers ou immobiliers en sa faveur [5, p. 28].

Sur la base de l'article 1968 du Code civil de la France, qui stipule que: "Le loyer à vie peut être payé moyennant paiement sous la forme d'une somme d'argent, ou en échange de biens mobiliers de valeur ou en échange de biens immobiliers de valeur." [6. Page 153], par exemple, une rente viagère en échange de la vente d'un bien.

Les taxes lors du transfert de propriété à une autre personne sont payées par l'acheteur dans les cas suivants: L'acheteur de biens à vie doit payer des frais d'enregistrement au prix d'une rente payée au vendeur. Cette valeur est déterminée le jour de la vente. De plus, ce montant doit être augmenté lors de la première tranche (le montant payé par l'acheteur). Les frais d'inscription sont facturés conformément à la common law. Leur taux total est de 5,80% dans la plupart des départements de France.

Les impôts locaux sont payés par l'usufruitier pendant la durée de vie: En ce qui concerne les impôts locaux, la personne responsable du paiement de l'impôt foncier est propriétaire du bien à partir du 1 janvier de l'année d'imposition. En cas de rente viagère «occupée», le vendeur est responsable. De même, lorsqu'il conserve l'usage et l'occupation du logement vendu, l'acte de vente prévoit habituellement qu'il sera responsable du paiement de l'impôt foncier. En ce qui concerne la taxe de logement, elle est payable par le locataire le 1 janvier de l'année d'imposition: le vendeur paie la taxe si le loyer "par l'usufruitier «l'acheteur paie l'impôt si le bien «librement» de l'usufruitier, et il ne vit pas dans le bien, le preneur paie l'impôt si le logement vendu est loué (soit par le vendeur ou par l'acheteur). Taxe foncière: Les droits de toute personne sont soumis à déclaration Dans le cas de la vente d'un logement pendant son service, le vendeur conserve le droit d'usage et de résidence (il occupe le logement) ou d'usufruit (il peut choisir d'occuper ou de louer le bien). En tout état de cause, elle doit déclarer la valeur de ce droit conformément au code fiscal des articles relatifs à l'impôt foncier. Le droit d'utiliser et de résider comme usufruit est calculé selon le barème d'imposition existant. Cependant, cette taxe étant plus limitée dans son application. Cependant, si le droit d'utilisation est plus limité, une réduction d'impôt de 40% lui est applicable.

De son côté, l'acheteur «occupée» d'une rente viagère doit déclarer à l'impôt foncier la valeur de la propriété nette de l'immeuble. Si la rente viagère est «gratuite», elle déclare la pleine propriété et le vendeur n'est pas imposé. Dans tous les cas, il peut déduire du capital la rente viagère due en vertu de l'article 885 du Code général des impôts [7, p. 98].

Le bénéfice de cet avantage fiscal dépend du respect du règlement (CE) no 1998/2006 de la Commission européenne du 15 décembre 2006 concernant l'application des articles 87 et 88 de la convention d'assistance minimale, à condition que la déclaration fiscale commune pour les actifs des pièces justificatives proposées, avec une description des conditions générales Montants et dates de paiement, ainsi que l'identité des bénéficiaires. La rente viagère est un revenu imposé du vendeur [8, p. 54]:

Conformément à l'article 158 p 6 du code des impôts français, selon lequel:

Pour un prêteur locatif, la rente viagère est imposée selon un barème progressif d'impôt sur le revenu (IR) pour une fraction de son montant. Ce dernier est fixé en fonction de l'âge du prêteur locatif à la date du premier versement. Elle est:

- 70% si la rente a moins de 50 ans.
- 50% s'il est âgé de 50 à 59 ans inclus.
- 40% s'il est âgé de 60 à 69 ans inclus.

30% s'il a plus de 69 ans.

La partie imposable du créancier loué est déterminée une fois pour toutes au moment de la vente. Le pourcentage ci-dessus des rentes viagères est imposable dans les mêmes conditions que le revenu précisé à l'article 124 »

Le prêteur de loyer demeure responsable de la réparation et de l'entretien du logement, ainsi que du paiement de la taxe de logement et des factures d'électricité. De son côté, le débiteur locatif est tenu de déclarer à vie le loyer reçu du locataire.

Remarque:

Une réduction d'impôt de 10 % ne s'applique pas à la rente imposable. De plus, les cotisations de sécurité sociale (17,2 %) se rapportent aux revenus de la propriété.

La tranche monétaire n'est pas imposée si la vente d'un bien immobilier est la résidence principale du vendeur, lorsque le bien vendu à vie [9] est la résidence principale du vendeur, toute tranche monétaire reçue n'est pas soumise à l'impôt sur les plus-values. En revanche, cela ne s'applique pas à une résidence de vacances ou de location [10, p. 161]. Le vendeur bénéficie alors d'une remise en fonction de son âge (30% à 50 ans, 50% de 50 à 59 ans, 60% de 60 à 69 ans et 70% pour 69 ans).

Les catégories suivantes sont exonérées de l'impôt sur la fortune:

- des pensions équivalentes à des pensions de vieillesse,
- Accordé à titre d'indemnisation pour lésions corporelles. - Fiscalité de la rente viagère: droits de succession et de donation
- Exonération du paiement d'un droit de mutation gratuit pour la rente viagère entre parents en ligne droite.

Quelle est la taxe de revente?

Dans le cas de la revente d'un bien acquis à vie, le prix de transfert comprend le montant à accumuler si le créancier locatif n'est pas décédé. Pour calculer les gains en capital, le prix d'achat utilisé est, en principe, la valeur du capital locatif avec un loyer plus élevé. Toutefois, si la revente a lieu avant le décès du créancier loué, le prix d'achat restant comprend les paiements déjà effectués au créancier loué, la valeur du bien loué du créancier loué à la date de la revente et la tranche monétaire. En cas de revente après le décès du créancier loué, les paiements versés au créancier loué sont retenus, majorés de la tranche en espèces. Les plus-values sont taxées l'année de la vente à des conditions normales (19% de l'impôt et 17,2% des cotisations sociales). Gains en capital imposables provenant d'une réduction annuelle de plus d'un cinquième de la propriété immobilière, ce qui entraîne une exonération fiscale après 22 ans et des cotisations de sécurité sociale après 30 ans.

Les règles fiscales régissant les loyers à vie ne sont pas les mêmes, selon que le loyer est avec ou sans la résidence du vendeur. Pour le vendeur, le loyer à vie représente un revenu imposable. Pour l'acheteur, le calcul des gains en capital à la revente ne coïncide pas si la transaction a lieu avant ou après le décès du créancier locatif.

Bibliographie:

1. *Dictionnaire permanent, le Viager 2019, pp. 25.*
2. *Lamy droit immobilier, les ventes à caractère aléatoire, «Droit immobilier» novembre 2019 pp. 124.*
3. *S. BERTOLASO, « L'aléa en droit des assurances: état des lieux et perspectives », RGDA, 2018, p.431.*
4. *JCP Notarial formulaire Vente d'immeuble - Vente en Viager :Danielle MONToux Comment fonctionne une vente ou un achat en viager. Service public.fr Artaz M Viagers régime juridique et fiscal Delmas 10 édition 2019 pp. 47.*
5. *Répertoire DALLOZ droit civil et notamment article " Rentes" Yannick DAGORNE-LABBE Rep. civ. V°Rentes pp. 28.*
6. *Code Civil 2020, édition Dalloz 2020.*
7. *Code Général des Impôts à jour (2020).*
8. *Dictionnaire permanent, le Viager. pp. 54.*
9. *Comment fonctionne une vente ou un achat en viager. Service public.fr.*
10. *Сабитова А.А. Практикум по международному праву. – А., 2012. – 161 с.*

УДК 327;339.9
ВАК 23.00.04

Чапай Д.Н.¹, Сембинов М.К.¹

¹магистрант I курса, специальности «Международных отношений»,
Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

¹Научный руководитель: кандидат исторических наук, доцент ВАК, профессор кафедры
международных отношений в Институте Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

КАЗАХСТАН В НОВОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ РЕАЛЬНОСТИ: ОТ ЗАПАДА К ВОСТОКУ

Аннотация

В нынешнее время, в условиях быстрого развития экономики мира, стратегически важно анализировать экономики стран, которые влияют на положение во всем мире. Каждое выступление и шаг могут определить будущее государств, и важно знать, что правильная подготовка может уберечь от резких потрясений в экономике.

В данной статье рассмотрена экономическая составляющая Китая. На пороге реализации мегапроекта «Один пояс, один путь» рассмотрена роль Казахстана как ее участника и пути решения экономических проблем. Как всем известно, что Китай играет большую роль на международной арене и являясь второй экономикой мира, Казахстану предстоит не легкий путь для составления стратегии, для ответа на новые экономические вызовы. В статье проанализирована направленность Китайской экономики на будущее и как она будет влиять на ситуацию в регионе. Так же рассмотрены некоторые пути решения проблем отечественной экономики Казахстана.

Ключевые слова: Казахстан, Китай, мегапроект, экономика, геополитика, стратегия, экономическая модель.

Д.Н. Чапай¹, М.К. Сембинов²

¹Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институтының
«Халықаралық қатынастар» мамандығының I курс студенті

¹Ғылыми жетекшісі: тарих ғылымдарының кандидаты, доцент, Абай атындағы ҚазҰПУ,
Сорбонна-Қазақстан институтының халықаралық қатынастар кафедрасының профессоры

ҚАЗАҚСТАН ЖАҢА ЭКОНОМИКАЛЫҚ ШЫНДЫҚТА: БАТЫСТАН ШЫҒЫСҚА ҚАРАЙ

Аңдатпа

Қазіргі уақытта әлемдік экономиканың қарқынды дамуы жағдайында, әлемдегі жағдайға әсер ететін елдердің экономикаларын талдау, стратегиялық маңызды болып табылады. Әрбір сөз бен қадам мемлекеттердің болашағын анықтай алады, сондықтан тиісті дайындық, экономикадағы күрт соққылардан қорғай алатынын білу маңызды.

Бұл мақалада Қытайдың экономикалық құрамдас бөлігі қарастырылады. «Бір белдеу, бір жол» мега жобасының қарсаңында, Қазақстанның оның қатысушысы ретіндегі рөлі және экономикалық мәселелерді шешу жолдары қарастырылады. Қытайдың халықаралық аренада үлкен рөл атқаратындығы және әлемнің екінші экономикасы ретінде Қазақстанға жаңа экономикалық сын-қатерлерге жауап беру үшін, стратегия жасаудың қиын жолы бар екені бәріне белгілі. Мақалада Қытай экономикасының болашақтағы бағыты және оның аймақтағы жағдайға қалай әсер ететіндігі талданады. Сондай-ақ, Қазақстанның ішкі экономикасының мәселелерін шешудің кейбір жолдары қарастырылған.

Түйін сөздер: Қазақстан, Қытай, мегапроект, экономика, геосаясат, стратегия, экономикалық модель.

D.N. Chapay¹, K.M. Sembynov¹

¹Master 1st year of specialty "International Relations" of the Institute Sorbonne-Kazakhstan at Abai KazNPU

¹Scientific supervisor, assistant professor of historical sciences, Professor of the Department of International Relations at the Institute Sorbonne-Kazakhstan at Abai KazNPU

KAZAKHSTAN IN A NEW ECONOMIC REALITY: FROM WEST TO EAST

Abstract

At present, in the conditions of rapid development of the world economy, it is strategically important to analyze the economies of countries that affect the situation in the world. Each speech and step can determine the future of states, and it is important to know that proper preparation can protect against sharp shocks in the economy.

This article discusses the economic component of China. On the threshold of the megaproject "One belt, one way", the role of Kazakhstan as its participant and ways to solve economic problems is considered. As everyone knows, China plays a large role in the international arena and as the second economy of the world, Kazakhstan has a hard way to draw up a strategy, to respond to new economic challenges. The article analyzes the future direction of the Chinese economy and how it will affect the situation in the region. Some ways of solving the problems of the domestic economy of Kazakhstan are also considered.

Keywords: Kazakhstan, China, megaproject, economy, geopolitics, strategy, economic model.

С момента обретения независимости Республика Казахстан имеет тесные торговые отношения с Китаем. Китай является важным геополитическим игроком на территории Центральной Азии и одним из крупных инвесторов РК, и этот факт дает основание задуматься о внешней экономической политике государства, как ближнего соседа поднебесной. Все процессы стоит рассматривать в глобальном контексте, так как нестабильности в мировой экономике в первую очередь отразиться на дестабилизации наиболее уязвимых развивающихся стран к которым и относится Казахстан, и главной задачей политической элиты на сегодняшний день является выбор и принятие правильного курса развития страны в период мировой экономической турбулентности

Китай – вторая экономика в мире после США, которая обладает внушительным экономическим потенциалом. В современном мире КНР занимает одну из лидирующих позиций в мировой экономике и имеет право диктовать свои правила, являясь крупным игроком на карте мира. Китайский юань на данный момент является второй конвертируемой валютой в мире после американского доллара, и стремительный рост китайской экономики со всей очевидностью показывает, что в ближайшее время экономическая составляющая мира будет перевешана в сторону востока и восточных стран.

Не секрет что скоро мир столкнется с еще одним мировым кризисом, который заденет все страны. И изменит всю экономическую систему мира. Само понятие глобализация может скоро измениться в другом векторе.

Западная модель экономического развития столкнулась с гигантскими финансовыми пузырями, что приводит к ее краху, и мир на пороге изменения всей экономической системы, которая неизвестно куда нас ведет. Исходя из опыта, западные страны отказались от той мысли, что современная модель капитализма приемлема для дальнейшего поступательного развития мировой экономики, тем самым нельзя исключать, что государства будут усиливать свою роль в стабильности экономики, являясь гарантом, к примеру, ее ресурсной базы. Роль транснациональных корпорации, на наш взгляд, будет постепенно уходить на второй план. В то время как Китай своей экономикой наглядно показал, постепенно повышающуюся стабильность в стране. Принимая пятилетние реформы с 1953 года, они достигают каждой поставленной цели постепенно и по сей день. За последние 30 лет, вступив в ВТО и реконструировав свою экономику Китай увеличил свой ВВП в 10 раз что говорит о стремительном росте ее экономики [1].

Говоря о мегапроекте «Один пояс, один путь» и роль Казахстана в ней как соседа КНР. Как известно эта инициатива была предложена председателем КНР Си Цзиньпином в 2013 году во время визита в Астану. С того момента страны заинтересованы в ее развитии, как самой масштабной экономической интеграцией на территории Евразии. Суть мегапроекта заключается в построении новой экономической модели и структуры в регионе, и многостороннем укреплении отношений между странами и их развитие.

Для Казахстана данный проект является достаточно перспективным, поскольку с одной стороны, главы Казахстана и Китая уже достигли соглашения по стыковке концепции экономического пояса Шелкового пути и новой экономической политики «Нурлы жол» [2].

Китай зарекомендовал себя как движущей силой нового экономического порядка в Евразии, и смотря на развитие инициативы и сопряжении ее с интересами других стран, нельзя не исключать ее экспансию как нового мирового лидера. Ведь мегапроект будет охватывать больше половины население планеты, что превышает более 4 млрд. человек. Ориентированность на такой большой регион конечно будет выгоден многим странам, но в какой мере и кому. В тот момент, когда Китай имеет главенствующую роль в проекте и обладает большим инвестиционным потенциалом, не трудно представить в каком плюсе она будет. Ведь сам проект не является конечной точкой внешней политики Китая, а всего лишь ее началом.

С быстрым развитием глобализации, КНР зарекомендовала себя как гарант мегапроекта «Один пояс, один путь» и участие для других стран в масштабном проекте выглядит очень выгодным и привлекательным. То есть выход из капиталистической матрицы, ближайшие не сколько десятков лет вполне может быть осуществим. Восточным странам вполне по силе установить новую экономическую модель, по которой будет следовать все экономическое сообщество.

На данный момент проходит время дешевого рабочего труда в Китае, и внутренняя политика страны направлена на благосостояние ее народа. К 2050 Китай планирует одержать победу в полном построении среднезажиточного общества. То есть новая экономическая доктрина предполагает перейти на новый уровень благосостояния народа и избавление от бедности в стране, которая поделена на два этапа по 15 лет. Если брать долгосрочные перспективы страны, то они вполне могут быть оправданы, тем курсом к которому идет в данный момент Китай. Переход к социалистической модернизации, повышению экономического уровня страны, повышение научно-технической мощи страны, повышение цивилизованности страны являются одним из основных целей КНР [3].

Так же в своей речи председатель коммунистической партии уверенно говорит о повышении значимости китайского социализма с китайской спецификой. Говоря о начальной стадии социализма в Китае, он четко дает понять, что развитие будет не скоро временным и быстрым, а постепенным, который приведет процветание китайского народа. Ориентируясь на заявление восточного соседа, Казахстану предстоит выстроить свою стратегию, которая сможет ответить новым реалиям.

Китай и Казахстан исходя из истории являлись всегда представителями двух разных цивилизаций. Цивилизации кочевников и оседлого народа. Хотя с тех времен прошло уже много лет, Казахстану стоит четко поставить цель о будущем страны, как и дальнейших экономических перспектив страны. Казахстану тяжело будет не принять китайскую модель мировой экономики, и нужно четко выработать стратегию о принятии будущей экономической модели. Глобальные вызовы вынуждают развивающиеся страны подстраиваться под нее, и чем раньше будут приняты меры, тем скорее можно будет получить из этого выгоду или наоборот не получить большой удар от нее.

Конечно, есть и фундаментальные проблемы которые тормозят развитие экономики страны и требуется незамедлительное решение. В мире, где развитые страны опережают на десятки лет нужно догонять и противостоять внешним угрозам.

Проблемы по развитию страны очень сильно наблюдаются среди всего казахского народа. Так как Казахстан является сырьевой экспортной страной. А не наукоемкое производство не дает конкурировать с другими производителями в этих сферах. Ведь Казахстан находится в тисках двух гигантов таких как РФ и КНР. Да, Казахстан является важным геополитическим и экономическим партнером для обеих стран, но к сожалению, не как конкурентно способное государство в глобальном мире. Можно конкурировать в сырьевой отрасли, но на этом к сожалению, заканчивается нынешний потенциал.

Есть проблема легкой промышленности, нужно ее восстановить по новым конкурентно способным технологиям. Просто восстановление вернет страну обратно на 50 лет назад и на 100 лет отстающим от передовых государств.

Создавать институты по грамотному управлению инфраструктуры, социальные лифты по строгим правилам, подбор и развитие молодых кадров. И, конечно же, приспособиться к мировому развитию. Так же нужно диверсифицировать экономику в конкурентно способном сегменте, где Казахстан сможет раскрыть свой потенциал.

Большим плюсом будет заняться брендингом страны и какой-либо отрасли. Примером может стать любая страна известная своей культурой или производством. Немецкое авто и медицина зарекомендовала себя как эталон качества. Американские технологии тоже являются брендом. При выборе к примеру мобильной техники, многие склоняются к выбору американской продукции хоть и характеристики будут одинаковые.

Казахстан имея мощный аграрный потенциал может вполне конкурировать с уже известными странами в этой области. Имея соседа, население которого превышает 1,3 миллиарда, поставлять

экологический чистое отечественное мясо, можно будет запросто сделать из этого свой бренд, как здоровое и экологичное мясо. То есть примеров на котором можно будет поднять роль Казахстана на международной арене много.

Еще одна проблема заключается в том, что сохраняется отрицательное сальдо товарооборота. Не наукоёмкое казахстанское производство и товары с низкой добавленной стоимостью увеличивают долларовой дисбаланс. Любое экономическое потрясение (кризис, санкции или падение цен на нефть) значительно бьет по казахстанской экономике. Избежать всего и сразу конечно будет невозможно. Поэтому нужно ставить акцент на отечественное производство и его экспорт в другие страны. И проект по увеличению логистики и значимости в регионе является «Один пояс, один путь». Как всем уже известно проект открывает новые возможности для экономики Казахстана, а правильное их использование позволит повысить благосостояние народа.

Страна обладает большим историческим багажом чтобы сделать из страны бренд, как наследники культуры кочевников, и это был бы большой плюс по привлечение туристов и зарубежных инвесторов. В пример можно взять японскую культуру, куда весь мир съезжается посмотреть на их храмы и фестивали ради знакомства с японской культурой, которой тюркская культура в средней Азии ничем не уступает.

Туристическая отрасль так же является очень важным сегментом в повышении экономики страны, так как Казахстан владеет большими рекреационными потенциалом. Большая проблема является неосвоенность всех природных мест и к сожалению плохо развитой инфраструктуры, в этих местах. По редкой красоте и исторически важным местам, Казахстан может стать в ряд с развитыми туристическими странами. Но мир даже и не знает о существовании таких мест, даже само население Казахстана, а если бы это было раскручено как бренд, то поток туристов с каждым годом бы увеличивался

В заключении нужно отметить что, одним из главных факторов при проекте «Один пояс, один путь» является не подготовленность научной и профессиональной базы Казахстан к новым вызовам. Тем самым это говорит о привлечении рабочей силы из вне, что конечно же не даст казахстанцам новых мест работы. Что вызовет и может вызвать среди населения массу недовольств и распрей. Для предотвращения конфликта нужно ее решить в самом начале пути, то есть требуется подготовить и обучить отечественные кадры для реализации проектов, постройка и подготовка институтов для осваивания новых технологий является одной из важных задач. Конечно рабочие места не единственная проблема, а одна из. Китайская волна может поглотить Казахстан медленно и полностью. А для решения этих проблем, как говорилось выше, нужно составить четкую стратегию по защите национальных интересов страны, построение четкого плана, основывая на ракурсе внешнеполитических и экономических планов КНР. Анализ рынка Китая, зоны ее влияния, сильные и слабые стороны для уменьшения урона по экономике Казахстана. Для того что бы быть подготовленным к новой экономической матрице требуется четкий анализ внешней политики восточного соседа, и ответ капиталистического мира на его вызовы. В быстро развивающемся мире каждый шаг экономических гигантов должен быть проанализирован и, конечно же, подготовлена стратегия на новые реалии мира.

Список использованной литературы:

- 1 Статистические данные «World Bank» ВВП Китая [Электрон.ресурс]. – 2020. – URL: <https://data.worldbank.org/country/china> (дата обращения: 03/18/2020).
- 2 Чумаченко Т.Н. Отдельные аспекты взаимодействия Китая и Казахстана в сфере безопасности //Вестник КазНПУ им. Абая, серия «Международная жизнь и политика», №1-2(56-57), 2019 г. – С.91.
- 3 Доклад Си Цзиньпина на 19-м съезде партии КПК в Синьхуа 2017г Казахстане [Электрон.ресурс]. – 2017. – URL: http://russian.china.org.cn/exclusive/txt/2017-11/04/content_41845752.htm (дата обращения: 03.11.2017).

УДК 327; 339.9
МРНТИ 11.25.67

Эмис Д.Д.¹, Жамансарин Н.Ш.¹

¹магистрант 2 курса кафедры международных отношений Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

¹Научный руководитель: к.и.н., доцент, заведующий кафедрой международных отношений Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

КАЗАХСТАН И КИТАЙ: ПЕРСПЕКТИВЫ СОТРУДНИЧЕСТВА

Аннотация

В статье рассматриваются вопросы, связанные с отношениями между КНР и Республикой Казахстан с 1992 года и по настоящее время. Экономические, внешнеполитические и социально – культурные аспекты этих отношений определяют возможные перспективы дальнейшего сотрудничества двух стран. Курс на дальнейшее сближение по вопросам реализации заявленных стратегических программ, таких как «Экономический пояс Шелкового пути» (ЭПШП) должен пройти проверку посткоронавирусной эпохой. Глобализм, как общая стратегия развития мира, может быть пересмотрен ведущими странами и объединениями стран из-за возможных угроз их жизнеобеспечению. Автаркические тенденции в политике и экономике США, Великобритании, Евросоюза и вероятное снижение зависимости от поставки товаров из Китая могут серьезно повлиять на китайско – казахстанские планы сотрудничества. В статье указывается, что опасения для этих планов, вызванные возможными изменениями в политике мировых центров силы, должны учитываться, но геополитически Китай сам давно стал определяющим мировым центром экономики и альтернативы усилению сотрудничества между КНР и РК - нет. Отмечено, что противоречия, возникающие между странами – соседями, должны решаться на принципах доброй воли и взаимной выгоды.

Ключевые слова: казахстанско – китайские отношения, экономическое сотрудничество, геополитика, «Один пояс и один путь», «Экономический пояс Шелкового пути» (ЭПШП).

Д.Д. Эмис¹, Н.Ш. Жамансарин¹

¹Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институты, халықаралық қатынастар кафедрасының 2 курс магистранты

¹Ғылыми жетекшісі: т.ғ.к., доцент, Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институты, халықаралық қатынастар кафедрасының меңгерушісі

КАЗАҚСТАН ЖӘНЕ ҚЫТАЙ: ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ

Аңдатпа

Мақалада ҚХР мен Қазақстан Республикасының 1992 жылдан бастап қазіргі уақытқа дейінгі қатынастарына қатысты мәселелер талқыланады. Бұл қатынастардың экономикалық, сыртқы саясаты және әлеуметтік-мәдени аспектілері екі ел арасындағы одан әрі ынтымақтастықтың мүмкін болатын перспективаларын анықтайды. «Жібек жолының экономикалық белдеуі» (ЖЖЭБ) сияқты жарияланған стратегиялық бағдарламаларды одан әрі жақындастыру бағытын пост-коронавирустық дәуір сынақтан өткізуі керек. Дүниежүзілік дамудың жалпы стратегиясы ретінде глобализмді алдыңғы қатарлы елдер мен елдердің қауымдастықтары өмір сүру мүмкіндіктеріне төнетін қауіптерге байланысты қарастыра алады. АҚШ, Ұлыбритания, Еуропалық Одақтың саясатындағы және экономикасындағы ауторлық тенденциялар және Қытайдан тауар жеткізіліміне тәуелділіктің төмендеуі Қытай-Қазақстан ынтымақтастық жоспарларына айтарлықтай әсер етуі мүмкін. Мақалада әлемдік күш орталықтарының саясатындағы мүмкін өзгерістерден туындаған осы жоспарларға деген қорқыныш ескерілуі керек деп айтылған, бірақ геосаяси тұрғыдан Қытайдың өзі баяғыда экономиканың анықтаушы әлемдік орталығына айналған және Қытай мен Қазақстан арасындағы ынтымақтастықты нығайтуға балама жоқ. Көрші елдер арасында туындайтын қайшылықтар ізгілік пен өзара тиімділік қағидаттарында шешілуі керек екендігі атап өтілді.

Түйін сөздер: Қазақстан-Қытай қатынастары, экономикалық ынтымақтастық, геосаясат, «Бір белдеу және бір жол», «Жібек жолының экономикалық белдеуі» (ЖЖЭБ).

D.D. Emis¹, N.S. Zhamansarin¹

¹master student of 2nd course, Department of international relations at the Institute Sorbonne-Kazakhstan of the Kazakh National Pedagogical University named Abai

¹Scientific adviser: candidate of historical sciences, assistant professor, head of department of International relations at the Institute Sorbonne-Kazakhstan of the Kazakh National Pedagogical University named Abai

KAZAKHSTAN AND CHINA: PROSPECTS FOR COOPERATION

Abstract

The article discusses issues related to relations between the PRC and the Republic of Kazakhstan from 1992 to the present. Economic, foreign policy and socio-cultural aspects of these relations determine the possible prospects for further cooperation between the two countries. The course towards further rapprochement on the implementation of the declared strategic programs, such as the “Silk Road Economic Belt” (SREB), should be tested by the post-coronavirus era. Globalism, as a general strategy for the development of the world, can be reviewed by leading countries and associations of countries due to possible threats to their livelihoods. Autarkic tendencies in the politics and economy of the USA, Great Britain, the European Union and the probable decrease in dependence on the supply of goods from China can seriously affect the Sino-Kazakh cooperation plans. The article states that the fears for these plans, caused by possible changes in the policies of world centers of power, should be taken into account, but geopolitically, China itself has long become the defining world center of the economy and there is no alternative to strengthening cooperation between China and Kazakhstan. It is noted that the contradictions that arise between the neighboring countries should be resolved on the principles of goodwill and mutual benefit.

Keywords: Kazakh-Chinese relations, economic cooperation, geopolitics, “One belt and one way”, “Silk Road Economic Belt” (SREB)

К началу 1992 года, Китай на протяжении 13 лет активно развивался экономически. Коммунистическая партия Китая (КПК) внесла серьезные изменения в свою Программу и, преодолев догматизм и схоластику, допустила свободу рынка в экономике Китая. Дэн Сяопин, разработавший принципы «социализма с китайской спецификой» и, ставший автором экономических реформ в Китае, в 1992 году, как раз, ушел с китайской политической сцены. Отношения с новыми странами, возникшими после распада СССР, выстраивало новое поколение китайских руководителей. К этому времени успехи новой экономической политики Китая были налицо.

Казахстан, к началу 1992 года, подошел с совершенно другими показателями развития и перспективы нового государства были не совсем ясны. Руководство Казахстана в лице президента республики Н.А. Назарбаева получило после распада СССР разрушенные экономические связи и пустую казну. Тем не менее, промышленный потенциал, прежде всего, в добывающих отраслях и большие запасы разведанных природных ресурсов давал ясное представление о возможностях развития страны.

Возможности развития экономики Казахстана требовали строительства политической системы страны и системы внешнеполитических связей, понятных народу Казахстана, ближним и дальним государствам – соседям.

Китай, одним из первых государств мира, признал независимость Казахстана и после трудных, но необходимых дипломатических переговоров о государственной границе двух стран, дал гарантии безопасности и нерушимости границ. Развитие отношений двух стран, через систему двухсторонних и многосторонних переговоров, привело в 2001 году к созданию Шанхайской организации сотрудничества (ШОС). ШОС, как организация по укреплению мер доверия стран – участниц и военного сотрудничества в борьбе с религиозным экстремизмом и политическим терроризмом, внесла существенный вклад в стабилизацию центральноазиатского региона, тем самым, дав мощный толчок экономическому сотрудничеству стран – участниц организации.

Китай, ставший за 40 лет развития «фабрикой мира», заинтересован в источниках сырья и энергии для своего производства, и Казахстан, имеющий эти ресурсы, заинтересован в рынках сбыта. Кроме того, Китай стремится диверсифицировать транспортно – логистические возможности экспорта своих товаров и, соответственно, Казахстан стремится модернизировать и развивать свою инфраструктуру по обеспечению коридора Китай – Западная Европа для поставки товаров. Концепция Экономического пояса Шелкового пути (ЭППШ) является теоретическим обоснованием этой весьма практической задачи. Профессор М.К. Сембинов, к.и.н. и доцент ВАК отмечает: «Если внимательно проанализировать этапы

развития Китая в последние годы, то можно сказать, что данный проект стал логическим продолжением экономического развития Китая» [5].

Начавшийся в 2020 году, мировой экономической кризис и пандемия коронавируса могут внести в этот ясный стратегический план развития двухсторонних экономических отношений существенные коррективы. Они связаны, прежде всего, с возможным изменением места и роли Китая в мировой экономике и системе международного разделения труда. Объективно США и Западная Европа должны пересмотреть свои позиции в вопросе выноса основных производственных процессов за пределы своих территорий. Процесс глобализации находится, в настоящее время, под очень серьезным давлением. Зависимость жизнеобеспечения развитых стран, в условиях карантина, от поставок товаров из Китая заставит изменить систему приоритетов. Так, администрация США обязалась покрыть все затраты бизнеса по переброске производственных мощностей с материкового Китая в США. Законопроект по выплате компенсации представлен в Конгресс США в середине мая текущего года. Западная Европа и Япония также рассматривают возможность по возвращению производств на свою территорию. Анализ зависимости Великобритании от поставок товаров из Китая, подготовленный по заданию правительства этой страны, показал наличие проблемы для национальной безопасности Великобритании. Так, до 70% компонентов лекарств, используемых в Великобритании, производится в Китае. На начальной стадии разработки находится правительственный «Проект Защита» [7].

Вопросы безопасности и снижения рисков для этих стран выйдут на первый план, что может вызвать спад темпов экономического роста Китая. Иначе говоря, экономическая целесообразность уступит место политической необходимости в стратегическом плане, принципы фритредерства будут серьезно скорректированы протекционизмом. Соответственно, для Китая на первый план выйдет проблема преодоления внутренних дисбалансов развития и, несмотря на скептические и негативные прогнозы, высока вероятность того, что Китай выйдет из этого кризиса окрепшим. Снижение объемов внешнеторговых операций может существенно компенсироваться объемами внутренней торговли. Кстати, торговая война между США и Китаем, также подталкивает к такому сценарию событий. В противовес глобализации, некоторый процесс автаркии региональных политических и экономических образований начинается прямо сейчас и, видимо, получит свое развитие в самом ближайшем будущем.

Такое развитие событий является неблагоприятным для Казахстана. Территориальная удаленность от основных мировых рынков и, соответственно, общая граница с КНР втягивает Казахстан в экономическую орбиту Китая. Без развития собственного производства, Казахстан рискует стать сырьевым придатком Поднебесной и рынком сбыта китайских товаров. Все предпосылки для такого развития ситуации имеются налицо уже сейчас, но руководство Казахстана должно предпринять все необходимые шаги для предотвращения такого сценария. Принцип многовекторности во внешней политике неоднократно декларировался руководством Казахстана и реально применяется на практике. Усиление зависимости казахстанской экономики от экспорта в Китай сырьевых товаров необходимо нивелировать экономической политикой государства в этом вопросе. С учетом того, что китайские инвестиции в Казахстане направляются, преимущественным образом, в добывающие отрасли промышленности и развитие транспортной инфраструктуры Казахстана, то разработка системы стимулирования (через налоговые льготы и каникулы, создания свободных экономических зон и т.д.) для привлечения китайских инвестиций в перерабатывающие отрасли нашей промышленности остается важной задачей. Нельзя сказать, что все эти меры не используются на практике в экономической политике государства, но надо признать, что работа в этом направлении требует качественного улучшения и повышения эффективности.

Экономическое доминирование Китая в центральноазиатском регионе необходимо рассматривать, с одной стороны, как возможность для собственного экономического развития, с другой стороны, недостаточно продуманное использование такой возможности, в частности, неэффективное использование полученных китайских кредитов, может негативно сказаться при изменении экономической ситуации в мире, особенно в настоящий момент времени. Разгорающийся мировой экономической кризис, сопутствующее ему резкое падение биржевых цен на сырьевые товары, может серьезно сказаться на возможностях Казахстана по обслуживанию внешних займов. Следует признать, что эти риски адекватно оценены казахстанским руководством и, несмотря на отдельные казусы, вроде китайского кредита на развитие LRT в г. Нур-Султан, в целом выдерживаются все безопасные параметры показателя соотношения внешних заимствований и валового внутреннего продукта (ВВП) страны.

Наши центральноазиатские соседи, Кыргызстан и Таджикистан, находятся в совершенно ином положении, к сожалению, в вопросе китайских заимствований. Понятно, что Китай располагает всеми ресурсами для решения вопроса по кредитам этим странам. Были прецеденты, когда возвращение кредита

в отсутствие возможности погашения финансовыми средствами было осуществлено путем передачи Китаю государственной собственности в виде месторождения полезных ископаемых и т.п.

Конечно, экономическая ситуация в Казахстане совершенно иная, но держать в поле зрения казахстанского руководства данные проблемы соседей необходимо, с целью недопущения самой возможности такой постановки вопроса.

Перспективы казахстанско – китайских отношений в экономической сфере в полной мере зависят от состояния мировой экономики и возможного изменения роли Китая, как «всемирной фабрики» товаров. Если возможное падение спроса на товары из Китая, может быть компенсировано развитием внутреннего потребления этой страны и, соответственно, казахстанский экспорт в Китай может сохранить свои физические объемы, то развитие инфраструктурных проектов в рамках концепции «Один пояс и один путь» может подвергнуться определенной ревизии в обозримом будущем. Пока рано говорить, что Китай может «охладеть» к этому своему стратегическому плану, но в случае реализации политики ведущих стран мира по выводу производств с материкового Китая, очевидно, что необходимость такого транспортно – логистического проекта существенно снизится. Издержки на реализацию такого крупного проекта очевидно должны коррелировать с объемами перевозимых грузов. В таком случае, Казахстан может существенно «потерять» в потенциальных доходах от использования этой создаваемой инфраструктуры. Скорректировать свою позицию по этому вопросу казахстанскому руководству необходимо с учетом этих возможных рисков.

Важно отметить, что на перспективы казахстанско – китайских отношений существенное влияние окажет возрастающая роль Китая на решение геополитических вопросов. «Ревнивые» размышления некоторых аналитиков о Китае, как о «колоссе на глиняных ногах», будущем падении экономической мощи этой страны, не поддаются никакой критике. Достигнутый в ходе развития, экономический потенциал Китая не оставляет сомнений, что все возможные проблемы этой страной будут успешно решены. Разумеется, что внутренние противоречия развития Китая, главное из которых – открытая экономика, с одной стороны, и закрытая политическая система под управлением Коммунистической партии Китая, с другой стороны, с неизбежностью потребуют в будущем решений, могущих предотвратить нарастание кризисных явлений во взаимодействии главных элементов общественного устройства. Очевидно, что Казахстану необходим сильный, мощно развивающийся Китай, который способен предоставить гарантии безопасности и стабильности развития в регионе и не только. Укрепление экономических отношений с таким соседом будут являться существенным фактором собственного экономического развития.

Опасения по поводу усиления зависимости Казахстана от Китая не поддерживает Президент Казахстана К.-Ж.К. Токаев, заявивший в интервью телекомпании «Мир» в апреле 2020 года: «Хочу отметить, что зависимость выражается в трех основных экономических категориях: торговля, инвестиции и займы. В данном случае доля торговли Казахстана с Китаем составляет 15% от общего объема товарооборота, что касается доли привлеченных инвестиций из Китая, они составляют 7%. И объем кредитов казахстанских компаний перед Китаем составляет 5%. Поэтому мы не боимся, как вы выразились, "тесных объятий", мы выстраиваем взаимовыгодное экономическое партнерство между нашими странами" [6].

Географическое местоположение Казахстана и территориальная близость Китая, Российской Федерации и стран Центральной Азии не оставляют, собственно, другого выбора в определении приоритетов для внешней политики Казахстана. Посткоронавирусная эра, скорее всего, значительно ослабит внимание самых развитых стран мира к нашему региону. Уже сейчас контуры такой политики некоторой автаркии прослеживаются в повседневной действительности.

Как отмечает к.и.н. и доцент КазНПУ им. Абая, Н.Ш. Жамансарин: «Исторические связи, экономические интересы, а не абстрактные геополитические идеи и - лозунги главный двигатель интеграционных процессов» [4]. Перспективы развития отношений с ближайшими странами – соседями определяются необходимостью поддержания самой высокой степени взаимопонимания и добрососедства, учета взаимной выгоды и партнерства - альтернативы этому нет.

Список использованной литературы:

1. *Внешняя политика Казахстана в условиях глобализации / К.-Ж.К. Токаев. – Алматы: АО "САК", 2000. – 384 с.*
2. *Дипломатия Республики Казахстан / К.-Ж. К. Токаев. – Астана, Елорда, 2001. – 552 с.*
3. *Под стягом независимости: очерки о внешней политике Казахстана / К.-Ж.К. Токаев. – Алматы: Білім, 1997. – 733 с.*
4. *Жамансарин Н.Ш. Мудрый ориентир в международной политике // Вестник КазНПУ. Серия «Международная жизнь и политика» 2018. – № 3-4(54-55). – С.17*

5. Сембинов М.К. Мегaproект «один пояс – один путь»: риски и преимущества стран центрально-азиатского региона // Вестник КазНПУ. Сер. «Международная жизнь и политика». 2018. – №1-2(52-53). С.45.

6. Не боимся "тесных объятий" - Токаев об отношениях с Китаем [Электрон. ресурс]. – 2020. URL: https://tengrinews.kz/kazakhstan_news/ne-boimsya-tesnyih-obyuyatyi-tokaev-ob-otnosheniyah-s-kitaem-400864/.

7. Великобритания задумала объявить бойкот товарам из Китая [Электрон. ресурс]. –2020. URL: <https://lenta.ru/news/2020/05/22/tovary/>.

УДК 061.2(100)
МРНТИ 11.25.57

Даукенов С.Р.¹, Курмангали А. К.¹

¹магистрант 1 курса специальности международные отношения,
Института Сорбонна-Казахстан КазНПУ им. Абая

¹доктор политических наук, доцент кафедры международные отношения
Института Сорбонна-Казахстан КазНПУ им. Абая

ВОЗМОЖНОСТИ РАСШИРЕНИЯ БРИКС КАК ЦЕНТРА НОВОГО ГЕОПОЛИТИЧЕСКОГО ВЛИЯНИЯ

Аннотация

Новый мировой порядок в XXI веке постепенно приобретает конкретную исторически сложившуюся систему, стабильность которой поддерживается соотношением между государствами и блоками государств. Распад старого мирового порядка является результатом дисбаланса, который активировал переходный период, во время которого мир как система стремится достичь нового равновесия или нового дисбаланса. По достижении равновесия сформируется новый миропорядок, стабильность и продолжительность которого будут определять: во-первых, какие государства окажутся, образно говоря, «передовыми» в международной политической игре; во-вторых, какими государствами и регионами по какой-либо причине уменьшат своё влияние или же наоборот увеличат продвижение в определенной области геополитического пространства.

В этом контексте важен тот факт, что БРИКС как интеграционное объединение в современной системе международных отношений, приобретает значительную актуальность.

БРИКС изначально был создан как экономическое объединение, но на каждом этапе его цели деятельности приобретают не только экономический, но и политический характер. Так, на последнем Йоханнесбургском саммите обсуждались такие важные темы, как противостояние терроризму, экстремизму и т.д.

В данной статье рассматриваются возможности присоединения новых государств к БРИКС, который является на сегодняшний день одним из авторитетных межгосударственных объединений. Членами БРИКС являются государства с набирающей оборот экономикой, способной конкурировать с западными странами.

Ключевые слова: БРИКС, экономика, объединение, присоединение, конкуренция

Daukenov S.R.¹, Kurmangali A.K.¹

¹Master student of the international relations, Sorbonne Institute-Kazakhstan KazNPU Abai

¹Doctor of Political Sciences, Associate Professor, Department of International Relations
Sorbonne Institute-Kazakhstan KazNPU Abai

BRICS EXTENSION OPPORTUNITIES AS A CENTER FOR A NEW GEOPOLITICAL INFLUENCE

Abstract

In the 21st century, the new world order acquires a concrete historically established structure, the stability of which is maintained by parity between states and blocs of states. The collapse of the old world order is the result of an imbalance and activates a transition period during which the world as a system seeks to achieve a new equilibrium or a new imbalance. As soon as equilibrium is reached, a new world order will appear, the stability and duration of which will determine: first, which states will, figuratively speaking, turn out to be “advanced” in

the international political game; secondly, by what states and regions for any reason they will reduce their influence or, on the contrary, increase their advancement in a certain area of the geopolitical space.

In this context, it is important that BRICS, as an integration association in the modern system of international relations, acquires significant relevance.

The BRICS was originally created as an economic association, but each time its goals acquire not only economic, but also political character. So, at the last Johannesburg summit, such important topics as the fight against terrorism, extremism, etc. were discussed.

This article discusses the possibility of accession of new states to the formation of BRICS, which is today one of the relevant associations. BRICS members are countries with an emerging economy that can compete with Western countries.

Keywords: BRICS, economics, association, accession, competition

С.Р. Даукенов¹, А.К. Құрманғали¹

*¹Халықаралық қатынастар мамандығының I курс магистранты,
Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институты*

*¹Саяси ғылымдар докторы, доцент, Халықаралық қатынастар кафедрасы
Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институты*

БРИКС КЕҢЕЙТУДЫҢ ЖАҢА ГЕОПОЛИТИКАЛЫҚ ҚҰБЫЛЫС ОРТАЛЫҒЫ РЕТІНДЕ МҮМКІНДІКТЕРІ

Аңдатпа

XXI ғасырда жаңа әлемдік тәртіп белгілі бір тарихи қалыптасқан құрылымға ие болды, оның тұрақтылығы мемлекеттер мен мемлекеттер блоктарының арасындағы тепе-теңдікті сақтайды. Ескі әлемдік тәртіптің күйреуі - теңгерімсіздіктің нәтижесі және жүйе жаңа тепе-теңдікке немесе жаңа тепе-теңдікке жетуге ұмтылатын өтпелі кезеңді белсендіреді. Тепе-теңдікке қол жеткізілгеннен кейін жаңа әлемдік тәртіп пайда болады, оның тұрақтылығы мен ұзақтығы келесі нәрселерді анықтайды: біріншіден, қандай мемлекеттер халықаралық саяси ойында «озық» болып шығады; екіншіден, қандай мемлекеттер мен аймақтар қандай да бір себептермен олардың әсерін азайтады немесе, керісінше, геосаяси кеңістіктің белгілі бір аймағында алға жылжуды күшейтеді.

Бұл тұрғыда, БРИКС-тің қазіргі халықаралық қатынастар жүйесінде интеграциялық интеграция жағдайында маңыздылығы бар.

БРИКС бастапқыда экономикалық бірлестік ретінде құрылды, бірақ кезеңмен оның мақсаттары тек экономикалық емес, сонымен қатар саяси сипатқа ие болады. Сонымен, Йоханнесбургтің соңғы саммитінде терроризммен, экстремизммен күрес сияқты маңызды тақырыптар талқыланды.

Бұл мақалада бүгінгі таңда тиісті қауымдастықтардың бірі болып табылатын БРИКС-тің құрылуына жаңа мемлекеттердің қосылу мүмкіндігі қарастырылады. БРИКС мүшелері - дамып келе жатқан экономикасы бар, Батыс елдерімен бәсекеге түсе алатын елдер.

Түйін сөздер: БРИКС, экономика, қауымдастық, қосылу, бәсекелестік

На заседании Совета Безопасности Российской Федерации, представляя новую внешнеполитическую концепцию для своего государства, Президент Владимир Путин заявил, что «Запад более не способен доминировать в мировой экономике и политике» [1, с.93]. Именно в таких условиях актуальна группа государств-участниц под названием БРИКС. БРИКС, являясь межгосударственным объединением из пяти стран, всё больше и больше заявляет о себе не только в экономическом плане, но и в политическом. В БРИКС, на данный момент, входят: Бразилия, Россия, Индия, КНР и ЮАР. Изначально данное объединение являлось экономическим блоком стран с развивающейся экономикой. Основной целью БРИКС является содействие экономическому партнёрству и сотрудничеству для увеличения экономического потенциала государств-участниц. Постепенно, БРИКС вышел за рамки исключительно экономического блока, т.к. стали появляться признаки того, что государства-участницы хотят преобразовать объединение в политический клуб и увеличить своё геополитическое влияние. Каждое из государств рассматривает БРИКС как способ улучшить свою собственную экономику, а также создать союз, который смог бы заявить о себе, как о новом стратегически важном центре мировой экономики. БРИКС важен для Китая, в плане поиска для себя новых партнёров, чтобы конкурировать с Европой и США. Индия же благодаря обмену опытом с другими членами БРИКС смогла вплотную заняться своим технологическим развитием. Присоединение ЮАР к

БРИКС было заметным достижением для страны, поскольку её планом было войти в число развитых стран, вступив в тесное сотрудничество с четырьмя государствами БРИКС. Россия в рамках БРИКС получила возможно решить свои экономические проблемы, опираясь на опыт своих партнёров. Бразилия усилила своё внутреннее производство, благодаря чему по показателям сельского хозяйства, это государство является одним из сильнейших государств в мире [2].

Таким образом, большинство государств-членов БРИКС сохраняют свои позиции как наиболее развивающиеся мировые рынки. Поэтому БРИКС немаловажно расширять границы своего присутствия, в связи с чем стоит вопрос о присоединении новых членов. Во время X саммита БРИКС, который проходил в Йоханнесбурге в 2018 году, глава МИД Российской Федерации Сергей Лавров выразил желание о возможном расширении объединения. Вместе с тем, ещё незадолго до саммита помощником президента Российской Федерации Юрием Ушаковым подчёркивалось, что на саммите ожидается обмен взглядами государств-участниц БРИКС по поводу возможных процессов расширения и подключения новых участников. Президент Российской Федерации Владимир Путин на пресс-конференции по итогам состоявшегося саммита в 2018 году подчёркивал желание и готовность кандидатов на вступление в альянс работать в рамках БРИКС в полном формате и не исключал в ближайшее время возможное расширение объединения, добавив, что нужно как следует проработать этот вопрос. Итогом юбилейного саммита в ЮАР является решение государств-участниц о дальнейшем использовании в работе форматов типа «БРИКС+», после чего тогда президент Российской Федерации провёл отдельные встречи на двустороннем уровне с кандидатами в БРИКС – Маурисио Макри и Реджепом Эрдоганом, президентами Аргентины и Турции. Своему появлению формат «БРИКС+» обязан IX саммиту в Китае, в городе Сямэне, проведённом в 2017 году: именно тогда неофициально стоял вопрос об удвоении участников клуба. К возможным кандидатам на вступление в организацию относятся государства с развивающейся экономикой, разделяющие экономические и политические взгляды БРИКС. Глава КНР Си Цзиньпин на саммите 2017 года пригласил лидеров государств Египта, Гвинеи, Таджикистана, Мексики и Таиланда именно в рамках этой неформальной повестки дня.

Между тем некоторые эксперты и аналитики считают, что расширение БРИКС в принципе невозможно, хотя бы из-за внутренних противоречий, как, к примеру, между Китаем и Индией. По словам Александра Габуева, эксперта Московского Центра «Карнеги», для своего расширения БРИКС пока не имеет конкретных организационных критериев и является своего рода «аморфным» объединением. Кроме того, наличие противоречий в БРИКС, таких как вышеупомянутый китайско-индийский конфликт вокруг Плато Доклам, затрудняет процесс расширения.

Тем не менее, эксперты сходятся во мнении, что только при условии расширения границ своего присутствия, существует вероятность становления данного объединения альтернативой государствам «G20» и «G7», а также основной базой для укрепления многополярного мира и ухода от политико-экономической гегемонии США, о чём уже не раз декларировалось на форумах БРИКС. Программный директор международного дискуссионного клуба «Валдай» Ярослав Лисоволик уверен в том, что потенциал БРИКС пока не раскрыт до конца и БРИКС ещё будет расширяться. К наиболее значимым кандидатам Лисоволик относит Турцию и Индонезию, а также не исключает, что к союзу БРИКС в ближайшие годы могут присоединиться государства, входящие вместе с Россией в Евразийский экономический союз (ЕАЭС), такие как Казахстан, Белоруссия, Кыргызстан и Армения. По его мнению, имеет немалое значение экономическая связь Казахстана с его восточным соседом – Китаем, входящим в БРИКС. С Китаем Казахстан сотрудничает по проекту «Один пояс - один путь», в рамках ведётся строительство железнодорожных магистралей по реконструированному маршруту Шёлкового Пути. Более того, по мнению экспертов, есть вероятность присоединения новых членов в лице государств, тесно связанных экономически с Бразилией и ЮАР. Так, за Бразилией подтянутся входящие в торгово-экономический союз МЕРКОСУР Парагвай, Уругвай, Аргентина, Боливия и Венесуэла, тогда как Лесото, Ботсвана, Намибия и Свазиленд могут стать новыми членами благодаря ЮАР [3].

Для координатора аналитических проектов евразийского центра «Самрау» Дмитрия Михайличенко БРИКС является своего рода «экспериментом» с целью показать очертания альтернативного мироустройства, который за десять лет функционирования организации пока ещё не явил миру полноценно работающую структуру с чётким функционалом. По его словам, БРИКС имеет значение с точки зрения демонстрации возможной политической расстановки, в связи с чем лидеры государств-участниц, в основном, лишь декларируют и выступают с громкими, но однообразными заявлениями. Михайличенко считает, что, на данный момент альтернатива доминированию Запада в мировом пространстве в лице БРИКС пока ещё не предоставляется внятной, но тем не менее вероятность реализации нового мироустройства имеет

место быть. Сама постановка вопроса об альтернативности имеет политическую значимость, однако в данный момент этот процесс можно назвать скорее «плавной коррекцией», нежели существенным изменением миропорядка. По мнению Михайличенко, БРИКС является своего рода инструментом для усиления влияния Китая, и именно Китай в большей мере способен на формирование альтернативного мироустройства в долгосрочной перспективе. Данное стратегическое обстоятельство позволяет утверждать, что Китай будет результативно заниматься укреплением БРИКС. К тому же, БРИКС нужен Китаю в контексте увеличения его интересов на африканском континенте.

Россия же пытается получить поддержку со стороны государств-партнёров в вопросе о санкционной повестке, что видно из обсуждения данной проблемы на саммите в ЮАР в 2018 году. Михайличенко также нередко выражает своё мнение о Казахстане, касательно которого считает, что возможное участие в БРИКС для него не принесет особых политических преимуществ и в случае участия, напротив, существуют незначительные риски и осложнения с западными государствами. В любом случае, как отмечает Михайличенко, Нур-Султан является городом, прочно интегрированным в структуры евразийской интеграции и ШОС, которые несравненно более значимы для развития государственности Казахстана.

Для эксперта в области внешней политики, обороны и безопасности Григория Трофимчука БРИКС – это, в основном, декларация о геополитической альтернативе, противоположной США и Европейскому Союзу, что прежде всего было бы выгодно России и Китаю, тогда как остальные государства-участницы преследуют в данном блоке несколько иные интересы. Кроме того, такие государства, как Турция, которая пытается по-своему влиять на США, постепенно подтягиваются к БРИКС. По словам эксперта, Вашингтон всё это понимает, но не очень активно реагирует на БРИКС, поскольку пока не видит в нём ни экономического, ни политического конкурента. По словам аналитика, автоматические подсчёты населения и другие сравнительные параметры, которые государства-члены БРИКС любят подчеркивать, показывая свой вес и важность, не впечатляют Соединённые Штаты Америки. На том же юбилейном саммите в Южной Африке в 2018 году основное внимание было уделено заявлениям о противодействии протекционизму в Соединенных Штатах, хотя сами Штаты при этом открыто не назывались. Политолог считает это лишним доказательством неготовности участников БРИКС к реальному экономическому и геополитическому противостоянию, на что, в принципе, и мог бы, и должен был бы претендовать БРИКС для создания альтернативы США. Он отметил, что такие «планки» как развитие цифровой экономики, торговли и других коммуникаций уже были намечены и ранее, хоть и являются важными итогами встречи на Йоханнесбургском саммите. Согласно данным за 2018 год, государства БРИКС занимают более 25% суши, представляют 40% населения мира, а их валовой внутренний продукт (ВВП) в совокупности составляет 15,435 млрд долларов. Для Трофимчука сближение Казахстана с БРИКС было бы важно в контексте повышения международного престижа, так как к подобным возможностям и перспективам государство всегда относилось с внимательностью. По словам Трофимчука, только после того, как БРИКС раскроет свой настоящий потенциал такие государства, как Казахстан, сделают выбор в его сторону, не считаясь при этом с Западом. Мир ждёт, когда БРИКС предпримет конструктивные действия и шаги по созданию условий для реальной защиты государств, находящихся под торговым и политическим влиянием западных государств.

Как полагает депутат нижней палаты Парламента Казахстана Айкын Конуров, БРИКС только на X саммите в ЮАР (Йоханнесбургский саммит) стал обретать более или менее реальные очертания организации, ведь ранее, по его словам, это был скорее клуб по интересам, который был обязан своим нынешним названием офису Goldman Sachs («bricks» в переводе с английского - «кирпичи»). Создание БРИКС является попыткой поиска государствами-членами альтернативы долларовой системе расчётов между собой, однако, на реализацию этой цели нужно время, ведь ввиду отсутствия у государств-участников клуба на сегодняшний день общего наднационального органа управления, синхронизация экономических интересов представляется достаточно сложным процессом, а на фоне усиления антироссийских санкций и так называемых «торговых войн» между США и КНР найти баланс интересов еще сложнее. Казахстану же, по мнению Конурова, как одному из возможных кандидатов на вступление в БРИКС, всё же комфортнее находиться в расширяющейся ШОС, поскольку произошла удачная интеграция программы «Нұрлы Жол» и в рамках ЕАЭС с проектом Китая «Один пояс – один путь», причем средства на выгодных условиях уже привлекаются в Казахстан для развития инфраструктуры из АБИИ. Кроме того, как отмечают Жамансарин Н.Ш. и Битлеуов А.А. в своей статье «Место шанхайской организации сотрудничества на международной арене и перспективы её развития», ШОС за короткий срок эволюционировала из сугубо региональной в авторитетную международную организацию [4]. Таким образом напрашивается вывод, что ШОС, имея свой нынешний международный вес, будет оставаться привлекательной, как для нынешних участников, так и для потенциальных, в отличие от БРИКС.

Эффективности БРИКС даются совершенно разные оценки. К примеру, отмечается рост доли мирового ВВП стран, однако, на данный момент, конкретные результаты проследить сложно. Как считает директор Центрально-Азиатского института стратегических исследований (ЦАИСИ) Анна Гусарова, на Йоханнесбургском саммите 2018 года была сделана ставка на Африку, вследствие чего можно сделать вывод о возможном увеличении государств-участниц БРИКС своего присутствия на Африканском континенте, в том числе военно-политическое и торгово-экономическое. Особый интерес здесь представляет политика Китая и вопросы возвращения внешних долгов Пекину. По словам Гусаровой, для Казахстана представляют интерес договоренности Китая и России в рамках БРИКС и как это может сказаться на торговых позициях в ЕАЭС. Диверсификация своей экономики и разрешение возникающих вопросов в рамках ЕАЭС сейчас являются более приоритетными вопросами для государств Центральной Азии. Как считает Гусарова, хотя ВТО и регулирует правила мировой торговли, Россия продолжает критиковать США и тем самым ретранслирует это на площадки и организации, в которых участвует [5].

Таким образом, вопросы о расширении БРИКС, также, как и о существовании самого объединения на сегодняшний день остаются открытыми, поскольку будущее этого союза зависит исключительно от самих стран-участниц и того, какие действия они предпримут на том или ином этапе. Как показывает исследование, мнения о расширении стран БРИКС неоднородны, поскольку некоторые аналитики и вовсе сомневаются в функционировании самого объединения. Впрочем, ввиду того, что БРИКС является относительно молодым объединением, рано делать определённые выводы. Как мы уже отметили в нашей статье, государства, входящие в БРИКС, являются лидерами среди государств с развивающейся экономикой, а следовательно и конкурентоспособность данного клуба, является одним из возможных сценариев развития БРИКС.

Использованная литература:

1. Толмаков К., Чумаченко Т. Основные положения и направления внешнеполитической концепции России. - Вестник КазНПУ им. Абая, серия «Международная жизнь и политика», №2 (33), 2013 г. – 115 с.
2. Мумени М. (مومنى م. يارق لىم) БРИКС и её влияние на многополярный мир [Электронный ресурс] – 2014. – URL: <https://inosmi.ru/world/20140811/222300359.html> (дата обращения 25.03.2020).
3. Фаляхов Р. С кондачка не решается: почему БРИКС не расширяется [Электронный ресурс] – 2018. – URL: <https://www.gazeta.ru/business/2018/07/28/11875345.shtml> (дата обращения 25.03.2020).
4. Битлеуов А.А., Жамансарин Н.Ш. Место шанхайской организации сотрудничества на международной арене и перспективы её развития. – Вестник КазНПУ им. Абая, серия «Международная жизнь и политика», №4 (59), 2019 г. – 29 с.
5. Елемесов М. Казахстан и БРИКС: точки соприкосновения [Электронный ресурс] – 2018. – URL: https://old.liter.kz/ru/articles/show/49255-briks_kazakhstan_tochki_soprikosnoveniya (дата обращения 27.03.2020)

УДК 37.091
МРНТИ 3:811.111

Nurzhakipova A.D.¹

¹teacher of the Institute Sorbonne-Kazakhstan, at Abai KazNPU,
Almaty, Kazakhstan

PROFICIENCY IN A FOREIGN LANGUAGE

Abstract

In this article, we set the goal to consider one of the aspects that directly affects the achievement of the goals identified in the program for the discipline "A Foreign Language", namely the motivation of students. Here the importance of orienting the process of teaching English to the personality of the student, who plays the role of the educational process subject and the subject of intercultural interaction is indicated. The importance of orienting the process of teaching English to the student personality performing the role the subject of the educational process and the subject of intercultural interaction.

Keywords: competitiveness, globalization, technical, proficiency, associated, allocated, methodology, necessary, majority, problems, mastering, mobility, opportunities, strengthen, humanitarian, provide, intermediary, increase.

А.Д. Нуржакипова¹

*¹Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институтының оқытушысы,
Алматы қ., Қазақстан*

ШЕТ ТІЛІН БІЛУ

Аңдатпа

Осы мақалада біз «Шет тілі» пәніне арналған бағдарламада анықталған мақсаттарға қол жеткізуге тікелей әсер ететін аспектілерді, атап айтқанда студенттердің ынтасын қарастыруды мақсат етіп қойдық. Мұнда ағылшын тілін оқыту процесін оқу процесінің субъектісі және мәдениаралық өзара әрекеттестіктің рөлін атқаратын оқушының жеке басына бағыттаудың маңыздылығы көрсетілген. Ағылшын тілін оқыту процесін оқу процесінің және мәдениаралық өзара әрекеттестіктің субъектісі рөлін атқаратын оқушы тұлғасына бағыттаудың маңыздылығы.

Түйін сөздер: бәсекеге қабілеттілік, жаһандану, техникалық, білімділік, байланысты, бөлінген, әдіснамалық, қажеттілік, көпшілік, проблемалар, игеру, ұтқырлық, мүмкіндіктер, нығайту, гуманитарлық, қамтамасыз ету, делдал, арттыру.

Нуржакипова А.Д.¹

*¹преподаватель, Институт Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая,
г. Алматы, Казахстан*

ВЛАДЕНИЕ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКОМ

Аннотация

В этой статье мы поставили задачу рассмотреть один из аспектов, который напрямую влияет на достижение целей, определенных в программе по дисциплине «Иностранный язык», а именно на мотивацию студентов. Здесь указывается на важность ориентации процесса обучения английскому языку на личность студента, который играет роль субъекта образовательного процесса и субъекта межкультурного взаимодействия. Важность ориентации процесса преподавания английского языка на личность студента, выполняющего роль субъекта образовательного процесса и субъекта межкультурного взаимодействия.

Ключевые слова: конкурентоспособность, глобализация, техническая, профессиональная, ассоциированная, выделенная, методология, необходимая, большинство, проблемы, освоение, мобильность, возможности, укрепление, гуманитарная, обеспечение, посредничество, увеличение.

When entering a technical university, students are more interested in disciplines related to their specialized training, considering the disciplines of the humanitarian cycle as secondary, and therefore not paying them due attention, which leads to a low degree of motivation. At the same time, in the light of modern processes of globalization, a foreign language becomes a special means of mastering and transferring the experience of specialists from different countries, respectively, it becomes the basis for the development of a specialist in his professional field and provides academic mobility.

In modern conditions of globalization, the role of a foreign language in the formation of a competitive specialist is growing. Proficiency in a foreign language opens up a wider range of opportunities and prospects for further building a successful career in the professional field, as specialists with a certain level of knowledge of a foreign language are able to contact and solve professional issues without the participation of intermediaries, which undoubtedly increases their competitiveness in the labor market.

In the process of mastering a foreign language course, the student is faced with the task of mastering the set of competencies prescribed in the course work program. The ultimate goal of preparing a technical university student is to achieve a level of foreign language proficiency that would allow a future specialist to receive the necessary information on issues related to his professional activity, as well as participate in the communication process according to his profile.

Teaching a foreign language at a technical university is associated with significant restrictions, which especially applies to the number of hours allocated to this discipline; accordingly, this fact affects the frequency of classes, which is an additional difficulty for the learning process.

In connection with the majority of academic hours, work is with authentic texts in the specialty in order to replenish students' vocabulary on professional topics. Also, among the problems in teaching a foreign language at

a technical university can be attributed different basic training of students. Thus, the success of mastering a foreign language program depends on many factors, which is the subject of scrutiny in the methodology of teaching foreign languages.

When learning foreign languages, it is extremely important to further motivate yourself. This gives meaning to learning, it allows you to keep in mind a list of benefits that will become a reality after learning a language. Given that learning any language sometimes takes a lot of time, a person needs to overcome moments of apathy. In the study of a foreign language there are advantages in addition to, own, the knowledge of the language itself. Consider the most pleasant advantages that motivate us - they will become our support in difficult times.

What is needed for effective learning a foreign language, i.e. English? It's hard to learn any foreign language, it's even harder to constantly scroll through one and the same thought: "It will be great when one day I learn this language and can speak it". Such thoughts are mistaken, a specific day will never come. This requires an additional incentive, and hence the strength to learn further. When a person intends to learn a particular language, he sets a specific goal, to achieve which it is necessary first of all to reveal advantages for himself. There are many advantages, we will consider some of them:

- Knowledge of English is already a great advantage. Any educated person should know it, because long ago English has become the international language not only of communication, but of almost all areas of science, economics and politics.

- Increases the speed of learning other skills. Learning a language will increase our cognitive abilities. For example, when memorizing words, you will train your memory. In addition, we will be able to indirectly learn other languages without learning them. we will be able to understand the general concepts of languages and intuitively understand others (not only phonetically, but also structurally).

- Enhances our math skills. Students who study English, even taking into account the fact that they donate time to study mathematics, increase their mathematical abilities. If you just think about it, the conclusion suggests itself - learning a language involves our structural and logical processes in the brain, which is one and the same as mathematics. That is, we still have to learn mathematics itself, but the brain will be more disposed towards it if we study languages.

- Makes us a better listener. This is a wonderful skill that we need always and everywhere. If you think about it, you can see in any situation the advantage of listening to a person without interruption (Carnegie devoted a whole chapter to this issue in his book). When learning a new language, we essentially have no choice but to listen carefully to a person, to try to catch his accent and the meaning of what was said. In addition, we simply can't kill a person, because we don't really understand the new language for us. It also allows us to develop empathy.

- Strengthens our attention. It is almost impossible to learn the language and constantly distracted. In order not only to learn, but also to realize the new rule, to understand the proposal, we need to stay focused (as in learning any new skill). You will understand that the slightest distraction can destroy the successes that we have achieved in the last minutes. Which will automatically show us the harm of the included mobile phone and other irritants.

- Increase our confidence. When we set any goal and achieve it, it inevitably leads to increased self-confidence. This is how a person works. Surely you read the advice of some productive people who wrote that if something doesn't work out for you, do what you get - clean the table, wash the dishes, throw out the trash. Such minor successes instantly launch a chain of success in your head and increase confidence. When we manage to conduct a dialogue for 30 seconds in the language, it gives tremendous energy, our perception increases significantly. It is important that we ourselves celebrate our small successes. If we cannot rejoice in small victories, the brain will not be encouraged and will quickly get tired.

- Prevents potential brain diseases. We are used to thinking that the prevention of many physical problems is the destiny of sports. Learning a new language can delay the onset of dementia and Alzheimer's disease by 4.5 years, which is significantly more than what modern medicines can do. The bottom line is that in multilingual people, more nerve pathways are created in the brain, which in turn allows the brain not to scroll through the same thoughts and patterns.

- Improve our native language. Needless to say, learning a second language allows you to look at your native language and begin to notice in it those things that you had no thought about before? An intuitive understanding of the language is wonderful, but it is not the way to the top. Any linguist or writer will tell you that there are different levels of understanding in the native language and that the same literary text is perceived differently, given your level.

- Increase our creativity. Learning a language is like assembling all the pieces of one puzzle. In one sentence, we can know half the words, and guess the second half from the context. In addition, when we talk with a native speaker who is learning, our brain begins to get out of an awkward situation furiously, change the design to

another, look for synonyms for a word that you forgot. All this helps you become inventive. When each of us is pinned to the wall, amazing things begin to happen.

- Raise cultural awareness. The bottom line is that the speaker of a new language for us is a direct embodiment of the culture of his country. Watching a movie with a lot of dialogue will tell us less about the culture of this country than a normal dialogue with its inhabitants. This makes us more diverse as a person and allows us to avoid many conflicts, because we begin to study a different culture, a different psychology, and take all the best.

- Will open up new career opportunities. We came to globalization, and then the Internet also appeared. According to various statistics, knowledge of languages adds to us from 10 to 15% of our salary. And if used correctly, it can turn our lives around. If we want to do business, it is extremely important not to close a single door for ourselves - any of them can be a huge opportunity. There is nothing worse than a job offer with a several-fold increase in salary, provided that we know a language we do not know.

- Allows us to open new facets in travel. This is no longer an easy journey for you, it is a journey to the country whose language we know. It's a great feeling when the awkwardness of being in a foreign country that we had not felt before is erased. Yes, we do not look like a native of this country, but people will be happy to deal with us, having learned that we first visited this state and we have the right emphasis. People with a funny accent can not be apprehended by people adequately, there's nothing to be done.

- Will deepen our relationship. Media always appreciate the correct accent and competent speech of a foreigner.

The next time you think about the pointlessness of further language learning, remember these benefits. For motivation, it is always important to repeat to yourself why you are doing what you are doing, and not limited to just one phrase. When you learn a language and at the same time understand that it develops memory and makes you more creative, you kill three birds with one stone and it makes your soul warmer and forces come from somewhere.

References:

1. Zimniya I.A. *Pedagogical psychology*. – M.: Logos, 2000. – P. 384. [in Russian].
2. Ilyin E.P. *Motivation and motives*. – Saint Petersburg: Piter, 2002. – P. 512. [in Russian].
3. Kostina, E.V. *The blended learning model and its use in teaching foreign languages [Text] / E.V. Kostina // News of higher educational institutions. Series: Humanities. – 2010. – T. 1. – No. 2. – S. 141-144.*
4. Passov, E.I. *Mastery and personality of the teacher. On the example of the activity of a foreign language teacher [Text]: textbook. allowance / E.I. Passov, V.P. Kuzovlev, N.E. Kuzovlyova, V.B. Tsar'kov. – M.: Flint; Nauka, 2001. – 240 p.*
5. Fufurina, T.A. *Ways to increase motivation in the study of English among students of MSTU. N.E. Bauman [Electronic resource] / T.A. Fufurina // Humanitarian Bulletin. – 2014. - Вып. 1. – Access mode: <http://hmbul.bmstu.ru/catalog/pedagog/engped/156.html>.*

УДК 341:342(4/9)
МРПТИ 10.87.27

Орманбетова А.С.¹, Хусаинов О.Б.¹

¹ магистрант 2-курса кафедры международного права Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая,

¹ Научный руководитель: кандидат юридических наук, доцент Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

ПОНЯТИЕ “МЕЖДУНАРОДНАЯ ВЕЖЛИВОСТЬ”

Аннотация

В данной статье рассматривается понятие “международной вежливости”, которое было введено в широкий научный дискурс голландским ученым Ульрихом Хуберусом в его работе «О конфликте законов» («De conflictau legem»).

В данной работе рассматриваются как вопросы применения иностранного государства, признание и исполнение приговоров по частным уголовным делам, так и право на судебные решения по гражданским делам. Выводы по предмету исследования были сформулированы В. Хубером в виде трех максим («решение аксиом» - в области терминологии А. А. ряда Пиленко).

Ключевые слова: судебные решения, максим, международная вежливость.

Ormanbetova A.S.¹, Khussainov O.B.¹

¹The 2nd year master's student of International Law of the Institute Sorbonne-Kazakhstan at Abai KazNPU

¹Scientific supervisor: Candidate of Law, Associate Professor of the Institute Sorbonne-Kazakhstan at Abai KazNPU

THE CONCEPT OF "INTERNATIONAL COURTESY"

Abstract

This article reveals the Concept of International Politeness, which was introduced into a broad scientific discourse by Dutch scientist Ulrichus Huberus in his work "On Conflict of Laws" ("De conflictu legem").

This work considers both the issues of applying a foreign state, the recognition and enforcement of sentences in private criminal cases, as well as the right of judicial decisions in civil cases. Conclusions regarding the subject under study were formulated by W. Huber in the form of three maxims ("solving axioms" - in the sphere of AA terminology of the Pilenko series).

Keywords: judicial decisions, maxim, international courtesy.

А.С. Орманбетова¹, О.Б. Хусаинов¹

¹Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институтының халықаралық құқық кафедрасының 2-курс магистранты,

¹Ғылыми жетекшісі: Заң ғылымдарының кандидаты, Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан институтының доценты

«ХАЛЫҚАРАЛЫҚ САЯСАТ» ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ

Аңдатпа

Бұл мақала голланд ғалымы Ульрих Хуберустың «Заңдардың қайшылықтары туралы» («De mīnacu legem») еңбегінде кең ғылыми дискурста енгізілген Халықаралық сыпайылық тұжырымдамасын қайта қарастырады.

Бұл жұмыс шет мемлекетті қолдану, жеке қылмыстық істер бойынша үкімдерді тану және орындау, сонымен қатар азаматтық істер бойынша сот шешімдерін қабылдау құқығын да қарастырады. Зерттелетін тақырыпқа қатысты тұжырымдарды У.Хубер үш максимум түрінде жасады («шешуші аксиома» - Пиленко сериясының АА терминологиясы саласында).

Түйін сөздер: сот шешімдері, максимум, халықаралық сыпайылық.

Во-первых, хочется отметить, что все законы являются строго территориальными по своей природе (первая максима). Иными словами, их действие строго ограничено пределами государства их вынесения. Из первой максимы следовало, что действие законодательства соответствующего государства распространяется на всех лиц, постоянно или временно находящихся в его пределах (вторая максима). Содержание первой и второй максимы, казалось бы, исключало саму постановку вопроса о применении иностранного законодательства и признании иностранных судебных решений. Вместе с тем в третьей максиме У.Губером указывалось, что суверены должны действовать из вежливости таким образом, чтобы права, надлежащим образом приобретенные в иностранном государстве, сохраняли иностранное действие во всех остальных государствах, за исключением тех случаев, когда их признание несет в себе угрозу данному суверену (третья максима). Поскольку понятие "вежливость" переводится на латынь как "comitas", данная доктрина стала в дальнейшем именоваться как "международная вежливость".

В современном международном праве понятие "международная вежливость", по общему правилу, противопоставляется норме международного права (т.е. правилу поведения, проистекающему из международного обычая или общего принципа права, признанного всеми цивилизованными нациями).

Так, основоположником современного международного права Гершем Лаутерпахтом отмечалось, что понятие "международная вежливость" охватывает определенные обыкновения, которым государства добровольно следуют из соображений этикета, удобства, а также в целях поддержания добрососедских отношений. По мнению данного автора, примером международной вежливости служит освобождение сотрудников дипломатических представительств от уплаты государственных пошлин, поскольку данная привилегия предоставляется в силу доброй воли принимающего государства, а не международного договора.

Равным образом, Лассой Оппенгеймом отмечалось, что понятие “международная вежливость” включает в себя правила этикета, а также иные правила поведения, проистекающие из соображений удобства и доброй воли. Данным ученым подчеркивалось, что в отличие от норм добровольного права, международная вежливость не носит обязательного характера.

В англо-американской доктрине также распространена точка зрения, согласно которой международная вежливость более не является основанием признания и исполнения иностранных судебных решений. Так, в современной судебной практике рассматриваемых государств данное понятие подлежит применению в тех случаях, когда определенным делом затрагиваются интересы внешней политики определенного государства. Остановимся подробнее на конкретных примерах. Отметим, что в силу международной вежливости также допускается применение норм иностранного публичного права в тех случаях, когда определенным делом затрагиваются интересы внешней политики.

В завершение настоящего раздела сформулируем основные выводы, вытекающие из него. Анализ доктрины свидетельствует о том, что международная вежливость не может признаваться ни международным обычаем, ни общим принципом права, признанным всеми цивилизованными народами. В международном праве данное понятие используется является для обозначения тех обыкновений, которым государства добровольно следуют из соображений этикета, удобства, а также в целях поддержания добрососедских отношений. Из данного обстоятельства следует, что международная вежливость не обладает императивным характером (т.е. признание не является международным обычаем).

Список использованной литературы:

- 1. Мартенс Ф.Ф. Современное международное право цивилизованных народов. В 2-х томах. Том II (под редакцией и с биографическим очерком доктора юридических наук, профессора В.А. Томсинова) 2008 г.*
- 2. Литвинский Д.В. Признание иностранных судебных решений по гражданским делам (сравнительно-правовой анализ французского законодательства, судебной практики и юридической доктрины). – СПб., 2005 г.*

ШЕТЕЛДІК ҒАЛЫМДАРДЫҢ МАҚАЛАЛАРЫ ПУБЛИКАЦИИ ЗАРУБЕЖНЫХ УЧЕНЫХ PUBLICATIONS OF FOREIGN SCIENTISTS

УДК 378.02:37.016
МРНТИ 14.35.09.

М.Б. Төкен¹, Фатес Халид²

¹Аға оқытушы, Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна-Қазақстан Институты
²магистр, шетелден шақырылған оқытушы, Франция

«ҚҰҚЫҚ», «ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚ», «ЕВРОПАЛЫҚ ҚҰҚЫҚ», МАМАНДЫҚТАРЫ БОЙЫНША КӘСІБИ БАҒЫТТАЛҒАН ФРАНЦУЗ ТІЛІН ОҚЫТУДАҒЫ ӘДІСТЕР МЕН ЖАТТЫҒУЛАР

Аңдатпа

Мақалада "Шетел тілін кәсіби бағытта оқыту", "Шетел тілі бойынша кәсіби күзiреттiлiк", «Кәсiптiк оқыту әдiстемесi (мамандануы бойынша)», «Шеттiлдiк бiлiм беруде студенттердiң бейiндiк оқытуды ұйымдастыру», «Кәсiби француз тiлiн оқыту әдiстемесi» әдiстемелiк ұғымдарының әдiснамасы қарастырылады. Француз тiлiн болашақ заңгер студенттерге кәсiби бағдарланған оқыту принциптерiн жүзеге асыра оқыту мақсатында және оқу iс-әрекеттерiн жүйелi түрде оқытуда кейбiр әдiстер мен жаттығулар ұсынылады. Кәсiби бiлiмдi бiрiздендiру үшiн лингвистикалық, әлеуметтiк-мәдени, коммуникативтi және кәсiби құзыреттiлiктердi қалыптастыру мен дамытуда практикалық тiлдiк дағдыларды меңгертудiң дидактикалық жодары ұсынылады.

Түйiн сөздер: кәсiптiк бағдарланған оқыту, кәсiби француз тiлi, заңгерлер, заң терминологиясы, түпнұсқалық материалдар, құқықтық құжаттардың аудармасы, тiлдiк жаттығулар, сөйлеу жаттығулары.

Токен М.Б.¹, Фатес Халид²

¹старший преподаватель Института Сорбонна-Казахстан при им. Абая
²магистр, приглашенный преподаватель, Франция

НЕКОТОРЫЕ МЕТОДЫ И УПРАЖНЕНИЯ ДЛЯ ОБУЧЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ ФРАНЦУЗСКОМУ ЯЗЫКУ В РАМКАХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ «ПРАВО», «МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО», «ЕВРОПЕЙСКОЕ ПРАВО»

Аннотация

В статье рассматриваются методические термины «Методика профессионального обучения (по специальности)», «Профессиональное обучение иностранному языку», «Профессиональная компетенция на иностранном языке», «Организация профессиональной подготовки студентов иноязычного образования», «Методика обучения профессиональному французскому языку» с методологической точки зрения. Для реализации принципов профессионально ориентированного обучения французскому языку и систематической организации учебной деятельности у будущих студентов-юристов предлагаются некоторые методы и упражнения. Рассматриваются дидактические подходы для приобретению практических языковых и речевых навыков для формирования и развития языковых, социокультурных, коммуникативных и профессиональных компетенций в целях последовательной организации профессионального обучения.

Ключевые слова: профессионально-ориентированное обучение, французский язык, студенты-юристы, юридическая терминология, аутентичные материалы, перевод юридических документов, языковые упражнения, речевые упражнения.

M.B. Token¹, Fates Khalid²

¹senior teacher of the Institute of Sorbonne-Kazakhstan at KazNPU named after Abay
Almaty, Kazakhstan

²master, invited teacher, France

SOME METHODS AND EXERCISES FOR TEACHING A PROFESSIONAL FRENCH LANGUAGE WITHIN THE SPECIALTIES “LAW”, “INTERNATIONAL LAW” AND “EUROPEAN LAW”

Abstract

The article deals with some methodological terms such as "Specialty Training Methodology", "Specialty Training within a Foreign Language", "Professional Competence in a Foreign Language", "Organization of Students Professional Training of Foreign Language Education", "Professional Training Methodology for French Language" from a methodological point of view. Some methods and exercises are offered for the implementation of the principles of professionally oriented teaching the French language and the systematic organization of educational activities of future law students. Attention is paid to the didactic approaches for acquiring practical linguistic and speech skills to form and develop linguistic, sociocultural, communicative and professional competencies with a view to the consistent organization of students professional training.

Keywords: professionally oriented training, French, law students, legal terminology, authentic materials, translation of legal documents, language exercises, speech exercises.

Қазақстандық жоғары оқу орындарының жоғарғы деңгейлі әлемдік университеттер мен білім берудің халықаралық стандарттарға сәйкес көпсатылы құрылымына жәймен ауысуы шетел тілдерін оқыту әдістемесіне жаңа міндеттерді қойды. Сол міндеттердің бірі – кәсіби бағытталған шетел тілін оқыту. «Кәсіби бағытталған шетел тілі», «Кәсіби шетел тілі», «Кәсіптік оқыту әдістемесі (мамандануы бойынша)», «Студенттердің бейіндік оқытуын ұйымдастыру» әдістемелік тақырыпшалар шеттілдік білім беруде өзекті-ак.

Кәсіби бағытталған шетел тілдерін оқыту 1960 жылдардан ғылыми пән ретінде бастау алды. Франция дидакттары Жан Марк Манжиант, Флоранс Мурлон Дали, Ресей әдіскерлері Виноградов В.С., Гальскова Н.Д., Гез Н.И., Зимняя И.А., Караулов Ю.Н., Китайгородская М.В., Леонтьев А.А., Мартынов С.Д., Пассов Е.И., Слостенин В.А., Тер-Минасова С.Г., Халеева И.И., Уткин Э.А еңбектерінде қарастырылды. Кәсіби оқытудың негізгі мақсаты - еңбек қызметін тиімді жүзеге асыратын «әмбебап маман тұлғасын» қалыптастыру. Басқаша айтқанда, ол білім мен дағдылардың жиынтығын, оның ішінде оқытылатын шетел тіліндегі коммуникативті құзыреттілікті ғана емес, сонымен қатар кез-келген кәсіптік бағдарланған оқытудың әлеуметтік аспектісін күшейтетін және маңызды ететін кәсіби маңызды тұлғалық қасиеттерді қалыптастыруды қамтамасыз етуі керек. [1]

Отандық әдіскерлер де шетел тілдерін мамандық тілі, кәсіби шетел тілі ретінде меңгеру үшін шеттілдік қатысымға икемділік іскерлігі сөз әрекет түрлері шеңберінде былай іске асуы қажет деп көрсетеді.

1. *Оқу барысында:* кәсіби мамандыққа байланысты тілдік материалда құрастырылған мәтінді түсіну. Мәтінді тез қарап шығу барысында маңызды ақпаратты аңғара білу. Контекст бойынша және сөздің құрылысына қарай таныс емес сөздердің аудармасын бағамдай алу. Нақты ақпаратты таба білу, сонымен бірге анықтамалық сөздер мен сөз тіркестерін аңғара алу.

2. *Тыңдап түсіну барысында:* Мамандығына байланысты кәсіби мәтіндерді, дәрістер мен ойпікірлерді, баяндамалар мен қысқа түсініктемелерді тындай отырып, түсіне білу.

3. *Коммуникацияның ауызша формалары саласында:*

(монолог барысында): Кәсіби мамандыққа байланысты алынған тақырыптық мәтіндерге, тақырыптарға барлық талаптарды сақтай отырып, баяндама жасай алу, әрі өз ойын ашық жеткізу. Жалпы мамандық бойынша мәселелерге анық, дәл ақпарат бере алу.

(диалог барысында): кәсіби мамандық бойынша берілетін тақырыптарға орай өз ойын ашық жеткізетіндей дәрежеде әңгіме-дүкен құра алу. Грамматикалық қателер жіберместен әр түрлі тақырыптарға өз ойын ашық жеткізе отырып, ашық әңгіме құра алу.

4. *Жазбаша коммуникация барысында:* кәсіби тақырып бойынша баяндама немесе эссе жаза білу, өз ойын ашық жеткізе отырып өз көзқарасын білдіру, мәселені шешу үшін өз көмегін ұсына алу. [2]

Ресейлік әдіскер Толстикова С.А. болашақ құқық мамандарына кәсіби француз тілін оқытуды практикалық негіздеп, ұсынған оқулығында кәсіби білім берудің міндеттері ретінде:

- Сөздік қорды жаңа кәсіби терминдермен толықтыру.
- Заңдық құжаттар мен құқық салалары бойынша мәтіндерді оқу және түсіну білу.
- Кәсіби бағытталған сөйлеуді (француз тілінде) түсіне білу.
- Заңдық тұрғыда қойылған сұраққа айғақтар келтіре отырып жауап бере алу.
- Франция мемлекетінің құқықтық құрылымдары мен институттарын тани білу.
- Франция және Ресей мемлекеттерінің құқықтық құрылымдарының ерекшеліктерін нақты ажырата білу деп көрсетті. [3]

Тіл маманы Сейдуллаева Г.А. өз мақаласында «Құқықтық тіл – бұл құқықтың концептуалды мазмұнын ашу мен ұсынылу жолдарының грамматикалық, логикалық және басқа әдістерінің жиынтығы. Ол кез-келген бір кәсіби тіл сияқты, құқықтық жұмысты басқа қызмет түрлерінен ерекшелейтін және тек кәсіби құқықтық тілге ғана тән ерекшеліктерге ие», - деп көрсетті. [4] Осы айтылған пікірді практикалық деңгейде айғақтау үшін, мақаламызда кәсіби шетел тілін оқытуда қолданыстағы шетел, ресейлік оқулықтар мен әдістемелік қосымшаларда ұсынылған бірқатар әдістер мен жаттығулар спецификасын, олардың ерекшеліктерін айшықтау қажеттілігі туындады.

Заң саласындағы сөздік қорының басым бөлігін интернационалды терминдер құрайды. Мысалы: *le Président, le Parlement, le Sénat, l'avocat, le maire, le Ministre de la justice, le juriste, la police, le Procureur, la Constitution, le référendum, la politique, le préambule, la religion, le phénomène, la sanction, la race, la doctrine, le règlement, la hiérarchie, l'individu, l'ensemble, l'Assemblée générale, le Congrès, la session, le principe, la Nation, international, juridique, physique, moral*. Аталмыш терминдерді кәсіби шетел тілі аясында аудармасыз, аялық білімге сүйену әдісі арқылы меңгеру аса қиыншылық тудырмайды, керісінше сөздік қорды ұлғайтуда үлес салмағы зор.

Кәсіби шетел тілінің терминологиялық тұрғыда терең меңгеруде орыс тілін «аралық тіл» әдісі ретінде қолдану да керек. Яғни терминдерді орыс тілінен француз тіліне аударып, сөздік қорды дамыту әдісі де шеттілдік білім беруде қолданыста. Мысалы: *акты гражданского состояния – les actes de l'état civil; апелляция – l'appel; государственный арбитраж – l'arbitrage d'État; арест – l'arrestation; государственная власть – le pouvoir d'Etat; законодательная власть – le pouvoir législatif; исполнительная власть – le pouvoir exécutif; подать жалобу – déposer une plainte; заключенный – un prisonnier; свод законов – le code; гражданский иск – l'action civile; высшая мера наказания – la peine capitale; обвинительный приговор – le verdict de culpabilité; подсудимый – un inculpé, un accusé; помилование – la rémission, la grace; международное право – le droit international; уголовное право – le droit criminel; правосудие – la justice; презумпция невиновности – la présomption d'innocence; состав преступления – le corps du délit; оправдательный приговор – l'acquittement; смертный приговор – un arrêt de mort; привести приговор в исполнение – exécuter un arrêt; смертная казнь – la peine de mort; суд (государственный орган) – le tribunal, la cour; суд присяжных – la cour d'assises; тюремное заключение – l'emprisonnement, la détention; убийство – un assassinat, un meurtre, un homicide; произвести экспертизу – expertiser, faire l'expertise; юриспруденция – la jurisprudence; юрист – le juriste, le légiste; юстиция – la justice және т.б. [5]*

Кәсіби бағытталған француз тілі пәні бойынша тілдік материалдарды меңгеруге арналған жаттығулар келсек, олардың қатарына әр түрлі оқу дағдыларын жетілдіру (таныстыру, оқу, зерттеу және іздеу), мәтінді құрылымдау (жоспар құру, тақырыптар мен субпозициялар қалыптастыру), әр түрлі құқықтық құжаттармен, заң немесе бап мәтіндерін талдау, мақалалар, кестелермен жұмыс, сөйлеу, сұрақ-жауап, аудармамен жұмыс, ізденістік, салыстыру/салғастыру жаттығулары бар. Шетел тілін оқыту аясындағы әдіскер әрі филолог И.В. Рахманов сөйлеу тілін дамытуға арналған жаттығулар жүйесін:

1. Тілдік материалдарды меңгеруге арналған жаттығулар.
2. Сөйлеу тілін дамытуға арналған жаттығуларға

жіктегені белгілі. Яғни, тілдік және сөйлеу, рецептивтік және репродуктивтік жаттығулар. [6]

Алдымен, тақырыптардың лексикасы мен мазмұнын бекіту үшін тілдің жаттығуларға тоқталамыз, олар қазақ, орыс және басқа да кез келген шетел тілін меңгеруде қолданыста. Француз тіліндегі кәсіби бағытталған оқулықтарда: *Faire correspondre chaque terme à sa définition* - әр терминнің сәйкес анықтамасын тап, *comparer les documents en suivant la fiche pratique*- практикалық кестеге сүйене отырып, құжаттарды салыстыру, *faire la traduction bilatérale*-көс тілді аударма жасау, *relier les deux colonnes* - екі бағандағы сөздерді мағыналық жағынан сәйкестендіру, *traduire du français en kazakh/ russe*- француз тілінен қазақ/орыс тілдеріне аудару, *mettre en relief les groupes de mots* берілген сөз тіркестерін т.б. төмендегідей тілдік жаттығулар қолданыста.

Мысалы: a) Reliez les mots et leurs traductions/Берілген сөздердің аудармасымен сәйкестендір:

1) titulaire (m)	a) мінез құлық
2) devoir (m)	b) құқық күзіреті
3) sanction (f)	c) туыстық байланыстар
4) contrainte (f)	d) санкция
5) filiation (f)	e) міндет;
6) prérogative (f)	f) иегер;
7) conduite (f)	g) мәжбүрлеу, мәжбүрлік.

ә) Dites, si les droits ci-dessous sont objectifs (ensemble des règles générales) ou subjectifs (prérogative d'une personne qui est titulaire de droit) /Төмендегі құқықтарды объективті (жалпы ережелер жиынтығы) немесе субъективті (құқық иеленуші тұлғаның күзіреті) құқық түріне бөліңіз:

le droit public est un droit	les droits civils sont
le droit français est	les droits réels
le droit international	les droits politiques
le droit de propriété	les droits des femmes
le droit de créance	le droit d'hypothèque

б) «Règle» лексемасы француз тілінде көп мағыналы. Кәсіби шетел тілінде төмендегі жаттығуда ереже, мінез құлық тәртібі, норма, жарғы, заңдылық, заңмен реттелетін құқық нормасы.

Lisez les définitions de différents types de règles et devinez de quelle règle il s'agit.

la règle impérative — la règle écrite — la règle de droit pénal — la règle uniforme — la règle positive — la règle de droit privé — la règle de conduite

- 1) La règle qui s'applique et nul ne peut y déroger est.....
- 2) La règle qui régit les rapports entre les personnes privées est.....
- 3) La règle qui est fixée par une loi est.....
- 4) La règle qui prescrit la manière du comportement est.....
- 5) La règle qui est sanctionnée par le Code pénal est.....
- 6) La règle qui est tenue d'unifier le droit dans plusieurs États est.....
- 7) La règle qui reflète le droit en vigueur est.....

Кәсіби шетел тілінде сөйлеу дағдыларын (речевые упражнения) қалыптастыру үшін оқытудың белсенді әдістері, жұмыстың интерактивті формалары, мысалы: іскерлік рөлдік ойындар, жағдаяттарды талдау, кейстермен жұмыс, конференциядағы хабарлама, дөңгелек үстел, кәсіби тақырыптар бойынша әңгіме және мамандардың пікірлерін дәлелдеу, зерттелген тақырыптарды қолдана отырып қарау.

Мысалы: Jeu de rôle

Chaque apprenant piochera un des papiers préalablement découpé et mimera la situation. Les autres devront décrire la situation et dire quelle juridiction est compétente dans la situation mimée.

Exemples de situations à mimer:

- Rouler trop vite
- Ne pas être payé par son employeur
- Se marier
- Naissance d'un enfant
- Frapper quelqu'un
- Casser les vitres de la mairie
- Tuer quelqu'un

Қорытындылай келе, қай шетел тілі болмасын ЖОО оқытушыларының міндеті «Кәсіби бағытталған шетел тілі» пәнін оқыту кезінде пәнге байланысты тақырыпты дұрыс таңдау, кәсіби бағыттағы мәтіндерді, тілдік және сөйлеу жаттығуларын, мәселелік жағдаяттарды мүмкіндігінше әдістемелік дұрыс қолдану қажет. Кәсіби және коммуникативті күзіреттілікті дамытушы кәсіптік бағытталған оқыту технологиялары бірізділікпен қолдану жаңа буын заңгерлерін дайындауда, жалпылай айтқанда, қоғамның құқықтық білім жүйесіндегі сапалы өзгерістерге әкеледі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Лавренко М.М. Профессионально-ориентированное обучение английскому языку студентов младших курсов юридических факультетов <https://dlib.rsl.ru/viewer/01003245147#?page=5> (қаралым күні 03.06.2020) – интернет желісінен алынды.
2. Джантасова Д.Д., Свич Н.А. «Кәсіби бағытталған шетел тілі» пәнінен студентке арналған оқыту бағдарламасы (Syllabus) Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті. (қаралым күні 03.06.2020) – интернет желісінен алынды.
http://lib.kstu.kz/syllabus/Силлабусы%20кафедры%20РиИЯ/Силлабусы/2013/Силлабусы_ПОИЯ_2013/ПО/KBShT%203218%20Кәсіби%20бағытталған%20шетел%20тілі.pdf.
3. Толстикова С.А. Французский язык для юристов. Учебник для бакалавров. Министерство образования и науки Российской Федерации. Московский государственный юридический университет имени О.Е. Кутафина. – Москва, 2015. – кітап.
4. Сейдуллаева Г.А., Мендулла Д. Халықаралық құқықтағы заң терминологиясы. Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті ХАБАРШЫ «Халықаралық өмір және саясат» сериясы №1-2(56-57), 2019 http://sp.kaznpu.kz/docs/jurnal_file/file20190610124616.pdf (қаралым күні 04.06.2020) - интернет желісінен алынды
5. Судакова Н.В. Дидактические основы профессионально-ориентированного обучения французскому языку студентов юридического профиля. <https://cyberleninka.ru/article/n/didakticheskie-osnovy-professionalno-orientirovannogo-obucheniya-frantsuzskomu-yazyku-studentov-yuridicheskogo-profilya> (қаралым күні 03.06.2020) – интернет желісінен алынды
6. Рахманов И.В. Обучение устной речи на иностранном языке <https://www.booksite.ru/fulltext/rahmanov/> (қаралым күні 03.06.2020) – интернет желісінен алынды